

Presedan u odlučivanju Sabora

U proteklih dvanaest godina demokratskog Hrvatskog sabora navikli smo na to da zakonski prijedlozi upućeni iz Vlade RH redovito većinom glasova prolaze u Saboru. Od amandmana oporbe tek iznimno bi poneki prošao i tako je to bilo u doba ranije političke prevlasti HDZ-a, a i sada u razdoblju vladavine koalicije.

Stoga je iznenađenje, pa i uznemirenost u redovima najjače parlamentarne stranke, izazvalo ono što se dogodilo 13. lipnja 2002. kad potrebnu većinu glasova nije dobio prijedlog o izmjeni i dopuni Zakona o otocima kojim se, po hitnom postupku, trebalo uvesti plaćanje mostarine na Krčkom mostu za pravne osobe. Za takvo rješenje glasovali su samo zastupnici SDP-a, dok su se ostale stranke, pripadnice koalicije, priklonile negativnom glasovanju oporbe.

Znači li to doista novu krizu u odnosima vladajućih koalicijskih stranaka? Radi li se o dvadesetak milijuna kuna što dovodi do rebalansa proračuna ili tek o nekoliko milijuna koliko će izostati iz proračuna? Ne radi li se tek o tome da je prije rasprave u Vladi izostao dogovor koalicije i da se nije dodatno ocijenila osnovanost predloženog zakonskog rješenja?

Ako se zaista dogodilo ovo posljednje tada je ovaj saborski događaj nešto posve normalno i primjereno parlamentarnoj praksi. Sabor nije mjesto mehaničkog donošenja odluka jer, prema slovu Ustava, živimo u parlamentarnoj demokraciji u kojoj Hrvatski sabor ima i nadzornu ulogu nad radom Vlade.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama	3
- Prijedlog zakona o doprinosima za obvezna osiguranja; Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak; Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju; Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	19
- Prijedlog zakona o zaštiti osobnih podataka	34
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Rumunjske o readmisiji vlastitih državljana i stranaca	40
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o javnim cestama	40
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda	43
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti, Kartagenski protokol uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti	48
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku	51
- Godišnje izvješće o provedbi plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu	66

PRIKAZ RADA:

- 22. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 15, 16, 17, 22, 23, 24, 28. I 29. SVIBNJA 2002.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SIGURNOSTI PROMETA NA CESTAMA

Strožim odredbama do sigurnijeg prometa

Nakon opsežne rasprave Sabor je, većinom glasova prihvatio u prvom čitanju predloženi zakonski tekst i zadužio Vladu da do rasprave o Konačnom prijedlogu zakona pripremi i dostavi izmjene i drugih zakona o kojima ovisi sigurnost prometa na cestama. Jednako ju je tako zadužio da razmotri mogućnost da Hrvatski savjet za sigurnost prometa na cestama bude pod izravnom njenom nadležnošću i da vodi sve aktivnosti vezane uz sigurnost cestovnog prometa.

U raspravi je istaknuto da problemi u prometu neće biti uklonjeni ako se u zakon ugrade veliki iznosi novčanih kazni za određene prekršaje, nego da pri rješavanju problema u cestovnom prometu treba uvažiti sve one čimbenike o kojima ovisi sigurnost prometa na cestama.

Posebno je većina u raspravi ukazala na probleme koje na cestama stvaraju, po dobi, mladi vozači te su pritom predlagali preventivne mjere, pri čemu su najčešće spominjali kao temeljni razlog koji dovodi do pogibije na cestama - neprilagodenu brzinu, neiskustvo i alkohol.

Budući da je u raspravi bilo primjedbi na predložena rješenja, te postavljeno pitanje ustavnosti nekih od njih, predlagatelju je upućen prijedlog da ih do drugog čitanja razmotri, što je njegov predstavnik osobno obećao i na njima iskreno zahvalio.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst uvodno je obrazložio predstavnik predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske i zamjenik

ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. On je uvodno ocijenio da se radi o zakonskom prijedlogu koji je u javnosti potaknuo brojne analize i stavove. Nakon što je ocijenila stanje u prometu, Vlada je odlučila pristupiti izmjenama zakonskog teksta i uputiti ih Hrvatskom saboru. Analize ukazuju da do stradanja na cestama dolazi zbog nekoliko temeljnih razloga. Upozorio je zatim da je prevelika brzina vozača razlogom čak 32% nesreća. Osim toga, česte su nezgode zbog nepoštivanja prednosti, nepropisnog pretjecanja, te zbog nepropisnog obilaženja i vožnje unazad. Budući da u međuvremenu nije donesen Zakon o prekršajima, pribjeglo se ovim izmjenama, ocjenjujući da će se strožim kaznama popraviti stanje. Ukazao je da će pažljivo saslušati sve primjedbe zastupnika i radnih tijela gdje su se već fokusirale određene primjedbe koje se odnose na pitanja ustavnosti, te ponuditi kvalitetniji prijedlog zakona za drugo čitanje. Ocijenio je da kazna treba biti individualizirana, odnosno treba voditi računa o primanjima svake pojedine osobe koja se kažnjava zbog prekršaja. Bit će razmotrena i prisutnost mentora, odnosno osobe koja posjeduje određeni vozački staž, budući da sve analize ukazuju na značajan postotak mladih vozača kod prometnih nesreća i prekršaja.

Usprkos povećanim kaznama, situacija se neće naglo promijeniti, ocijenio je zamjenik ministra. Potrebno je da se u slijedećim godinama izmijene i brojni drugi uvjeti koji tvore sigurnost u prometu. Zaključio je da ipak očekuje određena poboljšanja koja bi mogla uslijediti nakon iznošenja svih primjedbi i prijedloga,

jer se svakako moraju poduzeti određene preventivne mjere kako bi se smanjio broj nesreća u prometu.

RADNA TIJELA

Raspravu o ovom zakonskom prijedlogu, uz matični **Odbor za pomorstvo, promet i veze** su proveli i Odbor za zakonodavstvo, Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost te Odbor za obitelj, mladež i šport. Njihova stajališta opširno su na početku rasprave iznijeli izvjestitelji pa čitatelje upućujemo na taj odjeljak.

RASPRAVA

I prometnice se moraju bolje održavati

Zastupnik dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** govorio je u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze. U raspravi koja se vodila na Odboru, sagledani su svi činitelji o kojima ovisi sigurnost u prometu; vozač, prometnica i motorno vozilo. Ocijenjeno je da sve elemente treba ravnopravno tretirati, kako bi se

Važno je sagledati i uvažiti sve čimbenike o kojima ovisi sigurnost na cestama; vozače, prometnice i motorna vozila.

značajnije smanjio postotak nesreća u cestovnom prometu. Predloženi zakonski tekst stavio je, međutim, naglasak na vozača, a zanemario potrebu o uvođenju preciznije i potpunije horizontalne i vertikalne

signalizacije na većini prometnica. Više članova Odbora kritički je ocijenilo predloženo rješenje o uvođenju mentorstva starijeg vozača. U dijelu teksta gdje se govori o obavljanju tehničkog pregleda vozila, pojedina rješenja se nepotrebno birokratiziraju. Ovu javnu oblast, upozorili su članovi Odbora, potrebno je riješiti tako da se zadrži važeće rješenje iz postojećeg Zakona. Također je istaknuto da drastične kazne za počinitelje prometnih prekršaja nisu u suglasju s razinom standarda u Hrvatskoj, pa je potrebno preispitati pojedina rješenja.

Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje zaključaka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Sve primjedbe i prijedlozi koji su izraženi u raspravi, upućuju se predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga. Osim toga, nastavio je zastupnik dr. Radić, zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da, do rasprave o Konačnom prijedlogu zakona dostavi izmjene i drugih zakona o kojima ovisi sigurnost prometa na cestama. Ujedno je predloženo Vladi da razmotri mogućnost kojom bi Hrvatski savjet za sigurnost prometa na cestama bio pod njenom izravnom nadležnošću, te da ujedno vodi sve aktivnosti koje su vezane uz sigurnost cestovnog prometa.

U ime Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, govorio je predsjednik Odbora za zakonodavstvo, zastupnik **Josip Leko**. On je izvijestio zastupnike o naglascima koji su se čuli na zajedničkoj sjednici Odbora. Ukazano je na potrebu pojedinih izmjena, a bilo je riječi i o tome da su neprilagođena brzina, neiskustvo i alkohol, čestim razlogom prometnih nesreća. U raspravi je ukazano na potrebu usklađivanja predloženih propisa s konvencijama i odredbama Europske unije i njihovu neusklađenost s odredbama Ustava Republike Hrvatske, kao i na nomotehničku nedorečenost predloženog zakonskog teksta. Analiza i usklađivanje s propisima EU iz područja cestovnog prometa, trebalo bi se uzeti u obzir i biti jedan od preduvjeta prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Pojedine odredbe predloženog zakonskog teksta, čine se suprotnima Ustavu Republike Hrvatske, pa je ova pitanja potrebno riješiti na drugačiji

način. Odredba o privremenom uskraćivanju pojedinih isprava ili dozvola dok se ne plati novčana kazna, suprotna je članku 32., stavku 3. Ustava Republike Hrvatske, upozorio je zastupnik Leko. Pravo kretanja moguće je iznimno ograničiti ukoliko to zahtijevaju razlozi zbog zaštite pravnog poretka, zdravlja, prava i slobode drugih osoba, ali ne propisom ministra, nego samo zakonom. Načelo efikasnosti kojemu se težilo ovom odredbom, u izravnoj je suprotnosti s načelom zakonitosti. U raspravi je naglašena i potreba preispitivanja oko dodjele javnih ovlasti stručnim organizacijama. Postavljeno je i pitanje oko prijenosa pojedinih ovlasti na jedinice lokalne samouprave. Upozoreno je da bi im onda istovremeno trebalo prenijeti i ovlasti provođenja prekršajnog postupka u prvom stupnju, što bi značilo dodatnu izmjenu pozitivnih zakonskih propisa.

Potrebno je preispitati pojedina rješenja kojima se predlaže dodjela ovlasti jedinicama lokalne uprave i samouprave oko kažnjavanja prekršitelja u prometu.

Iz ustavno - pravnih razloga, neprihvatljiva je i odredba kojom se predlaže da ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, propisuje izgled odore općinske i gradske službe za naplatu kazni. Potrebno je preispitati i široko postavljeno diskrecijsko pravo oko donošenja ocjene da li je prekršaj počinjen, te da se bez posebnog obrazloženja naplaćuje kazna i kažnjava počinitelj.

Osim toga, nastavio je zastupnik Leko, potrebno je utvrditi razgraničenje prometne nezgode kako bi se ispravno utvrdila visina počinjene štete. Bilo je govora i o prijedlozima drastičnog povećanja novčanih kazni, uvođenja zatvorske kazne, te zaštitnih mjera privremene zabrane upravljanja motornim vozilom. Osim što je upitno s ekonomskog stajališta, istaknuto je da su pojedine predložene kazne u koliziji i s pozitivnim kaznenim propisima. Ukazano je i na potrebu da se preispitaju i uvažavaju određene primjedbe stručne i nomotehničke naravi.

Važno je obaviti i usklađivanje s međunarodnim zakonodavstvom i

odredbama koje su vezane uz pojedine institute poput: dobne granice vozača, okolnosti stjecanja vozačke dozvole, način propagiranja prometne kulture i institut probne vozačke dozvole.

Nakon obavljene rasprave, odbori su većinom glasova predložili Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju predlagatelju da ih uzme u obzir prigodom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Zabrinjavajući trendovi porasta nesreća

Zatim je u ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost govorio potpredsjednik Odbora i zastupnik, **Ivan Ninić**. On je uvodno istaknuo, da je većina članova Odbora u raspravi izrazila podršku predloženim izmjenama i dopunama Zakona. Ukazano je međutim i na zabrinjavajuće trendove porasta prometnih nesreća i broja poginulih osoba. Postoji saznanje da su za ovakve tragične rezultate krivi i drugi čimbenici, poput loših prometnica, te nedovoljne obučivosti mladih vozača. Ukazano je da nije dovoljno promijeniti pojedine propise, već treba težiti i izradi potpuno novog i sveobuhvatnog Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Ukazano je da same represivne mjere neće donijeti bolje rezultate, ukoliko izostanu pravodobni potezi oko preventivnog i odgojnog djelovanja na sudionike u prometu. Potrebno je bolje održavati i kolnike na onim dionicama gdje su učestale nezgode, a prigovoreno je i na prijedlogu da ministar može uskratiti osobne dokumente dok prekršitelj ne uplati prometnu kaznu.

Većina sudionika u raspravi je ocijenila da se predložene kazne trebaju preispitati i selektivnije razraditi, te omogućiti i popust u slučaju pravodobnog plaćanja. Prekršitelji se ujedno trebaju upućivati na pohanjanje odgovarajućih tečajeva, čiji je sadržaj vezan uz unapređenje prometne kulture. Vozači bi se ujedno trebali osposobiti za pružanje kvalitetne prve pomoći, jer je ocijenjeno da bi se time smanjila stopa smrtnosti. Treba uvesti strože kazne za vozače koji imaju veliki broj teških prekršaja, napomenuli su ujedno članovi Odbora. Takvim osobama vozačka dozvola trebala bi biti nedostupna, dok bi trebalo smanjiti

drakonske kazne predviđene za pogrešno parkiranje, vozače koji su zaboravili dozvolu ili se voze bez propisanih optičkih pomagala. Pojedini zastupnici su u raspravi ukazali da bi visoke kazne mogle stimulirati i pojavu korupcije i mita.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti na cestama. Sva mišljenja, prijedlozi i primjedbe proizašle iz rasprave, upućuju se predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

U ime Odbora za obitelj, mladež i šport, govorio je član Odbora i zastupnik **Krunoslav Gašparić (HDZ)**. Pojasnio je da je Odbor odlučio raspraviti predloženi zakonski tekst, zbog činjenice da mladi vozači u visokom postotku sudjeluju u svim oblicima prometnih nesreća. U posljednjih nekoliko godina registrirani negativni trendovi ne pokazuju znakove poboljšanja, a ista situacija je i s brojem alkoholiziranih vozača u prometu.

U raspravi je ukazano na preveliku restriktivnost odredbi prema mladim osobama, premda i pojedine dosadašnje kazne od 50 ili 100 kuna nisu značajne u postojećoj gospodarskoj situaciji. S druge strane, ukazano je da se pojedini propisi nisu konzistentno provodili, pa je i to razlogom pogoršanja situacije. Pojedine odredbe nisu precizne i moguće ih je različito interpretirati, upozorio je zastupnik Gašparić. Zatim je ukazao da su članovi Odbora bezrezervno podupri odredbe koje predviđaju obveznu vožnju upaljenim svjetlima i danju, kao i zabranu korištenja mobitela tijekom vožnje. Zauzeto je i stajalište

Problemi se neće ukloniti drakonskim novčanim kaznama koje će najteže pogoditi mlade sudionike u cestovnom prometu.

o potrebi povećanja kvalitete rada u auto-školama, jer oštriji kriteriji mogu biti primjereniji od mjera kojima se izdaju privremene dozvole i uvodi kategorija mentora. Naglašeno je da bi evidentirane alkoholičare trebalo prvenstveno liječiti, a ne zatvarati. Na kraju rasprave ukazano je i na lošu prometnu signalizaciju i slabo održavanje prometnica, pa je

predloženo da se i ovi problemi počnu otklanjati.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio Saboru predložiti prihvaćanje predloženog zakonskog teksta, a sve primjedbe i prijedloge uputio predlagatelju kako bi ih imao u vidu prigodom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Obuzdati nepotrebnju represiju i kažnjavanje

Zatim su govorili predsjednici i predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je riječ dobio zastupnik dr.sc. **Mate Granić**. Govoreći u ime Kluba zastupnika DC-a upozorio je da predloženi zakonski tekst ne nudi puno više od povećanja policijske represije i micanja problema od države. Kritički se osvrnuo na mogućnost da tijela lokalne uprave i samouprave uređuju regulaciju prometa, nadzor i premještanje nepropisno parkiranih vozila na području općine ili grada. Ova bi odredba mogla donijeti probleme osobito u turističkim centrima, upozorio je zastupnik Granić, i ocijenio da bi takve loše posljedice trebalo svakako izbjeći. Slične nedorečenosti pronašao je i u odredbama kojima se predlaže da inspektori cestovnog prometa nadziru ukupno trajanje upravljanja vozila, a upozorio je da svakako treba i zakonom utvrditi odgovornost za postojeće stanje prometnica. Ujedno je potrebno i preciznije utvrditi odgovornost sudionika, prilikom prometne nezgode, jer pojedina rješenja ukazuju na nemar države. Predložen je zapravo povratak staroj praksi, prema kojoj se prometne nesreće s manjom materijalnom štetom ne moraju prijavljivati policiji, nego se razmijene podaci i dogovori naknada štete. Ovakvim se prijedlozima vjerojatno želi statistički umanjiti broj nezgoda, te izbjeći odgovornost prilikom utvrđivanja okolnosti nesreće. Istovremeno se, međutim, predlaže snimanje pozicije pogrešno parkirano automobila, jer se time osigurava naplata 400-500 kuna kazne, pa se istovremeno nastoji osigurati neoboriv dokaz.

Potvrdio je statističke podatke koji ukazuju na veliki postotak mladih vozača kod prometnih nesreća, ali upozorio da ne postoje analize, zašto se to događa? U nedostatku stručnih argumenata, Vlada se odlučila za represivan pritisak na mlade vozače.

Smatra da bi trebalo propisati čvršći nadzor u auto - školama koje su opterećene komercijalnim aspektima vlastitog rada. I on se kritičkim riječima osvrnuo na predloženu mogućnost kojom bi se privremeno oduzimala privatna imovina, odnosno automobili vozača koji nisu platili kaznu. Nisu mu prihvatljivi ni prijedlozi kojima se kani dati veće ovlasti ministru unutarnjih poslova za nova ograničenja ljudskih prava i

Mora se osigurati veći stupanj sigurnosti za sve sudionike u prometu.

sloboda, odnosno uskrata određene dokumentacije i isprava. Građani imaju pravo na reguliranje svojih građanskih prava i na dokumente, upozorio je zastupnik, bez obzira na počinjeno kazneno djelo. Zatim je upozorio na velike raspone novčanih kazni, odnosno neprihvatljivu visinu i poskupljenja. Ocijenio je da bi se sigurnost prometa povećala ukoliko bi se rigoroznije kažnjavali oni prekršaji koji su najčešćim uzrokom prometnih nesreća. S obzirom na niska prosječna primanja i loš životni standard, predložene se kazne neće moći naplatiti na licu mjesta što bi moglo dovesti do dodatnog zagušenja rada sudskih tijela. Podržao je namjeru da se opća sigurnost svih sudionika u prometu dovede na višu razinu, ali to se ne može postići samo represivnim mjerama. Predložio je da Vlada do drugog čitanja pripremi zakonski tekst koji će uvažiti iznijete prijedloge i primjedbe. Upozorio je da bi istovremeno i tijela državne uprave trebala uložiti značajnije napore u prevenciju sadašnjeg stanja, jer će se time sačuvati ljudski životi i imovina.

Zatim se zbog ispravka netočnog navoda javio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Upozorio je da je prethodni govornik spomenuo pogrešnu brojku od 1800 vozača u Republici Hrvatskoj. Zastupnik Granić uvažio je ovaj ispravak, i ustvrdio da je riječ o lapsusu, budući da u Republici Hrvatskoj ima 1.800 000 vozača.

Spriječiti upotrebu mobitela tijekom vožnje

Nakon toga zastupnik **Miroslav Korenika** uzeo je riječ i približio razmišljanja Kluba zastupnika SDP-a oko pojedinih odredbi predloženog

zakonskog teksta. Upozorio je da je predložena izmjena čak 116 zakonskih članaka, pa bi trebalo razmisliti i o donošenju potpuno novoga Zakona. Govorio je zatim o pojedinim statističkim kategorijama oko prometnih nesreća i broja stradalih osoba, ocjenjujući da je stalni porast prometnih nesreća, vjerojatno ponukao Vladu da predloži strože

Treba precizirati pojedine odredbe koje su sporne i neusklađene s međunarodnim standardima i prihvaćenim konvencijama.

sankcije za odgovorne osobe. Pored navedenih brojki, zabrinjava i podatak o stalnom porastu alkoholiziranih sudionika u prometu, te porast broja mladih osoba koje su stradale, ili su krive za prometne nesreće. Odlučno je podržao zabranu upotrebe mobitela u vožnji, te pooštavanje kazni u slučaju ponavljanja prekršaja. Osim toga, potrebno je poboljšati održavanje prometnica i uvesti odgovarajuću signalizaciju, a trebalo bi uvesti edukativne emisije u elektronska sredstva javnog priopćavanja. Pozitivno je ocijenio prijedlog uvođenja kategorije "mladog vozača", ali pojedina predložena rješenja nisu najbolja.

Upozorio je da se pojedine odredbe trebaju preispitati i uskladiti s preuzetim međunarodnim konvencijama i propisima, a potrebno je utvrditi sve uvjete i oko davanja javnih ovlasti pojedinim institucijama kao što su Hrvatski autoklub i Hrvatski Crveni križ. Upitna su i rješenja kojima se pojedina ministarstva mogu miješati u donošenje internih akata Centra za vozila, odnosno autoškola. Nije mu prihvatljivo ni uskraćivanje izdavanja pojedinih isprava, onim vozačima koji ne plaćaju izrečene kazne. Ocijenio je da se ova predostrožnost može osigurati drugačijim pristupom.

Zatim se osvrnuo i na ovlasti kojima se osigurava rad tijela lokalne uprave i samouprave oko prometnih kazni. Ocijenio je da bi pitanje oko utvrđivanja uzimanja alkohola ili droga, trebalo ostati u okviru rada prometne policije. Ujedno je dodao da postoji potreba da se ovi poslovi obave korektno i stručno, kako u kasnijim sudskim postupcima ne bi dolazilo do nedoumice i nejasnoća. Pojedine

novčane kazne ocijenio je ipak previsokim i neprimjerenim sadašnjem gospodarskom trenutku. To se odnosi na kazne koje su predviđene za pogrešno parkiranje, nošenje opreme i vezanje sigurnosnog pojasa prilikom vožnje.

Zatim je predložio da se Savjet za sigurnost prometa stavi pod nadzor Vlade, jer bi se time osiguralo operativnije provođenje Nacionalnog programa sigurnosti prometa. Time bi se objedinile sve aktivnosti, kao i sredstva i kadrovi, a osim toga, moglo bi se osigurati vođenje rasprave o obavljenim poslovima u Hrvatskom saboru. Ukazao je zatim i na pojedine nedorečenosti oko uvođenja novih pravnih instituta, poput mentora za mlade vozače. Ovu je odredbu potrebno doraditi i prilagoditi europskim konvencijama i provedbenoj prometnoj praksi.

Na kraju je konstatirao da predloženi zakonski tekst može predstavljati solidan temelj, jer se do drugog čitanja mogu ukloniti navedene nejasnoće i pogreške. Ujedno bi trebalo osigurati i provedbu ostalih zakonskih propisa koji utječu na sigurnost svih sudionika u prometu, zaključio je zastupnik Korenika.

Nepotrebno uvođenje instituta mentora mladim vozačima

Zastupnik **Ivan Jarnjak** zatim je govorio u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Ocijenio je da je predloženi zakonski tekst izazvao veliku pozornost javnosti, jer su gotovo sve osobe na određeni način sudionici u prometu. Podsjetio je potom na činjenicu da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo, ukazao na čitav niz primjedbi koje se odnose na predloženi tekst zakona. One se između ostalog odnose, i na pitanje usklađenosti predloženoga teksta s propisima Europske unije, kao i s konvencijama koje smo prihvatili i potpisali. Zbog ozbiljnih primjedbi koje su se čule tom prilikom, ocijenio je zastupnik Jarnjak, sporno je što se uopće i provodi rasprava o predloženom zakonskom tekstu. Smatra da Sabor ne bi trebao provoditi raspravu o onim zakonskim prijedlozima koji nisu sukladni s odredbama Ustava i potpisanim konvencijama. Inače, Klub zastupnika HDZ-a podržao je intenciju predla-

gatelja, ocjenjujući da je imao na umu veliki broj prometnih nesreća kao i stalni porast broja stradalih sudionika u prometu u Republici Hrvatskoj. Ovi statistički pokazatelji nažalost i dalje rastu, kao i razmjeri velikih gubitaka zbog počinjene materijalne štete. Upozorio je istovremeno na potrebu snažnije prevencije, jer se time rizik svodi na najmanju moguću mjeru.

Osvrnuo se zatim i na kronologiju obavljenih poslova i donošenje postojećeg Zakona, ističući da su sadašnji predlagatelji mogli konzultirati i stručnjake koji su dobro upoznati s rečenim problemima, a nalaze se u redovima parlamentarne oporbe. Ukazao je zatim i na rezultate pojedinih testova koji su vođeni na različitim kategorijama sudionika u prometu. Dobiveni podaci ukazuju, da se visokim kaznama često puta ne postižu očekivani rezultati. Ujedno smatra upitnim i prenošenje određenih ovlasti na ljude iz lokalne uprave i samouprave, a ne smiju se kaže, zanemariti niti mogućnosti da se poveća korupcija i mito, zbog istaknutih vrlo visokih novčanih kazni. Napomenuo je na kraju, da se radi o realnostima, ne želeći nikoga unaprijed prozvati ni optužiti. Zbog toga je predložio da se svaka kazna individualno analizira i procijene njezini konačni efekti. Kazne svakako trebaju postojati, ali treba voditi računa i o ekonomskim mogućnostima prekršitelja, odnosno vozača.

Smatra da se kategorijom mentorstva mladim vozačima izmišljaju nepotrebne stvari, a postavlja se i pitanje: Što s onim mladim vozačima koji nemaju mentore? Oni bi prema propisima trebali čekati dvije godine i onda nastaviti vožnju svojim automobilom. Od ovih bi mjera trebalo odustati i razmisliti o boljem educiranju i pomoći mladim vozačima, upozorio je zastupnik Jarnjak. Ukazao je zatim na iskustvo njemačkih tijela državne vlasti s onim pojedincima koji su zaboravili izvršiti preuzete zakonske obveze, uključujući i plaćanje kazni, te predložio da se odustane od arbitražnih ovlasti koje se predviđaju za ministra unutarnjih poslova. Na kraju je podsjetio da strani turisti većinom dolaze u ljetnom periodu, pa mogu biti zbunjeni ukoliko se uvede obveza upaljenih svjetala za motorna vozila i tijekom dana.

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Netočnim smatra da se uvodi mentorstvo za sve mlade vozače, jer se ta mjera predviđa za one vozače koji su u dobi od 17 do 18 godina. Zastupnik Jarnjak pojasnio je da se nezgoda može dogoditi i vozaču sa 17 godina koji pored sebe ima mentora, postavljajući ujedno i pitanje tko će u tom slučaju preuzeti odgovornost.

Za riječ se zatim javio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. On je razjasnio primjedbe i nejasnoće koje izviru iz pojedinih predloženih zakonskih odredbi. Ocijenio je da će do drugog čitanja biti uklonjene i primjedbe koje se odnose na pitanje ustavnosti pojedinih odredbi. Jamstvo za provedbu ovih vrijednosti pružaju odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo. Kada se zakon donese u "Narodnim novinama", ovu brigu preuzima Ustavni sud. Napomenuo je zatim da se predloženim zakonskim tekstom ne utvrđuje odgovornost za štetu nastalu u prometu, jer postoji Zakon o obveznim odnosima, a ovdje se samo određuju opća načela odgovornosti za nastalu štetu.

Za ispravak se ponovno javio zastupnik Ivan Jarnjak, navodeći da se na početku izlaganja upravo pozvao na ocjenu o ustavnosti koju su iznijela nadležna saborska radna tijela. Zbog razloga koji su navedeni u njihovim izvješćima, ocijenio je upitnim da se u redovnoj proceduri vodi rasprava o tekstu koji nije usklađen s Ustavnim odredbama. Sabor ima pravo i obvezu da ukaže na odredbe koje nisu usklađene s Ustavom, zaključio je zastupnik.

Osmisliti kaznene mjere

Iznenadjeni smo da predloženi zakon ne dolazi iz Ministarstva prometa gdje i pripada ova problematika, rekla je **Ljubica Lalić (HSS)** u ime Kluba zastupnika HSS-a. S obzirom na brojnost izmjena vrlo je teško pratiti duh izvornog Zakona i mogla bi se usvojiti rješenja u suprotnosti s odredbama koje se ne mijenjaju i bolje bi bilo razmatrati i nakon rasprave usvojiti cjeloviti Prijedlog zakona, naglasila je.

Ocjena da su u neposrednoj primjeni ovog Zakona postignuti zavidni rezultati je nerealna jer na smanjenje broja poginulih utječe i sigurnost i stabilnost vozila a i stanje

prometnica, o čemu treba također govoriti u ovoj raspravi, kao elementu sigurnosti prometa. Nikakav zakon o sigurnosti prometa neće bitno smanjiti broj prometnih nesreća ako su nam ceste neodržavane i neoznačene prometnim znakovima

Nikakav zakon o sigurnosti prometa neće bitno smanjiti broj prometnih nesreća ako su nam ceste neodržavane i neoznačene prometnim znakovima koji upozoravaju na opasnost a naše ceste su danas upravo takve.

koji upozoravaju na opasnost a naše ceste su danas upravo takve. Svjesni smo nedostatka novca no za osnovne stvari o kojima znatnim dijelom ovisi sigurnost pa i život sudionika u prometu sredstava mora biti, pogotovo ako se ima na umu visina naknade za ceste koja se plaća pri registraciji vozila, udjel za ceste plaćena u cijeni benzina te visina cestarine na našim cestama, upozorila je. Ovaj zakon nam je potreban ali ne treba očekivati da će samo visoke kazne osigurati sigurnost na cestama, a neke se povećavaju i do dva, tri puta. Iz toga iščitavamo promišljanje predlagatelja kako je moguće promet učiniti sigurnijim rigoroznim kažnjavanjem vozača za prekršaj.

Svjesni smo da bez rigorozne kazne nema discipline no kazne se vrlo često doživljavaju kao izvor punjenja proračuna - policajci su dobivali nalog i normu koliko dnevno moraju naplatiti kazna - stoga kaznene mjere treba dobro osmisliti i urediti na način da uistinu njihova primjena postiže svrhu kažnjavanja, napomenula je.

Na predložene odredbe iznijela je i konkretne primjedbe (apsurdno da ministar za javne radove propisuje odore službenicima nadležnog upravnog tijela grada ili općine koji obavljaju nadzor i premještanje nepropisno zaustavljenih i parkiranih vozila) te naglasila da posebnu raspravu zahtijeva pitanje koliko je moralno propisivati rigorozne kazne za pogrešno parkirana vozila u vrijeme nedostatka parkirnih mjesta. Alkoholiziranost za volanom zahtijeva najrigoroznije mjere i to od zastupnika zahtijevaju svi oni unesrećeni zbog tuđe alkoholiziranosti kao i uspomena na one koji taj zahtjev

više ne mogu izreći. Posebnu brigu treba pokloniti problemu mladih i neiskusnih vozača i na osnovi iskustava drugih zemalja crpsti pouku o tome i razmisliti o kombinaciji probne vozačke s ograničenjem brzina itd., neke su od primjedbi zastupnice (liječnici i medicinske sestre kao kandidati za polaganje vozačkog ispita ne bi trebali polagati ispit iz prve pomoći).

Do drugog čitanja predloženi zakon nužno je uskladiti s Ustavom i drugim zakonima a u smislu primjedbi odbora za Poslovnik, Ustav i politički sustav te za zakonodavstvo a ugraditi i primjedbe iz rasprave pa i Kluba zastupnika HSS-a, koji ga podržava u prvom čitanju, rekla je na kraju zastupnica.

Što je cilj zakona

Damir Kajin (IDS) najprije je zamolio da Ministarstvo ukloni one morbidne plakate "18 mi je godina tek" koji su kaže, uspjeli šokirati javnost a radi se o primjeru krajnjeg neukusa a ni turiste ne treba očekivati s tim plakatima. Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a smatra da treba odgovoriti na pitanje što je cilj ovog zakona, guliti ionako oguljen narod ili smanjiti broj udesa na našim cestama, poglavito onih najtežih koji vode do smrtnih slučajeva.

Ako je cilj zakona puniti proračun onda je on na dobrom putu no ako je primarni cilj smanjiti broj najtežih nesreća onda jedan ovakav zakonski prijedlog u ovom času nije potreban, naglašava zastupnik. Jer, broj poginulih od 1996. do 2001. godine stalno opada, također i broj teško ozlijeđenih i to usprkos činjenici da je broj motornih vozila u tom razdoblju povećan čak za 500.000. A broj poginulih (odnos prema broju stanovnika) bio bi znatno manji kad bi Hrvatska imala ceste poput Nizozemske, Finske ili barem susjedne Slovenije znači kao zemlje s kojima se volimo uspoređivati. Temeljni je problem, smatra zastupnik, što imamo najlošije ceste u Europi i najlošije održavane a i najlošije automobile, prosječne starosti od 13 i više godina.

Ako želimo smanjiti broj poginulih i unesrećenih prvo treba podignuti standard našim građanima a ne ga smanjivati, pa indirektno i kaznama, zaključio je zastupnik te u nastavku iznio i određene prijedloge u vezi s

predloženim rješenjima. Vozačku dozvolu izdavati s rokom važenja do 75 godina a ne 70 godina života što bi bilo kompatibilno slovenskoj praksi. Radi se o ljudima koji auto trebaju uglavnom da bi išli liječniku, koji voze najdiscipliniranije i najmanje sudjeluju u prometnim nesrećama.

Dobro je što se u slučaju minornih prometnih prekršaja neće morati obavještavati policija, no s druge strane pitanje je hoće li to zatrpiti sudove, što će biti s osigurateljima i da li će i brzina isplate štete biti kao sada. Dobro je i što se predviđa za mlade vozače probna dozvola no da se predviđa mentor smatra nevidenim. Treba postaviti pitanje je li je sve ustavno u vezi s predviđenim načinom oduzimanja dozvola, koliko će stajati građane promjene naziva auto škole (na automobilima, vratima ureda itd.), neka su od mišljenja zastupnika. Profesionalne vozače treba zaštititi i ne ostaviti ih bez egzistencije, rekao je, među ostalim zastupnik naglašavajući da bi bilo možda svrsishodnije ići s novim prijedlogom zakona. A temeljna primjedba ovog Kluba zastupnika je da su predviđene kazne takve da se samo uvodi jedna represija a da od svega toga koristi neće biti, osim za državni proračun.

Željko Malević (SDP) ispravio je navod predgovornika i rekao da po podacima u prometu nismo bolji ni od jedne europske zemlje i da imamo 52 poginula na 100.000 stanovnika a Slovenija 32. No kod izražavanja ovih podataka bolje je broj poginulih staviti u odnos prema broju registriranih vozila jer ako bi se kao veličina uzeo broj stanovnika Kina bi, primjerice, s takvim omjerima bila silno uspješna a Luksemburg bi imao silno velik broj poginulih.

Potreban potpuno novi zakon

Klub zastupnika HSLs-a smatra da postoji potreba donošenja potpuno novog a ne samo izmijenjenog ovog Zakona koji se i ne bi trebao zvati zakon o sigurnosti prometa (kao u prošla vremena) već zakon o prometu na cestama kao i u ostalim europskim zemljama, rekao je **Mladen Godek (HSLs)**. Takav zakon trebalo bi predložiti Saboru na usvajanje nakon sveobuhvatne analize i pomoći stručnjaka, koja bi uzela u obzir iskustva naprednijih zemalja uz naročito analizu i sva tri elementa - vozač, cesta, vozilo - koja u suštini čine promet.

Predloženi zakon obratio je isključivo pažnju na vozače a o ova druga dva elementa govori nikako ili vrlo malo i rješava problem vozača na drastičan način - povećanjem rigoroznosti kazni, rekao je zastupnik uz izražavanje nezadovoljstva Kluba zastupnika HSLs-a takvim pristupom. Nelogično je i neodrživo da naše kazneno zakonodavstvo (Kazneni zakon, jedan od najblažih, Prekršajni)

Predloženi zakon obratio je isključivo pažnju na vozače a o ova druga dva elementa govori nikako ili vrlo malo i rješava problem vozača na drastičan način - povećanjem rigoroznosti kazni.

smatra da kazne same po sebi nisu dovoljne da odvrate od vršenja kaznenih djela a sada se predlažu ovdje vrlo oštre kazne. Dakle, ovaj Klub zastupnika je protiv povećanja kazne i ne vidi ništa dobro u tome.

Određena druga rješenja izazivaju dvojbe, primjerice, vožnja s kratkim svjetlima danju. Nedostaju pokazatelji pomaže li to sigurnosti na cesti a u Austriji i Njemačkoj takva je odredba ukinuta. Ne vidimo ni razloga za rješenje o mentoru kraj rigoroznih ispita, rekao je, među ostalim, zastupnik dajući ujedno prijedloge što bi se trebalo propisati novim zakonom. Primjerice, da zebre budu bijelo crvene ili bijelo žute kao u nekim drugim zemljama, da se u zavojima izvede dvostruka puna crta na cesti, da rubni kamen i metalna ograda budu u istoj ravnini, da ugostiteljski objekti uz kolnik ne smiju smanjivati preglednost raskrižja i drugo. Klub zastupnika HSLs-a glasovat će da ovaj zakon ide u drugo čitanje ali sa svim primjedbama i izrečenim nezadovoljstvom, rekao je zastupnik na kraju.

Normativni optimizam

Klub zastupnika HNS-a PGS-a i SBHS-a ocijenio je da su određene dopune i izmjene ovog Zakona nužne i opravdane ali je pitanje da li je nužno i opravdano prihvatiti sve ono što predlaže predlagatelj, rekao je **Darko Šantić (HNS)**. Da su promjene Zakona potrebne dovoljno je ukazati samo na činjenicu da po broju poginulih u

prometnim nesrećama spadamo u srednju ali i najbrojniju skupinu europskih zemalja, a tu je i pokazatelj o broju poginulih mladih vozača koji najčešće uz svoju vlastitu tragičnu smrt prouzroče i tragedije drugih sudionika u prometu.

Predložene izmjene i dopune mogu se grupirati u tri skupine, konstatirao je zastupnik. Prva su mjere kojima se povećava sigurnost u prometu i s tim u vezi zastupnik smatra odredbu o upotrebi kratkih svjetala na vozilu korisnom (ima je i Slovenija) te podsjetio da su neki proizvođači u vozila ugradili poseban mehanizam s automatskim uključivanjem kratkih svjetala. Korisnim se smatra i zabrana korištenja mobitela za vrijeme vožnje ali ne i odredba o nadzoru mladog vozača (starija osoba). To bi se moglo riješiti na drugačiji način primjerice, obilježavanjem vozila posebnom oznakom, ograničenjima, itd., rekao je, među ostalim zastupnik.

U vezi s drugom grupom predloženih izmjena koje su kaznene prirode zastupnik je naglasio da je javnost, a i zastupnici, upravo bila posebno zainteresirana za te odredbe. Ovaj Klub zastupnika smatra da je nužno preispitati opravdanost predloženih visina kazni i svih kazni (karikirano - vozač na udaljenosti kakvih 200 metara od kuće, ako vozi dijete u školu i žuri mu se može, zbog ne vezanja pojasa, razgovora na mobitelu itd. može nakupiti kazne u visini mjesečnih primanja obaju supružnika). Korisnim smatra rješenje o kaznenim bodovima, zaštitnu mjeru o oduzimanju vozačke ovisno o stupnju koncentracije alkohola u krvi.

U vezi s trećom grupom izmijenjenih i dopunjenih odredbi a koje se odnose na ulogu jedinice lokalne samouprave i uprave, ovaj Klub zastupnika smatra da je korisno prenošenje određenih ovlasti na te jedinice, rekao je, među ostalim.

Ovaj osvrt zastupnik je završio konstatacijom da ovaj Prijedlog zakona ipak spada u kategoriju u kojoj je prisutan normativni optimizam odnosno optimizam da će se donošenjem brojnih zabrana, promjena, uspjeti riješiti problem bolje nego na neki drugi način - popravljanjem cesta, ranom edukacijom mladih itd. promjene su nužne ali bez ostalih mjera ne treba očekivati previše.

Nedopustiva disproporcija između kaznenoga i prekršajnog dijela

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a i najprije izrazio nezadovoljstvo što ovoj raspravi nisu nazočni i predstavnici Ministarstva prosvjete i Ministarstva prometa (neodrživo je da ovo potonje Ministarstvo nije nadležno ni za vozače niti vozila) s obzirom na tematiku ovog zakona.

Predložene izmjene i dopune Zakona pobuđuju velik interes i pažnju prije svega što izravno utječu na pravni položaj svih sudionika u Hrvatskoj - a ima oko dva milijuna vozača - a posebno na onu djelatnost koja se tiče osposobljavanja vozača i provedbe vozačkih ispita.

Kod donošenja važećeg Zakona mogla su se prepoznati loša, iracionalna i radikalna rješenja koja su kasnije negativno utjecala na rad autoškola, nastavu i polaganje ispita i izrodila se u organizirani nered pa je sada potrebna čak 38 postotna izmjena Zakona. No to se nije dogodilo i nije se uvažavalo stručno suprotstavljanje i mišljenje stručnih organizacija o pojedinim rješenjima (sad ne možemo zatvarati oči da u procesu osposobljavanja vozača postoje opasne i moguće pojave i korupcije i kriminaliteta i monopola). Čini se da se ponovno ignoriraju stručni stavovi udruga profesionalaca koji sudjeluju u procesu prometa na cestama i sve se zapravo prebacuje na neku radnu skupinu, upozorava zastupnik.

Neki dijelovi predloženog zakona su prije svega neustavni i s ustavnog stajališta upitni (oduzimanje vozačke, tzv. probna vozačka). Kad se govori općenito o kaznenoj dimenziji ovih izmjena i dopuna može se zaključiti da kaznene mjere ostaju zapravo slabe, kakve su i bile pa je bilo slučajeva da pijani 17-godišnjak s desecima prekršajnih prijava pijan vozi i na pješačkom prijelazu usmrta djevojčicu i završi s uvjetnom kaznom zatvora. S druge strane, za banalne prekršaje koje čini svaki vozač (pojas, razgovor na mobitel itd.) može se ostati bez plaće.

Takva disproporcija između kaznenoga i prekršajnog dijela je naprosto nedopustiva i to nimalo ne pridonosi sigurnosti prometa pa cilj i smisao ovog zakona nije povećati sigurnost,

nego, tvrdi zastupnik, oterati vozače do kože i napuniti državni proračun.

Zatim, u suprotnosti je s hrvatskim zakonima da se jedna javna ovlast koja je odlučujuća u procesu sigurnosti građana u prometu na cestama povjerava jednoj udruzi građana kao što je Hrvatski autoklub, koji je registriran kao neprofitna organizacija - a ima profit od 80 milijuna kuna godišnje - što je apsolutno nerazumljivo, nelogično i nedopustivo, i uz ovako predviđene ovlasti to je neprirodno podijeljena nadležnost, upozorava, među ostalim, zastupnik. Tu je i njegova primjedba o monopolističkoj koncentraciji moći i financijskih učinaka koji omogućavaju pojavu čvrste birokracije i bahati odnos prema načelima struke. Ovo je možda zadnja prilika da se to mijenja i suzbije, a decentralizacija spomenute moći prvi je korak za društveni ugled ovog sustava i slobodno, kreativno i odgovorno poštivanje etičkih pravila i digniteta struke.

Ovaj Klub zastupnika zbog svega iznesenog neće moći podržati predložene izmjene i dopune Zakona i predlaže da se, zbog opsega promjena i učestalog noveliranja Zakona ovaj Prijedlog zakona povuče iz procedure i da se napravi i predloži potpuno novi zakon. U njegovu izradu treba uključiti zbog sigurnosti prometa na cestama Ministarstvo prometa koje treba biti nadležno za provedbu vozačkih ispita i osposobljavanje vozača (ne Ministarstvo prosvjete). Tim novim zakonom treba i regulirati da se ovlasti za provedbu vozačkih ispita dodijele putem javnog natječaja, a ne putem monopola jedne udruge, rekao je zastupnik na kraju.

Predstavnik predlagatelja, gospodin **Josip Vresk**, zamjenik ministra, rekao je da prema Zakonu o djelokrugu ministarstava, MUP je doista nadležan za ovaj zakon, međutim, u izradu nacрта uključeni su i predstavnici Ministarstva pomorstva, prometa i veza, Ministarstva prosvjete i športa itd.

Neprijemljena brzina i alkohol - glavni krivci

U pojedinačnoj raspravi prva je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Rekla je da su najveći uzroci nesreća brzina i to ona neprijemljena, te svakako alkohol. Osobno pozdravlja sve restriktivne odredbe koje idu za

sankcioniranjem pijanih vozača, pa čak i oduzimanje vozačke dozvole doživotno, za one koje se učestalo uhvatilo u pijanom stanju za volanom.

Smatra da bi trebalo pooštriti mjere prema vozačima koji su drogirani, iako je teško utvrditi na licu mjesta da je osoba pod utjecajem droge.

Rekla je da će sve mjere imati male učinke sve dok imamo loše ceste i dok naša vozačka kultura ne dosegne razinu koju bismo željeli, jer je sada na prilično niskoj razini.

Što se tiče kazni, mišljenja je da su predviđene previsoko, pa se postavlja pitanje tko će ih moći platiti, tu prvenstveno misli na one za nevezivanje pojasa i za krivo parkiranje. Smatra da ih treba smanjiti, i nikako ne stoji obrazloženje da su kazne neprimjereno niske. "Nekome je 100 kuna koje mora platiti sada za nevezivanje pojasa prevelika kazna, ali svakako podržavam ideju da se pronađu mehanizmi da vozači poštuju zakone, pa i u ovom dijelu vezivanja pojaseva, jer je to u njihovom interesu i zbog njihove sigurnosti".

Osvrnula se na članak 35. koji govori tko ne mora vezivati sigurnosni pojas, pa se između ostalog kaže da to ne moraju trudnice u vidnom stupnju trudnoće. Pita tko će to procjenjivati, da li policajac koji nas zaustavi? Potrebna je ili bolje formulirati ovu odredbu, ili ju ispustiti.

Osvrnula se i na članak 176. koji se mijenja, odnosno članak 40. ovoga prijedloga, gdje se govori da se ukida obveza u nesrećama s manjom materijalnom štetom da se o tome obavijesti policija. Međutim, ta dužnost ostaje ipak u slučajevima ako u nesreći sudjeluje vozač bez položenog vozačkog ispita ili odgovarajuće kategorije, odnosno vozač s probnom vozačkom dozvolom, odnosno vozač kojem je vozačka dozvola istekla. Zastupnica postavlja pitanje, tko će te činjenice utvrditi, jer to može jedino policija. Smatra da je ovaj članak teško provediv.

Što se tiče mobitela, pozdravlja prijedlog da se ograniči, odnosno da se potpuno ukine mogućnost komuniciranja mobitelima za vrijeme vožnje.

Osvrnula se i na mlade vozače, i na vožnju uz prisustvo mentora, uz nekoga tko će nadgledati mladog vozača. Mišljenja je da ova dobra namjera predlagatelja može biti zapravo kontraproduktivna. "Osobno kao vozač ne volim da mi bilo tko što

sufflira od trenutka kada sam položila vozački ispit". Smatra da bi možda rješenje bilo u ograničavanju brzine mladim vozačima jedno vrijeme, ali i to je dosta upitno, jer svi smo pred zakonom jednaki, to je ustavna obveza.

Članak 103. je svakako protuustavan i neprihvatljiv, jer se neplaćanje kazni sasvim sigurno ne može uvjetovati, odnosno dovoditi u bilo kakvu vezu s izdavanjem drugih isprava o čemu bi imao odlučiti ministar unutarnjih poslova.

Zastupnica za članak 103. drži da je svakako protuustavan i neprihvatljiv, jer se neplaćanje kazni sasvim sigurno ne može uvjetovati, odnosno dovoditi u bilo kakvu vezu s izdavanjem drugih isprava o čemu bi imao odlučiti ministar unutarnjih poslova.

Zašto je predlagatelj MUP?

Tada je govorio zastupnik **Petar Žitnik (HSS)**. Rekao je da smatra da je sazrelo vrijeme da se donese jedan novi Zakon o sigurnosti prometa na cestama, jer zakon koji je na snazi u sebi ima neka anakrona rješenja, i pogoduje nekim monopolističkim tendencijama. Uostalom, ovo su već druge vrlo velike i ozbiljne izmjene i dopune ovog zakona, a osme sveukupno.

Koja je uloga mentora, tj. osobe koja sjedi uz vozača s privremenom dozvolom, ima li on obvezu savjetovati tog mladog vozača o ponašanju u vožnji, ima li ga ovaj obvezu slušati i tko će snositi konzekvence u slučaju da se dogodi prometna nezgoda.

Nije mu jasno zašto ovaj zakon predlaže MUP, iako se radi o materiji koja ulazi u nadležnost Ministarstva prometa i veza.

Mišljenja je da se nije dovoljno saslušalo mišljenje struke i svih onih koji bi kompetentno i meritorno ovoj materiji mogli dati svoj doprinos, jer

ove promjene koje se predlažu, sigurno neće dovesti do željenog cilja.

Smatra da pooštrenje i povećanje novčanih kazni samo po sebi neće dovesti do veće sigurnosti. "Nekome je 100 kuna veliki novac, a nekome i 1000 kuna sitnica, dakle, sve je relativno".

Upitao je što znače prijedlozi iz ovog prijedloga za koje svi unaprijed znamo da se neće moći provesti u život.

"Prvo trebamo poraditi na tome da nam se opća kultura digne na viši stupanj, a onda će nam biti na višem stupnju i prometna kultura", stav je zastupnika.

Naglasio je da ovaj Prijedlog zakona nije dobar i da nudi neka neprihvatljiva rješenja, na koju ukazuju i odbori i klubovi.

Postavio je pitanje čemu uopće raspravljati o Zakonu za koji je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav rekao da smatra da nekoliko njegovih odredbi nije usklađeno s dokumentom EU i drugim međunarodnim ugovorima, a određene odredbe zakona su prema mišljenju istog Odbora suprotne Ustavu Republike Hrvatske.

"Zakon treba povući iz procedure, uskladiti ga, ponuditi prihvatljiva rješenja na tragu onoga što će se čuti ili se već čulo u današnjoj raspravi", bio je kritičan zastupnik.

Ideju da mladom vozaču treba obvezni mentor drži apsolutno neprihvatljivom i neprovedivom. "Iz osobnog iskustva znam da vozači početnici nisu za ostale sudionike u prometu ništa opasniji od ostalih vozača, opasniji su vozači sa 3 do 5 godina vozačkog iskustva".

Obvezatnost upaljenih svjetala

Tada se **Željko Glavan (HSL)** javio zbog povrede Poslovnika. Rekao je da je nedopustivo da nema nikoga iz Ministarstva, odnosno predlagatelja u sabornici te je predložio da se prekine zasjedanje dok netko ne dođe.

Predsjedavajući, gospodin **Baltazar Jalšovec (HSL)** rekao je da je zamjenik ministra u dvorani.

Riječ je uzeo zastupnik **Željko Malević (SDP)**. Pridružuje se svim kolegama koji su istaknuli problem naše prometne nekulture.

Drži poražavajućim za jednu naciju od 4 milijuna i 300 tisuća stanovnika da ima godišnje 20 i nešto tisuća ranjenih, i stotinu mrtvih, prosječno svake godine na cestama zbog nepoštivanja prometnih propisa i

zbog nesavjesnog ponašanja na cesti. Zbog toga se pridružuje onima koji su rekli da je ova novela zakona nužna.

Osvrnuo se na članak 26. koji tretira problematiku upaljenih svjetala prilikom vožnje. Naime, u prijedlogu zakona se ograničava uporaba svjetala koja su obvezna od početka jeseni do kraja proljeća.

Založio se da se ovaj članak izmijeni na način da je uporaba svjetala obvezna tijekom čitave godine.

Osvrnuo se na članak 204. stavak 1, te članak 217. stavak 3. koji govore o upisu u autoškolu i stjecanju prava na upravljanje vozilom.

Po zakonu je minimalna dob za upis u autoškole sedamnaest i pol godina, no vozačka dozvola može se podignuti sa osamnaest godina, što znači da po završetku obuke, kandidat jedno vrijeme, tj. nekoliko mjeseci ne smije voziti.

Međutim, u praksi se događa da gotovo redovito ti mladi ljudi voze bez dozvole, i često puta i stradavaju. S druge strane tu je članak 217. gdje se i propisuje obveza da mladi vozač ima mentora kraj sebe. "Dakle, nema nikakvog razloga da mu se ne omogući da odmah ima pravo podići ovu privremenu vozačku dozvolu, i da s njom može odmah voziti", stav je zastupnika.

Tako ovi mladi ljudi po završetku škole ne bi zaboravljali ono što su naučili.

Postavio je i pitanje koja je uloga mentora, tj. osobe koja sjedi uz vozača s privremenom dozvolom, ima li on obvezu savjetovati tog mladog vozača o ponašanju u vožnji, ima li ga ovaj obvezu slušati i tko je kriv, odnosno tko će snositi konzekvence u slučaju da se dogodi prometna nezgoda, tko odgovara. Zakon treba detaljnije definirati status mentora.

Spomenuo je i problem velikog broja voditelja autoškola koji imaju srednju stručnu spremu. Zakon je, naime, predvidio vrlo kratak rok od 6 mjeseci, za osposobljavanje do više ili visoke sprema koja je, dakle, po novom zakonu uvjet da bi se mogla voditi škola. "Za 6 mjeseci nitko ne može steći višu spremu, a to su ljudi koji već imaju vrlo veliko iskustvo u obučavanju vozača, dugo su u poslu, i pitanje je gdje će raditi ako se ne uspiju osposobiti za tako kratko vrijeme. Mnogi od njih su svoje životne uštedevine uložili u opremanje škola, učionica, poligona, simulatora i slično, da bi mogli imati vrlo

kvalitetne škole, a danas riskiraju da ostanu bez posla”, rekao je zastupnik.

I za samog učitelja vožnje predviđa se najmanje viša ili visoka sprema. Smatra da ovu odredbu treba ispraviti.

Rekao je da je zatečen trivializiranjem opasnosti, odnosno relativiziranjem te opasnosti od nekih kolega, a tiče se nepoštivanja propisa u prometu. Naime, mišljenja je da penalne odredbe trebaju biti ovakve, možda bi trebale biti čak i strože.

Osvrnuo se i na dio Prijedloga zakona za kojega drži da je protuustavan, a tiče se neizdavanja nekih dokumenata.

No, važno je da penalne odredbe budu svojevrсни podsjetnik svakome od vozača koji sjeda u auto, i da čitavo vrijeme ima na umu visinu tih kazni, ali i tu društvenu opasnost. ”Svakako se trebamo držati načela kaznenoga prava da moraju penalne odredbe biti ekvivalentne društvenoj opasnosti, one, naime, trebaju biti stroge”.

Upitne odredbe o povećanju brzine

Tada se za riječ javio zastupnik **Branko Tušek (SDP)**. Rekao je da je statistika neumoljiva, naime, pokazuje da svakih 60 minuta mladi prave tri prometne nesreće u Hrvatskoj, što je dovoljan pokazatelj da ovim Zakonom treba pokušati što više zaštititi prije svega živote mladih ljudi i sigurnost svih građana u Hrvatskoj.

Zašto se zabrana uzimanja alkoholnih pića odnosi samo na mlade ili nove vozače kojima je propisana apsolutna zabrana?

Osvrnuo se na neke članke. Tako u članku 1. treba preispitati odredbu kojom se ovlašćuje ministar za javne radove da propisuje odore za službenike grada ili općine. Mišljenja je da to treba ostaviti lokalnoj upravi i samoupravi.

Osvrnuo se i na članak 15. odnosno članak 30. koji govori o dozvoljenoj brzini kretanja pojedinih vrsta vozila. Razumljivi su mu argumenti predlagatelja za povećanjem brzine jer se osigurava bolja protočnost vozila, ”međutim, argument predlagatelja da povećavanjem brzine sigurnost ne bi trebala biti dovedena u pitanje, u

najmanju ruku je meni nerazumljiva”. Naime, povećanje brzine odnosi se i na vozila i na cisterne koje prevoze opasne terete, naftne derivate ili otrove. Pokazatelji govore da se hrvatskim cestama godišnje preveze više od 5 milijuna tona nafte, i 100 tisuća tona otrova i da se svake godine dogodi 150 nesreća ili svaki drugi dan u Hrvatskoj događaju se nesreće s vozilima koja prevoze naftne derivate ili opasne tvari. U 80% slučajeva razlog je upravo povećanje brzine i njena neprilagodjenost našim cestama. Pita da li treba takvim vozilima dozvoljavati povećanje brzine, a da se pri tome ne dovodi u pitanje sigurnost, odnosno treba li zakonski stimulirati i davati poticaje tim ekološkim bombama, kako ih naziva zastupnik, da i one mogu pojačavati svoju brzinu. Mišljenja je da predlagatelj treba malo preispitati upravo tu odredbu.

Osvrnuo se i na odredbu po kojoj se uvodi obveza da se za vrijeme vožnje moraju imati upaljena kratka svjetla danju i to samo u periodu kalendarske jeseni i zime. ”To je dobar prijedlog jer sva iskustva pokazuju da se prometne nesreće smanjuju do gotovo visokih 10%”. Dao je prijedlog da kratka svjetla budu upaljena u svim godišnjim dobima, a ne samo tijekom jeseni i zime. Vjeruje da će se na taj način dodatno smanjiti broj prometnih nesreća barem za 1%, a to je sukladno hrvatskim pokazateljima smanjenje za 810 prometnih nesreća u toku jedne godine, jer smo ih prošle godine imali 81 000.

Također, postavio je pitanje zašto se zabrana uzimanja alkoholnih pića odnosi samo na mlade ili nove vozače kojima je propisana apsolutna zabrana. Možda bi bilo uputnije zabranu uzimanja alkoholnih pića prenijeti na sve vozače, bio on kandidat za vozača, mladi vozač, novi ili stari vozač, smatra zastupnik.

”Po ovom prijedlogu izgleda da su najveća opasnost na cestama upravo mladi vozači, jer oni jedini navodno voze u pijanom stanju, izazivaju prometne nesreće, a to nije točno, jer službena statistika i pokazatelji govore sasvim drugačije, naime, stariji vozači tri puta više sudjeluju u izazivanju prometnih nesreća pod alkoholom negoli mladi vozači”.

Založio se da se program predmeta pružanja prve pomoći osobama ozlijeđenim u prometnoj nesreći konačno utvrdi i da taj propis donese ministar zdravstva.

Postavio je pitanje bi li možda trebalo za motocikle iznad 350 kubika povisiti i dobnu granicu na više od 20 godina? Takvo rješenje imaju zemlje u EU, jer na tim motorima se događaju i najteže nesreće.

Previsoke kazne

Tada je govorio zastupnik **Ivan Penić (HDZ)**. Rekao je da on osobno, kao i Klub zastupnika HDZ-a podržavaju intenciju predlagачa za donošenje izmjena i dopuna Zakona o sigurnosti prometa na cestama, poglavito što se tiče namjere smanjenja broja nesreća, broja unesrećenih, poginulih, te šteta.

No, naglasio je da je i Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav mišljenja da je puno toga protuustavno u ovom Prijedlogu, pa je shodno tome trebalo već tada povući ovaj Prijedlog, odnosno otkloniti barem te glavne zapreke i tako doraden tekst Prijedloga predložiti Saboru.

Najveći broj nesreća i i to onih najtežih, s najvećim brojem unesrećenih i poginulih događa se u ljetnim mjesecima, kada je znatno povećan broj automobila u RH, radi turizma.

Smatra apsolutno točnim da je Nacionalni program sigurnosti u prometu dao rezultate, jer je u Hrvatskoj 90-tih godina bilo i više od 1000 poginulih na puno manji broj automobila nego što je danas. Dakle, taj program ipak je dao svoje rezultate.

Smatra da su kazne u odnosu na imovinsko stanje stanovništva RH, te u odnosu na Europu previsoke, i da će stimulirati mito i korupciju.

”Kazne ne bi trebale biti recimo veće od jedne trećine takvih kazni u Austriji ili u Njemačkoj, jer 100 kuna nije mala kazna za nekoga tko ima tri i pol tisuća kuna plaću. Ona je dovoljno odgojna, i dovoljno visoka”.

Smatra da je predloženi broj kaznenih bodova prerigorozan tim prije što je realno stanje na cestama neadekvatno. Istaknuo je da mnoga izvješća govore da je i po nekoliko stotina, pa i tisuća prometnih znakova krivo postavljeno, neuklonjeno ili nepostavljeno. Tako da se realno velik broj vozača, po nekim procjenama i više od 50% rigorozno kažnjava, ”istina na zakonit način, ali bez realne krivnje”.

Kao i neki drugi zastupnici, mišljenja je da mentori nisu potrebni mladim vozačima.

Što se tiče tehničkih pregleda, suštinsko pitanje je trebaju li se tehnički pregledi organizirati kao javna ovlast ili prepustiti tržištu? "Po svojoj koncepciji, dosadašnjem iskustvu i europskoj praksi nema nikakvih dvojbi da su poslovi tehničkog pregleda nespojivi s komercijalnim pristupom".

Na kraju je rekao da ovako kako je zakon predložen nije ga moguće podržati.

Tada je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Osvrnuo se na članak 103. stavak 3. kojim se ovlašćuje ministar unutarnjih poslova da donese propise o privremenoj uskrati izdavanja pojedinih isprava ili dozvola. Dakle, to su među inim putovnice, osobne iskaznice, dozvole za nošenje oružja, potvrde o prebivalištu, vozačke dozvole, prometne dozvole. "Iskreno se nadam da predlagatelj nije mislio na uskratu osobne iskaznice ili putovnice samo zbog toga što netko nije platio prometni prekršaj, jer to bi uistinu bilo protuustavno pošto građani ove zemlje imaju pravo koristiti se putovnicom, imaju pravo slobodno ulaziti i izlaziti iz zemlje, imaju pravo izaći na birališta, a za izlazak na birališta im je potrebna osobna iskaznica", rekao je zastupnik.

Za produljenje prometne dozvole potrebno je ustanoviti tehničku ispravnost vozila, ustanoviti je li plaćeno osiguranje i dakako mogao bi se postaviti i treći uvjet, jesu li plaćene sve pravomoćne prekršajne kazne koje su učinjene tim dotičnim vozilom.

Dao je jedan konkretan prijedlog u svrhu poboljšanja naplate prekršajnih kazni, i to preko dva dokumenta, vozačke i prometne dozvole. Posebice bi se mogla iskoristiti prometna dozvola koja se produžuje jedanput godišnje. "Naime, za produljenje prometne dozvole potrebno je ustanoviti tehničku ispravnost vozila, potrebno je ustanoviti je li plaćeno osiguranje i dakako mogao bi se postaviti i treći uvjet, da li su plaćene sve pravomoćne prekršajne kazne koje su učinjene tim dotičnim vozilom", rekao je zastupnik.

Osvrnuo se i na odredbe koje se tiču kazni. Ne smatra da su sve prestroge, pogotovo ne one za vožnju pod utjecajem alkohola i za prebrzu vožnju, a to su dva najvažnija uzroka teških prometnih nesreća. No, neke su uistinu prestroge, rekao je zastupnik Stazić. Tako se ona za krivo parkiranje podiže sa 100 na 400 kuna prema ovom Prijedlogu.

Nedovoljan broj parkirališnih mjesta

Iznio je neke podatke koji se tiču broja parkirališnih mjesta u Zagrebu. U javnim garažama ima na raspolaganju 2 tisuće i 71 parkirališno mjesto, parkirnih mjesta pod naplatom ima 5400, a parkirnih mjesta bez naplate ima 9000, što je sve skupa 16 tisuća 470 parkirnih mjesta. U Gradu Zagrebu istodobno ima oko 320 tisuća registriranih automobila, što znači da bez parkirnog mjesta ostaje 303 tisuće i 500 vozača. "Čovjek se može naći u situaciji da svjesno mora napraviti prekršaj krivoga parkiranja. Prema tome, kada jedinice lokalne samouprave osiguraju parkirališna mjesta, pa kada pogrešno parkiranje bude obijesno ponašanje, onda ima smisla podizati kaznu, a ovako, bojim se da je to prestrogo, da bi se to moglo shvatiti s pravom kao jedan neopravdani namet nad građanima i nad vozačima", rekao je zastupnik.

Mišljenja je da se prestrogo kažnjava i neposjedovanje vozačke dozvole kod vozača, iako policajac može vrlo jednostavno provjeriti putem sustava veze s postajom ima li dotični vozač položen vozački ispit, pravovaljanu vozačku dozvolu koja nije oduzeta, već ju je zaboravio. "Tako nešto kažnjavati sa 400 kuna je prestrogo kao i recimo nenošenje naočala".

No, s druge strane ima prekršaja za koje su predviđene preblage kazne, smatra zastupnik Stazić. Zalaže se da se predvidi trajno oduzimanje vozačke dozvole za najteže prekršaje, i to one u povratu, a svakako onda kada netko vozi, usprkos tome što mu je privremeno oduzeta vozačka dozvola ili pak vozi bez položenog vozačkog ispita.

Na kraju je rekao da se zalaže da se Zakon propusti u prvom čitanju, uz sve gore iznesene primjedbe.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** je rekao da podržava koncepciju predlagачa u

kojoj se velika pažnja poklanja što boljoj obuci novih i mladih vozača, te s druge strane što rigoroznijem prekršajnom kažnjavanju nesavjesnih vozača.

Rekao je da bi u ime sigurnosti prometa na cestama trebalo uvesti i predmet prometnog obrazovanja u osnovne škole, bez čega će se vjerojatno teško podići razina opće kulture u prometu.

Što se tiče novih, mladih vozača, s probnom vozačkom dozvolom, smatra da koliko je to dobro s jedne strane, s druge pak strane može zbunjivati više no što bi pomoglo, ako bi se na vozila stavljala nekakva oznaka.

Dobro je što se ovim prijedlogom zakona predviđa produženje važenja vozačke dozvole sa 65 na 70 godina, stav je zastupnika.

Individualizacija prekršajnih kazni

Dao je prijedlog da se predvidi prekršaj za parkiranje vozila na način da pritom zauzmu dva parkirališna mjesta. To sada u zakonu nije sankcionirano, ali zastupnik je mišljenja da bi se na taj način podigla disciplina vozača.

Također, predlaže da se uvede u škole predmet prometno obrazovanje.

Podržava koncepciju rigoroznijeg kažnjavanja nesavjesnih i incidentnih vozača, ali se pritom mora voditi briga i o standardu i o potrebama ljudi, stoga predlaže da se prekršajne kazne predvide u određenom rasponu, čime će se postići dva cilja. Naime, mogućnost individualizacije prekršajne kazne, omogućava bolju kaznenu politiku, a i bolji odgojni efekt prema nesavjesnom vozaču.

To je značajan problem prekršajnih sudaca koji su često dovedeni u poziciju da ne izriču kaznu, jer je drastična i neprimjerena stvarno učinjenom prekršaju, a sve to jer je određena fiksno, rekao je zastupnik.

Edukacija od najranije dobi

Tada je govorila zastupnica **Milanka Opačić (SDP)**. Rekla je da je osnovna intencija predlagatelja ovog zakona da se što je moguće više postigne sigurnost na našim cestama.

Ministarstvo unutarnjih poslova posegnulo je za malo rigoroznijim kaznama kako bi moglo uvesti što veću disciplinu u prometu, stav je gospođe Opačić.

Sláže se i podržava stav nekih svojih kolega zastupnika da onima koji voze u alkoholiziranom stanju, i koji ponavljaju takve prekršajne radnje nije mjesto za volanom i da im treba trajno oduzeti vozačku dozvolu.

Probna vozačka dozvola je dobro rješenje, jer se u tom periodu može vidjeti koji su rizični vozači i onda ih se sustavom kaznenih bodova može na neki način natjerati da poštuju propise u vožnji.

Probna vozačka dozvola po njoj je dobro rješenje, jer se u tom periodu može vidjeti koji su rizični vozači i onda ih se sustavom kaznenih bodova može na neki način natjerati da poštuju propise u vožnji. Smatra isto tako da je dobra i oznaka za mladog vozača, zbog toga što se mladi vozači često puta boje u prometu, voze puno sporije, na što neki stariji vozači reagiraju neprikladno, "vozačkom agresijom prisiljavaju ih da voze brže". Ovako, stariji vozači će putem oznake znati da je riječ o mladom vozaču kojeg ne smiju prisiljavati i požurivati.

Podupire visoke kazne, jer se one prvenstveno odnose na mali broj vozača koji su vrlo nedisciplinirani u prometu. Također, zalaže se za edukaciju već od najranije dobi, školske djece, koji bi se u najranijoj dobi trebali obrazovati za ponašanje u prometu.

"Potrebna je i stalna medijska kampanja koja će ljude podsjećati na određena pravila u vožnji, na određene nepravilnosti koje jedan dio vozača radi, ali isto tako i podizati vozačku kulturu".

Represivne mjere - nužno sredstvo

Tada je govorila zastupnica **Gordana Sobol (SDP)**. Pozdravila je predložene izmjene i dopune i smatra da uz određene prijedloge i korekcije čine dobru osnovu za postizanje temeljnih ciljeva, a to je manji broj prometnih nesreća, manji broj poginulih i ozlijeđenih, te uvođenje europskih standarda u područje sigurnosti cestovnog prometa.

Spomenula je da se na cestama u Hrvatskoj godišnje dogodi između 75 i 80 tisuća nesreća, a u odnosu na

2000. godinu u 2001. godini broj nesreća je povećan. U svim tim nesrećama u 20% stradavaju ljudi, što znači da godišnje na našim cestama nastrada oko 22.000 osoba, od kojih 3% pogine, a oko 20% zadobiva teške tjelesne ozljede.

14% svih vozača koji su sudjelovali u prometnim nesrećama su u dobi od 18 do 24 godine.

Najčešći uzroci prometnih nesreća su nepropisna i neprimjerena brzina, i to u više od 30% slučajeva, nadalje, tu je vožnja pod utjecajem alkohola, gotovo 10 tisuća svih sudionika u prometnim nesrećama bili su pod utjecajem alkohola.

Mladi vozači su iznad prosječno zastupljeni kao sudionici u prometnim nesrećama. Naime, 14% svih vozača koji su sudjelovali u prometnim nesrećama su u dobi od 18 do 24 godine. Mladi i neiskusni vozači skrivili su otprilike 28% svih prometnih nesreća s poginulim osobama.

Represivne mjere su nužno sredstvo usmjereno prema 5% do 10% vozača koji najopasnije ugrožavaju promet na našim cestama.

"Stoga mi se čini da bismo trebali raspravljati ne na način hoće li ti najteži prekršitelji zakona moći platiti kazne, već shvatiti te represivne mjere kao način da natjeramo te vozače na veću disciplinu i poštivanje prometnih propisa".

Preveliku brzinu i vožnju pa i s najmanje dopuštenom količinom promila alkohola u krvi, treba i najdrastičnije kažnjavati, stav je zastupnice. Također smatra da najdrastičnije treba kažnjavati one osobe koje sudjeluju u prometu i izazivaju teške prometne nesreće, a već su kažnjavani.

Zalaže se i podupire upotrebu kratkih svjetala čak tijekom cijele godine.

Podupire i zabranu upotrebe mobitela u vožnji, i to potpunu zabranu, bez obzira je li u auto ugrađen hands free, ili postoje slušalice.

Svesrdno podržava ideju o mogućnosti polaganja vozačkog ispita i mogućnosti vožnje mladih i prije navršenih 18 godina, uz osobu koja ima određeno iskustvo u vožnji. Također, podržava i probni rok za nove vozače.

"Čini mi se da bi posebnu pažnju zakonodavac trebao posvetiti upravo poboljšanju izobrazbe novih vozača, uz razvijanje i podizanje razine prometne kulture uopće".

Mladi vozači predstavljaju problem u prometu

Miroslav Korenika (SDP) je istaknuo kako mladi vozači predstavljaju problem na području Republike Hrvatske, dodavši da oni čine 13,9 posto svih vozača, a sudjeluju u 34,3 posto prometnih nesreća. Ukazao je potom na problem kada profesionalni vozači B kategorije ostaju bez vozačke dozvole zbog prekršaja kao privatne osobe, čime gube posao, dok, kaže, vozači C, D i E kategorije ako kao privatne osobe izgube B vozačku kategoriju normalno mogu nastaviti raditi svoj posao. Lošim drži i to što naša policija nije adekvatno, iz financijskih razloga, osposobljena za kontrolu prisutnosti droga u organizmu. Smatra dalje da bi trebalo obvezati sve županije i veće gradove u Hrvatskoj da šalju svoje savjete i viđenje sigurnosti u prometu prema Hrvatskom zavodu za sigurnost u prometu kako bi se stanje popravilo. Mišljenja je također da su previsoke kazne za neimanje vozačke dozvole i prekoračenje roka za tehnički pregled, ali se zato radikalno zalaže za povišenje kazni za prekoračenje brzine, prisutnost alkohola i droge u krvi te za neke druge prekršaje koji neposredno ugrožavaju životnu sigurnost sudionika u prometu. Zamolio je i da se predvidi mogućnost da građani koji sudjeluju u prometu prijavljuju nesavjesne vozače. Složio se i s mišljenjima da su previsoke kazne za krivo parkiranje. Zaključio je kako je cilj Zakona smanjenje nesreća i prekršaja u prometu te, kaže, s tog aspekta treba mu dati podršku.

I **Željko Pavlic (HSLS)** je dao podršku ovom Zakonu jer, kaže, njegova je intencija povećanje sigurnosti u prometu. Smatra da ne treba relativizirati broj poginulih na našim cestama, jer puno je koliko god da ih pogine. Zamjerio je predlagatelju to što zakon zadire samo u problematiku vozača, a premalo govori o vozilima odnosno ništa o prometnicama. Pohvalio je to što se u zakonu velikim dijelom govori o mladim vozačima dodavši

kako bi bilo dobro da se navedu najčešći uzroci prometnih nezgoda mladih vozača. Drži da je to nedovoljno osposobljenost za vožnju, neiskustvo, posuđeni ili kupljeni automobili znatno veće snage nego oni na kojima su osposobljavani, različita vrsta cesta, stalno mijenjanje načina i stila vožnje, potreba dokazivanja pred kolegama i kolegicama te prisutnost alkohola i droga. Iskazao je mišljenje da bi ovim zakonom trebalo pojačati prevenciju kroz odgojnoobrazovni sustav prometne kulture u osnovnim i srednjim školama. Trebalo bi, kaže, pojačati kvalitetu rada u auto-školama, te kazne za sve prekršaje uz vezanje njihove visine uz visinu dohotka vozača. Pratlju u automobilu mladih vozača ipak ne drži dobrim rješenjem. Na kraju izlaganja ukazao je i na problem vozača bicikla rekavši da u svim zemljama Europe postoji zakonska obveza da djeca nose kacige.

Viktor Brož (HSL) je bio mišljenja da zadatak koji je postavljen o tome da postotak ozljeđenih u prometnim nezgodama ne bi smio biti veći od 7 posto je vrlo ambiciozan. Također je mišljenja da bi se što više trebalo baviti odgojnim mjerama, kao i to da bi za dobivanje vozačke dozvole natrag nakon oduzimanja zbog alkohola trebalo predočiti potvrdu iz koje se vidi da je ta osoba prošla seminar neke zdravstvene ustanove koja se bavi liječenjem alkoholičara. Također drži da bi trebalo poraditi na boljoj obuci vozača i tehničkoj ispravnosti vozila, što će, kaže, sigurno imati utjecaja na smanjenje prometnih nezgoda. Također se založio za bolje i jasnije utvrđivanje odgovornosti nadležnih poduzeća za održavanje cesta. Drži da kazne od osam tisuća kuna, kako se predlaže, nisu primjerene primanjima u Hrvatskoj konstatiravši da će one biti kazna cijeloj obitelji. U tu svrhu više je podržao zatvorske kazne. Rekao je da u Velikoj Britaniji kazna za izazivanje smrti osobe u alkoholiziranom stanju može biti i deset godina zatvora, dok je kazna zatvora u Hrvatskoj za smrt dviju osoba bila samo dvije godine.

Najvažnija je sigurna cesta

Nesporno je da imamo velikih problema u prometu, puno žrtava, a o materijalnoj šteti da i ne govorim te je stoga hvalevrijedan pokušaj Ministarstva unutarnjih poslova da se na tom planu nešto napravi, rekao je

mr. sc. **Željko Glavan (HSL)**. Smatra da je puno važnija sama sigurnost cesta, jer, kaže, Francuska, Italija i Austrija nemaju manje prometnih nezgoda zato što poštuju zakone, nego zato jer su im ceste visoke kvalitete. Mišljenja je da se i dalje na mlade vozače gleda jednostrano, jer oni imaju više prometnih nezgoda zato što

Nemaju Francuska, Italija i Austrija manje prometnih nezgoda zato što poštuju zakone, nego zato jer su im ceste visoke kvalitete.

voze noću kad su uvjeti za ljudski mozak malo drugačiji. Što se kazni tiče, rekao je kako one ne smiju biti niske, ali ni previsoke jer će se desiti da mnogi ljudi te kazne neće moći naplatiti. Mišljenja je da je važnije od visine kazne strogo primjenjivanje kaznenih odredbi. Visoke kazne ipak je predložio za alkohol i drogu u krvi te prekoračenje brzine za što je rekao da su tri najveća zla na našim cestama. Prigovorio je prijedlogu da se mijenjaju vozačke dozvole, jer će to, kaže, opet povećati troškove građana, dodavši kako ne vidi razloga za to. Zaključio je da očekuje do drugog čitanja doradu ovog zakona kao i njegovo pojednostavljenje, jer smatra da će on imati široku primjenu i nešto o njemu moraju znati obični građani.

Nezadovoljstvo formulacijom članka 5. koji govori o tome kako vozač mora pratiti prometnu situaciju, predviđati mogućnost nastanka opasnosti rizičnih situacija te stalno ocjenjivati svoje mogućnosti, izrazio je **Velimir Pleša (HDZ)**. Smatra da to ostavlja mogućnost da se vozač uvijek proglašuje krivim i nekažnjeno prođu nadležni za održavanje cesta. Nije se složio ni s prijedlogom o uvođenju probne vozačke dozvole, označavanjem vozila mladih vozača, mentorima, jer bi, kaže, na taj način mladi došli u neravnopravan položaj u odnosu na ostale sudionike u prometu. Predložio je da se nešto napravi u pogledu povećanja kvalitete rada u auto-školama, odnosno pooštavanje kriterija za prolaz na vozačkom ispitu. Predložio je i mijenjanje članka 40. na način da prvi stavak glasi: "vozač, sudionik prometne nesreće u kojoj je uzrokovana manja materijalna šteta na vozilu ili imovini dužan je odmah ukloniti vozilo s kolnika i omogućiti nesme-

tano odvijanje prometa, razmijeniti podatke te popuniti europsko izvješće o prometnoj nesreći.

Josip Sesar (HDZ) je iznio nekoliko primjedaba na predloženi Zakon. Kao prvo smatra da bi trebalo odrediti pravni položaj auto-škola, na način da se izričito propiše da auto-škole ne mogu biti registrirane kao udruge. Lošim drži i to što nije izričito određen pravni položaj fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju djelatnost za osposobljavanje vozača. Mišljenja je dalje da bi izvođenje nastave o stručnim poslovima iz područja zdravstva trebalo ostati u nadležnosti Hrvatskog Crvenog križa i zdravstvenih ustanova s odobrenjem ministra zdravstva. Ukazao je potom na pojam stručnih radnika u auto-školama te naglasio da je potrebno izričito odrediti koji su to stručni radnici. Mišljenja je dalje da predlagatelj treba uskladiti zakonske odredbe o nužnom vlasništvu vozila učitelja vožnje i sredstava auto-škola ili će vrijediti i druge pravne mogućnosti. Drži kako bi valjalo u članku 48. ubaciti novi stavak koji glasi: "Ministarstvo prosvjete i športa može organizirati i provođenje vozačkih ispita kao javne ovlasti povjeriti srednjim školama koje ostvaruju nastavni plan i program za zanimanje vozač motornog vozila". Ako srednja škola ispunjava te uvjete treba joj dati i javnu ovlast organiziranja i provođenja vozačkih ispita, dodao je zastupnik. Predložio je i novi stavak u članku 217: "Ministar prosvjete i športa propisat će posebne uvjete glede dobne granice za učenike srednjih škola koji se obrazuju za zanimanje vozač po propisanom nastavnom planu i programu". Mišljenja je da bi srednje škole bez ove odredbe mogle ostati bez učenika i ugasi program za osposobljavanje vozača.

Sigurnost prometa ne provodi se kroz represivne mjere

Ipak su kazne za nekorištenje sigurnosnog pojasa ili nedozvoljenog parkiranja previsoke, smatra mr. sc. **Ivan Štajduhar (SDP)** dodavši da se sigurnost prometa ne utvrđuje niti provodi kroz represivne mjere. Istaknuo je da je potrebna analiza stanja na cestama, stanja voznog parka, stanica za tehnički pregled i stanja u auto-školama. Drži kako je upitno donošenje ovog Zakona koji u

sebi ima veliki broj prekršaja prije donošenja Zakona o prekršajima. Smatra također da u Zakonu nije dobro obrađen problem mladih vozača te da podaci o prometnim nezgodama mladih ne mogu biti jedini razlog poduzimanja planiranih mjera. Potrebno je, kaže, vidjeti koliko su oni stvarno krivi za nezgode. Iskazao je mišljenje da ne bi trebalo izdavati vozačke dozvole osobama mlađim od 18 godina, te isto tako ne obilježavati automobile mladih vozača, jer, smatra da se time neće postići nikakav efekt. Od primjedaba je naveo još to što definicija prometne nesreće nije u potpunosti pogođena, to što će vraćanje vozačke dozvole u roku od 24 ili 48 sati kako bi se dostavio prigovor sucu za prekršaje stvoriti niz problema, a potpuno je, kaže, nedorečeno privremeno isključivanje iz prometa. Zaključio je da podržava ipak ovaj zakonski prijedlog te smatra da će ova rasprava pridonijeti što boljem konačnom zakonskom tekstu.

Bez obzira što će odlučiti većina u Saboru jasno je da u interesu smanjenja broja nesreća naročito onih s najtežim posljedicama te ovaj Dom i Vlada moraju što hitnije donijeti takve mjere koje će u najkraćem vremenu pozitivno utjecati na spomenutu problematiku, rekao je **Drago Novina (SDP)**. Naglasio je kako su izuzetno zabrinjavajući podaci kada je riječ o mladim vozačima. Smatra da kako ovaj Zakon težište stavlja na vozača, potrebno je urediti i druge faktore, a to su vozilo i prometnica. Pohvalio je neke odredbe. To su, kaže, obveza izrade posebnog prometnog projekta kada se radi o rekonstrukciji i izgradnji cesta, povećanju dopuštene brzine na autocestama, upotreba svjetala za vrijeme vožnje i danju, ukidanje obveza sudionika prometne nesreće s manjom materijalnom štetom da o tome obavijesti policiju te zabrana korištenja mobitela za vrijeme vožnje. Mišljenja je dalje da su predviđene kazne za naš životni standard zaista previsoke. Drži potrebnim donošenje ovog Zakona, ali kaže kako moramo biti svjesni da represije neće postići željene rezultate. Mjere prevencije, odgoja i obrazovanja te sukcesivno izgrađivanje prometne kulture cjelokupnog društva uz striktnu primjenu zakona mogu postići željene rezultate, zaključio je zastupnik.

Ovaj je Zakon pobudio veliko interesiranje građana Hrvatske što proizlazi iz činjenice da Hrvatska ima

milijun i 850 tisuća vozača, rekao je **Ivan Ninić (SDP)**. Napomenuo je kako se za raspravu prijavilo više od 50 zastupnika, što, kaže, ovaj Zakon i zaslužuje, budući da se radi o sigurnosti prometa u kojem godišnje gine 700 ljudi. Kao pozitivnost istaknuo je to što će se dozvoliti da netko bude vozač i sa 65 odnosno 70 godina starosti, budući da se produžuje životni vijek. Smatra da odluka o vožnji sa svjetlima od rujna do ožujka nije dobra jer nisu isti uvjeti vožnje u Dalmaciji i Slavoniji. Drži dalje da su neke kazne previsoke, posebno kazna za parkiranje. Prihvatio je i zabranu korištenja mobitela tijekom vožnje, osim u slučaju kada ga se koristi bez upotrebe ruku. Naglasio je potom da čimbenik koji utječe na sigurnost vožnje nije samo vozač, nego i ceste o kojima treba voditi računa. Na kraju izlaganja je konstatirao da prihvaća ovaj Zakon te želi da se do drugog čitanja prihvati što više kvalitetnih prijedloga iznesenih na ovoj raspravi.

Cilj se mora ostvariti preventivom, obrazovanjem, boljim cestama te pomlađivanjem voznog parka

Pitanje je kako program sigurnosti na cestama realizirati, rekao je **Želimir Janjić (HLSL)** dodavši da se to u svakom slučaju ne može riješiti samo izmjenama zakona, nego i drugim mjerama. Cilj se, smatra, mora ostvariti preventivom, obrazovanjem, boljim cestama i pomlađivanjem voznog parka. Kao

Ključni faktor sigurnosti je cestovna infrastruktura koja je u Hrvatskoj puno lošija nego u većini europskih zemalja.

ključni faktor sigurnosti istaknuo je cestovnu infrastrukturu koja je puno lošija nego u većini europskih zemalja. Ukazao je i na starost voznog parka Hrvatske te kaže da je prosjek starosti vozila 11,7 godina. Istaknuo je dalje da su najčešći sudionici u prometnim nezgodama osobe pod utjecajem alkohola i mladi vozači. Podržao je stoga prijedlog povećanja kazni za vožnju pod utjecajem alkohola. Upitao je jedino, hoće li se takav prijedlog, ukoliko bude prihvaćen, adekvatno primjenjivati.

Lošim rješenjem drži probnu vozačku dozvolu i mentora, jer je, kaže, pitanje tko mentor može biti. Rekao je da bi bio skloniji rješenju oštrijeg kriterija pri polaganju vozačkog ispita. Ostale predviđene kazne drži previsokima. Osvrnuo se i na pitanje premještanja vozila predloživši da bi taj posao mogli raditi neraspoređeni pripadnici MUP-a.

Marijana Petir (HSS) je rekla da cijeni akcije koje provodi MUP u smislu prevencija prometnih nesreća, međutim, kao mlada osoba, nalazi ovaj Zakon diskriminirajućim upravo za mlade. Neprihvatljivim drži izdvajanje mladih kada je riječ o odgovornosti za sudjelovanje u prometnim nesrećama, jer, kaže, ponuđene mjere su više restrikcija, nego prevencija. Smatra da bi probnu vozačku dozvolu trebali imati svi vozači početnici, a ne samo mladi te je predložila da se ona izdaje na rok od jedne godine. Nije se složila ni s uvođenjem mentora, nego se založila za bolju edukaciju u okviru autoškola. Podržala je sankcije za vozače koji parkiraju na mjestima predviđena za invalide te strože mjere za one koji budu zatečeni u alkoholiziranom stanju. Što se tiče oduzimanja osobnih dokumenata, drži da je to suprotno Ustavu Republike Hrvatske, Europskoj deklaraciji o ljudskim pravima i Zakonu o ovrsi te je predložila da se ta odredba uskladi s navedenim aktima. Pozdravila je uvođenje sveobuhvatnog programa osposobljavanja kandidata za vozače jer se, kaže, u njemu naglasak stavlja na važnost edukacije u smislu zaštite okoliša.

Valjalo bi raditi na odgoju i poštivanju discipline

Određivanje mentora za mladog vozača od roditelja ili druge osobe koja nema ovlaštenje za obuku vozača još više zadire u područje nesigurnosti, štetnosti, pa i nezakonitosti, smatra **Stjepan Dehin (HSS)**. Akcent bi, kaže, trebalo staviti na kvalitetu programa obuke putem opremljenosti autoškola. Naglasio je da svoje tvrdnje temelji na stradanjima mnogih mladih ljudi te iskustvu posla kojim se bavi, a to je instruktor letenja. Zaključio je da bi valjalo raditi prvenstveno na odgoju i poštivanju discipline.

Ante Beljo (HDZ) je napomenuo da će govoriti o iskustvima glede prometa sa sjeverno-američkog

kontinenta. Naglasio je da je osnovna razlika u Hrvatskoj ta što su ceste loše, velik je broj mladih i neiskusnih vozača s mobitelom i cigaretom u ruci prilikom vožnje. Smatra da bi svi propisi trebali biti istovjetni na hrvatskim cestama, upravo kao što je to u SAD-u i Kanadi. Rekao je da u SAD-u postoje vrlo rigorozne kazne glede vožnje u alkoholiziranom stanju kao rezultat angažmana roditelja poginule djece. Što se velike brzine tiče, pojasnio je da je tu u spomenutoj državi riješeno na način da svaki vozač ima 16 bodova te ako vozi 10 km iznad dopuštenog gubi 3 boda. Ukoliko izgubi 12 bodova, mora ponovno na polaganje vozačkog ispita, dodao je zastupnik. Ako pak, kaže, voze 20 km previše, vodi ih se na ispitivanje u ludnicu. Kada su u pitanju vozački ispiti, istaknuo je, kako u SAD-u postoje dva ispita, mladim vozačima se dodjeljuje privremena vozačka dozvola i mentor tijekom vožnje. Još jedna stvar prisiljava mlade da voze normalno, dodao je gospodin Beljo, a to su vrlo visoki iznosi osiguranja za vozila tijekom prve tri vozačke godine mladih vozača. Zaključio je da najvažnijom drži edukaciju koja bi trebala započeti u vrtićima te putem radija i televizije što više raditi na dizanju vozačke kulture.

Zakon opravdava svoje donošenje

Ivo Fabijanić (SDP) je prigovorio zastupnicima da koriste statistiku da bi njome opravdali vlastito promišljanje, iako je ovoj raspravi cilj da spriječi gubitke ljudskih života u prometnim nesrećama i kao takav ovaj je zakonski prijedlog opravdao svoje donošenje, rekao je.

Ujedno je prigovorio što se podaci koriste kao da iza njih ne stoje ljudski životi pa se ne može oteti dojmu da iz zastupnika zapravo progovaraju vozači koji unaprijed znaju da će činiti prekršaje za koje ne žele platiti.

Iako je kazna za nevezanje pojasa, predložena da iznosi 400 kuna što je velik novaca, smatra da je na vozaču da izabere hoće li se ponašati tako da je plati ili neće. Isto mu preostaje i za prebrzu vožnju.

Polazi naime od stava da kazna mora biti tek jedan od razloga za korektno ponašanje u prometu, te da kazna mora prestati u sebi sadržavati socijalni element.

Za repliku se javio mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)** i rekao da saborski zastupnici jesu vozači i tako trebaju govoriti jer upravo oni znaju da od Zagreba do Zadra uz poštivanje propisa i znakova, treba 11 i pol sati.

Kazna mora biti tek jedan od razloga za korektno ponašanje u prometu, te mora prestati u sebi sadržavati socijalni element.

U svojoj je replici mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** naveo primjer prema kojem su u Tušiloviću gdje je bilo najviše mrtvih u prometu, nakon uvođenja mjera ograničenja brzine smanjen broj poginulih.

Podatak da je u zadnjih deset godina poginulo u prometnim nesrećama 50 posto manje nego u Domovinskom ratu je alarmantan pa stoga u zakonskom prijedlogu vidi pokušaj, rekao je, da se smanji broj poginulih i povede računa o tome da se utvrdi prihvatljiva brzina za pojedine dionice.

U svome odgovoru koji je uslijedio **Ivo Fabijanić** je potvrdio i složio se s konstatacijom da su saborski zastupnici i vozači, ali je ustrajao na tome da u slučaju da donose zakone trebaju štiti interes svih sudionika u prometu, te bi zato trebali promišljati šire od toga. Točan je podatak, rekao je da je od Zadra do Zagreba potrebno toliko puno vremena, no u ovom se slučaju zalaže za mjere koje su tek jedan od načina da se spriječe nesreće i spase ljudski životi. Nije potrebno ponavljati, smatra zastupnik, kako je uz to potrebno urediti ceste popraviti signalizaciju i izbjeći da se ljudski životi mjere novcem.

Mr. sc. **Miroslav Rožić** je replicirao Marinu Jurjeviću riječima da je u Tušiloviću povećano ograničenje brzine sa 50 na 60 jer je rekonstruiran taj dio ceste, koji je prije bio nepropisno napravljen, te proizlazi da nije bio problem u brzini nego u cesti.

Replicirati je hitio i **Anto Đapić (HSP)** rekavši da po svemu proizlazi da policija dobro radi svoj posao. Dakle, smatra on, veliki dio sigurnosti u prometu ovisi o ekipiranosti, opremljenosti i kvalitetnom radu prometne policije.

Budući da nije imao lijepih riječi za predloženi zakon, kako je sam rekao, raspravu je nastavio s iznošenjem ocjene nekih od predloženih rješenja.

Važno je obučiti mlade vozače

Prigovorio je da se i dalje omogućava zadržavanje monopola HAK-a, a što se tiče rješenja koja se nude za mlade vozače, smatra da bi njime mladi vozači bili u nepravnom položaju. Naime, trebao bi im mentor a istovremeno su punoljetni građani sa svim svojim pravima i dužnostima od prava glasa do služenja vojnog roka. Budući da se radi o upitnom rješenju, smatrao je da bi ga trebalo preispitati.

Podaci govore da su mladi vozači tri puta češći sudionici prometnih nesreća, nego ostale dobne skupine.

Važnije je, rekao je, da mladi budu dobro obučeni u auto-školama kako ne bi bili opasnost na cestama.

Prema podacima koji mu stoje na raspolaganju uočava da su vozači od 1996. godine kada je donijet važeći zakon postali mnogo discipliniraniji, a takav je rezultat postignut upravo uvođenjem kaznenih bodova. Prema statističkim pokazateljima naša je sigurnost u prometu u prosjecima drugih zemalja na koje se volimo pozivati, dodaje, pa stoga smatra da nema razloga za tako radikalnim rješenjima kakva se predlažu u ovom zakonskom tekstu.

Za Klub, u čije ime govori, upitan je motiv za davanje predloženog drastičnog povećanja novčanih kazni, a posebno naplata kazni koja bi sezala do ovrhe automobila. Ovako predložene kazne podsjećaju na vremena koja su za nama, a nisu primjerena vremenu u kojem živimo i sadašnjem hrvatskom društvu.

Umjesto predloženih drastičnih kazni, Klub smatra da je potrebnije ustrajati na kvalitetnijem radu MUP-a, odnosno na insistiranju na naplati 100 kuna za nevezanje automobilske pojasa, kako je to po važećem zakonu.

Prema prijedlogu zakona, uvodi se nadzor tzv. euro norme a istovremeno je marginalizirana tehnička ispravnost vozila a ona su na našim cestama starija od 10 deset godina, bez mogućnosti promjene na bolje. No - naglasio je - zalaže se za radikalne kazne u slučajevima ako se osobu za volanom zatekne u alkoholiziranom ili drogiranom stanju.

Mišljenja je da prema malim prekršajima treba biti fleksibilniji, jer

je od njih veći problem odgovornost za stanje na cestama koje, kako se čini, nema nitko. Iz toga proizlazi da je za stanje na cestama u Hrvatskoj uglavnom kriv vozač što je kao stav sasvim neprihvatljivo.

Upozorio je da su predviđene kazne iznimno visoke i da nisu sukladne našim financijskim mogućnostima, pa o njima treba razmisliti i pokušati ih promijeniti.

Iako rasprava nije bila završena riječ je zatražio zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** i obećao razmotriti sve primjedbe i prijedloge iz rasprave te ih uvrstiti u konačni tekst zakona. Skrenuo je pažnju na tezu koja se povlači u nekim pravnim teorijama tj. da postoji fiskalna svrha kažnjavanja.

Izrazio je suglasnost da se mora intervenirati u zakon glede kazni ali nije mogao prihvatiti rečeno da je velika većina vozača prekršitelja, nego da je među njima najveći broj savjesnih vozača.

Osvrćući se na primjedbe iz rasprave, složio se sa svime što je rekao zastupnik Beljo i dodao da se nastojalo izbjeći represivne mjere.

Usklađivanje s propisima zemalja zapadnoeuropske unije podrazumijeva visinu kazne (ona je pitanje nacionalnih zakonodavstava) i ujednačenost postupka koji se odnosi na ljudska prava i slobode.

Za ispravak navoda javio se **Anto Đapić**, na tvrdnju zamjenika ministra kako u zakonu nema elemenata fiskalne politike. Drži, naime, da postoje svi elementi fiskalnosti da bi se napravio dodatni porez kroz naplaćivanje kazne.

Na ovu je primjedbu imao pravo odgovoriti **Josip Vresk** i citirao izrečenu rečenicu - teorije kaznenog i prekršajnog prava ne poznaju osim opće i posebne svrhe kažnjavanja i fiskalnu svrhu, a nije rekao - ovaj zakon.

Upozoravajuće brojke

Slijedeće prijavljeni bio je **Vladimir Šepčić (SDP)** i naveo brojke koje smatra upozoravajućima, a govore o velikom broju nesreća, ozlijeđenih, i poginulih. One same traže da se nešto poduzme, naglasio je, te da se smanji broj prometnih nesreća, pogotovo ako podaci govore da je neprimjerena brzina u uvjetima vožnje jedan od najvećih uzorka nesreća i čini 33 posto svih nesreća, a k tome su prisutni alkohol i mladost vozača.

Budući da je zagovornik stava da i najbolje napisani zakoni sami za sebe ne znače ništa ako se ne provode, pri čemu je potrebno da je policija češće prisutna na cestama (da barem ostave svoj automobil), a da auto-škole povećaju broj sati vožnje. Mišljenja je da maloljetnim osobama ne treba dopustiti da polažu vozački ispit prije punoljetstva jer je kod njih izražena želja za dokazivanjem, česta je pojava da su alkoholizirani i da tijekom vožnje koriste mobitele. Podaci govore da su mladi vozači tri puta češći sudionici prometnih nesreća nego ostale dobne skupine. Da bi se to izbjeglo, predložio je da se izdaju probne vozačke dozvole dok će o ponašanju za volanom ovisiti dobivanje vozačke dozvole.

Dodao je da bi i oni koji održavaju ceste i signalizaciju na prometnicima trebali snositi dio odgovornosti u slučaju ako se dokaže da je cesta uzročnik nesreće. Stoga je zaključio kako su potrebni - jednakost pred zakonom i njegova striktna primjena, veća prisutnost policije, njihova lijepa riječ ali i primjerena kazna te će to sve zajedno postići da na cestama bude što manje prometnih nesreća.

Stjepan Henezi (SDP) je ovu raspravi shvatio kao mogućnost da se oda priznanje velikom broju vozača koji voze hrvatskim cestama a pogotovo za sve što na njima proživljavaju. Unatoč tome u zadnjih su nekoliko godina povećali sigurnost u prometu.

Mišljenja je da ne bi bilo dobro donijeti zakon po kojem bi se kažnjavalo one koji su objektivno krivi za nesreću, pa stoga neka od rješenja preispitati, rekao je na kraju gospodin Henezi.

Za one koji ne poštuju zakon, a njih je manje od 10 posto (pokazuju istraživanja) treba predvidjeti i primijeniti znatno oštrije mjere. Naime, smatra da treba razmotriti mogućnost da svi oni koji učestalo ponavljaju prekršaje plaćaju povećano osiguranje jer oni znatno opterećuju osiguravajuća društva i povećavaju rizik osiguranju.

Predložio je da za se vožnju u alkoholiziranom stanju ne predviđaju novčane kazne nego isključenje iz prometa na licu mjesta dok za ponovljeni slučaj treba predvidjeti trajno oduzimanje vozačke dozvole.

Slijedeći sudionik rasprava **Franjo Kučar (SDP)** rekao je da podržava većinu primjedbi iz diskusija a potom

se zahvalio onima koji su radili na izradi zakonskog teksta.

Upozorio je, međutim, da se naši vozači na cestama izvan Hrvatske ponašanje drugačije, te na to da policija u tim zemljama ozbiljnije pristupa svome poslu, nije potkupljiva, a kod ima takvih slučajeva.

Dragutin Vukušić (SDP) je podsjetio da je 1996. godine promijenjen zakon kojim su 10 puta, u odnosu na ranije zakone, povećane kazne (za nevezivanje remena sa 10 na 100 kuna), a očito je da su tako visoke kazne u to vrijeme imale određene pozitivne učinke i smanjile broj poginulih, broj teže ozlijeđenih, pa i broj prometnih nezgoda.

Iako su plaće bile u prosjeku dosta niže nego sada bile su primjerene mogućnostima naših građana.

Kazne međutim, nisu jedini razlog smanjenja prometnih nezgoda već treba uzeti u obzir poboljšanu signalizaciju, te niz drugih poboljšica.

Što se tiče mladih vozača, a misli prije svega na dobnu skupinu od 18 do 24 godine, mišljenja je da ovaj zakon relativno dobro uređuje to pitanje te u tom smislu očekuje i poboljšice. Čak štoviše, zakonodavac bi trebao razmisliti o predloženom dvostrukom i trostrukom povećanju kazne u članku 96., 99., 100 i 101. ali istovremeno podržava predložene kazne za one vozače koji su vozili pod utjecajem alkohola.

Ujedno je izrazio vjeru u to da će se pri sastavljanju konačnog teksta voditi računa o čitavom nizu elemenata kao što je nagovijestio zamjenik ministra u svome izlaganju.

Prisutne makinacije

Miroslav Rožić je svoje izlaganje usmjerio na pitanje obrazovanja vozača. Rekao je - ako se već ne doprinosi sigurnosti u prometu na cestama a ne odustaje od ustaljene prakse, postavlja se pitanje kakve skrivene interese netko ima da neprekidno mijenja zakone.

Naime, ministarstvo prosvjete i športa već 22 godine nadležno za osposobljavanje osoba za vozače i upravo je taj dio zakona problematičan i za mnoge sporan. Nije se uspjelo stručno ekipirati već je svoj dio ovlasti, posve protuzakonito, prepuštalo jednoj od udruga građana Hrvatskom autoklubu. Time je ostvaren ogroman profit za tu udругu koja je registrirana kao neprofitna udругa a samo je prošle godine imala

dohodak od oko 80 milijuna kuna. Time se doprinosi stvaranju monopola (ministar kulture dr. Antun Vujić predsjednik je HAK-a), kao što je bilo i u vrijeme bivše vlasti i za HDZ-a.

Ovim prijedlogom, dodao je, mijenja se više do trećine članaka i nude se upitna rješenja. Predložen je niz neprihvatljivih promjena koje neće doprinijeti povećanoj sigurnosti a još manje nas približiti Europi (rješenje u članku 3. točka 62. koja definira pojam pretjecanja posve je u suprotnosti s europskom konvencijom), rekao je gospodin Rožić.

U nastavku je ukazao na propuste ovog Prijedloga pa se u članku 48. mijenja glava 8. koja se odnosi na osposobljavanje vozača i ponudnim rješenjem nagrađuje i nastoji ozakoniti dosadašnje protuzakonite radnje (ispit provodi pred ovlaštenim ispitivačem dok je u dosadašnjem zakonu stajalo da se provodi pred ispitanim povjerenstvom). U zakonu stoji da se ispit provodi pred licenciranim liječnikom, a te ispite u stvarnosti provede stomatolozi, napominje, određuje se stručna organizacija koja ionako ima potpun monopol što se i do sada zlorabio i novac otimao i auto-školama i polaznicima auto-škola, različito su naplaćivani ispiti za A i B kategoriju iako su pri tome troškovi isti.

Budući da je udruga građana, neprofitna organizacija Hrvatski auto-klub, Sabor je svojom odlukom stvorio podlogu za određene makinacije jer Hrvatski auto-klub ima svoje poduzeće HAK-turizam koje se bavi rent a carom, prodajom sladoleda.

Za instruktora vožnje, rabio bi se prema Prijedlogu, naziv učitelj, a o ni to nisu jer se zna kako se stječe zvanje učitelja, rekao je zastupnik. Naime, paradoks je u tome da ispitivač ne može biti inženjer strojarstva, ali može profesor muzičkog odgoja jer ima pedagošku struku.

U članku 52. povećava se broj vozačkih kategorija a osnovni cilj je smatra zastupnik, povećanje broja ispita a time i profita za spomenutu monopolnu udruhu.

U nastavku izlaganja zastupnik je govorio kao predstavnik Kluba zastupnika HSP-a. Njegov je stav da zakon, kako je predložen, neće doprinijeti sigurnosti u prometu nego ima namjeru "guliti" vozače na prekršajima, dok je iz sudske prakse poznato da su kazne za izazivanje nesreća čak i sa smrtnim poslje-

dicama i trajnim invaliditetom, uglavnom uvjetne. U tom segmentu zakonodavac nije posegnuo za pooštavanjem kazni.

I posljednji sudionik rasprave **Ivan Jarnjak (HDZ)** je rekao da se prilikom izrade važećeg zakona 1996. godine predlagatelj zakona služio zakonima zemalja iz kojih turisti najčešće dolaze u Hrvatsku, te sugerira zakonodavcu da vodi o tome računa pri sastavljanju zakona i kontaktira s ministarstvom unutarnjih poslova tih zemalja.

Učinkovitost ovog zakona isključivo ovisi o tome koliko će se dosljedno primjenjivati.

Naročito je upozorio na potrebu usavršavanja horizontalne i vertikalne signalizacije koja je vrlo važna želimo li kao zemlja razvijati turizam.

Učinkovitost ovog zakona isključivo ovisi o tome koliko će se dosljedno primjenjivati, rekao je, apelirajući da se što češće kontrolira promet jer će se unatoč novim mjerama, vozači na njih naviknuti i voziti po starom.

Prema tome, jedino kontrola, svakodnevni nadzor na svakom mjestu, a pogotovo na pogibeljima, učinit će da se vozači pridržavaju propisa.

Razlozi koji najčešće izazivaju prometne nesreće a pogotovo završavaju najtežim posljedicama jesu - pijanstvo, prekoračenje određene brzine, odnosno neprilagodene brzine u određenim uvjetima, oduzimanje prednosti, pretjecanje na zabranjenom mjestu. Te prekršaje treba najstrože kazniti dok krivo parkiranje ili (ne)upotreba sigurnosnih pojaseva ne mogu bitno utjecati na sigurnost u prometu.

Na kraju je rekao - ovaj je zakon samo povod da napomene kako ne može u saborsku raspravu doći zakon koji ima protuustavne odredbe, protivne zakonima u Republici Hrvatskoj i koji je stručno nomotehnički nedoraden.

Nakon posljednjeg javljanja predstavnika predlagatelja je dobio završnu riječ. **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova je odgovorio zastupniku Jarnjaku glede prigovora na ustavnost odredbe da to pitanje treba ostaviti nadležnima i uputio na zapisnik sa sjednice Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, odnosno

na to kako su oni glasovali o zakonskom prijedlogu.

Zahvalio je na izuzetnoj pripremljenosti za raspravu u kojoj je sudjelovao najveći broj zastupnika do sada, i koji su pritom dali puno pametnih prijedloga i koje će, osobno je obećao uzeti u razmatranje.

Budući da se tijekom rasprave često mogla čuti primjedba da je policija korumpirana ovom je prilikom odlučno odbacio te tvrdnje i smatrao kako treba javno reći da je najveći broj policijskih službenika čestan i da profesionalno obavlja svoj posao.

Uslijedio je ispravak rasprava koji je izrekao zamjenik ministra. **Ivan Jarnjak** se tom prilikom pozvao na izvješće s rasprave provedene u Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo i citirao dio u kojem se kaže da su odbori iznijeli niz primjedbi na tekst Prijedloga zakona, a posebno na upitnost njegove usklađenosti s propisima EU te konvencija kojih je Republika Hrvatska potpisnica, te njegovu usklađenost s odredbama Ustava Republike Hrvatske, na nomotehničku i stručnu nedorečenost.

Zamjenik ministra **Josip Vresk** je zatražio mogućnost da odgovori na ovu primjedbu i upozorio na dio istog izvješća u kojem su oni dali zeleno svjetlo i uputili zakonski prijedlog u saborsku raspravu.

Nakon završene rasprave provedeno je glasovanje o zakonskom prijedlogu i tome da sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja budu upućeni predlagatelju radi pripreme konačnog teksta zakona. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama prihvaćen je sa 63 glasa "za", 29 "protiv" i jednim "suzdržanim".

Jednoglasno je prihvaćen prijedlog Odbora za pomorstvo, promet i veze kojim se zadužuje Vladu RH da do rasprave o Konačnom prijedlogu zakona pripremi i dostavi izmjene i drugih zakona o kojima ovisi sigurnost prometa na cestama.

Jednako je tako prihvaćen prijedlog koji se upućuje Vladi RH da razmotri mogućnost da Hrvatski savjet za sigurnost prometa na cestama bude pod izravnom njenom nadležnošću i da vodi sve aktivnosti vezane uz sigurnost cestovnog prometa.

V.Ž; Đ.K.; S.F.; M.S.; M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA OSIGURANJA; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOHODAK; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Od plaćanja doprinosa izuzeti autorske honorare i zarade studenata i učenika

Unatoč protivljenju oporbenih zastupnika Hrvatski sabor je, na sjednici u svibnju, podržao u prvom čitanju paket zakona kojima se uvode značajne novine u sustav doprinosa za obvezna osiguranja. U prvom redu predviđa se obveza plaćanja doprinosa na sve primitke građana koji se ostvaruju izvan ugovora o radu, pa i na autorske honorare i zarade učenika i studenata. To bi trebalo omogućiti stjecanje prava iz osnovnog zdravstvenog te mirovinskog osigu-

Osnovna je svrha predloženih izmjena - osnovicu za obračun i plaćanje doprinosa proširiti na dosad neobuhvaćene primitke po osnovi raznih oblika rada, na koje se plaća porez na dohodak. To se odnosi na sve zarade izvan ugovora o radu, pa i one od autorskih honorara znanstvenika, umjetnika, novinara, itd., a i zarade učenika i studenata.

ranja i osobama koje nisu u radnom odnosu, ali rade i ostvaruju dohodak. Klubovi zastupnika vladajuće koalicije poduprli su intenciju predlagatelja da se novim Zakonom o obveznim doprinosima reguliraju sva pitanja u svezi s obračunom i naplatom doprinosa (što povlači za sobom i noveliranje ostalih triju zakona iz

ovog paketa), ali su imali vrlo ozbiljne primjedbe - konceptijske, nomotehničke, pa i ustavnopravne naravi, na pojedina rješenja. Za razliku od njih, oporbeni zastupnici su se usprotivili predloženim izmjenama, jer smatraju da bi negativne reperkusije ponuđenih rješenja mogle nadmašiti pozitivne efekte koje očekuje Vlada (smanjenje sive ekonomije). Drže, naime, da se u ovu "mini reformu" ušlo bez dovoljno priprema te upozoravaju da će se uvođenjem dodatnih doprinosa poslodavcima povećati troškovi poslovanja, što će se negativno odraziti na gospodarsku aktivnost, posebice obrtništva, te malog i srednjeg poduzetništva. Tvrde, također, da bi se primjenom predloženih rješenja u nezavidnoj situaciji našli učenici i studenti, koji krpaju svoj džeparac povremenim radom, novinari, napose oni mlađi koji najčešće rade na ugovor o djelu, znanstvenici, umjetnici te većina obrtnika, a i poljoprivrednici. Ne slažu se ni s tim da se dodatni doprinosi ubiru i od građana u radnom odnosu te od umirovljenika, koji su već obuhvaćeni obveznim osiguranjem, pa po toj osnovi neće imati nikakva dodatna prava.

Većina sudionika u raspravi založila se za to da se autorski honorari te zarade učenika i studenata izuzmu od plaćanja doprinosa. Među ostalim, apelirali su na predlagatelja da, prije odlučivanja o konačnim zakonskim prijedlozima, predoči kvalitetne simulacije njihove primjene.

O PRIJEDLOZIMA

Objediniti i pojednostaviti sustav naplate doprinosa

Obrazlažući zastupnicima predložene promjene u sustavima zdravstvenog i mirovinskog osiguranja te zapošljavanja mr.sc. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija, napomenuo je da se sustavi obveznih socijalnih osiguranja financiraju doprinosima i sredstvima iz Državnog proračuna. Od ove godine doprinosi se uplaćuju na jedinstveni račun državne riznice, a razlika se namiruje iz drugih proračunskih prihoda i ostalih poreza. Svaki sustav obveznog osiguranja ima svoja posebna pravila, način evidentiranja, izvješćivanja i naplate. Trenutno je u primjeni 40 zakonskih i provedbenih propisa koji reguliraju pitanje obveznika, osnovica i stopa doprinosa, rokove plaćanja i dr. Prošle godine započela je reforma spomenutih sustava u okviru koje Vlada, uz izmjene temeljnih zakona u tim oblastima, predlaže i donošenje Zakona o doprinosima za obvezno osiguranje. Osnovni je cilj tog zakona objediniti sustav prikupljanja doprinosa jedinstvenim zakonskim i provedbenim propisom te pojednostaviti način obračuna i izvješćivanja. Daljnja je svrha tog propisa proširiti osnovicu za obračun i plaćanje doprinosa na dosad neobuhvaćene primitke s osnove rada, poboljšati obuhvat skupine osiguranika koji su dosad bili obuhvaćeni plaćanjem doprinosa na povlaštenu način, te

uvesti institut najviše osnovice za obračun doprinosa na mjesečnoj i na godišnjoj razini iz svih osnova, a ne samo iz plaće. Naime, Hrvatska je trenutno jedina država u Europi koja nema maksimiziranu osnovicu za plaćanje doprinosa na obvezna osiguranja. Daljnja je namjera predlagatelja obvezati banke da ne isplaćuju plaće niti druge primitke ako prethodno ili istovremeno s tom isplatom nisu plaćeni doprinosi. Donošenjem ovog zakona ujednačila bi se i zastara prava na utvrđivanje i naplatu doprinosa te jedinstveno regulirao prekršajni i drugostupanjski postupak. Dakako, da bi se ovakav projekt ostvario potrebno je istovremeno novelirati i zakone o mirovinskom osiguranju, o zdravstvenom osiguranju, o porezu na dohodak te nedavno doneseni Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Cijela ova problematika tiče se i Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima, isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje koji je donesen još 1999. godine i dopunjen 2000. godine.

Za većinu osiguranika ništa se ne mijenja

Po riječima mr. sc. **Kuštraka** donošenjem Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja za veliku većinu osiguranika u Hrvatskoj (trenutno ih je milijun i 400 tisuća) neće se ništa promijeniti. Prema Prijedlogu zakona, osnovica za obračun proširena je i na primitke koji dosad nisu bili obuhvaćeni plaćanjem doprinosa. Neki od tih primitaka čak ne podliježu ni plaćanju poreza na dohodak (to se ne odnosi na one po osnovi drugih samostalnih djelatnosti). Konkretno,

Primjena ovog zakona trebala bi uvesti reda na tržištu rada, budući da su poslodavci dosad nerijetko koristili ugovor o djelu da bi snizili cijenu rada.

osnovica za obračun doprinosa proširena je i na isplaćene razlike plaća za vrijeme službe u Oružanim snagama RH i drugim osobama za vrijeme osobnog rada u zaštiti od prirodnih nepogoda; svaki primitak s osnove nesamostalnog rada koji je isplaćen izvan ugovora o radu (izvan

redovitog radnog odnosa), bez obzira na naziv i način isplate, ako je oporeziv porezom na dohodak. Predlaže se, nadalje, da se doprinosi plaćaju i na zarade učenika i redovitih studenata te one od drugih samostalnih djelatnosti. Riječ je o primicima članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti, jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, upravnih vijeća i sličnih tijela drugih pravnih osoba, stečajnih upravitelja, sudaca porotnika, itd. Prema prijedlogu Vlade u tu kategoriju ušli bi i primici od druge samostalne djelatnosti, poput povremenih autorskih djelatnosti znanstvenika, umjetnika, stručnjaka, novinara, sudskih vještaka, trgovačkih putnika, agenata, sportskih sudaca i delegata, itd.

Po mišljenju mr. Kuštraka nije problem proširivati osnovicu za plaćanje doprinosa u sredini fiskalne godine, budući da već funkcionira cijeli sustav kontrole primitaka (mehanizam Regosa i RS obrazaca). Ovaj zakon, inače, ne rješava pitanja koja se tiču osnove obveznih osiguranja a ne radi se ni o direktnom uklanjanju sive ekonomije, budući da su spomenute djelatnosti legalne. Riječ je, naime, o tome da svi ti oblici rada jednako koštaju. Ilustracije radi spomenuo je podatak da je u posljednje tri godine na ugovor o djelu u Hrvatskoj radilo oko 260 do 360 tisuća ljudi (bili su registrirani kao nezaposleni pa nisu mogli ostvariti niti jedno pravo iz mirovinskog sustava). Nažalost, poslodavci u većini slučajeva koriste taj instrument da bi snizili cijenu rada. Očekuje se da će primjena ovog zakona uvesti reda na tržištu rada, napose u pogledu izjednačavanja cijene rada temeljem ugovora o radu i ugovora o djelu, te ugovora sa studentima. Osim toga, smanjit će se troškovi ubiranja poreza i doprinosa jer bi se sav taj posao ubuduće obavljao u Poreznoj upravi.

Radni staž ubuduće i temeljem ugovora o djelu

U nastavku je naglasio da se predloženim zakonskim paketom uvodi za hrvatske prilike pomalo revolucionarna, novost. Naime, primjenom novih rješenja velika kategorija hrvatskih građana bit će u

prilici da ostvari neka prava koja do sada nisu mogli ostvariti. Da bi se ostvarila prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja treba imati odgovarajući radni staž koji se dosad stjecao isključivo na temelju ugovora o radu. Prema predloženom, ubuduće bi se po vrlo jednostavnoj formuli mogao stjecati retroaktivno (za svaku godinu) i ugovorom o djelu i drugim vrstama ugovora. To je posebno važno za ljude koji su danas prijavljeni na Zavodu za zapošljavanje jer ne mogu dobiti stalno radno mjesto (mnogi od njih imaju 50 i više godina) ali zato mogu pronaći razne povremene i privremene poslove. Osim toga, u modernom društvu postoji čitav niz poslova koji ne zahtijevaju klasični radni odnos pa ovakav pristup omogućava da se i u procesu samozapošljavanja ostvare prava iz socijalnog osiguranja.

Dakako, ovaj zakonski prijedlog ima i određenih mana, kaže Kuštrak. Primjerice, dohodak kod obrtnika dobio bi, u izvjesnom smislu, kategoriju plaće, budući da bi akontacija, odnosno osnovica za plaćanje doprinosa bila jednaka za sve (iznosila bi 0,8 od prosječne bruto plaće u Hrvatskoj za prvih devet mjeseci prethodne godine). Može se prigovoriti da to nije najbolje rješenje za obrtnike, ali oni i danas imaju mogućnost poslovanja u sustavu poreza na dobit, napominje Kuštrak. Naime, ako to žele mogu iskoristiti instrument tzv. poduzetničke plaće i samim time odrediti iznos plaća (za zaposlenike kod obrtnika ništa se ne mijenja).

Budući da bi po novome minimalna osnovica za plaćanje doprinosa iznosila 0,4 od prosječne bruto plaće, za poljoprivrednike bi ta osnovica bila nešto veća nego sada (iznosi oko 1700 kuna) kaže doministar. Međutim, kad je riječ o poljoprivrednicima, u sustavu mirovinskog osiguranja očito treba nešto promijeniti. Na to upućuju podaci da je zdravstvenim osiguranjem obuhvaćeno 100 tisuća aktivnih poljoprivrednika a mirovinskim svega 75 tisuća.

Primjenom predloženog zakona veliki broj umjetnika koji danas imaju status nezaposlene osobe (oko 4,5 tisuće) zbog čega dosad nisu mogli ostvariti nikakvo pravo u mirovinskom osiguranju, dobili bi status aktivnih osiguranika, najavljuje Kuštrak. Pitanje je, kaže, i je li najbolje rješenje da država profesionalnim samostalnim umjetnicima

(1239) uplaćuje mirovinsko i zdravstveno osiguranje jer to godišnje košta oko 28 mln. kuna.

Rezimirajući predložene novine još je jednom naglasio da one neće donijeti bitne promjene za građane koji uz svoj stalni posao rade i negdje drugdje, na temelju ugovora o djelu. Novi sustav, pogotovo u kontekstu poreza na dohodak, ne bi trebao bitno opteretiti niti posloprimca niti poslodavca. Doduše, za poslodavca nešto zarađuju jer na kraju godine neće morati plaćati veliku razliku (nije intencija da porezni obveznici kreditiraju državu). S druge strane, red je da oni koji puno zarađuju, plate razliku poreza na dohodak. Na kraju je napomenuo da osnovni cilj ovo zakona nije fiskalni te da ne treba zaboraviti na činjenicu da su doprinosi automatski porezna olakšica (smanjuju poreznu osnovicu).

Prava iz osnovno zdravstvenog osiguranja i onima koji nisu u radnom odnosu

Po riječima dr.sc. **Ante Bilića**, zamjenika ministra zdravstva, osnovna je intencija predloženih novela Zakona o zdravstvenom osiguranju, da se plaćanjem doprinosa obuhvate sve osobe koje radom ostvare dohodak ili drugi primitak po osnovi raznih oblika rada, na koji se plaća porez na dohodak. To bi omogućilo stjecanje

Zahvaljujući novim zakonskim mogućnostima mnogi građani koji rade temeljem ugovora o djelu i koji dosad nisu imali nikakva prava u mirovinskom osiguranju dobili bi status aktivnih osiguranika, a omogućilo bi im se i stjecanje prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja i onim osobama koje nisu u radnom odnosu, ali rade i ostvaruju dohodak za koji se plaća doprinos za tu namjenu. Drugim riječima, predlo-

ženo zakonsko rješenje rezultiralo bi povećanjem broja obveznika plaćanja doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje, a samim time i povećanjem prihoda od tih doprinosa, te broja osiguranih osoba u osnovnom zdravstvenom osiguranju.

Po riječima dr. Bilića predloženim se predviđa da prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, u opsegu u kojem pripadaju osiguranicima, imaju i osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, ako nisu zdravstveno osigurane po drugoj osnovi, kojima je po osnovi novčanih primitaka (sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja) uplaćen doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje. Doprinos mora biti plaćen jednokratno ili višekratnim uplatama u posljednjih 5 godina i to najmanje u visini iznosa obračunatog na najnižu osnovicu za razdoblje od 6 mjeseci.

Druga bitna novina koja se uvodi ovim zakonskim prijedlogom omogućava da se osiguranicima koji prema važećem zakonu ostvaruju pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja, u osnovicu uračunavaju i novčani primici ostvareni sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja. Dakako, pod uvjetom da su isplaćeni u šestomjesečnom razdoblju na temelju kojeg se utvrđuje osnovica za naknadu te da osiguranici imaju ostvaren staž osiguranja u Zavodu, tj. prethodno osiguranje u skladu sa zakonom.

Predviđa se, nadalje, isplata novčane naknade zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju spomenuti primici, za osiguranike koji ne ostvaruju pravo na osnovno zdravstveno osiguranje po drugoj osnovi. Navedena naknada iznosila bi 20 posto od proračunske osnovice (665,20 kuna).

Osiguranik bi ostvarivao novčanu naknadu pod uvjetom da je privremeno nesposoban za obavljanje ugovorenih poslova zbog bolesti koju utvrđuje liječničko povjerenstvo Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Ta novčana naknada pripadala bi im najduže 30 dana od dana kojim je liječničko povjerenstvo HZZO-a utvrdilo bolest osiguranika.

Proširenje postojećih prava osiguranika

Pored navedenog, predloženim se uvode i određena poboljšanja važećeg

Zakona o zdravstvenom osiguranju. U prvom redu predlaže se da se djeca s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koja ne mogu steći status osigurane osobe kao članovi obitelji osiguranika, osiguravaju na osnovno zdravstveno osiguranje do navršene 18. godine života na temelju prijave pravne ili fizičke osobe koja o njima brine (sredstva za tu namjenu osiguravala bi se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje).

Dopunama članka 17. postojećeg Zakona predviđa se da Zavod u cijelosti snosi troškove smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti prilikom kemo i radioterapije osiguranih osoba, kao i transplantacije organa, te liječenja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Prema predloženom, osiguranim osobama - dobrovoljnim davateljima krvi s više od 25 davanja (umjesto 100 kako je uređeno postojećim zakonom) osiguralo bi se plaćanje zdravstvenih usluga na teret Zavoda u iznosu 5 posto većem od vrijednosti utvrđene za druge osigurane osobe. Dobrovoljne davatelje krvi s više od 50 davanja predlaže se uvrstiti u kategoriju osoba za koje je postojećim zakonom u cijelosti propisano plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Zavoda. Dopunom članka 18. postojećeg Zakona predviđen je isti tretman i za hrvatske ratne vojne invalide Domovinskog rata čije je oštećenje organizma posljedica ranjavanja, ozljede ili bolesti zadobivenih za vrijeme sudjelovanja u Domovinskom ratu (prema dopunama članka 23.) u slučaju privremene nesposobnosti za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu, imali bi pravo na naknadu plaće.

Po riječima ministra Bilića očekuje se da primjena predloženih zakonskih rješenja neće uzrokovati značajnije izdatke u sustavu zdravstvenog osiguranja, s obzirom na činjenicu da je oko 98 posto stanovnika Republike Hrvatske obuhvaćeno osnovnim zdravstvenim osiguranjem. Procjenjuje se, međutim, da bi značajnije financijsko opterećenje moglo nastati primjenom odredbi koje se odnose na uračunavanje novčanih primitaka osiguranicima Zavoda u osnovicu za naknadu plaće za vrijeme bolovanja.

U mirovinski staž samo razdoblja s uplaćenim doprinosima

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju predviđa se proširenje osnovice plaćanja doprinosa i kruga osiguranika, što će rezultirati povećanjem broja aktivnih osiguranika u tom sustavu, rekao je uvodno **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi. Naime, tim bi zakonom ubuduće bile obuhvaćene i osobe koje dosad nisu bile obvezno osigurane a koje rade i ostvaruju dohodak po osnovi raznih atipičnih oblika rada koji su posljednjih godina u stalnom porastu. Takav pristup je u skladu s preporukama Međunarodne organizacije rada čija je članica i Republika Hrvatska.

Predloženim se stavlja u izravan odnos ostvarivanje mirovina spram uplaćenih doprinosa. To znači da se ubuduće u mirovinski staž ne bi računalo razdoblje za koje nisu uplaćeni doprinosi.

Predlaže se, nadalje, određivanje prijevremene starosne mirovine, uz primjenu faktora za njeno smanjenje, određenog prema stvarnoj dužini korištenja te mirovine, uzimajući u obzir i elemente aktuarske računice. Opseg korištenja ove mirovine uskladit će se sa stvarnim opsegom prava na tu mirovinu u svakom pojedinom slučaju, napominje Kuštrak. Stoga se predlaže i smanjenje prijevremene starosne mirovne za 0,34 posto mjesečno, što bi se odnosilo samo na buduće korisnike ovih mirovina.

Slijedi i korekcija određivanja najniže mirovine, ali samo osiguranicima s mirovinskim stažom dužim od 30 godina, uz uvođenje polaznog faktora kao i za korisnike prijevremene starosne mirovine. Na taj bi se način trebala uspostaviti pravednija raspodjela između korisnika te mirovine, kaže doministar, te napominje da se predloženim rješenjima stavlja u izravan odnos ostvarivanje mirovina spram uplaćenih doprinosa. To znači da se ubuduće u mirovinski staž ne bi računalo razdoblje za koje nisu uplaćeni doprinosi.

Predviđa se, nadalje, promjena faktora za utvrđivanje invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad (sa sadašnjih 0,667 na 0,8). To bi trebalo rezultirati povećanjem tih mirovina za oko 20 posto, odnosno u prosjeku za oko 200 kuna (za oko 36 tisuća korisnika ove mirovine). Prijedlogom zakona se, među ostalim, udovicama omogućava da u prijelaznom razdoblju primjene Zakona o mirovinskom osiguranju (do 2007. godine) ostvare obiteljsku mirovinu i prije navršene 50. godine života (prema sada važećim propisima). Time se otklanja propust iz Zakona o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 1999. godine. Osim toga, posebnom odredbom predviđeno je oslobađanje od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi na podneske u upravnom i sudskom postupku koji se odnose na ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja.

RADNA TIJELA

O PRIJEDLOZIMA

... ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA OSIGURANJA...

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i državni proračun**, izraženo je mišljenje da su efekti uvođenja doprinosa za obvezna osiguranja dvojbene, budući da se na taj način povećavaju troškovi poslovanja. S obzirom na procjene da će se autorski honorari smanjiti 10 do 15 posto, dok će poslodavcima porasti troškovi oko 20 posto, postavlja se pitanje hoće li to pridonijeti eliminiranju sivog tržišta rada i povećanju zaposlenosti. Članovi tog radnog tijela upozoravaju da bi primjena ovog Zakona negativno utjecala na primitke za rad učenika, redovnih studenata, znanstvenika i posebno poljoprivrednika. Naime, predloženim sustav doprinosa za obvezna osiguranja postaje čista fiskalna kategorija, što je nedopustivo, tvrdi to radno tijelo. Osim toga, na taj se način neće uspjeti dostatno napuniti Državni proračun.

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te **Odbor za zakonodavstvo** razmotrili su ga na zajedničkoj sjednici. Njihova je načelna zamjerka predlagatelju da ovaj propis smatra temeljnim

zakonom s kojim treba uskladiti posebne zakone o mirovinskom i zdravstvenom osiguranju, umjesto da kao temeljne tretira one zakone koji sveobuhvatno uređuju pojedino područje. Protive se i konceptu sustava doprinosa za obvezna osiguranja koji se temelji na solidarnosti propisanoj od strane države, a ne na onoj iskazanoj od strane uplatitelja osiguranja (u tom slučaju uplatitelji doprinosa ne uvećavaju svoje osiguranje štednjom, već se uplate koriste za potrebe drugih osiguranika).

Odbori, također, smatraju neprikladnim sustav kojim se, s jedne strane, ograničava najviša mirovina, a s druge propisuje naplata doprinosa na sve oblike rada. Spomenimo i njihovu primjedbu da se u Prijedlogu zakona ne razlikuju tipovi ugovora te da se brkaju pojmovi ugovora o radu, ugovora o radnom odnosu te ugovora o djelu.

Po mišljenju tih radnih tijela naplata doprinosa na rad učenika i redovnih studenata ne bi bila u skladu s ustavnom odredbom koja propisuje da država štiti djecu i mladež, a ni sa zakonom koji uređuje visoko obrazovanje (to bi dovelo u pitanje njihov status redovitih studenata). S tim u svezi izraženo je mišljenje da bi zakonom trebalo utvrditi limit primanja koji učenici i studenti mogu ostvariti bez obveze plaćanja doprinosa.

Odbori se ne slažu ni s idejom da se naplaćuju doprinosi na povremene autorske djelatnosti znanstvenika, umjetnika i novinara (smatraju to upitnim sa stajališta razvoja kulture i zaštite kulturnih i umjetničkih vrijednosti). Drže neodgovarajućom i odredbu prema kojoj radnik snosi odgovornost za to što mu nije uplaćen doprinos.

Navedena radna tijela podržavaju namjeru predlagatelja da se naplata doprinosa regulira zakonom, ali smatraju da neka pitanja iz Prijedloga zakona treba urediti na drugačiji način (npr. utvrđivanjem iznimaka u predloženom modelu naplate doprinosa, a dijelom i doradom poreznog sustava i isplatom iz Državnog proračuna). Na sjednici odbora naglašeno je da ovaj zakonski prijedlog treba uskladiti s pravnim sustavom, odnosno sa svim zakonima koji izravno ili neizravno uređuju područja na koja se odnosi naplata doprinosa za obvezna osiguranja. Upozoreno je, također, da predviđeni rok za primjenu Zakona (1. srpnja

2002.) nije realan sa stajališta propisane procedure njegova donošenja.

Dohodak ne može biti osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja jer se on dobiva nakon odbijanja doprinosa koji, ustvari, predstavljaju izdatke, upozorava dalje Odbor. Podržava, inače, inicijativu da se osnovica za obračun doprinosa proširi na primitke koji dosad nisu bili obuhvaćeni tim davanjem, iako na taj način raste porezna presija. Naime, uz primjenu najniže mjesečne osnovice ukupne obveze obrtnika za osobno mirovinsko i zdravstveno osiguranje iznosile bi 17 115,00 kuna, što je nominalno 45 posto više nego ranije. Uz primjenu instituta najviše osnovice (361.584,00 kuna) ukupni iznos obveznih doprinosa dosegao bi, na godišnjoj razini, 130.061,76 kuna. S druge strane, obveznicima po osnovi samostalnog obavljanja djelatnosti obrta i slobodnih zanimanja, koji umjesto poreza na dohodak plaćaju poreze na dobit, osnovica za obračun doprinosa je poduzetnička plaća. Budući da ona ne može biti niža od utvrđene najniže mjesečne osnovice za obračun obveznih doprinosa (4.017,60 kn) u tom bi slučaju povećanje iznosilo 1 133,34 posto, u odnosu na 2001. godinu. Primjenom predložene osnovice za doprinose došao bi u pitanje opstanak oko 30 000 obrtnika - malih poduzetnika koji sami rade i već sada ostvaruju dohodak na granici isplativosti, upozorava Odbor.

Napominje, nadalje, da je Zakonom o obrtu utvrđeno da obrtnik radom u obrtu ostvaruje prava u svezi s radnim odnosom, ako ta prava ne ostvaruje po drugoj osnovi. Stoga bi trebalo razmotriti mogućnost da se u Prijedlogu ovog zakona ugradi institut obrtničke plaće, čime bi bilo zadovoljeno i ustavno načelo o jednakosti svih gospodarskih subjekata. Usklađivanje osnovice za obrtnika za plaćanje doprinosa mora biti postupno i vezano uz rast bruto dohotka u gospodarstvu, upozoravaju članovi tog radnog tijela. Naime, iz svake obveze plaćanja doprinosa moraju proizlaziti određena prava, a svako povećanje osnovice mora rezultirati i povećanjem tih prava. Predložena je, stoga, odgoda donošenja ovog Zakona do provođenja javne rasprave kojom bi se utvrdili prihvatljivi stavovi, kako za obrtnike, tako i za predlagatelja.

U Izvješću Odbora se, nadalje, napominje da obuhvaćanje primitaka

- dohodaka od drugih samostalnih djelatnosti koje se obavljaju povremeno, moraju adekvatno pratiti prava koja se ostvaruju na osnovi uplata tih doprinosa. Stoga se članovi tog radnog tijela zalažu za ugrađivanje odgovarajuće odredbe o povratu doprinosa uplaćenih na iznos iznad najviše osnovice. Smatraju neprihvatljivim i razdvajanje najniže plaće i osnovice, budući da radnici plaćaju doprinos iz plaće, a ne neke zamišljene veličine. Naime, najniža osnovica za obračun doprinosa iznosila bi 2008,80 kuna. Kada bi najniža plaća ostala 1800,00 kuna, doprinos bi bio plaćen na primitak kojeg radnik nije ostvario, dok se u slučaju najviše osnovice osiguranik oslobađa uplate doprinosa na znatno viši iznos kojeg je doista primio.

U Izvješću tog radnog tijela se, među ostalim, konstatira da predloženi Zakon zadržava dosadašnji koncept prema kojem se doprinosi razdvajaju od neto plaće radnika, što je razvidno i po različitim zastarnim rokovima, različitom vremenu dospijea i sl. Za naplatu doprinosa nije zainteresiran samo osiguranik, nego i HZMO zbog sustava generacijske solidarnosti, napominje Odbor. Obveza izvješćivanja o uplaćenim doprinosima utvrđena je prema središnjem registru osiguranika, a kontrolu provedbe obavljaju HZMO i HZZO, uz nadzor porezne uprave. (Postavlja se pitanje tko od njih obavlja naplatu ukupno dugujućih doprinosa). Nejasan je, kaže, i motiv predlagatelja da se ukine obveza plaćanja doprinosa za zapošljavanje od 0,85 posto iz plaće zaposlenih, čime bi se po toj osnovi udvostručila obveza poslodavaca. Umjesto toga predlaže se izjednačavanje doprinosa na i iz plaće za mirovinsko osiguranje.

Budući da bi prema Prijedlogu zakona Ministarstvo financija od 1. siječnja 2003. trebalo preuzeti službenike i namještenike HZMO i HZZO koji obavljaju poslove razreza doprinosa, valja jasno odrediti zadaće svakog od tih tijela kako ne bi došlo do preklapanja poslova i ovlasti, upozoravaju članovi Odbora. Predlažu, među ostalim, da za radnike zaposlene na osnovi Međunarodnog sporazuma o broju radnih dozvola osnovicu za plaćanje doprinosa predstavlja plaća koji bi ostvarili za iste, odnosno slične poslove u Republici Hrvatskoj (ne može biti niža od prosječne plaće iz prošle godine, prema podacima Državnog zavoda za

statistiku grane djelatnosti kojoj poslodavac pripada).

Spomenimo i njihovu primjedbu da su odredbe o zakonskoj prisili raskida ugovora o privatnom zdravstvenom te osiguranju za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti iz članaka 91. i 92. Prijedloga zakona neustavne i neusklađene s odredbama drugih Zakona u Republici Hrvatskoj (u prvom redu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju) pa bi mogle izazvati brojne ustavne tužbe i odštetne zahtjeve. Zahtijevaju, stoga, da se na kraju tih članaka izbriše istovjetan tekst koji glasi: "a najduže do 31. prosinca 2002. godine".

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova svojih članova predložio Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o doprinosima za obvezna osiguranja a primjedbe i prijedloge iz rasprave proslijedi predlagatelju. To su sugerirala i ostala radna tijela koja su sudjelovala u pripremnoj raspravi o ovom zakonskom prijedlogu.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu proveo je objedinjenu raspravu o ovom i Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Pritom je raspolagao s pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, povjerenstava GSV-a za zakonodavstvo, provedbu propisa i ostvarivanje zaštite prava i za zapošljavanje i socijalnu politiku te Saveza samostalnih sindikata Hrvatske.

Odbor je podržao donošenje ovog Zakona, ukazavši na potrebu preispitivanja predloženih rješenja za plaćanje doprinosa, s aspekta povećanja financijskih obveza poslodavaca i utjecaja tog povećanja na konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

Na sjednici tog radnog tijela istaknuto je da bi primjena predložene osnovice za obračun doprinosa po osnovi samostalne djelatnosti dovela u pitanje opstanak velikog broja obrtnika koji sami rade i ostvaruju dohodak na granici isplativosti. Ocijenjeno je da će ovaj Zakon imati posredan utjecaj na povećanje zapošljavanja te ukazano na potrebu definiranja prava koja proizlaze iz obveze plaćanja doprinosa.

Prema mišljenju dijela članova Odbora, početak primjene ovog Zakona trebalo bi prolongirati na 1. siječnja 2003. godine.

Članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** ocijenili su korisnim donošenje jedinstvenog propisa kojim bi se uredila sva pitanja vezana uz obvezne doprinose. Drže da će se predloženim izmjenama u većoj mjeri suzbiti tzv. "siva ekonomija", iako i dalje postoji znatan broj ljudi koji ostvaruju primitke po osnovi rada koji nigdje nije vidljiv niti registriran. Pojedini članovi tog radnog tijela skrenuli su pažnju na položaj studenata koji bi primjenom predloženih rješenja doista primali umanjene naknade za svoj rad. U raspravi je, međutim, naglašeno da pritom treba imati u vidu činjenicu, da će uplatom doprinosa steći svojstvo osiguravatelja i ostvarivati određena prava, kao i svi zaposleni iz radnog odnosa.

I na sjednici **Odbora za obitelj, mladež i šport** bilo je govora o tome kako će se uvođenje novih doprinosa odraziti na ovu kategoriju već ugroženog dijela stanovništva, odnosno neće li to biti novi udar na studentski standard (nakon što su im ukinuti dječji doplaci i smanjene subvencije na prehranu). Uvođenjem doprinosa na honorare studenata koji rade posredstvom student-servisa vjerojatno će se smanjiti interes poslodavaca za njihovo zapošljavanje, konstatirano je u raspravi. Upozoreno je, također, da će to stvoriti probleme i u financiranju studentskih centara u Hrvatskoj, budući da su se smještaj u studentskim domovima, prehrana studenata te njihovi kulturni i športski programi dosad većim dijelom financirali iz provizije student-servisa. To znači da će u slučaju prihvaćanja ovakvog rješenja trebati pronaći novi način financiranja studentskih centara (ili iz Državnog proračuna ili povećanjem cijena domova i prehrane).

... ZAKONA O POREZU NA DOHODAK...

I ovaj zakonski prijedlog dobio je načelnu podršku nadležnih radnih tijela, uz određene primjedbe upućene predlagatelju.

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i državni proračun** upozoreno je da prema zakonskoj definiciji dohodak ne može biti osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja. Među ostalim, izraženo je mišljenje da bi obveznicima poreza od povremenih

autorskih djelatnosti bilo lakše i jednostavnije tijekom godine uplaćivati nešto viši porez, nego na kraju godine po konačnom obračunu odjednom isplatiti znatno veći iznos. Spomenimo i sugestiju Odbora da se u svim člancima ovog propisa riječ **obvezno** zdravstveno osiguranje zamijeni riječju **osnovno**, a riječ dopunsko zdravstveno osiguranje riječju **dobrovoljno** zdravstveno osiguranje (sukladno novom Zakonu o zdravstvenom osiguranju).

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je predložene izmjene i dopune kojima se priznaju izdaci po osnovi uplaćenih obveznih doprinosa iz dohotka od drugih samostalnih djelatnosti i vrši ravnomjernije porezno opterećenje poreznih obveznika tijekom godine.

Po mišljenju dijela članova tog radnog tijela početak primjene ovog zakona trebalo bi prolongirati na 1. siječnja 2003. godine.

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te **Odbor za zakonodavstvo** smatraju upitnim propisivanje obveznih doprinosa na primitke učenika i studenata, sa stajališta Ustavom RH predviđene zaštite djece i mladeži, odnosno na povremene autorske djelatnosti znanstvenika, umjetnika i novinara, sa stajališta zaštite razvoja kulture te kulturnih i umjetničkih vrijednosti. Navedena radna tijela također upozoravaju da Prijedlogom zakona nije na odgovarajući način uređeno pitanje njegove primjene. Naime, predviđeni rok od 1. srpnja nije realan, s obzira na propisanu proceduru donošenja zakona.

Na sjednici **Odbora za obitelj, mladež i šport** naglašeno je da će se usvajanjem noveliranog Zakona o porezu na dohodak prihodi Državnog proračuna neznatno smanjiti, ali će se zato povećati iznos uplate doprinosa za obvezatna osiguranja. U raspravi je izraženo nezadovoljstvo što će uvođenjem novih doprinosa, uz dosadašnju razinu bruto dohotka, porezni obveznici ostvariti manji neto dohodak.

... O MIROVINSKOM OSIGURANJU...

Članovi matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** složili su se s predloženim izmjenama potrebnim radi usklađivanja s Prijedlogom zakona o doprinosima za

obvezno osiguranje, ali i radi daljnje provedbe reforme mirovinskog sustava, poboljšanja učinkovitosti i uspostavljanja financijske ravnoteže u tom sustavu.

Smatraju, naime, da će se utvrđivanjem obveze plaćanja doprinosa svih osoba koje raznim oblicima rada ostvaruju primitak u znatnoj mjeri legalizirati postojeće neregistrirane gospodarske aktivnosti (tzv. "siva ekonomija"). Ujedno će se onima koji plaćaju doprinose na sve primitke omogućiti ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, primjerena uplaćenim doprinosima.

U raspravi je naglašeno da će se predloženom korekcijom mirovinskog faktora za invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad ublažiti težak položaj korisnika prava iz invalidskog osiguranja, za što se u više navrata zalagao i ovaj Odbor. U Izvješću tog radnog tijela se, među ostalim, spominje da su se Odboru u više navrata obraćali i hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su bili upućeni na rad u bivšu jugoslavensku saveznu upravu, gdje su i ostvarili pravo na mirovinu. Članovi Odbora izražavaju zadovoljstvo činjenicom da su predloženim izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju ti korisnici preuzeti u hrvatski mirovinski sustav.

U raspravi o paketu zakona o obveznim osiguranjima **odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo** iznijeli su načelnu primjedbu da se predloženim uvode novine u sustav doprinosa za obvezna osiguranja, ali bez temeljite izmjene pozitivnih propisa, primjerice radnog zakonodavstva. Naglašeno je da bi kvalitetna reforma sustava obveznih doprinosa trebala biti usklađena, materijalno i vremenski, s izmjenom propisa radnog prava te mirovinskog osiguranja.

Rješenje iz Prijedloga zakona prema kojem se u staž osiguranja računaju samo razdoblja za koja su uplaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje, članovi navedenih radnih tijela smatraju nepravičnim i nesvršishodnim. U raspravi je rečeno da radnik ne može snositi štetne posljedice ako obvezni doprinosi nisu uplaćeni, jer ne postoji pravni instrument kojim bi mogao na to utjecati.

Odbori su, inače, podržali predloženo povećanje mirovina nezaposlenim korisnicima invalidskih

mirovina, kao element solidarnosti društvene zajednice. Međutim, izraženo je mišljenje da postoji mogućnost zapošljavanja korisnika takvih mirovina u dijelu njihove radne sposobnosti. Čule su se i nomo-tehničke primjedbe na zakonsku odredbu kojom se u prijelaznom razdoblju, do 2008. godine, udovicama omogućuje stjecanje prava na obiteljsku mirovinu, u vezi s ravnopravnim određenjem bračnog druga kao ovlaštenika prava te s izračunom godina života potrebnih za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu.

Članovi Odbora smatraju da treba pojasniti prijelaznu i završnu odredbu Prijedloga zakona kojom se uređuje pravni položaj članova kućanstva poljoprivrednika, kako bi bilo razvidno da svojstvo osiguranika stječu uplatom doprinosa, a ne svojim položajem člana kućanstva. Drže, također da objektivnim kriterijem valja dopuniti odredbu o prestanku svojstva osiguranika članu kućanstva poljoprivrednika. Spomenimo i njihov zahtjev da se propiše donošenje novih provedbenih propisa u rokovima usklađenim s danom primjene Zakona, odnosno primjena postojećih, ako nisu u izričitoj suprotnosti s ovim Zakonom.

Na sjednici **Odbora za obitelj, mladež i šport** izraženo je mišljenje da se predloženim zakonskim izmjenama traži rješenje za mirovinsku reformu koja je zapala u teškoće, pogotovo njezin prvi stup generacijske solidarnosti. Članovi tog radnog tijela, međutim, sumnjaju u opravdanost i pravednost pojedinih rješenja. Zanimaju ih, među ostalim, kakve će pogodnosti dobiti osobe koje su već osigurane po osnovi redovitog radnog odnosa, a bave se dopunskom djelatnošću na koju će ubuduće morati plaćati nove doprinose.

... O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Većina članova **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** podržala je predložene izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju, čiji je prvenstveni cilj usklađivanje s prijedlogom zakona o doprinosima za obvezno osiguranje, u dijelu utvrđivanja vrste doprinosa, obveznika, osnovice i načina obračuna te rokova plaćanja. Utvrđivanje obveze plaćanja doprinosa i za osobe koje raznim

oblicima rada ostvaruju primitak članovi Odbora drže potrebnim i korisnim. Naime, na taj način će se omogućiti stjecanje prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja i onima koji nisu u radnom odnosu, ali koji rade i ostvaruju dohodak za koji se plaća doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje.

Posebnu pažnju u raspravi članovi tog radnog tijela obratili su odredbama Prijedloga zakona kojima se djeci do 18 godina s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koja nemaju status osigurane osobe kao član obitelji osiguranika, omogućava da, na temelju prijave osobe koja se o njima brine, steknu pravo na osnovno zdravstveno osiguranje. Navedenim dopunama to se omogućava i romskoj djeci, koja su dosad uglavnom bila bez zdravstvenog osiguranja. Spomenimo i ocjenu Odbora da su predložena rješenja za dobrovoljne davatelje krvi korisna i poticajna.

Uz načelnu primjedbu o neusklađenosti predloženih rješenja s pravnim sustavom, **odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo** upozorili su i na nemogućnost građana da svojim doprinosima poboljšaju zdravstvene usluge. Po mišljenju članova navedenih radnih tijela predloženim Zakonom treba generalno propisati obvezu zdravstvenog osiguranja djece (sukladno ustavnim odredbama) a modalitete tog osiguranja regulirati provedbenim propisima.

S obzirom na humanitarnu komponentu dobrovoljnog davanja krvi, odbori smatraju da bi dobrovoljne davatelje već s dvadeset i pet davanja krvi trebalo uključiti u krug osoba oslobođenih plaćanja zdravstvene zaštite. Članovi tih radnih tijela izrazili su i sumnju u mogućnost provedbe odredbe kojom se određuje osnovica za naknadu plaće osiguranicima za vrijeme bolovanja. Naime, prema predloženom u tu bi im se osnovicu, uz prosječni iznos plaće isplaćen u posljednjih šest mjeseci, uračunavali i novčani primitci ostvareni sukladno propisima o doprinosima za obvezno osiguranje. Upozorili su, također, potrebu preispitivanja odredbi o novčanim naknadama zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju navedeni primitci.

Iz odredaba Prijedloga zakona kojima, po ocjeni odbora, država zadire u privatnopravni odnos kao što je ugovor o djelu, nije razvidno tko je

naručitelj radova odnosno poslodavac, ni tko je dužan naknaditi štetu naručitelju zbog neispunjenja ugovora.

U raspravi je upozoreno i na potrebu usklađivanja rokova za donošenje provedbenog propisa o postupku i načinu ostvarivanja spomenutog prava na novčanu naknadu, s danom stupanja na snagu Zakona odnosno danom njegove primjene.

Na sjednici **Odbora za financije i državni proračun** rečeno je, među ostalim, da se država u više navrata zaduživala da bi sanirala probleme u zdravstvu (nedavno je izdala obveznice u vrijednosti od 730 mln. kuna za naplatu dugova koji dospijevaju u roku do 150 dana). Konstatirano je da se takav trend neće moći nastaviti, jer je ukupni državni dug zabrinjavajuće porastao, te da će se morati pronaći neka nova rješenja.

Što se, pak, tiče konkretnih primjedbi na zakonske odredbe ocijenjeno je da bi primjenom novog članka 12a. bila narušena ustavna kategorija jednakosti. Naime, navedenom odredbom predviđeno je da svaka osoba koja je u petogodišnjem razdoblju po osnovi doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje uplatila najmanje iznos koji odgovara ukupnom minimalnom šestomjesečnom iznosu doprinosa od nesamostalnog rada, postaje osiguranik HZZO-a (ako ne ostvaruje pravo na osnovno zdravstveno osiguranje po drugoj osnovi). To znači da bi nekim osobama koje bi odsad uplaćivale doprinos HZZO priznao stjecanje prava na zdravstveno osiguranje, ali bi one bile zakinute u pravu nadoknade prihoda u slučaju bolesti (po bilo kojoj osnovi) za vrijeme za koje je uplaćen doprinos.

RASPRAVA

Nakon uvodnih izlaganja riječ su dobili izvjestitelji radnih tijela. **Josip Leko** upoznao je zastupnike sa stajalištima odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo obrazložio je **Viktor Brož**.

Od plaćanja doprinosa izuzeti učenike i studente

Mr.sc. **Mato Arlović** najavio je da će Klub zastupnika SDP-a podržati

predložene zakone u prvom čitanju, iako imaju vrlo ozbiljne primjedbe koncepcijske, sadržajne, nomotehničke, ali i ustavnopravne naravi. Kako reče, zastupnici SDP-a pozdravljaju ideju da se pitanja doprinosa za obvezna osiguranja reguliraju jednim zakonom, ali smatraju da nije najbolje pogodan omjer između pojedinih kategorija te da nisu najbolje razrađena načela koja inače karakteriziraju mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Kako je moguće, pita zastupnik, da se na svaki prihod od samostalnog ili nesamostalnog rada moraju platiti porezi i doprinosi, a da se istodobno onima koji su više plaćali ograniči visina mirovina (za one koji manje plaćaju mora se namiriti razlika po principu solidarnosti). Na taj se način može dogoditi da se iz pojedinih oblika mirovinskog osiguranja novac prelijeva u druge oblike, upozorava Arlović.

Nije prihvatljivo da se odgovornost za neplaćanje doprinosa prebacuje na radnika te da mu se razdoblje za koje te obveze nisu podmirene ne uračunava u mirovinski staž.

Napominje, nadalje, da se ugovor o radu i ugovor o djelu ne mogu izjednačavati, budući da su i prava, obveze te odgovornosti stranaka iz navedenih ugovora posve drugačija. Vlada bi, kaže, do drugog čitanja trebala dobro razmisliti o statusu umjetnika, znanstvenika i novinara, a u svakom slučaju od plaćanja doprinosa izuzeti studente i učenike. Razlog - njihov povremeni rad je izvor dodatnih prihoda za troškove školovanja, budući da im država u većini slučajeva ne može osigurati studentske kredite i stipendije. Osim toga, kada bi se za njihov rad plaćali doprinosi za zdravstveno i mirovinsko osiguranje to bi značilo da im se priznaje svojevrsni oblik radnog odnosa, što je kontradiktorno s njihovim statusom učenika u srednjoj školi, odnosno redovnog studenta.

Esdepeovci, nadalje, upozoravaju da bi se primjenom predloženih rješenja bitno povećala obvezna davanja obrtnika za mirovinsko i zdravstveno osiguranje (ne treba smetnuti s uma da obrtnik istodobno ima i status radnika). Budući da ova "mini

reforma" unaprijed najavljuje promjene cijelog niza drugih zakona, najbolje bi bilo da se sva pitanja koja se odnose na radno-socijalnu i poreznu sferu te para-poreze (tzv. doprinosi) razmatraju u paketu, kaže Arlović.

Po njegovim riječima nije prihvatljivo ni da se odgovornost za neplaćanje doprinosa prebacuje na radnika te da mu se razdoblje za koje te obveze nisu podmirene ne uračunava u mirovinski staž. Mišljenje je njegovih stranačkih kolega da djeca koja su po Ustavu zaštićena moraju biti zdravstveno osigurana, neovisno o tome je li ih skrbnik prijavio ili ne. Spomenuo je i njihovo upozorenje da je razdoblje do 1. srpnja prekratko za okončanje zakonodavne procedure i donošenje provedbenih propisa. Pozdravljaju, inače, ideju da se predloženim rješenjima u sustav mirovinskog osiguranja vrate i poljoprivrednici, što bi im omogućilo socijalnu sigurnost u starosti. Međutim, to se ne mora generalno odnositi i na sve članove njihovih kućanstava, već samo na one koji su registrirani za bavljenje poljoprivrednom djelatnošću. U protivnom bi - kaže - i članovi radničkih obitelji u kojima je samo jedan zaposlen trebali imati mirovinsko osiguranje, pa i minimalnu mirovinu. Izrazio je mišljenje i da nije prihvatljivo rješenje da svojstvo osiguranika prestaje od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, već prestankom plaćanja.

Vlada samo deklaratorno za razvoj malog gospodarstva

Po riječima dr.sc. **Mate Granića** Klub zastupnika DC-a protivi se prihvaćanju ovih zakonskih prijedloga jer nisu navedeni jasni razlozi za njihovo donošenje, niti ciljevi koji će se postići njihovom primjenom. Po ocjeni njegovih stranačkih kolega primjenom predloženih rješenja povećao bi se broj osoba koje su radi preživljavanja prisiljene raditi na crno, ali i broj nezaposlenih, jer će znatno veći troškovi rada rezultirati otpuštanjima i zatvaranjem obrtničkih radnji. Zastupnici DC-a procjenjuju da se ni financijski učinci s kojima računa Vlada, predlažući ove zakonske izmjene, neće postići. Naime, povećanje "poreznog" opterećenja djelovat će destimulativno na gospodarsku aktivnost, posebice

obrtništva, te malog i srednjeg poduzetništva, koji bi trebali biti nositelji razvoja. Na tom primjeru još jednom dolazi do izražaja činjenica da Vlada samo deklaratorno preferira razvoj malog gospodarstva te da su porezna i politika poticaja ulaganja rezervirane samo za velike gospodarske sustave, kaže Granić.

Povećanje "poreznog opterećenja" djelovat će destimulativno na gospodarsku aktivnost, posebice obrtništva, te malog i srednjeg poduzetništva, koji bi trebali biti nositelji razvoja.

U nastavku je spomenuo da računice Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske udruge poreznih obveznika pokazuju da će mjesečna davanja obrtnika za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, uz primjenu najniže osnovice, porasti za 93 posto, a na godišnjoj razini za 45 posto. Savjet ministra financija da se iz sustava poreza na dohodak presele u sustav poreza na dobit, kako bi i nadalje plaćali doprinose na svoju, u tom slučaju poduzetničku plaću, za većinu obrtnika je potpuno neprihvatljiv. U prvom redu stoga što ta plaća ne može biti niža od najniže mjesečne osnovice, odnosno od 4.017 kuna, pa povišenje doprinosa ionako iznosi više od 10 puta. Osim toga, obveznici plaćanja poreza na dobit moraju voditi dvojno knjigovodstvo, što bi im dodatno povećalo troškove. I ne samo to. Porez na dodanu vrijednost morali bi plaćati prema fakturiranoj, a ne naplaćenju realizaciji. Sve se to predlaže u okolnostima već potpuno iscrpljenih poreznih kapaciteta obrtnika, napominje zastupnik. Ništa bolja sudbina ne čeka ni male poduzetnike, trgovce, te pojedince i društva s ograničenom odgovornošću koji sami, ili uz mali broj zaposlenih, obavljaju neku od gospodarskih aktivnosti.

Daljnja je zamjerka zastupnika DC-a da u prilogima uz obrazloženja zakonskih prijedloga nema simulacije izračuna posljedica njihove primjene za obrtnike i male poduzetnike. Granić, među ostalim, upozorava na činjenicu da u takvoj situaciji mali poduzetnici neće moći koristiti ni povoljne kreditne linije, jer će im troškovi poslovanja pojesti svu zaradu. Primjerice, Udruga novinskih izdavača izračunala je da će

uvođenjem doprinosa na honorare, bruto troškovi izdavača porasti za 12 posto. To će se neminovno odraziti na smanjenje honorara ili na gubitak posla honoraraca. Znanstvenici, umjetnici i ostala slobodna zanimanja se zavaravaju da će im biti snižen porez na dohodak sa 35 na 15 posto, zaboravljajući pritom da se ta stopa odnosi samo na akontativni dio, kaže Granić.

Uđemo li u ovakvu reformu poreznog sustava bez dovoljne pripreme kroz izračune i simulacije, te provedene javne rasprave, ponovno ćemo se naći u sličnoj situaciji, kao i prilikom izmjene Zakona o platnom prometu u zemlji (kada je štedno-kreditnim zadrugama oduzet platni promet) ali s daleko težim posljedicama, zaključio je zastupnik.

Zašto promjene sredinom godine?

Glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a **Ivan Šuker** izrazio je čuđenje što se promjena ovako važnih zakona predlaže sredinom godine (djelatnici porezne uprave trebali bi biti pravi umjetnici da u takvoj situaciji sroče porezne prijave).

Primjenom predloženih rješenja naći će se u nezavidnoj situaciji učenici i studenti, koji krpaju svoj džeparac povremenim radom, novinari, napose oni mlađi koji najčešće rade na ugovor o djelu, znanstvenici, dramski umjetnici te većina obrtnika, a i poljoprivrednici.

Uz načelnu zamjerku da nije trebalo objediniti raspravu o sva četiri zakonska prijedloga napomenuo je da zastupnici HDZ-a podržavaju većinu primjedbi Kluba zastupnika SDP-a.

Po njihovoj ocjeni predloženim zakonom nije dobro reguliran odnos najniže i najviše osnovice za plaćanje doprinosa i njihova korelacija s najnižim i najvišim iznosom primitaka iz socijalnog sustava za koje se plaćaju doprinosi. Istodobno su - kaže - najniža i najviša naknada za vrijeme privremene nezaposlenosti gotovo izjednačene (725:900).

Daljnja je njihova zamjerka da se preračunavanje uplaćenih svota doprinosa za mirovinski staž ograničava na najviše 12 mjeseci staža, bez obzira na činjenicu da je u jednoj godini ostvaren dohodak koji se može odnositi na rad obavljen u dvije ili više godina. Upozoravaju, također, da su fizičke osobe - obveznici poreza na dohodak i obveznici poreza na dobit - kad je riječ o obvezi plaćanja doprinosa, u različitom pravnom položaju, budući da poduzetnička plaća nije definirana niti jednim zakonom. (to se odnosi i na rokove za isplatu). S obzirom na to da dohodak od kapitala nije obuhvaćen obveznim doprinosima, puno obrtnika će vjerojatno prijeći na način oporezivanja prema Zakonu o porezu na dobit, konstatira zastupnik. Isto tako će mnogi znanstvenici, umjetnici, sportaši i dr. zbog silnih nameta plaćati svoje obveze ili naplaćivati svoju zaradu putem trgovačkih društava.

Dohodak ne može biti osnovica za plaćanje doprinosa

Po mišljenju zastupnika HDZ-a dohodak nikako ne može biti osnovica za plaćanje doprinosa jer on po definiciji predstavlja razliku između primitaka i izdataka (a doprinosi su izdaci). Daljnja je njihova zamjerka da se povrat doprinosa uplaćenih na iznose više od godišnje osnovice predlaže samo za doprinose iz plaća, a ne i one na plaću (Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja u kojoj

Uvođenje instituta zabrane plaće ako se ne isplate doprinosi, trebalo bi značajno pridonijeti financijskoj disciplini u osiguranju sredstava za financiranje sustava zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

ti doprinosi nisu izjednačeni). Upozoravaju, također, da nije riješeno pitanje utjecaja uplaćenih doprinosa na honorare i druge zarade koje ostvaruju umirovljenici, budući da se onima koji temeljem ugovora o djelu i sl. postanu osiguranici obustavlja mirovina. Isto tako osobe koje temeljem povremene zarade postaju osiguranici u zdravstvenom osiguranju, neovisno o uplaćenom iznosu, ne ostvaruju pravo na novčanu naknadu za privremene sprječivosti za rad zbog bolesti.

Po mišljenju hadezeovaca dvojbeni su efekti donošenja ovih zakona, čija će primjena izazvati i te kakve potrese kod pojedinih kategorija korisnika. Primjerice, uvođenjem doprinosa na honorare mogli bi doći u pitanje mnogi znanstveni projekti, i dr. Osim toga, postavlja se pitanje ne dovodimo li povećanjem doprinosa i smanjenjem osnovice za obračun poreza i prireza iz dohotka u tešku situaciju jedinice lokalne samouprave. Jednom riječju, primjenom predloženih rješenja naći će se u nezavidnoj situaciji učenici i studenti, koji povremenim radom krpaju svoj džeparac, novinari, napose oni mlađi koji najčešće rade na ugovor o djelu, znanstvenici, dramski umjetnici te većina obrtnika, a i poljoprivrednici.

Šuker je, među ostalim, izrazio mišljenje da je smanjenjem stope doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje prije godinu i pol dana (za 2 posto) napravljena velika šteta Državnom proračunu. Evidentno je, također, da predloženim ukidamo kategoriju doprinosa, budući da na ovakav način oni postaju porezi. Po svemu sudeći, osnovni razlog svih ovih promjena je punjenje Proračuna, ali valja upozoriti da bi negativne reperkusije ponuđenih rješenja mogle nadmašiti pozitivne efekte. Stoga Klub zastupnika HDZ-a drži da se u ove promjene ušlo nepotrebno i ne može podržati ponuđene zakonske prijedloge.

Povećat će se financijske obveze poslodavaca

Po riječima **Jadranka Mijalića**, Klub zastupnika HSL-a prihvaća osnovne intencije Prijedloga zakona o doprinosima za obvezno osiguranje kojim se uvode značajne novine. Naime, predlagatelj je nastojao objektivnije obuhvatiti osnovicu za obračunavanje doprinosa po osnovi obavljanja samostalnih djelatnosti, obrta i slobodnih zanimanja, te poljoprivrede i šumarstva. Predloženim zakonom navedeni obveznici podijeljeni su u tri skupine, tako da će plaćati doprinose prema ekonomskoj snazi, uz ograničenje na najnižu i najvišu osnovicu. Haeselesovci, kako reče, podržavaju ujednačavanje rokova za plaćanje doprinosa a posebno pozdravljaju uvođenje instituta zabrane isplate plaće ako se ne isplate doprinosi. Ocjenjuju, naime, da će to značajno pridonijeti disciplini u

osiguranju sredstava za financiranje sustava zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

Po riječima zastupnika ekonomska analiza učinaka predloženih mjera upućuje na očekivanje predlagatelja da će se novim načinom utvrđivanja i naplate doprinosa osjetno povećati proračunski prihodi po osnovi obveznih doprinosa, kao i postotak naplate dospjelih obveza. Njegovi stranački kolege, međutim, upozoravaju da pritom treba sagledati u kojoj će mjeri obuhvaćanje svih primitaka obveznim osiguranjem povećati financijske obveze poslodavaca (prvi pokazatelji ukazuju na nova opterećenja poduzeća od oko 12 posto). Smatraju, naime, da će se to neminovno odraziti na cijenu rada, a time i na konkurentnost hrvatskog gospodarstva u cjelini. Mišljenja su, također, da proširenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa i na dosad neobuhvaćene primitke vodi ka eliminiranju tzv. atipičnih oblika rada, što je suprotno svjetskim trendovima u zapošljavanju (za neke poslove upće ne postoji mogućnost redovitog radnog odnosa). Uputno je, nadalje, u kojoj mjeri ovako definirani sustav obveznog osiguranja uvodi uzajamnost između prava i obveza, kaže zastupnik. Haeselesovci se zalažu za to da obuhvaćanje primitaka od drugih samostalnih djelatnosti, koje se obavljaju povremeno, bude popraćeno pravima koja se ostvaruju temeljem uplata tih doprinosa te sugeriraju da se predvidi i mogućnost povrata uplaćenih sredstava ako se ne dostigne odgovarajući cenzus.

Među ostalim, upozoravaju na to da ovakav način obračuna obveznih doprinosa dovodi u pitanje one djelatnosti koje se po prirodi stvari obavljaju kao dodatni posao uz redovan rad (npr. direktna prodaja, agenti u osiguranju, autorska djela i sl.). Naime, procjenjuje se da je oko 150 tisuća građana u Hrvatskoj uključeno u djelatnosti u kojima većina suradnika radi na principu honorarnog ili dodatnog posla. Riječ je o studentima, osobama s određenim stupnjem invaliditeta te velikom broju umirovljenika.

Zastupnik je, među ostalim, istaknuo da bi prikupljanje ograničenog prihoda od doprinosa značilo veliko birokratsko opterećenje za administraciju, dok obveznici koji bi uplaćivali ove dodatne doprinose za socijalno osiguranje ne bi imali neke veće koristi od toga. U nastavku je

spomenuo da je koncepcija sekundarne aktivnosti vrlo dobro poznata u zakonodavstvu većine članica EU gdje su postavljene granične iznimke za plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje za takve vrste aktivnosti. U skladu s tim zastupnici HSLŠ-a sugeriraju da se smanji propisani koeficijent 0,8 u izračunu osnovice za obračun doprinosa.

Kad je riječ o obveznicima koji po osnovi povremenog obavljanja samostalne djelatnosti po sadašnjim propisima plaćaju porez po odbitku, predlažu uvođenje najniže osnovice poreza na dohodak ostvarene na godišnjoj razini, u visini prosječne mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj. Smatraju, također, da izmjenom članka 64. Prijedloga zakona o obveznim doprinosima treba omogućiti plaćanje obračunatih iznosa doprinosa na godišnjoj razini, čime bi se umanjili administrativni troškovi. Zalažu se i za smanjenje predviđenog koeficijenta koji bi se, prema rješenju u članku 18. primjenjivao za obračun najviše osnovice za plaćanje obveznih doprinosa. Mišljenja su da ta osnovica ne može biti viša od najniže plaće jer bi se u tom slučaju doprinos plaćao na primitak kojeg radnik nije ni ostvario. Budući da radnici plaćaju doprinos iz plaće, haeselesovci smatraju neprihvatljivim razdvajanje najniže plaće i osnovice.

U pitanju opstanak brojnih obrtnika i malih poduzetnika

Dosadašnji problem neučinkovite naplate doprinosa ukazuje na potrebu cjelovitog reguliranja problematike prisilne naplate tih davanja, kaže Mijalić. Njegovi stranački kolege smatraju i da doprinose za mirovinsko osiguranje na plaću i iz plaće treba izjednačiti, jer bi ukinuta obveza plaćanja doprinosa za zapošljavanje od 0,85 posto iz plaće zaposlenih udvostručila obveze poslodavaca po toj osnovi. S istom argumentacijom kao i matični Odbor zastupnici HSLŠ-a izražavaju bojazan da će primjena predložene osnovice za doprinose dovesti u pitanje opstanak brojnih obrtnika i malih poduzetnika koji sami rade i već sada ostvaruju dohodak na granici isplativosti. Zalažu se i za uvođenje instituta obrtničke plaće, itd. Jednom riječju, Klub zastupnika HSLŠ-a prihvaća Prijedlog zakona o doprinosima za obvezno osiguranje zbog osnovne

intencije predlagatelja da se jednim propisom reguliraju sva davanja u obliku doprinosa. Međutim, navedenim primjedbama upozoravaju na potrebu ekonomske analize učinaka ovih novina na pojedine gospodarske subjekte, fizičke osobe, odnosno gospodarske prilike u cijelosti, prije nego što se pristupi izradi konačnog zakonskog teksta.

Treba sagledati u kojoj će mjeri obuhvaćanje svih primitaka obveznim osiguranjem povećati financijske obveze poslodavaca (prvi pokazatelji ukazuju na nova opterećenja poduzeća od oko 12 posto).

Razmotrivši predložene izmjene i dopune Zakona o porezu na dohodak haeselesovci su zaključili da je njegova svrha rasteretiti obveznike poreza od povremenih autorskih djelatnosti - znanstvenike, umjetnike, stručnjake, novinare, itd. na način da plaćaju predujam poreza po stopi od 15 posto, dok bi im se konačna porezna obveza utvrđivala po isteku poreznog razdoblja na temelju podnesene godišnje porezne prijave. Upozoravaju, međutim, da to vodi mnogo većem opterećenju državne administracije, te sugeriraju da obveznici plaćanja poreza po stopi od 15 posto budu osobe koje ne podliježu oporezivanju dohotka po nekoj drugoj osnovi (npr. plaći). Njihov je prijedlog i da se omoguću brži povrat preplaćenog poreza (u roku od 8 dana) te da se poslodavci zakonom oslobode plaćanja doprinosa i poreza na iznos koji bi eventualno uplaćivali za dopunsko zdravstveno osiguranje radnika.

Željko Dragović (HSLŠ) izvijestio je da Klub zastupnika HSLŠ-a podržava i predložene izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom i o mirovinskom osiguranju kojima se ti zakoni usklađuju sa Zakonom o doprinosima za obvezno osiguranje, te određuju prava nositelja tzv. atipičnog rada koji po novome podliježu plaćanju doprinosa. Po riječima zastupnika haeselesovci posebno podupiru rješenje da se djeci do 18 godina, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, osigura osnovno zdravstveno osiguranje. Pozdravljaju i poticajne mjere koje se odnose na dobrovoljne

davatelje krvi te oslobađanje osiguranih osoba plaćanja troškova bolničkog smještaja i prehrane prilikom kemo i radioterapije te transplantacije organa.

Podsjetivši na osnovne razloge predloženih izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju Dragović je spomenuo namjeru predlagatelja da se uspostavi financijska ravnoteža u mirovinskom sustavu. Naime, taj je sustav već dospio u duboku krizu zbog povećanog broja umirovljenika (taj status ima oko 25 posto građana Hrvatske) te nepovoljnog odnosa između zaposlenika i umirovljenika (90. godine kretao se 3:1 a danas oko 1,3 : 1).

Dvojbena je odredba kojom se odgovornost za neplaćanje doprinosa prebacuje na radnike.

Osim predviđenog povećanja prihoda mirovinskog osiguranja predloženim se povećava i broj korisnika prava, a za očekivati je da će šire zahvaćanje ovog atipičnog rada obvezom plaćanja doprinosa smanjiti participaciju javne potrošnje u financiranju mirovinskih fondova, kaže zastupnik. Kako reče, njegovi stranački kolege podupiru i mjere destimuliranja odlaska u prijevremenu mirovinu (prijevremene mirovine bi ubuduće bile oko 1,5 posto niže) te korigiranje iznosa najniže mirovine (trenutno je ta mirovina oko 3 posto manja od one koja se ostvari plaćanjem doprinosa iz prosječne plaće u Hrvatskoj). Pozdravljaju i predloženo povećanje invalidskih mirovina ostvarenih zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ali upozoravaju na dvojbenu odredbu kojom se odgovornost za neplaćanje doprinosa prebacuje na radnike.

Svrha dvojbena, posljedice nepredvidljive, provedba skupa

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a mr. sc. **Miroslav Rožić** je zamjerio predlagatelju da izjednačava doprinose i poreze. Upozorio je na činjenicu da doprinosi nisu prihodi državnog proračuna, već Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Njihova je svrha da se dugotrajnim izdvajanjima građani osiguraju za starost, te u

slučaju invalidnosti i bolesti, dok se prihodom od poreza osigurava djelovanje državnih institucija. Ako se i dođe do više novca zbog uvođenja doprinosa na honorare, učenički i studentski rad, itd. to je sve već unaprijed potrošeno, što priznaje i sama Vlada u obrazloženju Zakona o mirovinskom osiguranju, kaže zastupnik. Neo-zbiljno je od nje da među razlozima za donošenje ovog zakonskog paketa spominje činjenicu da će se izdavanjem jednog, umjesto dva rješenja doći do ušteda. Naime, samo preustroj Ministarstva financija te procedura donošenja ova tri zakona koštati će više od ušteda na poštarini.

U nastavku je podsjetio na to da svaki mjesec za isplatu mirovina i dječjeg doplatka treba namaknuti milijardu i 700 mln. kuna. Do uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja na ime doprinosa prikupljalo se oko 900 mln. kuna mjesečno, dakle nešto više od 50 posto potrebne svote, dok je ostatak namirivala država iz Proračuna. Interesantno je, međutim, da su sada prihodi od doprinosa manji za 25 posto, tako da država mjesečno mora osigurati daleko više novca nego ranije, a ni tranzicijski trošak (pokrit će se proračunskim sredstvima) nije realno izračunat.

Budući da nema dovoljno novca za isplatu mirovina i svih izdataka koje treba plaćati iz tih fondova, nekome je sinula ideja da će se najbrže doći do dodatnih prihoda ako se odmah svedne doprinosima na sve moguće primitke građana, kaže zastupnik. Nagada se da bi se na taj način moglo skupiti oko 800 mln. kuna, no pitanje je hoće li to biti dosta da se kompenziraju nedostatna sredstva. Uvođenje doprinosa obrazlaže se brigom za socijalnu sigurnost nekih grupa ljudi, primjerice honoraraca bez stalnog zaposlenja, budući da im se zauzvrat nudi staž u mirovinskom osiguranju. Međutim, prije početka ovog zasjedanja pred sabornicom su predstavnici umjetnika, književnika, novinara, itd. dijelili zastupnicima letke u kojima mole Vladu da se prestane brinuti o njima na ovaj način, odnosno da ostavi njihove honorare na miru. Dakako, zastupnici HSP-a i HKDU-a podupiru taj njihov zahtjev. Ne slažu se ni s time da se dodatni doprinosi ubiru i od građana u radnom odnosu i umirovljenika koji su već obuhvaćeni obveznim osiguranjem.

Po riječima zastupnika ideja o brzom skupljanju novca na ime doprinosa na sve primitke se prilično zakomplicirala, jer zbog novog načina prikupljanja doprinosa treba mijenjati i krovni Zakon o mirovinskom osiguranju, što je nelogično. Dok umjetnici, književnici i novinari tvrde da će im primjenom predloženog neto prihodi od honorara biti manji, država se izvlači predlažući izmjene Zakona o porezu na dohodak i obrazlaže da će honorarci više dobiti kroz povrat poreza na kraju godine. Kontradiktorno je i to što se u Zakonu o porezu na dohodak tvrdi da će se proračunski prihodi smanjiti, ali da će se povećati doprinosi, itd.

Budući da nema dovoljno novca za isplatu mirovina i dr. nekome je sinula ideja da će se najbrže doći do dodatnih prihoda ako se odmah "sjedne" doprinosima na sve moguće primitke građana.

Po ocjeni zastupnika HSP-a i HKDU-a provedba ovog zakonskog paketa neće donijeti bitne koristi, a svi koji imaju bilo kakve prihode ostat će nezadovoljni. A sve je počelo prije dvije godine kad je izmjenom Zakona smanjen doprinos za zdravstveno osiguranje koji plaćaju poslodavci. Ne samo da je time udesetorostručen manjak u HZZO-u, nego je takvom odlukom prekršena i Konvencija 102 Međunarodne organizacije rada, negodovao je Rožić. Na kraju je izjavio da se Klub zastupnika HSP-HKDU-a protivi donošenju predloženih zakona, jer je njihova svrha dvojbena, posljedice nepredvidljive a provedba skupa.

Destimulativnom poreznom politikom otjerat ćemo najtalentiranije u inozemstvo

Dr. sc. **Vesna Pusić** informirala je zastupnike da Klub HNS-PGS-SBHS-a podupire stavove i zaključke saborskih odbora u svezi s paketom ponuđenih zakona, a potom se osvrnula na predložene novele Zakona o porezu na dohodak. Konstatirala je, najprije, da je prijedlog za uvođenje doprinosa na autorske honorare i primanja učenika i studenata uzrokom jutrošnjih civilnih akcija ispred Sabora, a i brojnih intervencija ljudi

iz područja znanosti, kulture i umjetnosti. S tim u svezi podsjetila je na činjenicu da u Hrvatskoj postoji registar znanstvenika te registar ljudi koji posjeduju formalni status umjetnika. Doduše, možda bi trebalo pooštriti kriterije za upis u te registre, ali eventualna sumnja u te kriterije nije opravdanje da se porezno

Eventualna sumnja u kriterije za stjecanje statusa znanstvenika ili samostalnih umjetnika nije opravdanje da se veći dio poreznog opterećenja na autorske honorare prevaljuje na autore.

opterećenje na autorske honorare ovim zakonom preraspodijeli između autora i poslodavca, odnosno naručitelja autorskog djela. Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a stoji na stajalištu da poreze za te kategorije obveznika treba smanjiti u ukupnom iznosu, a ovdje se ne radi o smanjivanju već o preraspodjeli poreznog opterećenja, koje većim dijelom pada na teret znanstvenika, umjetnika i studenata, napominje zastupnica. Unatoč tome ne postoji vjerojatnost da će se oni lakše zapošljavati, već je očito da će njihovi honorari ubuduće biti manji. Takvom destimulativnom poreznom politikom ne samo da ćemo uništiti, primjerice, hrvatski film ili kazalište, nego ćemo najtalentiranije umjetnike i znanstvenike natjerati da odu iz zemlje. Da bi se to spriječilo, zastupnici HNS-a, PGS-a i SBHS-a sugeriraju da se do drugog čitanja ovog zakona na honorare spomenutih kategorija poreznih obveznika te učenika i studenata ne plaćaju obvezni doprinosi ta destimulativna mjera ionako ne bi rezultirala nikakvim bitnim prihodima i uštedama).

Nedostaje analiza fiskalnih efekata

Predloženi zakoni moraju doživjeti određene promjene da bi dobili podršku Kluba zastupnika HSS-a, napomenuo je na početku svog izlaganja njihov glasnogovornik **Luka Roić**. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega ključno je pitanje hoće li njihovo donošenje pomoći u uključivanju Hrvatske u ravnopravnu utakmicu na europskom tržištu.

Smatraju pravičnim da se na primitke koje ostvaruju članovi nadzornih odbora, skupština, vijeća, povjerenstava i sl. plaćaju doprinosi, budući da se nerijetko radi o jednim te istim ljudima koji su članovi mnogih tijela. To se, međutim, ne bi trebalo odnositi na učenike i studente kojima je povremeni rad jedini izvor financiranja. Pritom ne treba zaboraviti da je upravo studentima nedavno uskraćeno pravo korištenja dječjeg doplatka, te da država nema novaca da sve njih stipendira. Eventualne zloporabe i negativne primjere treba rješavati na drugi način, a ne isticati kao pravila, napominje zastupnik.

Ključno je pitanje hoće li donošenje ovih zakonskih izmjena pomoći uključivanju Hrvatske u ravnopravnu utakmicu na europskom tržištu.

Zastupnici HSS-a slažu se s mišljenjem da ni od povremenih primitaka od autorskih djelatnosti, u oblasti znanosti, umjetnosti, novinarstva, itd. ne bi trebalo plaćati doprinos za zdravstveno i mirovinsko osiguranje. U protivnom bi - kažu - moglo doći do gašenja tih aktivnosti ili opadanja kvalitete takvih poslova, što bi moglo imati nesagledive posljedice na razvoj kulture, te zaštitu kulturnih i umjetničkih vrijednosti.

Po njihovu mišljenju vrlo je problematična odredba kojom se, s jedne strane, ograničava najviša mirovina, a s druge propisuje naplata doprinosa na sve oblike rada. Primjena ovih zakona će, bez sumnje, poslodavcima donijeti povećanje financijskih obveza, sa svim implikacijama na cijenu rada, a pitanje je hoće li doprinijeti eliminiranju sivog tržišta i povećanju zaposlenosti, kaže Roić. U svakom slučaju, predloženi sustav obveznog osiguranja teži eliminiranju tzv. atipičnih oblika rada, što haesesovci ne mogu podržati. Posebno zamjeraju predlagatelju što, prema predloženom, neke kategorije osiguranika, posebice umirovljenici, nemaju nikakva prava po osnovi plaćanja dodatnih doprinosa. Velikim nedostatkom predloženog zakonskog paketa smatraju i nepostojanje analize fiskalnih efekata predloženih promjena.

Nadovezujući se na njegovo izlaganje **Miroslav Furdek**, također glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a, izrazio je mišljenje da bi do drugog čitanja noveliranog zakona o zdravstvenom osiguranju predlagatelj trebao ponuditi odgovarajuće rješenje za ljude koji su već zdravstveno osigurani, ali su obvezni plaćati doprinos na prihod ostvaren temeljem ugovora o djelu. Naime, svega 2 posto populacije Republike Hrvatske nema zdravstveno osiguranje. Uostalom, predlagatelj priznaje da dopunsko zdravstveno osiguranje, zapravo, obuhvaća samo plaćanje razlike na vrijednost zdravstvene usluge.

Kako reče, njegovi stranački kolege smatraju pohvalnim uvođenje obveznog osnovnog osiguranja djece do navršene 18 godine života te predviđene olakšice za dobrovoljne davatelje krvi, oslobađanje osiguranika troškova prehrane i bolničkog smještaja prilikom kemo i radioterapije, transplantacije organa te liječenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti. Budući da su se osiguranici već počeli prijavljivati za dopunsko zdravstveno osiguranje, zastupnike HSS-a zanima tko će platiti policu osiguranja za poljoprivrednike starije od 65 godina koji su postojećim zakonom oslobođeni plaćanja doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje. Zahtijevaju da ih se Konačnim prijedlogom zakona oslobodi plaćanja te obveze te da u međuvremenu Ministarstvo dade nupatak područnim upravama HZZO kako da postupaju.

Prema predloženom, neke kategorije osiguranika, posebice umirovljenici, nemaju nikakva prava po osnovi plaćanja dodatnih doprinosa.

Furdek se u nastavku osvrnuo i na izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju kojima se, kako reče, uvodi doprinos za atipične oblike rada. Izrazio je zadovoljstvo haesesovaca što se smanjenje najniže mirovine predviđa samo za buduće korisnike. Pozdravljaju, inače, povećanje invalidskih mirovina po osnovi profesionalnih oboljenja za 20 posto, kao i oslobađanje plaćanja pristojbi na podneske, isprave i odluke u upravnom i sudskom

postupku koji se odnose na prava iz mirovinskog osiguranja. Spomenuo je, među ostalim, da će prema proračunu Hrvatske obrtničke komore plaćanje doprinosa za zdravstveno osiguranje, uz primjenu najniže mjesečne osnovice, značiti dodatno opterećenje od gotovo 24 posto, a za mirovinsko osiguranje od blizu 70 posto.

U nastavku je informirao zastupnike da će se uskoro naći u drugom čitanju Zakon o poticajima u poljoprivrednoj proizvodnji koji obvezuje tzv. komercijalna obiteljska gospodarstva da u roku od dvije godine moraju ući u sustav poreza na dodanu vrijednost, da bi mogli koristiti poticaje. To znači da će i određeni broj tih gospodarstva, ostvare li više od 85 tisuća kuna prihoda, morati plaćati doprinose kao i obrtnici.

Na kraju je apelirao na Vladu da temeljito razmotri primjedbe klubova zastupnika i prije odlučivanja o konačnim zakonskim prijedlozima predoči zastupnicima kvalitetne simulacije njihove primjene.

Ne bi trebalo dirati u najniže mirovine

Daria Vukića (HDZ) zanimalo je jesu li predložene izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju usklađene sa strategijom razvitka mirovinskog sustava, što ju je nedavno usvojila Vlada. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da prošlogodišnji gubici Mirovinskog fonda iznose oko 10 mlrd. kuna dok će ove godine, uvođenjem drugog mirovinskog stupa, zacijelo dostići oko 13 mlrd. kuna. S obzirom na to predviđa se da će se u 2002. godini više od polovine troškova mirovinskog sustava financirati iz Državnog proračuna (lani su njihovi rashodi iznosili 23 mlrd. kn.). Nema sumnje, kaže zastupnik, da je osnovna intencija predlagatelja proširiti krug osiguranika i na taj način povećati prihode Mirovinskog i Zdravstvenog fonda, odnosno smanjiti njihove deficite.

U nastavku je izrazio mišljenje da ne bi trebalo dirati u najniže mirovine, koje su ionako premale, to više što je Hrvatska po Ustavu socijalna država. U tom kontekstu spomenuo je da je u prosincu prošle godine bio registriran 62191 korisnik najniže mirovine. Ti su umirovljenici, zahvaljujući institutu najniže mirovine, u prosjeku

ostvarivali oko 52 posto veću mirovinu od iznosa koji bi im pripadao temeljem ostvarenih plaća (prosječno 637 kuna).

Vukić, među ostalim, zamjera predlagatelju da niti uz jedan zakon iz ponudnog paketa nije predočio brojčane simulacije koje bi mogle uvjeriti zastupnike da je to dobar potez Vlade. Dakako, to ne mora uvijek značiti da se smanjuje deficit pojedinog fonda, ako je to u suprotnosti s Ustavom i solidarnošću s najsiromašnijima, kakvih u Hrvatskoj, nažalost, ima puno. Činjenica je, kaže, da socijalna davanja danas predstavljaju značajan trošak rada u bruto plaći (oko 37,20 posto). Slaže se, inače, s tim da se oporezuju primici od drugih samostalnih djelatnosti, poput naknada članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, upravnih vijeća, itd. Interesira ga, međutim, koliko će država uštedjeti na birokraciji, s obzirom na to da, prema predloženom, te osobe više ne moraju podnositi godišnju prijavu poreza na dohodak. Budući da predstavnici znanstvenika, umjetnika, novinara i dr. koji povremeno obavljaju autorske djelatnosti tvrde da uvođenjem dodatnih doprinosa dolaze u lošiju poziciju, o toj bi problematici trebalo organizirati raspravu na "okruglom stolu", sugerira zastupnik.

Zakon o doprinosima povući iz procedure

Jadranka Kosor (HDZ) je konstatala da su u trenutku kad trebaju raspravljati o novelama Zakona o mirovinskom osiguranju zastupnici slabo informirani o nedavnoj raspravi u Vladi o strategiji razvitka mirovinskog sustava. Iz medija su saznali da se ide na izjednačavanje dobne granice za odlazak žena u mirovinu s onom koja vrijedi za muškarce, čemu se ona izričito protivi, budući da po njenom mišljenju žene u svom radnom vijeku rade barem dvostruko više od muškaraca. Kada bi se ta dobna granica podigla na 67 ili 68 godina, o čemu se također govori, većina žena ne bi ni dočekala mirovinu, napominje zastupnica (prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije u Hrvatskoj se prosječno živi 67 godina).

Po njenoj ocjeni povećanje cijene rada, do čega će neminovno doći

primjenom novog Zakona o doprinosima za obvezno osiguranje, te zabrana priređivanja igara na sreću u medijima (i taj je zakon u saborskoj proceduri) biti će najjači ekonomski udar na novinske izdavače do sada. Uvođenjem doprinosa na honorare novinara nepotrebno se stvara sukob između izdavača i honoraraca koji će, ako se zakon počne primjenjivati od 1. srpnja, ubrzo ostati bez posla ili će dobivati manje honorare za svoj autorski rad. To će najviše pogoditi mlade ljude koji godinama honorarče u ovoj teškoj profesiji, upozorava zastupnica. Zbog toga su, kaže, slobodni novinari putem Hrvatskog novinarskog društva zatražili da se Zakon o doprinosima za obvezno osiguranje povuče iz saborske procedure (to zahtijevaju i umjetnici). Tvrde, naime, da je predložena osnovica za naplatu doprinosa za mirovinsko osiguranje za njih dvostruko veća nego za ostale kategorije autora, odnosno slobodnih zanimanja, a da zauzvrat dobivaju višestruko manja prava.

Zastupnica smatra i da se uvođenjem novih socijalnih doprinosa na honorare umjetnika čini korak natrag u pogledu razvoja kulture, jer to poskupljuje njihov rad i dovodi u pitanje realizaciju mnogih kulturnih projekata. Apelirala je, stoga, na predlagatelja da navedene kategorije honoraraca izuzme iz ovog dodatnog "oporezivanja", jer će, u protivnom, Hrvatska biti među zemljama s najvišim opterećenjem autorskih honorara.

Smatra, također, da naplata doprinosa na rad studenata i učenika ne bi bila u skladu s ustavnim odredbama koje propisuju da država štiti djecu i mladež.

Povećati preventivnu zaštitu žena

Na kraju se založila za dopunu članka 17. Zakona o zdravstvenom osiguranju, što su je inicirale članice ženske sekcije Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Svrha - omogućiti da Zavod plaća troškove zdravstvenih usluga u okviru preventivne i kurativne zdravstvene zaštite žena ne samo u svezi s planiranjem obitelji, praćenjem trudnoće i porodom, nego i drugim zdravstvenim potrebama i ranim otkrivanjem raka. To bi bio značajan korak u prevenciji karcinoma kod žena od čega u nas

godišnje obolijeva oko 2600 žena a oko 860 ih umire (Hrvatska je prva u Europi po porastu karcinoma kod žena) naglašava zastupnica.

Uključivši se u raspravu, dr. **Bože Borko Žaja** je informirao zastupnike da je na dnevnom redu ove sjednice i Izvješće o radu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, pa nema potrebe o tome raspravljati u okviru ove točke.

U nastavku je izrazio čuđenje da su predstavnici medija od nekoliko rečenica izvađenih iz integralnog teksta strategije razvitka mirovinskog sustava napravili vijest dana. Riječ je, kaže, o hipotetičkoj projekciji da bi se u razdoblju od 2009. do 2019. dob umirovljenja za žene mogla povisiti na 65 godina, ili čak na 67 ili 68 godina za oba spola, ako se poveća životni vijek i bude li to zahtijevao nepovoljan omjer između broja aktivnih osiguranika i umirovljenika. No, o svemu tome će se Sabor imati prilike izjasniti.

Predložene izmjene u korist nezaposlenih autora

Po riječima **Nenada Stazića (SDP)** predložene zakonske izmjene donose se u korist nezaposlenih umjetnika koji rade na temelju ugovora o djelu, budući da se predviđa da bi im poslodavac ubuduće uplaćivao doprinose za mirovinsko osiguranje kako bi stekli pravo na mirovinu. To će ići naruku i onima koji imaju male prihode i za koje se predlaže smanjenje poreza na dohodak sa 35 na 15 posto. Naime, pretpostavlja se da oni

Predložene zakonske izmjene idu naruku nezaposlenim umjetnicima koji rade na temelju ugovora o djelu, budući da se predviđa da bi im poslodavac ubuduće uplaćivao doprinose za mirovinsko osiguranje, kako bi stekli pravo na mirovinu.

na temelju godišnje prijave poreza neće morati plaćati nikakvu razliku, poput njihovih kolega koji zarađuju više ili uz to imaju i ugovor o radu. Naime, socijalni položaj umjetnika u Hrvatskoj je različit. Primjerice, samostalnim umjetnicima (1239) država plaća mirovinsko i zdrav-

stveno osiguranje novcem poreznih obveznika, a među njima je i nemali broj estradnih zvijezda koje itekako dobro zarađuju, negoduje zastupnik.

Najlakše je, kaže, izostaviti umjetnike i novinare od plaćanja doprinosa, ali u tom slučaju ih treba upozoriti na to da na kraju života neće moći koristiti prava koja iz toga proizlaze. Najbolje bi bilo, smatra zastupnik, da sami umjetnici ugovore s poslodavcem s kojim su sklopili ugovor o djelu koju će im stopu poreza uplaćivati - 25, 35 ili 15 posto. Tada bi se oni s relativno malim brojem honorara mogli odlučiti na najnižu stopu, što bi im automatski povećalo neto zaradu, dok bi oni s većim prihodima mogli zatražiti maksimalnu stopu kako bi izbjegli nadoplatu na kraju godine. Red je da oni koji više zarađuju plaćaju veći porez, pa bili i umjetnici, kaže zastupnik. Na kraju je napomenuo da se sve što je rekao za umjetnike odnosi i na novinare koji su u potpuno istoj situaciji.

Najbolje bi bilo da sami umjetnici s poslodavcem s kojim su sklopili ugovor o djelu ugovore koju će im stopu poreza uplaćivati - 25, 35 ili 15 posto.

Ivan Šuker spočitnuo mu je da govori o idealnoj situaciji a ključno je pitanje, po njegovu mišljenju, hoće li oni koji zapošljavaju prvenstveno mlade novinare moći podmiriti obveze koje im donose novi nameti. To će ovisiti o tome da li će imati potrebu da im netko obavlja te novinarske poslove, primijetio je **Nenad Stazić**.

Uvesti red na tržište rada

Nerijetko je rad koji se obavlja prema propisima o radu skuplji od onoga koji se ugovara na neke druge načine, konstatala je **Marijana Petir (HSS)**. Zbog toga svakako valja uvesti red u ovo područje, što bi trebalo rezultirati smanjenjem sive ekonomije koja predstavlja nelegalnu konkurenciju. Uvođenje doprinosa na studentske honorare smatra nepravednim prema onim studentima koji rade da bi se mogli školovati. To će, naime, poskupjeti studentski smještaj i hranu i mnoge od njih stajati posla, jer više neće biti interesantni poslodavcima. Ogromne zarade koje

su lani, neki studenti navodno ostvarili, ne mogu biti argument za uvođenje ove nepopularne mjere, kaže zastupnica. Zarade o kojima je riječ, očito, nisu rezultat studentskog rada i nad njima treba uvesti nadzor, ali to ne znači da zbog pojedinačnih slučajeva sve studente treba kazniti. Iznijela je i prijedlog sveučilišne organizacije HSS-a, da se na studentske zarade do 2000 kuna ne obračunavaju doprinosi (takva je praksa i u Njemačkoj). Da bi mladi doista mogli preuzeti obveze koje ih čekaju potrebno je ulagati u njih i stvoriti im uvjete za bolji život u Hrvatskoj, naglašava zastupnica.

U nastavku je izjavila da podržava nastojanja da korekcijom članka 17. Zakona o zdravstvenom osiguranju "briga o ukupnosti ženskog zdravlja postane dio primarne zdravstvene zaštite". Naime, sada se zdravstvena skrb o ženama uglavnom svodi na čuvanje njihove reproduktivne funkcije, a zanemarena je briga o posebnim potrebama starijih žena koje više nisu u fertilnoj dobi. Sistematski pregledi radi ranog otkrivanja raka ne provode se dosljedno, niti u dovoljnoj mjeri, smatra zastupnica. Premalo pažnje poklanja se preventivi i edukaciji, napose u ruralnim područjima, pa treba poduzeti sve potrebne mjere za rano otkrivanje raka. U svakom slučaju, profitabilnije je uložiti tisuću kuna po osobi u preventivni program, negoli milijun kuna u terapiju kod uznapredovalog raka dojke, zaključila je.

Ne smijemo destimulirati kreativni rad

Mr.sc. **Ivo Škrabalo (HSL)** apelirao je na predlagatelja i kolege da se ne ogluše o primjedbe umjetnika i drugih autora koji se osjećaju ugroženima novim paketom zakona o doprinosima za obvezno osiguranje te o porezu na dohodak. Predstavnik predlagatelja je, doduše, naglasio da prvenstveni cilj ovih mjera nije fiskalni, ali predlagatelj, očito, ne razmišlja o iznimkama koje diktira životna situacija u nas. Bez obzira na to sviđa li nam se ili ne neki film, slika, koncert, predstava ili roman, ne smijemo propisima destimulirati kreativni rad, jer on utječe na cjelokupno stanje naše kulture, napominje Škrabalo.

Jedan od motiva predloženih mjera je svakako opravdani cilj suzbijanja sive ekonomije, odnosno rada na crno, kaže zastupnik. Međutim, kreativni rad se ni u kom slučaju ne može svrstati u tu kategoriju, a izgleda da predlagatelj ne razlikuje honorarni rad, ugovor o radu na određeno vrijeme i ugovor o djelu. Naime,

Bez obzira na to sviđa li nam se ili ne neki film, slika, predstava ili roman, ne smijemo propisima destimulirati kreativni rad, jer on utječe na cjelokupno stanje naše kulture.

vrijednost autorskog djela ne mjeri se utrošenim satima rada, već njegovom kvalitetom i dugovječnošću. Stoga bi ugovor o djelu doista trebalo učiniti respektabilnim oblikom honoriranja kreativnosti. Doduše, u nas se nerijetko putem tih ugovora pribjegavalo varanju države, od čega nisu bile imune ni državne institucije. Tome treba stati na kraj, ali ne na način da se ugrozi malobrojan sloj ljudi koji djeluju u umjetnosti. Predvidi li se stjecanje određenog

Umjetnicima sa statusom nezaposlenih treba omogućiti da se opredijele, žele li ugovor u kojem je sadržan doprinos za mirovinsko osiguranje, ili bi radije da dobiju više na ruke.

staža kroz honorarni rad na ovim poslovima, koji nezaposleni umjetnici sada nemaju, treba im omogućiti da se opredijele- žele li ugovor u kojem je sadržan doprinos za mirovinsko osiguranje, ili bi radije da dobiju više na ruke (smanjivanje poreza na dohodak u startu sa 35 na 15 posto je samo varljiva kratkoročna mjera).

Veće pogodnosti dobrovoljnim davateljima krvi

Gordana Sobol (SDP) je informirala zastupnike da je Odboru za ravnopravnost spolova pristiglo oko 30 tisuća razglednica u kojima građani daju podršku inicijativi ženske sekcije SSSH za izmjenu

Zakona o zdravstvenom osiguranju (potpisali su ih i gotovo svi zastupnici Hrvatskog sabora). Porazan je podatak, kaže, da su žene iz Hrvatske pri samom vrhu europske ljestvice po smrtnosti od raka dojke, pogotovo kad je riječ o broju novooboljelih. To više nije problem isključivo starijih žena, već problem koji zahvaća gotovo sve generacije, napominje zastupnica. Uzroke raka dojke je vrlo teško otkriti, ali zato preventivnim djelovanjem u idućih nekoliko godina možemo zaustaviti trendove smrtnosti koji su kod nas u porastu, kao što se to već niz godina radi u razvijenim zemljama. S tim u svezi spomenula je podatak da, prema nekim računicama, liječenje pacijentice oboljele od karcinoma dojke u prosjeku košta državu 25 tisuća eura. To znači da bi za oko 2600 novooboljelih godišnje ti troškovi iznosili oko 65 mln. eura. Napomenula je, također, da je samo 15 posto ženske populacije u nas pokriveno mamografijom, te da se na pregled čeka između 6 i 8 mjeseci.

Među ostalim, smatra da bi svim dobrovoljnim davateljima krvi, kao izraz potpore, trebalo osigurati plaćanje zdravstvenih usluga na teret Zavoda u iznosu 5 posto većem nego za druge osiguranike. One s više od 25 davanja trebalo bi uključiti u kategoriju osoba koje su u cijelosti oslobođene troškova zdravstvene zaštite. U tom bi se slučaju mnogi građani lakše odlučili na uključivanje u tu humanitarnu akciju, smatra zastupnica.

Zlatko Čanjug (HND) je primijetio da se previše vremena gubi na dugotrajne, besplodne rasprave, odnosno političke razmirice o pseudonacionalnim temama, umjesto da se više pažnje poklanja čovjeku i rješavanju njegovih životnih problema. Moramo pokazati više humanosti prema bolesnim i socijalno ugroženim građanima, kaže zastupnik. Primjerice, mogli bismo ukinuti vojni rok i sredstva koja smo dosad izdvajali za ročnike usmjeriti u socijalni sustav, gospodarstvo i zdravstveni sustav. Zdravstvo treba organizirati ako da svaki bolesnik može računati na solidarnost, a ne da jedino kronični psihijatrijski bolesnici imaju potpuno besplatnu prehranu u bolnici.

Svih ovih godina, kaže zastupnik, uvodili smo razne carinske i porezne olakšice za razne kategorije invalida. Nema razloga da takve pogodnosti (npr. oslobođenje trošarina na

automobile) ne predvidimo i za bubrežne bolesnike koji su na dijalizi. Osim toga, razne humanitarne zaklade i asocijacije, tvrtke i pojedince treba osloboditi poreza kod kupnje medicinske opreme. Danas se, primjerice, dvoumimo oko toga da li da kupimo nekakve pokretne mamografe, umjesto da poduzmemo sve što je moguće da maksimalno poboljšamo preventivnu zdravstvenu zaštitu. Naime, hrvatski građani očekuju da u svojoj slobodnoj i demokratskoj državi barem imaju odgovarajuću zdravstvenu i socijalnu skrb.

Novi nameti - udar na vitalna područja javnog života

Dr.sc. Anto Kovačević (HKDU) je konstatirao da se u našoj socijalno uređenoj državi umjetnici, književnici i drugi koji stvaraju hrvatsku kulturu moraju snalaziti da bi preživjeli, dok "gladijatori" zarađuju basnoslovne svote. A samo 20 km odavde, u susjednoj Sloveniji imaju posve drugačiji odnos prema toj kategoriji pučanstva. Govoreći u ime Društva hrvatskih umjetnika konstatirao je da se ovim nametima pokušava pokriti neučinkovitost

Predloženi Zakon o doprinosima za obvezno osiguranje je nepravedan, nekonzistentan, nedorečen i ne vodi računa o specifičnosti poslova vezanih uz kulturu.

državne uprave, odnosno da se popunjava državni proračun, i time dodatno kažnjavaju oni koji uredno prijavljuju prihode od autorskih honorara i plaćaju poreze koji su među najvećima u Europi.

Novim zakonom uvodi se dodatni doprinos za mirovinsko i invalidsko osiguranje od 19,5 posto, te za zdravstveno osiguranje od 16 posto, pa se cijena autorskog rada drastično povećava, a kultura i umjetnost poskupljuju. I ne samo to. Prvi put plaćanjem doprinosa obuhvaćeni su studenti, samostalne djelatnosti, među kojima i umjetnici, a uvodi se i doprinos za zaposlene te za umirovljenike, koji su već ostvarili mirovinu. Jednom riječju, predloženi zakon je nepravedan, nekonzistentan, nedorečen i ne vodi računa o

specifičnosti poslova vezanih uz kulturu. Osim toga, iz predviđenih obveza ne proizlaze određena prava, čime je narušena proklamirana politika promicanja kulture, kao jedne od temeljnih vrijednosti svakog društva, ocjenjuje zastupnik. A najgore je to što će se povremeni autorski rad umjetnika, znanstvenika, i dr. od srpnja akontativno oporezivati stopom od 15 posto poreza na dohodak. To znači da će na kraju godine, uz obveznu godišnju poreznu prijavu, oni morati iz svog džepa platiti razliku poreza do 35 posto, zarade li veće svote.

Vladin prijedlog novih nameta na autorske honorare i studentski rad jedinstveni je udar na vitalna područja javnog života - kulturno-umjetničku djelatnost, znanost te akademsku zajednicu, konstatira zastupnik. Osim daljnjeg urušavanja ionako lošeg standarda kulturnih i znanstvenih djelatnika te svekolike akademske populacije, to će rezultirati kolapsom tekuće kulturne proizvodnje te blokirati rad velikih i upropastiti male kulturne institucije u kojima su najugroženiji umjetnici. Svojim prijedlogom Vlada ubacuje iskru pobune i nadamo se da je svjesna mogućih posljedica, rekao je Kovačević, predloživši da se ponudeni paket zakona vrati na doradu kompetentnim institucijama.

Na kraju je sugerirao da se, s obzirom na visoko humanitarnu ulogu dobrovoljnih davatelja krvi u spašavanju ljudskih života, izmjenom Zakona o zdravstvenom osiguranju povećaju pogodnosti koje bi trebali imati kod plaćanja zdravstvenih usluga. Prema njegovom prijedlogu

ženama s više od 15 davanja a muškarcima s više od 25 davanja trebalo bi osigurati plaćanje zdravstvenih usluga na teret Zavoda u 30 posto većem iznosu nego za druge osiguranike. Istu distinkciju trebalo bi provesti i kod oslobađanja te kategorije osiguranika plaćanja zdravstvene zaštite (žene s više od 30 a muškarce s više od 50 davanja) budući da žene iz fizioloških razloga ne mogu tako učestalo davati krv.

Riječ predlagatelja

Mr.sc. **Damir Kuštrak** konstatirao je na kraju da je rasprava o predloženom zakonskom paketu najvećim dijelom bila konstruktivna te da će primjedbe zastupnika Vlada uzeti u obzir kod koncipiranja konačnih zakonskih tekstova. Obećao je, primjerice, da će predlagatelj ozbiljno razmotriti budući status učenika i studenata (od plaćanja doprinosa izuzeti su učenici na praksi) iako ima i onih koji zarađuju više od 180 tisuća kuna godišnje. U tom kontekstu spomenuo je da su lani studentski servisi isplatili studentima 600 mln. kuna, što je više od ukupnih plaća zaposlenih na svim sveučilištima u Hrvatskoj. Preispitat će se i mogućnost da se uvede institut poduzetničke plaće za obrtnike, te proanalizirati je li moguć drugačiji pristup kategoriji umjetnika, znanstvenika, novinara, itd. Činjenica je, kaže, da postoje registri umjetnika, znanstvenika i novinara, što znači da sustav može prepoznati primatelja, ali i isplatelj. Spomenuo je, među ostalim, da autorima zakona nije bilo lako predložiti primjerena rješenja za

poljoprivrednike, budući da je novi Zakon o poticajima prošao tek prvo čitanje. Obećao je, također, da će predlagatelj, na sugestiju zastupnika, razmotriti i omjer između najviše i najniže osnovice doprinosa i to dovesti u kontekst prava koja iz toga proizlaze. Budući da su se pojedini sudionici u raspravi pozivali na međunarodnu konvenciju koja predviđa izjednačavanje opterećenja poslodavca i radnika, Kuštrak je napomenuo da je to, zasad, slučaj samo u Njemačkoj. Izjavio je, također, da Vlada ima simulacije primjene pojedinih rješenja, ali znajući da će predloženo izazvati žustre rasprave, nije izašla s tim dok se ne iskristaliziraju stavovi oko toga kako bi sustav naplate doprinosa trebao izgledati.

Potaknut primjedbama oko statusa umirovljenika koji rade na ugovor o djelu, pojasnio je da će oni ubuduće, pod određenim uvjetima (ako rade na ugovor o djelu i plaćaju doprinose) moći retroaktivno, odnosno za godinu u kojoj su plaćali doprinose zatražiti ponovni obračun mirovina. Smatra da je to dobro rješenje, s obzirom na činjenicu da je prosječna starost građana koji idu u mirovinu svega 54 godine.

Nakon provedene rasprave uslijedilo je izjašnjavanje o predloženom zakonskom paketu. Glasujući o svakom pojedinačno, zastupnici su, većinom glasova prihvatili sva četiri zakonska prijedloga, a primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme njihovih konačnih tekstova.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

Zaštita privatnosti

Nakon šire rasprave Hrvatski je sabor prihvatio u prvom čitanju Prijedlog ovog zakona kojim se uređuje zaštita osobnih podataka o fizičkim osobama te nadzor nad djelovanjem sustava obrade osobnih podataka u Republici Hrvatskoj. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih temeljnih prava koja jamče pravo na

privatnost fizičkih osoba u okviru obrade osobnih podataka.

O PRIJEDLOGU

Ovim Zakonom uređuju se pitanja iz područja sloboda i prava čovjeka i građanina a koja se odnose na zaštitu

privatnosti pojedinca u okviru obrade osobnih podataka.

Zaštita privatnosti pojedinca u Republici Hrvatskoj samo je djelomično, u jednom uskom segmentu, uređena u pojedinim upravnim područjima, posebnim zakonima, kojima se osigurava tajnost pojedinih osobnih podataka kroz institute profesionalne, poslovne, odnosno

službene tajne. Primjerice, Zakonom o odvjetništvu ("Narodne novine", broj 9/94.) uređuje se pitanje odvjetničke tajne, Zakonom o bankama ("Narodne novine", broj 161/98) uređeno je pitanje bankarske tajne, Zakonom o državnoj statistici ("Narodne novine", broj 52/94) uređeno je pitanje zaštite, uporabe i davanja statističkih

Ovim Zakonom uređuju se pitanja iz područja sloboda i prava čovjeka i građanina a koja se odnose na zaštitu privatnosti pojedinca u okviru obrade osobnih podataka.

podataka na korištenje, kroz institut službene tajne, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti određeni se podaci štite kao profesionalna tajna. Za razliku od spomenutih zakona, nešto je šire uređena zaštita podataka i privatnosti zaposlenika, Zakonom o radu ("Narodne novine", broj 38/95). Također se Kaznenim zakonom ("Narodne novine", broj 110/97), utvrđuje da je nedozvoljena uporaba osobnih podataka kazneno djelo, za koje se zaprječuje novčana kazna odnosno kazna zatvora.

Za sveobuhvatnu zaštitu osobnosti (privatnosti), koja uključuje i niz drugih, do sada nezaštićenih područja u okviru obrade osobnih podataka koja neposredno utječu na zaštitu privatnosti potrebno je ta pitanja urediti zakonom.

Naime, problem zaštite osobnih podataka odnosno privatnosti pojedinca o kojem govore osobni podaci prvenstveno izvire iz prikupljanja, obrade i korištenja osobnih podataka koji se odnose na identificirane fizičke osobe ili osobe čiji se identitet lako može utvrditi na osnovi raspoloživih podataka. Uporaba informacijskih tehnologija samo pojačava taj problem, jer računalom vođene zbirke podataka omogućuju združivanje pojedinačnih osobnih podataka na jednom mjestu, udruženu obradu osobnih podataka, višedimenzionalno povezivanje evidencija koje se nalaze pri različitim državnim tijelima i drugim subjektima koji u svezi sa svojom djelatnošću prikupljaju i dalje obrađuju osobne podatke.

S gledišta prava na informacijsku osobnost i zaštitu te osobnosti potrebno je utvrditi uvjete prikupljanja, obrade i prijenosa podataka, te posebno uvjete za njihovo

korištenje. Ako samo prikupljanje podataka nije pravno utemeljeno, te ako su u tom postupku prikupljeni pogrešni, netočni, opsegom prekomjerni, nepotpuni ili neažurni podaci o određenoj osobi i kao takvi obrađeni rezultat će biti sadržaj podataka i oblikovanje informacije koje kakvoćom i sadržajem ne odgovaraju stvarnim osobinama osobe o kojoj se radi. Ukoliko se takvi podaci koriste, odnosno ukoliko se temeljem njih odlučuje o pravima, obvezama ili interesima određene fizičke osobe, ona će trpjeti štete.

Zaštita osobnih podataka odnosi se na zaštitu privatnosti fizičke osobe u smislu njezina prava na informacijsku osobnost i u prvom je redu pravno pitanje, a zatim kao zaštita podataka razumijeva i ustrojstvene i tehničke uvjete za tu zaštitu. Objekt zaštite podataka je računalna i druga oprema i prostori u kojima se oprema nalazi, same zbirke podataka, postupci obrade i komunikacijska sredstva za prijenos podataka, koji se štite odgovarajućim tehničkim sredstvima i ustrojstvenim postupcima i mjerama.

Uređenje zaštite osobnih podataka odnosno privatnosti pojedinca u okviru obrade osobnih podataka pokreće i pitanje uključivanja u europske integracijske procese. Stoga je pri pravnom uređenju zaštite osobnih podataka odnosno zaštite privatnosti pojedinca o kojem govore osobni podaci potrebno poštivati načela koja su prihvaćena u okviru međunarodnih institucija i koja su u zakonodavstvima država koje imaju uređenu zaštitu osobnih podataka - načela zakonitosti, svrhovitosti, onemogućavanja diskriminacije itd.

Temeljna svrha zakona - zaštita

Stoga je temeljna svrha ovog zakona urediti zaštitu osobnih podataka (odnosno zaštitu privatnosti osobe o kojoj govore osobni podaci) u Republici Hrvatskoj i u tom okviru ustanoviti prava, načela, postupke i uvjete kojima će se spriječiti nezakonito zadiranje u cjelovitost osobnosti (privatnosti) u poslovima prikupljanja, korištenja, čuvanja i daljnje obrade osobnih podataka.

Na području prikupljanja, obrade i korištenja osobnih podataka, ovim zakonom se predviđa, sukladno ustavnom određenju o zabrani uporabe osobnih podataka suprotno utvrđenoj

svrsi njihovoga prikupljanja, prvenstveno urediti pitanje u koje je svrhe uopće dopušteno prikupljati, obrađivati i koristiti osobne podatke, tko i pod kojim uvjetima može prikupljati osobne podatke i u kojem opsegu, te na koji se način, odnosno od koga, smiju prikupljati osobni podaci koji govore o osobinama, stanju i prilikama pojedine osobe. Zatim, uređuje se područje korištenja i davanja na korištenje osobnih podataka, pitanje obrade posebnih kategorija podataka, kao što su podaci koji se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička i vjerska uvjerenja, koji se tiču zdravlja, spolnog života i sl. koji se zbog osjetljivosti prirode tih podataka mogu obrađivati samo iznimno u slučajevima određenim zakonom, pri čemu je potrebno osigurati i posebne mjere zaštite takvih podataka.

Tu je i pitanje čuvanja osobnih podataka, što podrazumijeva proved-

Radi učinkovite zaštite osobnih podataka predviđa se ustrojavanje nezavisnog i samostalnog tijela - Vijeća za zaštitu osobnih podataka - koje će provoditi i nadzor nad djelovanjem sustava obrade osobnih podataka u RH i nadzirati provođenje zaštite osobnih podataka.

bu odgovarajućih organizacijskih, kadrovskih i tehničkih mjera zaštite voditelja zbirke osobnih podataka i korisnika, kako bi se osobni podaci sadržani u zbirka podataka, odgovarajuće zaštitili od slučajne ili namjerne zlorabe, uništenja, gubitka, neovlaštenih promjena ili dostupa.

Zakonom se uređuje i pravo osoba na obaviještenost o postojanju registara zbirki osobnih podataka, kao i pravo uvida u vlastite osobne podatke sadržane u zbirka osobnih podataka, te pravo na traženje dopune nepotpunih, izmjenu netočnih i brisanje nepotrebnih odnosno prekomjerno priključenih osobnih podataka, te pravo suprotstavljanja obradi osobnih podataka u svrhe izravnog marketinga, kao i pravnu zaštitu u slučaju povrede osobnosti ili pogrešne i neovlaštene uporabe osobnih podataka.

Radi učinkovite zaštite osobnih podataka predviđa se ustrojavanje nezavisnog i samostalnog tijela - Vijeća za zaštitu osobnih podataka - koje će provoditi i nadzor nad djelovanjem sustava obrade osobnih podataka u RH i nadzirati provođenje zaštite osobnih podataka.

Procjenjuje se da je za početak rada Vijeća za zaštitu osobnih podataka potrebno osigurati oko milijun kuna u Državnom proračunu.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav, kao matično tijelo i Odbor za zakonodavstvo na zajedničkoj su sjednici razmotrili ovaj Prijedlog zakona i predložili su njegovo prihvaćanje. Konstatirali su da je Ustavom RH propisano da je svakom zajamčena sigurnost i tajnost osobnih podataka, da se njihovo prikupljanje može temeljiti na uvjetima propisanim zakonom ili na privoli ispitanika te da se prikupljanje, obrada i zaštita osobnih podataka uređuje zakonom. S tim u vezi odbori su istaknuli da se ovim prijedlogom zakona trebaju urediti sva pitanja za koja je Ustavom utvrđeno da ih treba urediti zakonom.

Stoga smatraju da nije dovoljno Prijedlog zakona uskladiti s Direktivom EU koja se odnosi na usklađivanje obrade osobnih podataka automatskom obradom već da je mnogo važnije izričito propisati zaštitu pojedinog podatka te uvjete i slučajeve kad se mogu podaci prikupljati bez privole ispitanika. Treba razlučiti kad se podaci prikupljaju uz privolu a kad po sili zakona a i naglasiti da se određeni podaci ne mogu prikupljati ako se smatraju osobnom tajnom a njihovo prikupljanje nije u vezi sa svrhom prikupljanja.

Zakonom treba urediti i pristup podacima, razmjenu podataka između nadležnih državnih tijela, onemogućavanje neovlaštenog korištenja tih podataka, smatraju odbori. Dodaju da posebno treba urediti zaštitu podataka na način da ih se zaštiti i od provale u bazu podataka te predvidjeti mogućnost traženja naknade štete za neovlašteno korištenje podataka.

Smatraju, među ostalim, da bi najznačajniji zadatak Vijeća za zaštitu osobnih podataka trebao biti

ukazivanje na zloupotrebu prikupljanja podataka a ne donošenje pojedinih rješenja povodom zahtjeva za zaštitu prava. Isto tako dodaju da Stručna služba Hrvatskog sabora zbog prirode svojeg posla ne može za Vijeće obavljati i stručne i administrativne poslove (slična je primjedba iznesena i na sjednici Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost). Izraženo je i mišljenje da bi se razmjena podataka između država trebala temeljiti na reciprocitetu.

Precizirati korištenje podataka

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost također predlaže da Hrvatski sabor prihvati ovaj zakonski prijedlog. U raspravi je izneseno više mišljenja i prijedloga u vezi s predloženim tekstom zakona pa tako i da nije dovoljno vidljivo da su predmet zaštite prvenstveno građani o kojima se podaci prikupljaju i obrađuju te da bi trebalo i preciznije naznačiti što sve čini zbirka podataka koji se štite te tko ih ima pravo prikupljati.

Izneseno je i da je potrebno značajnije naglasiti obvezu da se pojedini podaci mogu koristiti samo u svrhu za koju se prikupljaju, a ukazano je i da će provođenje odredbe o zabrani obrade osobnih podataka koji se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička stajališta, sindikalno članstvo i sl. u praksi izazvati određene probleme jer je prikupljanje i obrada takvih podataka u nekim slučajevima nužna. Stoga se sugerira predlagatelju da razmotri mogućnost dorade tih odredbi na način da se omogući prikupljanje i obrada i takvih podataka ali ujedno i spriječi njihova zloraba. Ukazano je i na nedorečenost odredbi (članci 17, 26, 35. i 38.) a kojima se uređuje postojanje Vijeća za zaštitu osobnih podataka, nadležnost, njegova prava i obveze uz iznošenje konkretnih primjedbi (nije obavljena konzultacija o obavljanju stručnih i administrativnih poslova za Vijeće, Vijeće će teško obavljati predviđene poslove jer ne posjeduje kompletne zbirke podataka već samo nazive zbirki). Postavljeno je i pitanje svrsishodnosti osnivanja takvog tijela jer se smatra da postoje dostatni mehanizmi i institucije za zaštitu građana u slučaju neovlaštene objave ili zloupotrebe njihovih osobnih podataka, stoji, među ostalim, u Izvješću ovog radnog tijela.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina podržava donošenje ovog Prijedloga zakona no ujedno smatra da mora biti doraden na način da maksimalno štiti građane od zadiranja u njihovu privatnost. Treba otkloniti sve eventualne nejasnoće koje bi mogle dovesti do pogrešnih interpretacija i temeljna prava i slobode svih građana moraju biti maksimalno zaštićeni, smatra Odbor. U raspravi je i naznačeno, među ostalim, da je upitno i utvrđivanje javnog interesa kao pretpostavke za pravo obrade podataka te legitimiteta onog tko će o tome odlučivati, a posebno je pitanje prava medija na dostup osobnim podacima. Primijećeno je i da nije uređena zaštita podataka djece pa se predlaže da se to izričito uredi.

Preširoka je i formulacija o obradi osobnih podataka, kao preduvjet za zaštitu njihove sigurnosti, preširoka, upitna je privola ispitanika osobito u slučaju kad on promijeni mišljenje, smatra se da on ima pravo zatražiti zatvaranje njegovih podataka za javnost, neke su od brojnih primjedbi Odbora.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora uvodno je o predloženom zakonu govorio zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač**. S obzirom na razvitak informacijske tehnologije sve je veća opasnost da se neovlaštenim prikupljanjem i uporabom osobnih podataka teško zadire u prava i slobode pojedinca pa se predloženim zakonom ta opasnost želi spriječiti koliko je to moguće. To je usko povezano s uključivanjem RH u europske informacijske procese i zato je nužno poštivati načela prihvaćena u okviru međunarodnih institucija, rekao je, među ostalim.

Zatim su izvjestitelji (predsjednici) prenijeli stajališta radnih tijela, **Josip Leko (SDP)** Odbora za zakonodavstvo, **Đurđa Adlešić (HSL)** Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i **Tibor Santo (LS, zastupnik pripadnika mađ. nac. manjine)** Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina nakon čega je otvorena rasprava.

Tek segment iz cjeline ljudskih prava

Viktor Brož (HSLŠ) kaže da Klub zastupnika HSLŠ-a želi istaknuti da se zapravo ovim Prijedlogom zakona utvrđuje samo jedan mali segment iz cjeline temeljnih ljudskih prava i sloboda. To je potrebno i opravdano ali bi bilo bolje i učinkovitije jednim zakonom urediti pitanje barem većine ljudskih prava i sloboda, koje utvrđuje i Europska konvencija o ljudskim pravima, rekao je zastupnik citirajući ta prava iz Konvencije. Dodao je da će ovaj Klub zastupnika podržati Prijedlog zakona u prvom čitanju ali da do drugog čitanja očekuje određenije i jasnije formuliranje pojedinih članaka.

Naime, neki su članci prenormirani, nejasni pa se postavlja pitanje njihove primjene, primjerice, definicije osobnih podataka. Prema odredbama o obradi podataka i njihovom čuvanju proizlazi da će biti potrebno donijeti još jedan poseban zakon koji će odrediti na koji će se način čuvati ti podaci i kako će se njima distribuirati. Nije jasno ni (članak 19, stavak 2.) što znači da su osobni podaci odgovarajuće zaštićeni ako je voditelj zbirke osobnih podataka poduzeo mjere (zastupnik citirao cijeli članak) niti što se time htjelo reći. Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da je uopće ova odredba suvišna.

Tonči Tadić (HSP) iznio je stajališta Kluba zastupnika HSP-HKDU-a o ovom, po njegovom sudu, iznimno bitnom zakonu. Takav je zakon u nekim zemljama neodvojiv od koncepta informatizacije društva a moramo biti svjesni da potpuna informatizacija državne uprave i društva vode u stanovitom smislu i na kraj privatnosti. U onom času kada su umrežene sve državne službe koje vode podatke o nama građanima RH moguće je neovlašteno doći do bilo kojeg podatka, zlorabiti ga ili još gore, izmijeniti. Stoga je ovaj zakon potreban i bolje je sve to zakonski regulirati sada dok je informatizacija državne uprave u povojima i na početku, imajući u vidu loša iskustva SAD i drugih razvijenih zemalja nego da s tim otežemo i da se zateknemo u doista strašnim narušavanjima privatnostima i čak, narušavanjima i sigurnosti gospodarstva u hrvatskoj državi.

Ovim je zakonom potrebno utvrditi uvjete prikupljanja, obrade i prijenosa podataka, tko sve uopće može prikupljati podatke i koji se podaci uopće ne smiju prikupljati. Naravno da je nužna centralizacija podataka o građanima RH u sustavu državne

Dosta se ležerno pristupa prikupljanju podataka i njihovoj zlorabi kad je riječ o privatnim zbirkama, primjerice, kad se radi o podacima koji se traže kod životnog osiguranja ili za dobivanje kredita u nekoj većoj banci. Slobodno se može reći, kaže zastupnik, da kad bi Hrvatska udruga banaka umrežila te podatke imala bi o hrvatskim građanima možda bolje podatke nego sama hrvatska država.

uprave u prvom redu radi eliminiranja varanja poreznog sustava i sustava socijalne skrbi. Danas se u Hrvatskoj podaci o svakom građaninu vode na čak devet različitih mjesta i moguće su zlorabe no jednako tako i centralizacija podataka skriva u sebi mogućnost provale u te zbirke, mogućnost njihovih izmjena, zloraba u financijske i političke svrhe odnosno mogućnost ucjena.

Kad je riječ o osobnim podacima koje prikupljaju državne službe onda bi to trebali biti podaci koji se i danas već prikupljaju, od sustava zdravstvenog osiguranja, mirovinskog, do podataka o zaposlenju i stručnoj spremi. No dosta se ležerno pristupa prikupljanju podataka i njihovoj zlorabi kad je riječ o privatnim zbirkama, primjerice, kad se radi o podacima koji se traže kod životnog osiguranja ili za dobivanje kredita u nekoj većoj banci. Slobodno se može reći, kaže zastupnik, da kad bi Hrvatska udruga banaka umrežila te podatke imala bi o hrvatskim građanima možda bolje podatke nego sama hrvatska država.

U predloženom zakonu nije definirano tko ne smije prikupljati te podatke - tko dopušta to bankama, sustavu životnog osiguranja - naglasio je zastupnik pitajući ujedno kako se ti podaci štite. Ovaj zakon mora biti vrlo jasan i staviti velike

ograde na stvaranje zbirke podataka o građanima izvan državne uprave (kad je u Japanu bankrotirala velika osiguravajuća kuća nastala je panika građana ne samo zbog uštedovina već i sudbine njihovih podataka), ali i propisati vrlo rigorozne kazne, veće od predviđenih, za zlorabu tih podataka.

Ovaj Klub zastupnika posebno osuđuje odredbe (članak 14.) prema kojima se osobni podaci mogu iznositi iz RH samo ako država ili međunarodna organizacija u koju se osobni podaci iznose ima odgovarajuće uređenu zaštitu osobnih podataka i osiguranu adekvatnu razinu zaštite. Što je u tome adekvatna razina zaštite, pita zastupnik i traži bitnu prerađuju tog članka na način da postoji vrlo uska mogućnost iznošenja osobnih podataka iz RH jer ne znamo na koji način oni mogu biti zloupotrijebljeni.

Riječ je o velikim problemima i u drugom čitanju bit će dosta amandmana, najavio je zastupnik naglašavajući da Klub zastupnika HSP-HKDU-a očekuje doradu tako da zakon bude na europskoj razini i da imamo zaštitu privatnosti kakvu Hrvatska i treba imati.

Što se štiti - podatak ili građanin

Klub zastupnika SDP-a podržava u prvom čitanju ovaj zakon ali ima i određenih primjedbi na predloženi tekst, rekao je **Nenad Stazić (SDP)**. Prvo je pitanje što se ovim zakonom štiti podatak ili građanin od zlorabe prikupljanja ili obrade osobnih podataka. Podatak je činjenica o nekome (ime, prezime, datum rođenja itd.) i te činjenice ne treba štiti jer njih nitko i ne napada i ne ugrožava a ugrožen može biti građanin ako se podaci o njemu prikupljeni zloupotrebe. Drugo je pitanje tko sve skuplja te podatke i sastavlja zbirke i to treba riješiti, a podatke skupljaju svi. Tu su podaci za telefonske imenike, za popis birača, za matične knjige, podaci osiguravajućih zavoda, banaka, ukratko, svaka pravna osoba koja posluje u RH skuplja i formira nekakvu zbirku osobnih podataka a neki od njih i po nekoliko, da se ne govori o tome da političke stranke i sindikati imaju posebnu zbirku podataka (evidencija članova) itd., rekao je zastupnik te se osvrnuo na pojedina rješenja. Zbunjuje odredba (članak 6.)

da obrada osobnih podataka mora biti pravična i zakonita, jer pravičnost je, kaže zastupnik, pravni termin koji označava ovlast suda da odluči o nekoj stvari po vlastitoj ocjeni i stoga je posve nejasno kako bi voditelj zbirke mogao u tom pravnom značenju pravičnosti obrađivati zbirku podataka, jedna je od primjedbi ovog Kluba zastupnika.

Taj Klub zastupnika smatra nadalje, da bi se puno bolja zaštita podataka (u vezi sa stavkom 2. članka) od predviđene postigla kada bi se odredilo da se podaci ne mogu koristiti za druge svrhe osim za one za koje su prikupljeni. Zbunjuje i odredba prema kojoj je zabranjena obrada osobnih podataka koje se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička stajališta, vjerska ili druga uvjerenja i dr. Jer, primjerice, svaka politička stranka ima popis svojih članova koji dijele ista politička uvjerenja i ako se zabranjuje da političke stranke sastavljaju popis svojih članova onda se dovodimo do apsurdna, upozorava zastupnik, a isto se može reći i za obradu osobnih podataka koji se odnose na zdravlje ljudi (bolnice neće moći sastavljati listu liječenih od neke bolesti). Prema tome ove odredbe bi u striktnoj primjeni izazivale nebrojene teškoće.

Kad je riječ o rješenju u vezi s iznošenjem osobnih podataka iz zemlje zastupnik upozorava da će se zakon kršiti i kad naš građanin prelazi granicu a svoje podatke iznosi kroz putovnicu a ako još odlazi na liječenje u inozemstvo iznosi i druge svoje podatke. Nije jasno ni što su dužni čuvati članovi Vijeća za zaštitu osobnih podataka (članak 38.) jer oni nemaju pristupa samoj zbirci podataka već samo naslovu, iznio je, među ostalim, a zaključno rekao da Klub zastupnika SDP-a smatra da je ovu materiju potrebno urediti zakonom ali da ne bi bilo dobro da je ovako prenormiran u nekim dijelovima jer će stvoriti teškoće u primjeni.

Riječ je o temeljnim slobodama

Zaštita osobnih podataka i pretpostavka ostvarivanja temeljnih ustavnih sloboda i prava građana, jamstvo pravne sigurnosti građana i funkcioniranje pravne države bitan su element ustrojstva jedne države čemu teži i RH a to se i iščitava iz njezinih ustavnih odredbi. Upravo zbog toga treba posvetiti punu pozornost načinu

pravnog uređenja ove materije, rekao je **Branimir Glavaš (HDZ)** govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Prijedlog zakona polazi od načela da svaki građanin ima pravo nadzora nad podacima koji se o njemu prikupljaju, obrađuju i koriste no ako se bude služio predloženim zakonom to će građaninu teško polaziti za rukom. Taj je Prijedlog nomotehnički nesređen, konfuzan a definicije (članak 2.) koje se odnose na osobni podatak, obradu podataka, zbirku osobnih podataka, voditelje itd. teško da bi i dobile potporu i suglasnost informatičkih i informacijskih stručnjaka. Stoga Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se u doradi ovog zakona obvezno konzultiraju stručnjaci informatičke struke.

No puno je značajnije pitanje tko i pod kojim uvjetima može prikupljati i obrađivati osobne podatke i Klub zastupnika HDZ-a pita kako se to mogu prikupljati nečiji podaci za osobnu primjenu ili za potrebu kućanstva (članak 3.) i tko to može raditi. Pitanje je i tko ocjenjuje (članak 9.) spomenutu zaštitu vitalnih interesa ispitanika, dokle ona seže. Nije jasno izraženo da se podaci smiju prikupljati i obrađivati samo kad je to propisano zakonom i na temelju zakona, a svoje mjesto u ovom zakonu mora naći i pitanje postupanja s osobnim podacima pri izvršavanju novinarske profesije, smatra Klub zastupnika HDZ-a. Druge zemlje imaju zakonom regulirano pitanje eventualne zlorabe osobnih podataka građana na području novinarske profesije i iskustva potvrđuju da može doći do teškog upada u privatnost, primjerice, bavljenje tuđim bolestima, spolnim životom, navikom i sl.

Klub zastupnika HDZ-a smatra da treba jasnije definirati odnos između prava na privatnost i prava na informaciju posebno kad se radi o senzacionalističkoj gladi, i to se pitanje treba početi rješavati i ovim zakonom, neke su od brojnih primjedbi ovog Kluba na predložena rješenja. Također smatra i da Vlada RH ne može uzeti prevelike ovlasti pa da uređuje uredbama koje se zbirke osobnih podataka ne moraju objedinjavati u Središnjem registru (članak 17.). Odluku o tome može i mora donijeti jedino Hrvatski sabor zakonom, smatra ovaj Klub, rekao je, među ostalim zastupnik napominjući da treba povećati i kazne za predviđene prekršaje (članak 50.).

Temeljito doraditi zakon

U pojedinačnoj je raspravi **Jadranka Kosor (HDZ)** iznijela da je poštivanje prava čovjeka u svakom slučaju jedna od vrednota ustavnog poretka i da je dobro je podsjetiti na odredbe članka 37. hrvatskog Ustava koji kaže da se svakom jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka. Ovaj bi zakon stoga trebao biti eksplikacija ovih ustavnih odredbi i prema predloženoj odredbi (članak 1.) da je zaštita privatnoga života jedan od najvažnijih ciljeva ovog zakona on ima punu potporu zastupnice, kaže. Zato u Prijedlogu zakona treba dobro razlikovati kada se podaci prikupljaju uz odobrenje ispitanika a kada po sili zakona. Izrijekom treba naglasiti obvezu da se prikupljeni podaci mogu koristiti samo u svrhu za koju se prikupljaju te da se mogu uz privolu ispitanika obrađivati samo u svrhu za koju je dao privolu.

Dileme se javljaju u vezi s odredbom (članak 8.) o zabrani obrade osobnih podataka (ako se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička stajališta itd.). Jer, prvo, formulacija je preopćenita i neće ispuniti svoju svrhu a i primjenom takve formulacije može doći do priličnih problema u stvarnom životu. Primjerice, nedavno je donesen Zakon o registru invalidnih osoba pa se onda postavlja pitanje što je s takvim registrom i tajnosti podataka u njemu (što je s borbom protiv AIDS-a). Po sudu zastupnice žene su osobito kod prikupljanja osobnih podataka diskriminirane jer postoje podaci koji se samo od njih prikupljaju pa ih se

Donošenjem ovakvog zakona sasvim sigurno se ubrzava i donošenje srodnih zakona i prihvaćanje načela o dostupnosti informacija i dokumenata od javnog interesa koji su u posjedu javnih vlasti o čemu se govori i u preporukama odbora ministara Vijeća Europe iz veljače ove godine.

primjerice kod zapošljavanja pita jesu li trudne, namjeravaju li zatrudnjati itd., što je suprotno Ustavu.

U ovom zakonu posebno treba regulirati zaštitu podataka o

maloljetnicima, naglasila je, među ostalim zastupnica ne zaobilazi ni pitanje nadzora ovog sustava, kriterija za imenovanje članova Vijeća. Sabor nije konzultiran o tome da Stručna služba obavlja stručne i administrativne poslove Vijeća, rekla je zastupnica zaključujući da predloženi zakon ima dobru namjeru no da ga treba temeljito i dobro doraditi prije svega zbog sprječavanja bilo kakve mogućnosti zlorabe podataka.

Važno je da zakon bude na razini sličnih propisa u demokratskim zemljama

Mirjana Didović (SDP) smatra da načelno treba podržati sve zakone koji razrađuju pitanja zaštite ljudskih prava i sloboda određenih Ustavom RH. U skladu s ovom raspravom ali i javnom treba poboljšati neka od predloženih rješenja ovog zakona. Za građane Hrvatske i institucije u RH vrlo je važno da imamo zakon o zaštiti osobnih podataka koji je na razini sličnih propisa u demokratskim državama, sukladan međunarodnim konvencijama i preporukama Vijeća Europe, kojima se uređuje zaštita osobnih podataka. To svakako pridonosi uvođenju reda u društvu i omogućuje njegovo bolje funkcioniranje, rekla je, među ostalim govoreći načelno o ovom zakonu. Napomenula je i da je moguće osobne podatke koji su prikupljeni u jednu svrhu, a pohranjuju se u raznim informacijskim sustavima od osiguravajući zavoda, zdravstvenih ustanova do policijskih informacijskih sustava i zbog sve šire uporabe elektroničkog prometa koristiti sasvim u neku drugu svrhu.

Kako je izuzetno važno pitanje nadzora trebalo bi dopuniti odredbu o članovima Vijeća za zaštitu osobnih podataka s preciziranjem potrebne stručnosti a važno je odrediti i postupak izbora članova Vijeća. Važno je i navesti u kojim se sve slučajevima radi o izravnom marketingu (ili definirati pojam), rekla je među ostalim zastupnica.

Zaključila je da se donošenjem ovakvog zakona sasvim sigurno ubrzava i donošenje srodnih zakona i

prihvatanje načela o dostupnosti informacija i dokumenata od javnog interesa koji su u posjedu javnih vlasti o čemu se govori i u preporukama odbora ministara Vijeća Europe iz veljače ove godine.

Željko Malević (SDP) također naglašava da se radi o vrlo važnom zakonu kojim se mogu postići standardi u zaštiti privatnosti i osobnih podataka kakvi se od nas očekuju u procesima pridruživanja EU, gdje su ti standardi vrlo sofisticirani. Može se reći da se na Zapadu razvila posebna kultura zaštite privatnosti i da je to imanentno civilizacijskom krugu što, nažalost, kod nas to još uvijek nije u dovoljnoj mjeri, rekao je nadajući se da će ovaj legislativni akt učiniti korak više približavanju Hrvatske tim standardima.

Pridružuje se onima koji su primijetili da zakon treba doraditi, da ima spornih definicija i nekih nejasnoća a također pita što se ovim zakonom htjelo štiti - čovjeka, osobu ili staviti naglasak na zaštitu podataka. Ako nije prvo slučaj teško će se ovim zakonom postići svrha o kojoj je govorio, kaže pa svako treba inzistirati na zaštiti privatnosti koja se narušava iznošenjem podataka. Kaznene odredbe koje se odnose na zaštitu podataka i u ovom su Prijedlogu zakona prilično blage i iz njih se ne može baš najbolje vidjeti koliko nam je doista stalo do zaštite tih podataka (do 150 dnevnih dohodaka ili šest mjeseci zatvora) jer štete koje se mogu time nanijeti pojedincu, obiteljskom životu, mogu biti nesagledive. Te bi kaznene odredbe trebale biti tvrde (koliko se javnost u Njemačkoj uzburkala kod informatizacije vođenja tih evidencija) i zbog toga što kod nas ne postoji ni tradicija niti kultura zaštite privatnosti.

Branimir Glavaš (HDZ) u zaključnom javljanju u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekao je da živimo u vrijeme visoke informatičke tehnologije i globalne umreženosti i da je nedopustivo da zakon ne tretira prekršitelje izvan područja RH koji krše ovaj zakon, a njihova matična zemlja ili ne poznaje sličan zakon ili

ne previda progon za slične prekršaje, pa je to stoga nužno regulirati.

Klub zastupnika HDZ-a uglavnom podržava mišljenja i prijedloge odbora uz sugestiju da se ozbiljno razmotre i prijedlozi HDZ-a. Ne slaže se s predlagateljem da će za početak rješavanja ove problematike biti dostatno milijun kuna jer se radi o ozbiljnijem projektu što sigurno iziskuje značajnija financijska sredstva. Klub zastupnika HDZ-a u globalu podržava predloženi zakon jer smatra da je na tragu dostizanja zapadnoeuropskih standarda no u spomenutim točkama zakon ostavlja dojam površnosti i nedorečenosti i nada se da će u drugom čitanju biti puno kvalitetniji i ne vidi razloga da ga ne podrži, rekao je.

Obećanje - u drugom čitanju zakon mnogo bolji

Zaključnu riječ imao je zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač** te naglasio da se spomenut milijun kuna ne odnosi na cijeli projekt već samo za početak rada Vijeća za zaštitu osobnih podataka. Iz naslova predloženog zakona moglo bi se zaključiti da zakon štiti osobne podatke no to mu nije svrha već mu je svrha da čuva dostojanstvo, osobnost i slobodu čovjeka no predlagatelj je naslov dao u skladu s Ustavom, rekao je zamjenik ministrice. Zahvalio je u ime Vlade RH svima na brojnim dobrim sugestijama jer svi smo svjesni neprocjenjivosti i vrijednosti koje se ovim zakonom žele zaštititi i strahovitih opasnosti koje tim vrijednostima prijete. Svi ćemo dati sve od sebe da ovaj zakon građanima RH osigura u tome najbolju moguću zaštitu i u drugom čitanju tekst zakona će biti mnogo bolji, obećao je zamjenik ministra.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor jednoglasno (90 "za") prihvatio Prijedlog zakona o zaštiti osobnih podataka. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE RUMUNJSKE O READMISIJI VLASTITIH DRŽAVLJANA I STRANACA

Hrvatski sabor je jednoglasno, hitnim postupkom, donio predloženi Zakon o potvrđivanju Ugovora između Hrvatske i Rumunjske o readmisiji osoba.

Sklopanjem ovog Ugovora Republika Hrvatska i rumunjska žele na prikladan način urediti pitanja prihvata i preuzimanja vlastitih državljana kao i stranaca koji protuzakoniti ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne stranke. Konkretno se utvrđuju elementi i uvjeti bitni za prihvata osoba, određuje se način međusobnog izvješćivanja te rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju. S obzirom na to da je Rumunjska već okončala postupak potvrđivanja ovog Ugovora u interesu je Hrvatske da stvori uvjete za što skorije stupanje ovog Ugovora na snagu. Stoga je predloženo da Zakon bude donesen hitnim postupkom.

Donošenje Zakona podržali su odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo te za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo podnijeli su amandman kojim nomotehnički uređuju tekst Zakona.

Uvodno je ministar unutarnjih poslova **Šime Lučin** pojasnio kako se Ugovorom ostvaruje mogućnost da se sve osobe koje ilegalno prijeđu iz Rumunjske u Hrvatsku ili obrnuto vrte bez većih problema. To je, kaže, vrlo značajno, budući da iz Rumunjske dolazi velik broj ilegalnih emigranata.

Broj ilegalnih emigranata iz istočnih zemalja kojima je krajnje određite Zapadna Europa iz godine u godinu se povećava, a najveći broj njih pokušava to ostvariti preko teritorija Republike Hrvatske, rekao je **Želimir**

Janjić (HSLŠ). Najveći broj ilegalnih emigranata je, dodao je, upravo iz Rumunjske, odnosno 3345 na godinu. Istaknuo je da stoga Hrvatska i Rumunjska na prikladan način žele riješiti pitanje prihvata i preuzimanja vlastitih državljana i stranaca te je logično, kaže, da se taj ugovor i realizira. Zaključio je kako je šteta da do toga nije već i prije došlo.

Šime Lučin je pojasnio kako je ovaj Ugovor u Hrvatski sabor došao na ratifikaciju, ali da je potpisan ranije. Napomenuo je da je problem ilegalnih emigranata jedan od većih problema s kojim se susreće Europa, a rezultati, kaže, koje je na tom polju postigla Hrvatska povećavaju se. Zahvalio je na podršci ovom zakonu rekavši kako vjeruje da nema razloga da ne bude donesen.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O JAVNIM CESTAMA

Saboru nadzor nad realizacijom Strategije prometnog razvitka

Zastupnici Hrvatskoga sabora su jednoglasno donijeli Zakon o dopuni Zakona o javnim cestama, u tekstu predlagatelja, Kluba zastupnika HSLŠ-a.

Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama imat će za posljedicu ostvarivanje funkcije nadzora Hrvatskog sabora nad realizacijom Strategije prometnog razvitka i Programa građenja i održavanja javnih cesta, veću informiranost Hrvatskog sabora o stanju cestovne infrastrukture u Hrvatskoj, te ocjenu godišnjih planova subjekata zaduženih za državnu mrežu cesta, te izgradnju autocesta.

Sadržajno, izmjene i dopune Zakona o javnim cestama donose dopunu kojom se predlaže da Vlada RH jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru izvješće o ostvarivanju dugoročnih ciljeva razvoja cestovne infrastrukture, utvrđenih Strategijom i o izvršenju Programa građenja i održavanja javnih cesta.

Predlagatelj zakona je Klub zastupnika HSLŠ-a.

O PRIJEDLOGU

U skladu s važećim Zakonom o javnim cestama ("NN", brojevi 100/96, 76/98, 27/01. i 114/01) nadležnost

Hrvatskog sabora vezana uz razvitak javnih cesta iscrpljena je donošenjem Strategije prometnog razvitka RH, u okviru koje su utvrđeni dugoročni razvojni ciljevi za ukupni razvitak prometa i posebno cestovne infrastrukture. Strategiju prometnog razvitka RH ("NN", br. 139/99) donio je Zastupnički dom Hrvatskog sabora 1999. godine.

Prema članku 9. Zakona o javnim cestama Vlada RH donosi četverogodišnji program građenja i održavanja javnih cesta. Za razdoblje od 2001. do 2004. godine Program građenja i održavanja javnih cesta donijet je na sjednici 22. veljače 2001. godine. Ovim programom konkretizirani su ciljevi iz Strategije.

Operativna realizacija ovog programa obavlja se putem zakonom nominiranih subjekata i to godišnjim planovima. Godišnji plan "Hrvatskih cesta" d.o.o. i "Hrvatskih autocesta" d.o.o. potvrđuje Vlada RH, dok planove za županijske i lokalne ceste potvrđuju županije i Grad Zagreb.

Novi model financiranja i novi ustroj gospodarenja cestovnom infrastrukturom uveo je vlastiti prihod u odnosu na proračunska sredstva kojima se ranije financirala cestovna infrastruktura u RH. Stoga više nema potrebe da se pri usvajanju državnog proračuna vodi rasprava o ulaganjima u cestovnu infrastrukturu. No, time nije apsorbirana potreba da Hrvatski sabor ima mogućnost utjecanja na dinamiku, te da bude informiran o tijeku realizacije Strategije.

Najveći programi i ulaganja koji se danas u Hrvatskoj ostvaruju odnose se na ceste. Stoga, Hrvatski sabor treba biti obaviješten o realizaciji dugoročnih strateških ciljeva iz područja cesta.

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno izdvojiti posebna financijska sredstva u Državnom proračunu RH.

Donošenje ovog zakona po hitnom postupku predlaže se radi značaja ove djelatnosti za gospodarstvo RH, posebno njen prometni razvitak.

Obrazloženje za dodani stavak 2. članka 9. je da je cestovna infrastruktura od velikog značaja za ukupan razvitak RH, te je stoga potrebno jedanput godišnje u Hrvatskom saboru provesti raspravu o realizaciji strateških ciljeva i donijetom programu ulaganja u četverogodišnjem razdoblju.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH podržava Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o javnim cestama, koji je predložio Klub zastupnika HSLs-a u Hrvatskom saboru, te na isti nema primjedbi.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se Prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na

tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za pomorstvo, promet i veze raspravljao je o predmetnom zakonu kao matično radno tijelo. U raspravi Odbor je raspolagao pismenim mišljenjem Vlade RH, kojim ona podržava donošenje Zakona, te na isti nema primjedbi.

Odbor je prihvatio prijedlog predlagatelja da se predloženi Zakon donese po hitnom postupku. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Saboru da donese Zakon o dopuni Zakona o javnim cestama, sukladno prijedlogu predlagatelja.

RASPRAVA

Predstavnik predlagatelja, zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLs)** dodatno je obrazložila prijedlog. Rekla je da se radi samo o dopuni članka 9, da je mišljenje Vlade pozitivno, Odbor za zakonodavstvo također podupire ovu dopunu zakona, kao i matični Odbor za pomorstvo, promet i veze.

Istaknula je da RH raspolaže sa gotovo 30.000 km javnih cesta, državnih, županijskih, i lokalnih, a da se njihova vrijednost procjenjuje na 33 milijarde američkih dolara, što čini značajni dio nacionalnog bogatstva. To pak onda svakako traži smišljen i racionalan pristup u gospodarenju tom cestovnom infrastrukturom, stav je zastupnice.

"Godišnja stopa izdvajanja za razvitak svih vidova prometa prema strategiji iznosi 5% bruto domaćeg proizvoda, 2% bruto domaćeg proizvoda ide upravo na cestovnu infrastrukturu".

Drugi moment kojim je predlagatelj bio vođen prilikom predlaganja ove dopune zakona je to što je usvojen novi model financiranja cestovne infrastrukture. "Prošle godine mijenjao se Zakon o javnim cestama i novost je da smo uveli vlastiti prihod u odnosu na dosadašnja proračunska sredstva, dakle, ta sredstva više nisu u državnom proračunu, nego završavaju u Hrvatskim cestama, odnosno Hrvatskim autocestama", rekla je zastupnica.

Istaknula je da danas imamo novi ustroj gospodarenja ovom granom djelatnosti. Tako danas postoje "Hrvatske ceste" i "Hrvatske autoceste", dva d.o.o. u 100%-tnom

vlasništvu države koja raspolaže značajnim financijskim sredstvima.

Također, u mandatu ove Vlade, točnije 22. 2. 2001. godine, donijet je četverogodišnji program razvitka, gdje je predviđeno da se u autoceste u četiri godine uloži 16 milijardi kuna, a 7,6 da se uloži u održavanje, rekonstrukciju i izgradnju drugih cesta, dakle, državnih, županijskih, i lokalnih cesta, što je ukupno gotovo 24 milijarde kuna. "Dakle, radi se o izuzetno velikim sredstvima".

Gradnjom cesta, posebno autocesta pokreće se investicijski ciklus u Hrvatskoj i to su u biti najveća ulaganja u ovom trenutku u koje ulazi hrvatska Vlada. "Zapošljava se domaća građevna operativna, a efekti će biti da se dodatno otvaramo za turizam, jer preko tih boljih autocesta očekujemo i veći priliv stranih gostiju, a onda i veći prihod od turizma", rekla je zastupnica.

Naglasila je da kod rasprave o proračunu za ovu godinu zastupnici nisu bili u mogućnosti voditi raspravu oko prometnica koje će se graditi u ovoj godini, zato što je donesen četverogodišnji program. "Imamo i novi model financiranja i novi model gospodarenja ovom djelatnošću, a sva nadležnost Sabora iscrpljena je krajem 1999. kada je donijeta Strategija prometnog razvoja RH".

Potrebno je hitno u Saboru otvoriti raspravu o prometnom razvoju, a onda i ukazati na potrebu provođenja nadzora nad provođenjem programa koji su usvojeni, kao i same Strategije, stav je zastupnice.

Važećim Zakonom o javnim cestama, Hrvatski sabor donosi Strategiju krajem 1999. godine. No, time je iscrpljena sva nadležnost Hrvatskog sabora. Vlada prema tom zakonu donosi četverogodišnji program, a Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste donose godišnje programe.

"Radi se o trenutno najvećim ulaganjima hrvatske države, a da bi se ona realizirala potrebna su nova zaduženja. Cestovna infrastruktura je od velikog značaja za ukupan razvoj RH. Zato u Klubu smatramo da je na pola mandata ove Vlade potrebno u Saboru otvoriti raspravu o ovim pitanjima. Treba vidjeti kako se provodi Strategija i Program, kako funkcionira novi model financiranja i novi model ustroja gospodarenja prometnicima, te vidjeti ide li sve planiranom dinamikom, ostvaruju li se očekivani rezultati, što bi upravo

trebala omogućiti ta informacija koju bi, po stupanju na snagu ove dopune, Vlada bila dužna dostaviti Hrvatskom saboru", rekla je zastupnica.

Novi model financiranja

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**.

Rekao je da se Klub zastupnika SDP-a, kao ni Vlada ne protivi donošenju ovog zakona, međutim, istaknuo je da je iznenađen i to neugodno, tonom izlaganja predlagateljice, koji je bio "toliko negativistički".

Osvrnuo se na nedavnu raspravu u sabornici o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama, i svoj istup, kada je rekao da "prema svim statističkim pokazateljima u oko 10% prometnih nezgoda nije faktor vozač, nego su faktor vozilo ili jednim dijelom prometnica".

Upravo zbog toga hrvatska Vlada je i donijela novi model financiranja za izgradnju i održavanje hrvatskih cesta. Smatra da se u proteklom razdoblju puno toga napravilo, posebice osnivanjem dva zasebna poduzeća "Hrvatskih autocesta" i "Hrvatskih cesta", potpuno novim modelom financiranja, ali i mogućnošću da se ova dva trgovačka društva zaduže na tržištu kapitala. "Da se željeni cilj postigao, vidi se izgradnjom, rekonstrukcijom i obnavljanjem velikog broja cesta", rekao je zastupnik.

"Moram naglasiti jednu nepreciznost predlagateljice, Hrvatski je sabor ipak donošenjem proračuna za 2000. i 2001. godinu imao još uvijek nadležnost oko izgradnje određenih autocesta, jer smo usvajanjem proračuna izravno dali ovdje u ovom Domu određene novce za izgradnju pojedinih cesta", rekao je zastupnik.

Klub zastupnika SDP-a ne protivi se donošenju ovog Zakona, a na taj način, izvješćem i raspravom u Hrvatskom saboru o tome što se i kojom dinamikom radi, i šira

hrvatska javnost dobit će mogućnost uvida u ovu problematiku.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Jure Radić (HDZ)**. Rekao je da njegov Klub zastupnika podržava prijedlog skupine zastupnika da se ovaj zakon donese po hitnom postupku.

Podsjetio je i da je njegov Klub slično predlagao prigodom donošenja

Dobro je da ova Vlada nastavlja kontinuitet onoga što smo mi započeli, jer početak ovog današnjeg opsežnog rada na gradnji cesta je u 1994. godini, kada je tadašnja Vlada donijela odluku da se raspišu natječaji za gradnju 6 velikih presudnih cestovnih pravaca u Hrvatskoj.

tog zakona, naime, da se u zakon ugradi da se u Saboru vodi rasprava, ne samo o izvješćima Vlade o gradnji cesta, nego i o planovima, no tada to nije bilo usvojeno. Rekao je da daju punu podršku ovom prijedlogu, jer gradnja cesta danas je u Hrvatskoj jedan od najvećih, ako ne i najveći projekt, što treba i biti, jer je on podloga svekolikog razvitka.

"Dobro je da ova Vlada nastavlja kontinuitet onoga što smo mi započeli, jer početak ovog današnjeg opsežnog rada na gradnji cesta je u 1994. godini, kada je tadašnja Vlada donijela odluku da se raspišu natječaji za gradnju 6 velikih presudnih cestovnih pravaca u Hrvatskoj. Nažalost, u ratno vrijeme nije bilo previše interesa, no, natječaji su bili raspisani i ono što je dobro, nakon tih natječaja krenulo se u pripreme poslove i projektiranje".

Rekao je da je 1995. godina također značajna, kada je tadašnja Vlada na temelju tadašnjeg zakona usvojila Strategiju izgradnje, koja je onda 1999. godine pretočena u zakon odnosno Strategiju koju je donio Sabor.

"U ime Kluba zastupnika HDZ-a izražavam zadovoljstvo da je to tako, jer to su projekti koje se ne radi i ne može raditi jedna Vlada u jednom mandatu, projekti cesta su projekti koji se rade desetljećima i više desetljeća i jako je važno i dobro da se nastavlja taj kontinuitet ne mijenjajući barem osnovne smjerove", rekao je zastupnik.

Smatraju da je ovaj prijedlog koji ponovo vraća dio ingerencija Saboru dobrodošao, jer će zastupnici svih stranaka, odnosno predstavnici svih regija moći iznijeti svoje stavove o tome je li nešto dobro napravljeno ili nije, odnosno moći usmjeravati sustav da se on ostvari u najkraćem mogućem roku.

Također predlažu da se donese jedan zaključak, koji bi obvezivao da zastupnici dobiju predmetnu materiju za raspravu svakako prije rasprave o državnom proračunu za svaku slijedeću godinu, jer tada zastupnici mogu ispravnije i s više informacija raspravljati o proračunu.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Marijan Maršić (HSS)**. Rekao je da njegov Klub u potpunosti podržava dopunu ovog Zakona, po kojoj je Vlada dužna podnositi godišnja izvješća Hrvatskom saboru o ostvarivanju dugoročnih ciljeva razvoja cestovne infrastrukture koji su utvrđeni Strategijom i o izvršenju programa.

Tada je predstavnica predlagateljica, zastupnica Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSLs) dala završnu riječ. Rekla je da u ime predlagateljice, Kluba zastupnika HSLs-a, zahvaljuje na dobivenoj potpori od klubova zastupnika.

Naglasila je da se tom dopunom ustvari daje veća nadležnost Saboru, u duhu ustavnih promjena s početka mandata ove Vlade, a sve u nastojanju jačanja parlamentarizma u Hrvatskoj. Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su jednoglasno, sa 91 glasom "za" donijeli Zakon o dopuni Zakona o javnim cestama, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Klub zastupnika HSLs-a.

S.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI GENETSKI MODIFICIRANIH ORGANIZAMA I PROIZVODA

Zaštita zdravlja, prirode i okoliša

Zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda u prvom čitanju. Treba napomenuti da je predlagatelj prvobitno zatražio primjenu hitnog postupka, držeći da je potrebno spriječiti daljnje poremećaje na ovom važnom području ljudskog života i djelovanja. Zastupnici koji su sudjelovali u raspravi nisu osporavali važnost materije kao ni potrebu da se ona na odgovarajući način pravno valorizira. Uvažili su, međutim, mišljenje Vlade Republike Hrvatske, koja je u svom pismenom očitovanju upozorila da se ne može podržati propisivanje izričite zabrane GM proizvoda i organizama, kao ni apodiktičan pristup ovoj materiji. Naime, Vlada u načelu podržava sve aktivnosti vezane uz zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti, međutim, izričita zabrana nije prihvatljiva i sa stajališta međunarodnih obveza Republike Hrvatske.

Nakon provedene rasprave, zastupnici su većinom glasova prihvatili zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Predlagatelj se obvezao da u suradnji s Vladom Republike Hrvatske podnese Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda, istovremeno s Prijedlogom zakona o zaštiti prirode i Prijedlogom zakona o hrani.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijeli su zastupnici HSP-a u Hrvatskom saboru: **Anto Đapić**, mr.sc. **Miroslav Rožić**, dr.sc. **Tonči Tadić** i **Vlado Jukić**. Predložili su primjenu hitnog postupka, ocjenjujući da je nužno spriječiti i otkloniti daljnje poremećaje u zaštiti prirodnog okoliša

radi očuvanja biološke raznolikosti na području Republike Hrvatske, a posebice radi zaštite hrvatskih poljoprivrednika i stanovnika Republike Hrvatske. Treba dodati da je ovu zakonsku inicijativu svojim potpisima poduprlo još 20 zastupnika iz redova ostalih parlamentarnih stranaka.

Predloženim se tekstom uvodno utvrđuje, da Republika Hrvatska nije zakonom uredila pitanja u svezi s uvozom, stavljanjem na tržište, uporabom i proizvodnjom genetski modificiranih organizama i proizvoda (u daljnjem tekstu - GM). Uočavajući moguće posljedice korištenja GM organizama i proizvoda, Hrvatski je sabor još 27. XI. 1998. godine, donio Zaključak kojim je obvezao Vladu na osnivanje Bioetičnog povjerenstva, kao i na potrebu pravne regulacije navedene materije. Imajući u vidu obvezu očuvanja i zaštitu prirode i okoliša, kao i zdravlja ljudi, prijeko je potrebno urediti ovo pitanje, ocijenili su zastupnici i predlagatelji rečenog zakonskog teksta.

Predloženim zakonom uređuje se pitanje oko zabrane uvoza, stavljanja na tržište, te uporaba i proizvodnja GM organizama i proizvoda u Republici Hrvatskoj. Istovremeno se i pojašnjavaju određeni pojmovi, važni za cjelovito definiranje materije. Također se uređuju i pitanja u svezi s upravnim i inspekcijским nadzorom, te se određuje pravna osoba koja će obavljati stručne laboratorijske poslove oko utvrđivanja GM organizama. Otvara se mogućnost iznimnog uvoza i uporabe GM organizama i proizvoda, ukoliko je to potrebno zbog provođenja znanstvenih istraživanja. Predviđa se da inspekcijски nadzor nad provedbom ovoga Zakona obavlja: sanitarna i veterinarska inspekcija, inspekcija bilinogojstva, granična inspekcija zaštite bilja, inspekcija zaštite prirode i gospodarska inspekcija Državnog inspektorata, svaka u okviru nadležnosti sukladno posebnim propisima.

Na kraju predloženog zakonskog teksta predviđene su i novčane kazne za moguće prekršitelje, a propisuju se

i obveze nadležnih ministarstava u provođenju i nadzoru zakona.

Predlagatelj je u obrazloženju istaknuo da je još krajem 2000. godine donesen Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Ekološka proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, bez dvojbe predstavlja veliku šansu za hrvatsku poljoprivredu. Ona je u interesu samih proizvođača, a može doprinijeti i rastu hrvatskog gospodarstva. Imajući u vidu moguće štetne posljedice koje mogu nastati unošenjem, proizvodnjom i korištenjem GM organizama i proizvoda u Hrvatskoj, predlagatelji su ocijenili da je potrebno zakonski zabraniti uvoz i uporabu ovih proizvoda i organizama. Ujedno su ocijenili da je za provođenje Zakona potrebno osigurati sredstva za uređenje i opremu laboratorija u visini od 2.000.000,00 kuna u Državnom proračunu, u okviru stavki Ministarstva zdravstva, Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, Ministarstva poljoprivrede i šumarstva i Zavoda za javno zdravstvo Republike Hrvatske. Istaknuli su da je navedeni iznos zanemariv u usporedbi sa štetom koju naša država može pretrpjeti pri nekontroliranom i neovlaštenom uvozu, uporabi i proizvodnji GM organizama i proizvoda.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju **Vlada** je ocijenila da rasprave i usklađivanje stajališta o problemu genetski modificiranih organizama traju više mjeseci. Vlada u načelu podržava sve aktivnosti vezane uz zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti, te uređivanje pitanja biotehnologije i biološke sigurnosti kada se radi o prekograničnom prijenosu, uporabi i proizvodnji GM organizama.

Međutim, budući da predloženi Zakon propisuje izričitu zabranu GMO-a i proizvoda, što nije prihvatljivo sa stajališta međunarodnih obveza

Republike Hrvatske, Vlada ne može podržati normativno uređenje ove problematike na način kako je predloženo predmetnim zakonskim prijedlogom.

Osim toga, Vlada priprema Nacrt prijedloga zakona koji će biti razmotren na sjednici Vlade za 14 dana i upućen Hrvatskom saboru. Navedeni zakonski tekst predstavlja najrestriktivniji međunarodno prihvatljiv zakonski okvir reguliranja ove problematike. Vlada je ujedno podsjetila da je Saboru uputila i Prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti, uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti radi donošenja po hitnom postupku. Ovaj Protokol, navodi se u tekstu, propisuje postupanje nadležnih tijela Republike Hrvatske u cilju uspostavljanja sustava predostrožnosti kod prekograničnog prijenosa, stavljanja na tržište, uporabe i proizvodnje GMO-a, navodi se u mišljenju koje je uputila Vlada Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo te **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** održali su zajedničku sjednicu. Odbori su u raspravi raspolagali mišljenjem Vlade Republike Hrvatske, a u raspravi su naglasili da se pitanje GM organizama i proizvoda treba zakonski urediti. Na Prijedlog zakona iznijeli su primjedbu da je potrebno i definirati pojam GM proizvoda, a istaknuto je i da Vlada priprema Nacrt prijedloga zakona o zaštiti prirode. Njime će se, smatraju članovi odbora, urediti sva spomenuta pitanja, kao i pitanja koja proizlaze Prijedlogom zakona o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) (raspravu o ovom zakonskom prijedlogu rezimiramo u ovom broju), uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, s Konačnim prijedlogom zakona. Također je naglašeno da treba uzeti u obzir i činjenicu da je Republika Hrvatska do sada putem međunarodnih ugovora preuzela i određene obveze. Zbog toga bi pitanje potpune restrikcije moglo biti dovedeno u koliziju s ranije preuzetim obvezama.

Nakon rasprave odbori su predložili Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim bi se o predloženom zakonskom tekstu provelo prvo

čitanje. Prihvaća se Prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih proizvoda, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi uputit će se predlagatelju da ih uzme u obzir prigodom Konačnog prijedloga zakona.

Obvezuje se predlagatelj da u suradnji s Vladom Republike Hrvatske podnese Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda istovremeno s Prijedlogom zakona o zaštiti prirode i Prijedlogom zakona o hrani.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo razmotrio je podnijeti prijedlog u trenutku dok Vlada još nije dostavila svoje mišljenje. Nakon uvodnog obrazloženja predlagatelja, Odbor zbog kompleksnosti materije nije podržao da se navedeni Zakon donese po hitnom postupku.

U raspravi je ukazano da većina članova Odbora podržava ocjenu o potrebi uređenja ove materije. Međutim, istaknuto je da predloženi zakon ne nudi cjelovita rješenja. To se prvenstveno odnosi na zabranu uporabe genetski modificiranih proizvoda i organizama u poljoprivrednoj proizvodnji. U raspravi je izneseno da bi se donošenje ovako predloženog zakona moglo negativno odraziti na rokove sjetve. Istaknuto je da je nužno razlučiti selekciju u poljoprivrednoj proizvodnji, a to se posebno odnosi na proizvodnju sjemena. U raspravi je naglašeno da je GM proizvode i organizme potrebno kompleksnije sagledati, posebno sa stajališta dostatne proizvodnje hrane. Tek onda kada se uzmu u obzir svi relevantni znanstveni i stručni pokazatelji, treba donijeti takav zakon. Većina članova Odbora ocijenila je potrebnim da se o navedenom Prijedlogu provede rasprava u prvom čitanju budući da predstavlja korisnu inicijativu koja se u Konačnom prijedlogu zakona treba detaljnije i šire razraditi.

Predlagatelj se suglasio s prijedlogom, da se zaključkom Hrvatskoga sabora za izradu Konačnog prijedloga ovoga zakona i u suradnji s predlagateljem, zaduži Vlada Republike Hrvatske.

Odbor je većinom glasova odlučio Saboru predložiti donošenje zaključka kojim bi se o Prijedlogu zakona provelo prvo čitanje. Također je većinom glasova predložio i donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda.

Sukladno odredbama Poslovnika Hrvatskoga sabora, sadržanima u članku 150., stavak 2., Konačni prijedlog zakona će u suradnji s predlagateljem, izraditi Vlada Republike Hrvatske. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upućuju se Vladi Republike Hrvatske radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano tijelo u dijelu koji se odnosi na zaštitu zdravlja ljudi, a u raspravi su istaknuli da dijele mišljenje predlagatelja o izuzetnoj važnosti navedenog pitanja. Naveli su da treba voditi računa i o međunarodnim ugovorima koje je Hrvatska potpisala. Odbor je raspolagao i mišljenjem Vlade, iz kojega je vidljivo da će se u najkraćem roku predložiti cjelovito rješenje ovih pitanja, putem najrestriktivnijeg međunarodno prihvatljivog zakonskog okvira. Time će se voditi računa i o zaštiti zdravlja ljudi kao i o zaštiti okoliša. Istaknut je nedvojbeni doprinos predlagatelja Zakona koji je, između ostalog pružio i poticaj Vladi RH da pristupi što skorijem predlaganju potrebnog zakonskog teksta.

RASPRAVA

O predloženom tekstu u ime predlagatelja je govorio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** koji je uvodno iskazao nezadovoljstvo što se o rečenom prijedlogu raspravlja pred malim brojem nazočnih zastupnika i u kasne večernje sate. Ukazao je na pogubne aspekte tehnologije koja bi mogla zaprijetiti ukoliko se zloupotrijebe znanja vezana uz genetičko inženjerstvo. Osvrnuo se na i mišljenje Vlade, koja je ukazivala na pojedine detalje iz tzv. Kartagenskog sporazuma. Zbog ukazivanja Vlade na međunarodne obveze Republike

Genetičko inženjerstvo može predstavljati opasnost ukoliko se zloupotrijebi stečeno znanje i tehnologija.

Hrvatske, zastupnik je ocijenio da postoji mogućnost o preuzimanju određenih obveza u protekla 3 mjeseca od Vlade. Međutim, saborski zastupnici nisu obaviješteni o ovim mogućnostima, upozorio je pred-

stavnik predlagatelja. Zatim u kratkim potezima objasnio temeljne značajke predloženog zakonskog teksta.

Hrvatska ima mogućnosti za proizvodnju zdrave hrane

Obrazlažući razloge ove inicijative, zastupnik je pored zaštite zdravlja, ukazao i na značajne mogućnosti hrvatske poljoprivrede, koja može postati uspješni izvoznik ekološki proizvedenih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Upozorio je zatim i na sve zamke koje skriva genetsko inženjerstvo koje može stvarati čak i nove organizme. Podsjetio je zatim i na kronologiju i razvoj genetike u svijetu, ukazujući da je 1980. godine Vrhovni sud SAD-a dozvolio patentiranje živog organizma, a nakon toga počela je proizvodnja novih organizama i utrka u ovoj znanstvenoj disciplini.

Međutim, ubrzo su zabilježena i prva oboljenja i smrtni slučajevi uzrokovani genetski modificiranim triptofanom, što predstavlja prvi udarac genetskom inženjeringu. Usprkos tome što je potvrđeno da određeni spojevi izazivaju rak, odnosno mutaciju stanica, nastavlja se proizvodnja i masovna upotreba prilikom sadnje i uzgoja pojedinih poljoprivrednih kultura. Objasnio je zatim kontekst i pojedinosti koje su prethodile donošenju tzv. Kartagenškog protokola. Napomenuo je ujedno, da je Europska unija 1999. godine donijela odluku o zabrani uvoza novih genetski modificiranih organizama, sve do donošenja Zakona o sigurnosti za okoliš. Napomenuo je da GM organizme ne treba miješati s hranom koja je proizvedena iz GM organizama. O ovim bi okolnostima trebali voditi računa i zastupnici kada budu razmatrali i ocjenjivali pojedinosti iz predloženog zakonskog teksta, upozorio je predstavnik predlagatelja.

U ime Vlade Republike Hrvatske, govorio je zamjenik ministra zdravstva, dr.sc. **Ante Bilić**. On je podsjetio na mišljenje koje je Vlada uputila povodom predloženoga teksta. Napomenuo je da Vlada u načelu podržava sve aktivnosti vezane uz ovu materiju. Međutim, budući da se predlaže izričita zabrana GM proizvoda, što nije prihvatljivo sa stajališta međunarodnih obveza, Vlada ne može podržati normativno uređenje ove

materije na predloženi način. Ukazao je ujedno da Vlada radi na Nacrtu zakona kojim bi se na cjeloviti način obuhvatila i uredila rečena materija. Zbog navedenih razloga Vlada je predložila Hrvatskom saboru neprihvatanje predloženog zakonskog teksta.

Potrebno je utemeljiti Bioetičko povjerenstvo

Zastupnica **Marijana Petir** govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Podsjetila je da se ova stranka već godinama zalaže da Hrvatska treba biti zemlja slobodna od GM organizama. Pružena je podrška i brojnim edukativnim akcijama, a zastupnica je podsjetila da je upravo inicijativom zastupnika HSS-a još 1998. godine u Saboru donesen zaključak kojim se zabranjuje uvoz i sjetva GM sjemena, te potreba da se utemelji Bioetičko povjerenstvo.

Budući da se radi o primjeni novih tehnologija, teško je predvidjeti kako će GM organizmi utjecati na zdravlje čovjeka i na prirodni okoliš u budućem periodu. Smatra da je edukaciji javnosti pridonijelo i Ministarstvo zaštite okoliša koje je prošle godine promoviralo akciju da se u Hrvatskoj ne proizvodi hrana s GM organizmima.

Potrebno je educirati stanovništvo, a Hrvatsku osloboditi uvoza GM proizvoda.

Važno je također reći, nastavila je zastupnica Petir, da rečeni zakoni trebaju biti u skladu i s međunarodnim konvencijama i europskim propisima. Ukazala je i na pozitivne inicijative Novog Zelanda koji je nadležnim tijelima WTO-a prijavio izmjene i dopune Zakona o štetnim stvarima i novim organizmima. Stajališta Kluba zastupnika HSS-a vrlo su jasna, zaključila je predstavica Kluba zastupnika HSS-a. Mi smo više puta naglašavali da se razvojna šansa sastoji u činjenici što je sačuvan prirodni okoliš. Trebalo bi pružiti i odgovarajuću potporu za eko poljoprivredu i turizam, te sukladno ovim naporima poduzeti sve mjere zaštite od mogućeg genetskog onečišćenja. Budući da je predloženi zakonski tekst ispustio iz vida sve moguće aspekte, držimo da bi Vlada

trebala predložiti Konačni prijedlog zakona, zaključila je zastupnica. Pri tome bi trebala sagledati cjelinu problema upotrebe GM organizama i proizvoda, u skladu sa smjernicama Europske unije i ostalim međunarodnim obvezama Republike Hrvatske. Ocjenjujući da će Vlada prepoznati kako je ovo pitanje od nacionalnog interesa, zastupnica je izrazila očekivanje da će se rečeni tekst u razumnom roku uputiti u saborsku proceduru.

Problem GM proizvoda potrebno sustavno urediti

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Mirjana Ferić-Vac**. Nedvojbeno postoji svijest o važnosti uređenja rečene problematike, istaknula je zastupnica, ukazujući istovremeno da predloženi naziv zakona nije najsretnije odabran budući da ukazuje na apriornu i potpunu zabranu ovih proizvoda.

Svaka medalja ima dvije strane, pa ne treba odbacivati korist od novih proizvoda ostvarenih sofisticiranim tehnologijama.

Stoga ovakav prijedlog zakona nudi samo djelomično rješenje, koje bi pak Vlada trebala sustavno riješiti tragom optimalnih međunarodnih odredbi. Bioetika je područje kojemu Vijeće Europe pridaje izuzetno značenje, nastavila je zastupnica, podsjećajući na istovremeni napredak na području genetike i biotehnoloških znanosti.

Istovremeno, molekularna i submolekularna znanost otvara "Pandorinu kutiju" čije se posljedice mogu odraziti i na zdravlje pojedinca i cjeline. Ukazala je zatim i na komparativne prednosti koje ima Republika Hrvatska kao zemlje s nezagadenim tlom, zrakom i vodom. Time se otvaraju pretpostavke i perspektive o mogućem uspješnom uzgoju i proizvodnji zdrave hrane za kojom postoji potražnja u svijetu.

Podsjetila je zatim i na odredbe i zaključke koje je s tim u svezi ranije donio Sabor, i koji su od osobitog interesa za našu zemlju. Međutim, kako svaka medalja ima dvije strane, treba ukazati i na određene koristi od novih bioloških proizvoda ostvarenih sofisticiranim tehnologijama. One su očito nalaze u produkciji nove

generacije lijekova i općenito u medicini. Međutim, potreban je oprez kako bi se adekvatno odgovorilo na postavljene izazove novih tehnologija. Istovremeno se nikako ne možemo i ne smijemo unaprijed lišavati određenih dobrih strana takvih proizvoda, upozorila je zastupnica, ukazujući da niti naša znanost ne bi trebala biti izolirana od potrebnih saznanja. Potrebno je istovremeno obavljati i edukaciju stanovništva, a osobito mlade generacije, kojoj je i suđeno živjeti u ovim tehnološki izazovnim vremenima. Uvođenjem predmeta ili povremenih predavanja na temu biotehnologije, stvarao bi se odgovoran odnos prema vlastitom zdravlju i očuvanju okoliša, ocijenila je zastupnica. Na kraju izlaganja istaknula je da Klub zastupnika SDP-a neće prihvatiti predloženi zakonski tekst, nego zadržuje Vladu da uz Prijedlog zakona o hrani pripremi i dostavi zakon koji će regulirati i ovo područje, uključujući sve poticaje proistekle iz rasprave.

Zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** o podnijetom zakonskom prijedlogu govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Ocijenio je da ovaj zakonski prijedlog predstavlja potrebu hrvatske države i nacije u ovom trenutku. Upozorio je da je naš teritorij premalen za uspješan suživot ekološke proizvodnje i proizvodnje pomoću genetski modificiranih organizama. Hrvatska je po biološkoj raznolikosti među prvima u svijetu i u tom kontekstu nema mjesta za GM organizme. Nema dvojbe da treba što hitnije zabraniti uvoz, uporabu i proizvodnju ovakvih proizvoda u Hrvatskoj, a zabrana mora biti potpuna i cjelovita, jer jedino u tom slučaju može biti učinkovita. Na našem je prostoru već u upotrebi sjeme GM kukuruza, koje se čak reklamira i na televiziji, što je potpuno neprihvatljivo, ocijenio je zastupnik Tadić. Ukazao je zatim i na iskustva oko uvoza GM proizvoda i organizama i u drugim europskim zemljama, gdje se čak zahtijeva uništenje svih hektara usjeva, koji su zagađeni sjemenom GM uljane repice prispjele iz Kanade. Naglasio je da Hrvatska može očekivati snažne političke pritiske ukoliko krene putem izravne zabrane uvoza GM organizama i proizvoda. Međutim, šteta koja pri tome može nastati mnogostruko je manja od štete koju možemo ostaviti nadolazećim generacijama ukoliko im ostavimo zemlju

zagađenu genetski modificiranim organizmima i proizvodima. Zbog navedenih razloga, apelirao je na zastupnike da podrže predloženi zakonski tekst.

Potreban rigorozniji nadzor i provjera uvezene hrane

Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio zastupnik **Drago Krpina**. On je upozorio da se o zakonskim inicijativama koje pristizu iz kruga oporbenih zastupnika ponovno raspravlja u kasnim večernjim satima. Ocijenio je ujedno, da ova tema izaziva raspravu diljem svijeta, pa nije čudno što je aktualna i u Hrvatskoj. Pristaše GM proizvodnje, ukazuju da se time osigurava proizvodnja hrane za sve brojnije stanovništvo, dok protivnici ukazuju da se i u ovom slučaju profit javlja kao glavni pokretački motiv. Upozorio je zatim da Hrvatska uvozi sve veće količine hrane, a pri tome nitko ne zna koliko je u uvezenoj hrani GM supstanci. Nema nikakvog pregleda niti nadzora nad uvozom te vrste hrane, upozorio je zastupnik Krpina.

Pristaše ukazuju da se time osigurava dostatna proizvodnja hrane, a protivnici ukazuju da je profit osnovni pokretački motiv.

Dodao je da bi Hrvatska mogla biti značajan izvoznik zdrave hrane, što bi donijelo pozitivne učinke i u kompletiranju domaćeg turističkog proizvoda. Po svojim bi prirodnim mogućnostima, Hrvatska mogla biti veliki europski vrt u kojemu bi stranci dolazili zbog nabavljanja visokokvalitetne i zdrave prirodne hrane. I on je podsjetio na ranije zaključke koje je donio Hrvatski sabor, a kojima bi se trebalo zakonski urediti navedeno pitanje. Poraznim smatra što do sada, niti jedan ministar nije smijenjen zbog propusta, odnosno zbog neizvršavanja obveza koje je utvrdio Sabor. Ovaj se propust odnosi ujedno i na vrijeme dok je HDZ bio na vlasti, precizirao je zastupnik, ukazujući da sadašnja saborska većina, nažalost, ponavlja pogreške svojih prethodnika. Smatra da predlagatelji ovoga zakona zaslužuju sve pohvale jer su se prihvatili posla kojega je trebala

obaviti Vlada Republike Hrvatske. Analizirao je zatim i dominantni argument zbog kojega ovaj zakon nije prihvatljiv, jer se ukazuje na prihvaćene međunarodne obveze. Pri tome se izrijeком ne navodi koje su to preuzete odredbe međunarodnog ugovora, upozorio je zastupnik. Apolutno podržava poštivanje međunarodnih ugovora ratificiranih u Saboru, ali ne prihvaća obrazloženja da ne smijemo provesti određenu zakonsku regulativu ukoliko takva ne postoji u drugim europskim državama. Smatra da bi bilo dobro donijeti predloženi zakonski tekst u prvom čitanju. Time bi se potaknulo brže Vladino očitovanje i suradnja pri ovako važnoj temi. Podsjetio je zatim na zaključke koje je s tim u svezi donio Odbor za poljoprivredu i šumarstvo. Smatra, međutim, da je bolje imati nesavršen zakon kojim će se urediti ovo područje, nego ne imati nikakav zakon. Zastupnik je ujedno ocijenio da Vlada ne bi trebala imati pravo na kritiku, jer je propustila sama dostaviti vlastiti prijedlog, a na što je bila obvezna, prema zaključcima Hrvatskog sabora.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** koji je ukazao da se i o njegovom zakonskom prijedlogu svojevremeno raspravljalo u kasnim večernjim satima. Oporba nikako nije zakinita u terminima, a koliki je njezin interes za predloženi zakonski tekst, govori i činjenica da je iz Kluba zastupnika HDZ-a nazočan jedino zastupnik Krpina.

Opasnosti od genskih manipulacija

Zastupnik **Miroslav Rožić** odgovorio je da se ne može sjetiti niti jednog oporbenog prijedloga o kojemu se raspravljalo prijedodne. Zatim je govorio o prigovorima prema kojima je trebalo cjelovito sagledati problem, a tek zatim uputiti zakonski prijedlog. Upozorio je da nitko ne može sagledati cjelinu ovoga problema ukazujući to na primjeru ratifikacije tzv. Kartagenskog sporazuma, o kojemu je Vlada govorila prilično laički. Ovu tvrdnju potkrijepio je kratkim znanstveno intoniranim elaboratom, ukazujući na primjere uzimanja i prenošenja gena na drugi organizam. Zatim je zatražio da Vlada precizira tvrdnju o preuzetim obvezama, budući da je time pravdala

negativno očitovanje u svezi s navedenim zakonskim prijedlogom. Na kraju izlaganja upozorio je i na negativne reperkusije koje izaziva govedji hormon rasta dobiven GM inženjerstvom.

Predlagatelj je zaslužan za važnu zakonodavnu inicijativu, ali treba izbjevati njenu politizaciju.

U pojedinačnoj raspravi koja je zatim uslijedila, prvi je govorio mr.sc. **Ivan Škrabalo (HSL)**. Spomenuo je da je u početku imao velike simpatije zbog toga što su predlagatelji pravovremeno pokrenuli ovu važnu inicijativu. Međutim, zamjerio je predstavniku predlagatelja na nepotrebnom sarkazmu i politizaciji jedne izrazito nepolitičke teme. Smatra da su međusobna prozivanja nepotrebna, to više što je predlagatelj uspio prikazati i predstaviti jasan i kratak zakonski prijedlog. I on je zamjerio na apodiktičnosti, odnosno na činjenici da predlagatelji inzistiraju na apsolutnoj zabrani GM organizama i proizvoda. Smatra da je apsolutna zabrana teško provediva i predstavlja zabludu, ovoga inače vrlo korisnog prijedloga. Smatra da bi bilo korisnije da je predlagatelj upotrijebio odredbu o moratoriju, odnosno dok se ne uskladimo s propisima kakvi se donose u Europskoj uniji. Ukazao je ujedno da se EU vrlo pomno i sustavno bavi ovim problemom i na određeni način konfrontira s Amerikom i njezinim nastojanjima da se odmah nametnu pojedina dostignuća u industrijskim i znanstvenim sferama života.

Predložio je da se primijene odredbe vezane uz prvo čitanje, predlažući ujedno i novi naziv zakona koji bi glasilo - Zakon o postupanju s genetski modificiranim organizmom.

Replicirao je zastupnik **Tonči Tadić**, ukazujući da uistinu želi da Hrvatska bude oaza, odnosno zemlja koja je oslobođena GM organizama. Potpuna zabrana manje je rizična od teoretskog preplitanja i prožimanja pojedinih zakonskih propisa, a kojima se predlaže, fragmentarno uređenje ove materije. Smatra da predlagatelji nisu politizirali ovu temu jer su samo ukazali na slabe argumente Vlade o tobožnjim preuzetim međunarodnim obvezama. Osim toga, treba reći da je vladajuća koalicija svojedobno obećala donošenje zakonskih propisa u

kojima će se na zadovoljavajući način urediti ova važna materija.

U odgovoru na repliku, zastupnik **Škrabalo** je objasnio da se u izlaganju služio terminologijom koja se upotrebljava u propisima Europske unije. Smatra ujedno da u današnjem svijetu niti jedna zemlja ne može biti iznimka, jer brojni elementi u svim segmentima života sve više povezuju današnji svijet.

Zakonski prijedlog treba prihvatiti i doraditi

Zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** ocijenila je da postoji ozbiljna zabrinutost naših građana zbog uvoza genetski modificiranih organizama. Smatra ujedno da Hrvatska mora i treba imati zakonske propise u kojima se uređuje ova, za živote svih ljudi, značajna i važna pravna materija. Ukazala je zatim da brojne strane institucije i pojedinci uvažavaju i vrednuju Hrvatsku kao ekološki sačuvanu zemlju. Navela je pri tome i zlatnu medalju koju je naša zemlja dobila u Japanu i to zbog prezentacije uzgoja vinove loze u primoštenskim vinogradima. Upozorila je zatim na opasnosti i moguće posljedice ukoliko se odlučimo za potpunu zabranu ili potpunu slobodu uvoza GM proizvoda i organizama. Obje su krajnosti vrlo dvojbene, pa treba nastojati izbjeći zamke i stradavanja kao što se dogodilo u slučajevima tzv. kraljevskog ludila ili bolesti AIDS-a. Iako kao liberalna političarka ne podržava zabrane, ipak treba promisliti i trezveno odlučivati prilikom sagledavanja svih posljedica koje donose novi tehnološki i znanstveni izazovi. Pozdravila je ovu zakonodavnu inicijativu, ocjenjujući ujedno da rečenu temu ne treba politizirati. Smatra da bi ovaj Zakon ipak trebalo prihvatiti, te ga doraditi u onim segmentima koji nisu dovoljno precizni riješeni. Ukazala je ujedno da su zastupnici iz gotovo svih parlamentarnih stranaka svojim potpisima podržali ovu inicijativu. Na kraju se založila za zabranu GM organizama jer se time osigurava sigurnija budućnost mladih generacija.

Zastupnik **Marko Baričević (HSL)** upozorio je na nedovoljnu preciznost predloženog zakonskog teksta, budući da se predložena zabrana odnosi samo na prehrambene proizvode. Podsjetio je da se GM organizmi upotrebljavaju i za izradu brojnih lijekova i medicinskih proizvoda.

Podržao je potrebu da se na odgovarajući način zakonski uredi ova materija, ali se založio i za primjenu mjera predviđenih tzv. Kartagenskim sporazumom, odnosno protokolom. Ukazao je na važnost pojedinih odredbi, koje se uređuju ovim protokolom, ukazujući da u određenoj logičnoj spirali i one tvari koje prvobitno ocjenjujemo bezopasnima i korisnima, mogu imati skrivenu zamku, odnosno opasnost. Tako se primjerice zalažemo za veću uporabu stajskog gnojiva u poljoprivredi, iako i ono može biti štetno ukoliko je dobiveno od krava koje su imale slinavku ili "kralje ludilo". Ove probleme ne treba se promatrati kroz "crno-bijelu dioptriju", a zakonsko uređenje ove materije ocijenio je potrebnim. Nije, međutim, prihvatio ubrzavanje procedure i odlučivanje mimo znanstvenih stavova struke i Vlade Republike Hrvatske, te je predložio da se predloženi zakonski tekst uputi u još jedno čitanje.

Uslijedila je replika zastupnika **Tončija Tadića**, koji je ukazao da nitko ne kani zabranjivati znanstvena istraživanja jer uostalom i sam dolazi iz kruga znanstvenika iz Instituta "Ruder Bošković". Dvojbenu smatra da se GM proizvodi nekontrolirano uvoze, prodaju i upotrebljavaju u našoj prehrani. Ipak smatra da trebaju postojati dvije iznimke; jedna se odnosi na liječenje, a druga na znanstvena istraživanja. Upozorio je, međutim, da treba ukazati i na činjenice, da se na stotinama hektara poljoprivrednog zemljišta ne mogu nesmetano sijati proizvodi za koje nismo sigurni koje sve efekte mogu izazvati.

Treba uvažiti upozorenja struke i znanstvenih krugova, kako bi se cjelovito uredila ova materija.

Zastupnik **Marko Baričević** uputio je kratku repliku. Podsjetio je da je predstavnik predlagatelja u uvodnom prikazu predloženoga teksta, upozorio da se ova zabrana ne odnosi na proizvode od genetski modificiranih organizama.

Osposobiti znanstvene institute za nadzor GM proizvoda

Zastupnik **Miroslav Rožić** dao je zatim, u ime predlagatelja i završnu

riječ, objašnjavajući da određena doza sarkazma u izlaganju nije bila namijenjena zastupnicima koji ovdje sjede i sudjeluju u raspravi. Kritičke primjedbe bile su upućene onima koji su raspravu o ovoj važnoj temi, smjestili u neprimjereno vrijeme. Ukazao je zatim da u izlaganju nije govorio o lijekovima nego o genskoj terapiji i upotrebi biljnih virusa. Ukazao je da je znanstvenicima teško osigurati uvjete rada i provjeravanje koje je predviđeno tzv. Kartagenskim sporazumom. Njime se, primjerice, osigurava znanstvenicima da tijekom 270 dana provjeravaju stupanj rizika prije proizvodnje bilo kojeg novog proizvoda. Međutim, ne mogu se svi rizici uočiti u kratkom periodu, upozorio je zastupnik. Tako je, primjerice, ispitivanje Sumameda uoči

serijske proizvodnje trajalo čak 5 godina, a tek nakon toga pristupilo se registraciji. Na kraju je upozorio da je riječ o važnoj temi, čije značenje prelazi čak i mogućnost ulaska u NATO ili WTO. Riječ je o budućnosti koja je pred nama, naglasio je zastupnik, potvrđujući na kraju da kao predlagatelji nisu politizirali rečeni problem. Otvorio je i mogućnost da se predloženi zakonski tekst koristi kao privremeni, a nakon godinu ili dvije, može se predložiti bolji zakonski tekst. Osim toga, važno je osposobiti vlastite institucije koje bi se trebale opremiti kako bi mogle obavljati nadzor ili provjeru spornih proizvoda.

Ovim je prijedlogom zaključena rasprava, a predsjedavajući je najavio glasovanje tijekom slijedećeg dana.

U nastavku rada Sabora, zastupnici su najprije većinom glasova prihvatili zaključak kojim je o Prijedlogu zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda provedena rasprava u prvom čitanju.

Nakon toga prihvaćen je i zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Predlagatelj se obvezuje da, u suradnji s Vladom Republike Hrvatske, podnese Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda istovremeno s Prijedlogom zakona o zaštiti prirode i Prijedlogom zakona o hrani.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O BIOLOŠKOJ SIGURNOSTI, KARTAGENSKI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI

U cilju zaštite okoliša

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

Protokol je izrađen prema osnovnim postavkama Konvencije o biološkoj raznolikosti, koju je Hrvatski sabor ratificirao 1996. godine, a to su očuvanje biološke raznolikosti, održivo korištenje njenih sastavnica, te pravedna podjela dobrobiti proizašle iz korištenja genetskih resursa.

Do sada nije postojao obvezujući međunarodni ugovor koji bi se odnosio na prekogranični prijenos živih genetski modificiranih organizama (ŽMO), iako mnoge zemlje s razvijenim biotehnologijama, već imaju nacionalne zakonodavne okvire za biološku sigurnost.

Ratifikacijom Protokola bit će omogućena kontrola prekograničnog prijenosa, provoza, rukovanja i upotrebe svih modificiranih živih organizama koji mogu imati negativne

učinke na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, vodeći računa o opasnostima po ljudsko zdravlje.

O PRIJEDLOGU

Potencijalna korist koju čitavo čovječanstvo može imati od biotehnologije je njen doprinos razvoju medicine i poljoprivrede. No, nesumnjivo je da uz njezin razvoj idu i rizici.

U slučajevima kada ne postoji dovoljno znanstvenih spoznaja, država može primijeniti predostrožni princip i uskratiti uvozu suglasnost.

Rizici koje biotehnologija nosi prvenstveno proizlaze iz činjenice da je to relativno novo područje, te se ne zna puno o mogućim opasnostima koje ŽMO-i mogu predstavljati za

biološku raznolikost, ekološke sustave, vrste i genetske resurse, kao i za ljudsko zdravlje.

Za potrebe Protokola biološka sigurnost se temelji na principu predostrožnosti (15. Princip u okviru Deklaracije o okolišu i razvoju, donesene u Rio de Janeiru u lipnju 1992. godine), prema kojemu se, ukoliko postoji ozbiljna opasnost i mogućnost nepopravljive štete po okoliš, nedostatak pouzdanih znanstvenih činjenica ne može koristiti kao razlog za odgađanje provođenja mjera zaštite, bez obzira na financijske troškove koji radi toga nastaju.

Protokol je međunarodni ugovor koji nastoji uskladiti interese međunarodne trgovine i potrebe zaštite okoliša. On potiče primjenu takve biotehnologije koja je sigurna sa stanovišta zaštite okoliša, odnosno na način da se opasnosti za biološku raznolikost i ljudsko zdravlje svedu na minimum. Protokol nudi nekoliko mehanizama kojima se promiče biološka sigurnost.

Tako se postupak za dobivanje suglasnosti na temelju prethodne obavijesti mora provesti prije prvoga uvoza određenog ŽMO-a u zemlju gdje je namijenjen ispuštanju u okoliš. U ovakvim slučajevima izvoznik mora zemlji uvoza pismeno predočiti detaljan opis predmetnog organizma prije uvoza. Zemlja uvoza mora potvrditi primitak najave u roku od 90 dana, a zatim izdati suglasnost za uvoz u roku od 270 dana ili ga odbiti uz obrazloženje. Svrha ovog postupka je osigurati da zemlja uvoza prije samoga uvoza ima mogućnost i sposobnost procjene opasnosti koje može prouzročiti ŽMO. Države odlučuju hoće li dopustiti uvoz ŽMO-a na temelju provedene procjene opasnosti. U slučajevima kada ne postoji dovoljno znanstvenih spoznaja, država može primijeniti predostrožni princip i uskratiti uvoznu suglasnost.

Odredbe o uvozu, provožu, upotrebi i širenju genetski modificiranih organizama ne odnose se na lijekove i na one proizvode koji se upotrebljavaju u medicini, te na proizvode koji se upotrebljavaju u svrhu znanstvenih istraživanja.

Za provedbu Zakona nadležno je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, a posebno će surađivati s Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva te Ministarstvom znanosti i tehnologije. Iz državnog proračuna nisu potrebna dodatna sredstva za provedbu ovog Zakona. Predlaže se njegovo donošenje po hitnom postupku, s obzirom na iznesenu ocjenu stanja, te imajući u vidu značaj, ali i moguće posljedice nekontrolirane uporabe suvremene biotehnologije.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo te **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na zajedničkoj sjednici raspravljali su o Prijedlogu zakona o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol), uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, s Konačnim prijedlogom zakona.

Odbori podupiru donošenje ovog Zakona i ne protive se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnijeli su amandman na članak 2, čime se nomotehnički uređuje tekst.

RASPRAVA

Predstavnik predlagatelja, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, gospodin **Božo Kovačević**, obrazložio je prijedlog. Rekao je da je Protokol o biološkoj sigurnosti ili Kartagenski protokol dokument koji je nastao

Biološka raznolikost i dobro očuvan okoliš, naša su razvojna šansa i stoga je potrebno poduzeti sve mjere da tako i ostane.

temeljem Konvencije o biološkoj raznolikosti, a koje je RH stranka. "Dakle, ratificirala je tu Konvenciju, a temeljna načela koja sadrži ovaj Protokol definirana su Deklaracijom o okolišu i razvoju usvojenom u Rio de Janeiru 1992. godine".

Ova godina se u krugovima onih koji se bave održivim razvojem i zaštitom okoliša naziva "Rio pas ten", odnosno "10 godina nakon Ria". Ove godine se održava svjetski summit o održivom razvitku, koji između ostalog treba definirati i napretke na području održivog razvitka i zaštite okoliša, a koji su postignuti od 1992. do 2002. godine. Zbog toga je na sastanku stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti, koji je održan prošli mjesec u Nizozemskoj, upućen poziv svim strankama Konvencije o biološkoj raznolikosti da što je moguće prije ratificiraju Kartagenski protokol, kako bi se omogućilo da Protokol stupi na snagu.

Naime, da bi Protokol mogao stupiti na snagu potrebno je da ga ratificira 50 zemalja, a za sada ga je, prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo zaštite okoliša, ratificiralo 18 zemalja, od toga 6 europskih: Nizozemska, Švicarska, Norveška, Bugarska, Češka i Španjolska.

Prema podacima iz Tajništva Konvencije o biološkoj sigurnosti može se očekivati da će prije kraja ove godine biti dovoljan broj ratifikacija, pa bi dakle tijekom ove godine, godine koja je "Rio pas ten", mogao i ovaj Protokol stupiti na snagu, rekao je ministar.

Naglasio je da i u slučajevima kad ne postoje znanstveno nedvojbeno utvrđeni dokazi, da je upotreba određenog genetski modificiranog organizma štetna, pozivajući se na načelo predostrožnosti, zemlja može dok se ne utvrdi da organizam nije štetan, donijeti odgovarajuće odluke o ograničavanju odnosno uskratiti dozvola za uvoz takvih organizama.

"Jasno je da će prije ili kasnije biti postavljeno pitanje odnosa Protokola prema Svjetskoj trgovinskoj organizaciji", rekao je ministar. Naime, pravila WTO-a omogućavaju da tek u slučajevima kad postoje čvrsti znanstveni dokazi o mogućoj šteti koju može prouzročiti određeni proizvod zemlja može donijeti zabranu uvoza ili zabranu upotrebe takvih proizvoda.

Isto tako Svjetska trgovinska organizacija ne priznaje socioekonomske razloge, poput činjenice da uvoz genetički modificiranih žitarica može dovesti do nestanka tradicionalnih vrsta i umanjiti vrijednost lokalne kulture i tradicije. Moguće je da primjena Protokola dovede do kolizije s određenim pravilima WTO-a, ali zato svaka država mora provesti analizu svih multilateralnih sporazuma kojih je stranka i donositi odluke u skladu s time.

"Protokol o biološkoj sigurnosti priznaje da se sporazumi o okolišu i trgovini moraju međusobno nadopunjavati, a isto tako naglašava da implementacija Protokola ne mijenja prava i obveze prema već postojećim multilateralnim sporazumima".

U Hrvatskoj se vodi prilično intenzivna rasprava o odnosu prema genetski modificiranim organizmima. Ministarstvo zaštite okoliša je svojedobno pokrenulo javnu raspravu upravo o Protokolu o biološkoj sigurnosti. Tijekom te rasprave izašla su na vidjelo veoma oprečna stajališta o tome treba li ili ne zabraniti ili na neki način ograničiti uvoz genetski modificiranih organizama.

"Budući u Hrvatskoj nedostaje zakonska regulativa, temeljem koje bismo mogli donositi sve potrebne odluke, mislim da je dobro da Hrvatska ratificira Protokol o biološkoj sigurnosti, jer on nudi osnovu temeljem koje možemo provesti i daljnju regulaciju mogućeg načina upotrebe genetski modificiranih organizama", rekao je ministar.

Naglasio je da se odredbe o uvozu, provožu, upotrebi i širenju genetski modificiranih organizama ne odnose na lijekove i na one proizvode koji se

upotrebljavaju u medicini, te na proizvode koji se upotrebljavaju u svrhu znanstvenih istraživanja. Za to područje ostaju važiti već postojeće međunarodne konvencije i druga pravila.

Na kraju je rekao da predlagatelj prihvaća zajednički amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Biološka raznolikost već značajno smanjena

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorila je zastupnica **Marijana Petir (HSS)**. Rekla je da su se nove, tzv. suvremene biotehnologije razvile u posljednjih 30-tak godina. Većina njih ne izaziva negodovanje javnosti, što se ne može reći i za genetički inženjering, a posebice za stvaranje i upotrebu genetski modificiranih organizama. Rizici povezani uz proizvodnju i uporabu GMO-a razmatraju se s različitim stajališta, kao što je zdravlje ljudi, zaštita okoliša, etika, politika, zaštita potrošača, ali i ekonomski interesi. "Do sada je dokazan negativan utjecaj GMO-a na biološku raznolikost, te narušavanje ravnoteže u lokalnom eko sistemu kroz prijenos gena na organizme na koje se nije ciljalo", rekla je zastupnica.

Istaknula je da je RH potpisala i potvrdila Konvenciju o biološkoj raznolikosti, a u preambuli te Konvencije ističe se važnost biološke raznolikosti za razvoj i održavanje životnih sustava. Također, ističe se da su države odgovorne za očuvanje svoje biološke raznolikosti, te održivo korištenje svojih bioloških izvora. Upozorava se da je biološka raznolikost značajno smanjena kao rezultat nekih ljudskih aktivnosti, te je u tom smislu bitno predvidjeti, spriječiti i napasti uzroke osiromašenja.

Zastupnica je podsjetila da je Hrvatska, što se tiče svoje biološke raznolikosti, pri samom vrhu svjetske top ljestvice, i upravo stoga HSS vrlo često i upozorava na važnost očuvanja takve biološke raznolikosti.

"Biološka raznolikost i dobro očuvan okoliš, naša su razvojna šansa i stoga je potrebno poduzeti sve mjere da tako i ostane". U okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti potpisan je i Protokol o biološkoj sigurnosti, odnosno Kartagenski protokol, koji predstavlja prvi sporazum na svjetskoj razini koji regulira problematiku prekograničnog kretanja GMO-a, sa ciljem zaštite ljudi i okoliša kroz uspostavu praktičnih sigurnosnih postupaka rukovanja tim organizmima.

Osvrnula se na članak 2. stavak 4. Protokola gdje se kaže da je svaka država potpisnica slobodna poduzimati mjere koje pružaju bolju zaštitu u očuvanju i održivom korištenju biološke raznolikosti, nego što se to traži Protokolom. "Dakle, radi se o međunarodnom ugovoru, koji predstavlja ujednačavanje minimuma zaštite, a zemlje stranke mogu ići iznad tog minimuma zaštite".

Iz članka 14. Kartagenskog protokola proizlazi da zemlje članice mogu sklapati i regionalne sporazume. Zastupnici HSS-a podupiru prijedlog o regionalnom pristupu, odnosno proglašenju čitave ove naše regije zonom slobodnom od genetski modificiranih organizama.

Kartagenski protokol obvezuje zemlje stranke na donošenje nacionalnih propisa kojim će se urediti pitanja oko genetski modificiranih organizama i proizvoda. Klub zastupnika HSS-a poziva na ispunjenje ove obveze.

"Smatramo da je jedan od temeljnih koraka za ispunjavanje ove obveze upravo ratifikacija Kartagenskog protokola i njegovo ugrađivanje u nacionalno zakonodavstvo", rekla je zastupnica.

Na kraju je rekla da će Klub zastupnika HSS-a podržati ratifikaciju ovoga protokola.

Procjena opasnosti za okoliš

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik **Tonči Tadić (HSP)**. Izrazio je zadovoljstvo u ime Kluba zastupnika HSP-a što je ovaj Protokol o biološkoj sigurnosti

Kartagenski protokol konačno na raspravi u Hrvatskom saboru, "jer nam on daje mogućnost za cijeli niz zakonodavnih koraka u cilju zaštite okoliša i ljudskog zdravlja u RH".

Rekao je da Kartagenski protokol pruža mogućnost zemljama članicama da prema svojoj procjeni opasnosti za okoliš zabrane uvoz određenih organizama. U ovom slučaju to se u prvom redu odnosi na genetski modificirane organizme. Dakle, radi predostrožnosti se može zabraniti, odnosno uskratiti uvoz genetski modificiranih organizama, čak ako za to ne postoji potpuno jasna znanstvena potvrda da nisu štetni.

"Suvišno je napominjati da je očuvan i čist okoliš naša najveća vrijednost i stoga ne postoji nikakav razlog da Hrvatska u tom smislu ne učini odlučne korake, a to je da pristupi ovakvom Protokolom, ma što to zapravo kasnije značilo, jer svaka šteta koju ćemo imati u vidu određenih međunarodnih pritisaka od strane multinacionalnih korporacija bit će manja od one štete koju možemo pretrpjeti radi nekontroliranog uvoza genetski modificiranih organizama u Hrvatsku", rekao je zastupnik.

Naglasio je da se ovaj Protokol ne protivi bio-tehnologiji, znanstvenim istraživanjima, biotehnologiji u području medicine. "Međutim, u svemu tome treba imati jednu jasnu kontrolu i u prvom redu misliti na očuvanje zdravlja ljudi i očuvanje okoliša".

Zaključio je izlaganje rekavši da je dobro pristupiti ovom Protokolom, a HSP će podupirati njegovu dosljednu primjenu.

Ovime je zaključena rasprava o tekstu zakona. Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Zastupnici su jednoglasno, sa 93 glasa "za" prihvatili Zakon o potvrđivanju Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

S.F.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

Značajna novina - konsenzualni završetak postupka

Hrvatski je sabor, nakon opširne rasprave, većinom glasova prihvatio Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku koji je već u prvoj fazi poboljšana prijedlozima iz rasprave, a potom u drugom čitanju prihvaćenim amandmanima.

Vladi se, glede ovog Prijedloga, prigovaralo da ubrzava njegovo donošenje radi poznatih aktualnih slučajeva, što je pak, ona odbacivala ukazujući na katastrofalno stanje u pravosuđu, na velik broj neriješenih predmeta, odugovlačenje i zastarijevanje postupaka. Također se ukazivalo na neustavnost nekih od predloženih odredbi.

Zastupnici su u svojim raspravama izražavali puno razumijevanje za ove argumente predlagatelja, te su i sami ukazivali na brojne slučajeve i ocjene o neučinkovitosti našeg pravosuđa, i suglasili se s time da zakonodavac takvu praksu treba što prije onemogućiti.

U raspravi je najviše interesa i osporavanja oporbenih zastupnika, izazvalo predloženo rješenje o konsenzualnom završetku postupka u prethodnoj raspravi, i prigovaralo predlagatelju što je u Prijedlog ugradio odredbe koje smatraju neustavnima.

Pohvale su se, međutim, odnosile na novine za koje su se godinama borile nevladine udruge, a tiču se izdvajanja nasilnika iz obitelji, te podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji.

Budući da se radi o složenoj materiji koja će svoje kvalitete ili nedostatke pokazati u praksi, zaključeno je da na njoj treba permanentno raditi.

O PRIJEDLOGU

Od stupanja na snagu i primjene Zakona o kaznenom postupku

protekle su četiri godine, a postupovne odredbe i novi instituti u praksi sudbene vlasti nisu u dovoljnoj mjeri mogli ostvariti neka od osnovnih načela kaznenog postupka. Jedno od njih je u članku 10. Zakona prema kojem okrivljenik ima pravo da u najkraćem roku bude izveden pred sud te oslobođen optužbe ili osuđen u skladu sa zakonom, pri čemu je sud dužan postupak provesti bez odugovlačenja (razumno trajanje postupka).

Svrha je kaznenog postupka, navodi predlagatelj, da se sudskom odlukom utvrdi opravdanost tvrdnji i zahtjeva optužbe o tome je li počinjeno kazneno djelo, tko ga je počinio, te može li se počinitelju izreći kazna ili druga mjera predviđena materijalnim kaznenim pravom.

Osim učinkovitosti težnja je spriječiti neutemeljeni kazneni progon i osudu nevine osobe.

Budući da je težnja ubrzanju vođenja kaznenog postupka traži se da zakonodavac tijelima kaznenog postupka omogući što veću slobodu u postupanju.

Na izradi ovog prijedloga zakona radila je radna skupina te je načelno raspravila okvir i domet novele. Predlagatelj navodi da se preporukom Vijeća Europe, o kriminalnoj politici u zemljama članicama, traži, temeljem načela vladavine prava te postulata zadržavanja kriminaliteta u prihvatljivim granicama, da države članice, utvrde i provode koherentnu kriminalnu politiku. Stoji na stajalištu da ona mora biti utemeljena na sprečavanju kriminaliteta, prevenciji kaznenih djela, individualnoj reakciji na počinjena kaznena djela i socijalnoj reintegraciji počinitelja, kao i pomoći žrtvama kaznenih djela.

Predlagatelj navodi da je Hrvatska u sadašnjem razdoblju suočena s hitnom potrebom ispitivanja točaka koje uzrokuju zastoje ili poteškoće u

redovitom tijeku kaznenoga postupka. Uzroke treba otkloniti što je prije moguće, kako bi u tom važnom području zakonodavstva i prakse bili zajamčeni postulati pravne države.

Učinkovitost kaznenoga postupka nastoji se postići brojem ograničenih ali važnih novosti. Pojava zloupotreba prava sudionika postupka u praksi je postala problem koji u pojedinim primjerima vrlo negativno utječe na postupanje. Imajući u vidu takve pojave, prema uzoru na neka druga zakonodavstva (posebice ona u sustavima common law) dodan je u članku 10. novi stavak 3. kojim sud u slučaju očigledne zloupotrebe procesnih prava, rješenjem koje je odmah izvršno, trajno ili privremeno, oduzima ta prava. Ta odredba omogućuje sudu da nastavi postupak u slučaju očiglednoga opstrukcionizma, a konačnu ocjenu o tome donosi viši sud u povodu žalbe sudionika koja nema odgovodno djelovanje.

Nadležnost suca pojedinca je proširena na predmete za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina, što je u skladu s rješenjima u stranom pravu (primjerice posljednjim promjenama u talijanskom zakonodavstvu), a tim se rješenjem nastoji bitno pospješiti postupanje u cjelini područja lakšega kriminaliteta, a rješenje je znatno ekonomičnije od dosadašnjeg. Određena kaznena djela su zbog svoga značaja izdvojena i za njih je predviđeno suđenje u vijeću.

Značajno skraćivanje postupka

Izmjene funkcionalne nadležnosti suda u skraćenom postupku povezane su s drugim promjenama usmjerenim u istom cilju. Tako se predmeti kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina, prema novom ustroju, sude u skraćenom

postupku, a time postupci značajno skraćuju.

I druge odredbe o skraćenom postupku su izmijenjene i dopunjene u cilju veće jasnoće i jednostavnosti, a time i brzine postupanja, ali bez utjecaja na dostignuti stupanj očuvanja prava okrivljenika u postupku.

Među ostalim izmjenama i dopunama uvodnoga djela, posebno su važne izmjene u pravnom položaju državnoga odvjetnika.

Odredbama su osnažena načela razmjernosti i supsidijarnosti kaznenog postupka. Mjere opreza sadržajno su upotpunjene i izmijenjene (članak 90.), a za te mjere razrađeni su provedbeni zakonski propisi (članci 90a, 90b i 90c) što je značajno sa stajališta jasnog uređenja mjera ograničenja ljudskih prava. U odredbama o zadržavanju unesene su izmjene i dopune članka 100. kojima se precizira najdulje trajanje te mjere, propisi o uhićenju su usklađeni s policijskim zakonodavstvom, a pojedini izričaji sastavljeni na jasniji način.

Nekoliko je bitnih izmjena u odredbama o pritvoru. Pritvorski razlog iz članka 102. stavak 1. točka 4. izmijenjen je na način da je uz katalog kaznenih djela, postavljen jasan cilj određivanja pritvora i sužavanjem primjene te pritvorske osnove na najteža kaznena djela, ako je to neophodno potrebno zbog težine kaznenog djela.

Prvi put se u hrvatsko zakonodavstvo uvodi kućni pritvor. Time se katalog mjera osiguranja postupka značajno proširuje, ali se ujedno uvodi mjera ograničenja slobode koja je manje jakosti zahvata od klasičnog pritvora. Taj oblik pritvora propisan je posebnim odredbama (članci 102a i 111a), a može biti određen ako se svrha određivanja pritvora može postići zabranom da se osoba udaljuje iz stana ili drugog prostora u kojemu boravi. Ovom se mjerom u hrvatsko zakonodavstvo uvode rješenja koja otprije postoje u velikom broju razvijenih zemalja.

Trajanje pritvora je reformirano selektivno - produljeno je za najteža kaznena djela, a skraćeno za ona najlakša. Ukupno trajanje pritvora za najteža kaznena djela (za koja se može izreći kazna dugotrajnog zatvora) povećano je na tri godine (članak 109. stavak 1. točka 5.), a nakon donošenja presude (do njene pravomoćnosti) precizno su određeni rokovi trajanja pritvora (članak 109., stavci 2. do 4.).

U vrijeme trajanja pritvora uračunava se svako lišenje slobode (članak 106. stavak 1.); prije podnošenja optužnog prijedloga u skraćenom postupku pritvor može trajati onoliko koliko je potrebno da se provedu istražne radnje, ali ne dulje od osam dana (članak 106. stavak 5.); nakon predaje optužnice ili optužnog prijedloga okrivljenik i njegov branitelj mogu sudu predložiti ukidanje pritvora kad nastupe okolnosti zbog kojih pritvor više nije neophodan (članak 107a); pritvor prema okrivljeniku zbog opasnosti uzrokovane duševnim smetnjama mogao bi se izvršavati samo u bolnici za osobe lišene slobode ili odgovarajućoj psihijatrijskoj ustanovi (članak 111. stavak 3.) a ne u zatvoru kao do sada.

Obveza državnog odvjetnika i policije na čvršću suradnju

Što se tiče odredbi o prethodnom postupku, položaj državnoga odvjetnika i njegov odnos prema drugim sudionicima u procesu istraživanja kaznenoga djela ima ključnu važnost jer je državni odvjetnik tijelo koje obavlja kazneni progon za kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti. U suvremenom europskom zakonodavstvu je s obzirom na rečeno, državni odvjetnik nositelj djelatnosti otkrivanja kaznenoga djela i počinitelja i subjekt kaznenoga progona. Predloženim izmjenama u članku 42. uvodi se pravo i dužnost državnoga odvjetnika da upravlja izvidima kaznenih djela i povjerava njihovo izvršenje policiji. Na taj način se nastoji državnoga odvjetnika i policiju obvezati na čvrstu ciljanu funkcionalnu suradnju u području otkrivanja kaznenih djela i počinitelja i pokretanja kaznenoga postupka. Tako državni odvjetnik postaje središnji subjekt predistražnoga postupka.

U skladu s ranije rečenim, precizirani su odnosi između državnog odvjetnika i redarstvenih vlasti tijekom izvida kaznenih djela. Dosadašnji propisi članka 174. nisu jasno određivali taj odnos, poglavito ne u pogledu pitanja jesu li redarstvene vlasti i u kojem roku, dužne poduzeti sve mjere i radnje koje je od njih državni odvjetnik zahtijevao. To je često bilo uzrokom kašnjenja i loše kvalitete policijskih izvida. Predložena rješenja u članku

174. stavku 2. otklanjaju tu dilemu (tome korelira dužnost obavještanja državnog odvjetnika od strane policije kada je samoinicijativno pokrenula izvide prema članku 177. stavku 1.); u članku 174. stavku 3. pojačavaju dužnost drugih državnih tijela, te banaka (u pogledu podataka koji nisu zaštićena tajna) da državnom odvjetniku dostavljaju potrebne obavijesti te za povredu te dužnosti ustanovljavaju sankcije te državnom odvjetniku preciznije reguliraju način prikupljanja obavijesti od osumnjičenika (članak 174. stavak 4.). Predloženim izmjenama sustav predistražnoga postupka (otkrivanja kaznenoga djela i počinitelja) nastoji se urediti kao funkcionalno povezanu, međusobno usklađenu koherentnu cjelinu u kojoj središnje mjesto ima državni odvjetnik, a najvažniju operativnu ulogu policija, time da se na predloženi način obje komponente nastoje jasno povezati.

Precizira se i pojednostavljenje postupanja državnog odvjetnika u slučaju kada o kaznenoj prijavi odlučuje prema načelu svrhovitosti kaznenog progona (članak 175.) te upućivanje Glavnog državnog odvjetnika RH da o odustanku od kaznenog progona osobe koja je pripadnik zločinačke organizacije odlučuje pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonom (članak 176.), u ovom slučaju, Zakonom o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Time se limitira, u dosadašnjoj praksi sporan opseg diskrecionog odlučivanja državnog odvjetnika prema načelu svrhovitosti.

Izvidi kaznenih djela u predloženim se izmjenama i dopunama nisu mogli zaobići. Složenost određenih pojava kaznenih djela nalaže proširenje općih izvida kaznenih djela kojima se otkrivaju kaznena djela i počinitelji, ali čiji se rezultati osim iznimno, ne mogu upotrijebiti kao dokaz. U tom smislu predlaže se uvesti nekoliko novih izvida (poligrafsko testiranje, promatranje, nadzor na isporukom predmeta itd.).

U posebnim izvidima kaznenih djela predviđena su dva nova oblika, mogućnost njihove primjene uz pristanak oštećenika, što je posebice važno za istraživanje kaznenih djela iznude, ucjene itd., te preciznije određeni uvjeti primjene i dokazna upotreba u postupku.

Donošenje presude u istrazi

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku sadrži ovlašćujuće klauzule za policiju da poduzmu anticipirane istražne radnje "ako postoji opasnost od odgode" u koje osim tradicionalnih pretraga stana i osoba, oduzimanja predmeta i očevida, ubraja prepoznavanje (koje je prvi put sada posebno regulirano, članci 243a. i 243b.) te uzimanja otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članci 184. i 246a).

Među odredbama o istrazi - Donošenje presude na zahtjev stranaka u istrazi, smatra predlagatelj, značajno bi doprinijela ubrzanju kaznenog postupka prema kojoj je moguće donošenje presude od strane istražnog suca na temelju dogovora stranaka već u ovoj fazi postupka, za kaznena djela do deset godina zatvora. Istražni suci kvalificirani su za presuđivanje, a i do sada su u istrazi donosili važne odluke od pritvora do odluka o okončanju kaznenog postupka. Ovime se značajno dobiva na brzini postupanja jer se konsenzualni element koristi za okončanje postupka u fazi istrage, pa se time izbjegavaju dugotrajne i skupe glavne rasprave (članak 190a).

Među odredbama o istražnim radnjama, značajne dopune su izvršene kod: odredaba o pretrazi (članci 211, 211a, 211b, 213, 214. i 216.) u kojima je pojačana zaštita ustavnopravno zajamčene nepovredivosti doma te drugih, s njim izjednačenih prostora i objekata; odredaba o ispitivanju svjedoka, u kojima je težište stavljeno na zaštitu tzv. ugroženih svjedoka (dijete oštećeno kaznenim djelom, članak 238. stavak 5.; osobe koja bi se svojim svjedočenjem izložila opasnosti po život, zdravlje itd., članci 238a. do 238e.); te odredbe o vještačenju (članak 264.) u pogledu njihove sukladnosti s novom koncepcijom postupanja s (ne)ubrojivim počiniteljima kaznenih djela (članci 456. do 462.).

Odredbe o glavnoj raspravi dopunjene su pojedinim normama kojima se otklanjaju dosadašnje nejasnoće (npr. članak 305. stavak 4, 310. stavak 1, 318. stavak 2, 319, 320, 320b, 321, 323. stavak 2., 331. stavak 1, 334. stavak 1, 335. stavak 2, 341. stavak 4.), prilagođavaju se nekim novim procesnim figurama (npr. raspravnoj sposobnosti, koja se uvodi zbog konsolidiranja postupka s

duševno bolesnim okrivljenicima, pojačava procesna disciplina (povećanjem novčanih kazni, članak 308. stavak 3.), omogućava se održavanje glavne rasprave bez nazočnosti optuženika koji se sam stavi u stanje procesne nesposobnosti (čl. 307.) ili nastoji osuvremeniti zapisničko bilježenje tijekom glavne rasprave, koje je do sada kod nas često trpjelo kritike zbog svoje sporosti, koja je postala akutnom naročito nakon uvođenja modela unakrsnog ispitivanja optuženika, svjedoka ili vještaka od stranaka (članak 313. stavak 2. i 315. stavak 5.).

Odredbe o pravnim lijekovima sadržavaju samo minimalne izmjene u pogledu žalbe, koje proizlaze iz promjena propisanog tijeka glavne rasprave ili zahtjeva da se neki koraci u žalbenom postupku bolje odrede (npr. članak 363. stavak 7, 365. stavak 4, 367. stavak 1. točke 8. i 11, 370. stavak 1, 372, 398. stavak 4.).

Postupci prema okrivljenicima s duševnim smetnjama

Odredbe o skraćenom postupku izmijenjene su u većem djelu, u cilju ubrzanja i pojednostavljenja tog oblika našeg kaznenog postupka, koji je čest u praksi. Izmjene funkcionalne nadležnosti suda u skraćenom postupku povezane su s drugim promjenama usmjerenim istim cilju. Tako se predmeti kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina, prema novom ustroju, sude u skraćenom postupku. Time bi se postupci u takvim predmetima značajno skratili. Konačno, o čemu se govori na odgovarajućem mjestu ovoga obrazloženja i druge odredbe o skraćenom postupku su izmijenjene i dopunjene u cilju veće jasnoće i jednostavnosti, a time i brzine postupanja, ali bez utjecaja na dostignut stupanj očuvanja prava okrivljenika u postupku. To se odnosi na snimanje tijekom rasprave (članak 440a) te rekonstrukcije glavne rasprave (članak 442.) s tim da se u određenim situacijama, sudac oslobodi izrade pisane presude (članak 442a).

Nadalje, odredbe o posebnim postupcima pretrpjele su veće izmjene, a odnose se na postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama. Pravni položaj počinitelja kaznenih djela s duševnim smetnjama kod nas je nezadovoljavajući, kako na zakonskoj razini tako i na razini

provedbe postojećih propisa, kaže predlagatelj. Naše kazneno zakonodavstvo je ovdje podnormirano, neusklađeno s Ustavom i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U suradnji s radnom skupinom ovog Ministarstva za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama predložene su sljedeće promjene odredaba Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na okrivljenike s duševnim smetnjama: pritvor prema okrivljeniku zbog opasnosti uzrokovane duševnim smetnjama (članak 458. stavak 1.) mogao bi se izvršavati samo u bolnici za osobe lišene slobode ili odgovarajućoj psihijatrijskoj ustanovi (članak 111. stavak 3.) a ne u zatvoru kao do sada; uvodi se pojam "raspravne nesposobnosti", po uzoru na strana zakonodavstva, zbog duševnih smetnji za okrivljenike koji zbog duševnih smetnji nisu sposobni sudjelovati u kaznenom postupku (članak 199. stavak 1.) te obvezna obrana za raspravno nesposobna okrivljenika; ograničava se trajanje zadržavanja zbog provođenja vještačenja psihijatrijskim pregledom do dva mjeseca (članak 264. stavak 2.); sam postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama u Glavi XXVIII. usklađen je s Glavom VII. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama koja propisuje postupak prisilnog smještaja za počinitelje s duševnim smetnjama; popunjene su pravne praznine i cjelovito je uređen pravni položaj tih osoba u kaznenom postupku na način koji im garantira sva ustavna i konvencijska prava; ukinut je preventivni prisilni smještaj za raspravno nesposobne okrivljenike s duševnim smetnjama.

U tekstu Konačnog prijedloga zakona nastale su određene razlike zbog usvajanja mišljenja i primjedbi Vrhovnog suda, Državnog odvjetništva RH, Odbora za zakonodavstvo, Odbora za pravosuđe, pojedinih zastupnika te uvažениh primjedbi i prijedloga stručne javnosti.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst na zajedničkoj su sjednici razmotrili **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** i **Odbor za zakonodavstvo** Hrvatskog sabora. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav razmotrio

je konačni prijedlog kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi su odbori konstatali da je stanje u pravosuđu zabrinjavajuće jer mnogi postupci zbog zastare nisu završeni i podržao je namjeru predlagatelja da se postigne efikasnije djelovanje pravosuđa.

Međutim, odbori drže da svi zakoni i drugi propisi, pa tako i ovaj Konačni prijedlog zakona, moraju biti u skladu s ustavnim odredbama koje uređuju ta pitanja. Zbog toga su u raspravi ukazali na pojedine odredbe upitne s ustavnopravnog stajališta.

Odredbu članka 2. Konačnog prijedloga zakona kojom je propisano da će sud stranci koja u kaznenom postupku svojom radnjom očigledno zlorabljava pravo iz ovog Zakona rješenjem trajno ili privremeno uskratiti pravo na tu radnju te da žalba ne odgađa izvršenje, odbori smatraju upitnom jer smatraju da je trajno uskraćivanje nekog prava protuustavno, a ocjenu suda da se radi o zloropotrebi prava proizvoljnom. Po ocjeni odbora tako generalna odredba u Konačnom prijedlogu zakona nepotrebna je i može se različito tumačiti te je treba brisati i zakonom precizno odrediti ograničenja koja će isključiti zlorabe.

Upitnom odbori smatraju i odredbe članaka 15. i 16. Konačnog prijedloga zakona koje su suprotne ustavnoj odredbi po kojoj okrivljenik ima pravo da se brani sam ili uz branitelja po svom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom. S tim u vezi odbori drže da se Konačnim prijedlogom zakona može propisati način za postavljanje besplatnog branitelja ali se okrivljeniku ne može uskratiti pravo da se brani sam ili da bira branitelja koji će ga braniti. Zbog toga odbori predlažu da se i odredbe članaka 15. i 16. brišu.

Odbori smatraju neprimjerenim rješenje u članku 53. Konačnog prijedloga zakona kojim se propisuje fiksna paušalna svota kao prihod Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa te predlažu brisanje te odredbe.

Odredbu članka 149. Konačnog prijedloga zakona odbori smatraju neprimjerenom jer drže da slučaj ako presuda nije napisana i otpremljena u roku od mjesec dana ne može biti bitna povreda odredaba kaznenog postupka već razlog za stegovnu

odgovornost suca te predlažu da se ta odredba briše.

U skladu s naprijed iznesenim primjedbama odbori su utvrdili amandmane na tekst Konačnog prijedloga zakona.

Odbori su u raspravi iznijeli primjedbe ustavnopravne naravi i na slijedeće odredbe: uvođenja video nadzora kod određivanja kućnog pritvora okrivljenika. Naime, odredbom članka 38. Konačnog prijedloga zakona predviđeno je određivanje primjene elektroničkog ili video nadzora za vrijeme trajanja kućnog pritvora uz suglasnost okrivljenika. S obzirom na ustavnu odredbu kojom se svakom jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti, odbori drže da uz suglasnost okrivljenika treba pribaviti i suglasnost članova njegova kućanstva.

Odbori smatraju da se s ustavnopravnog aspekta otvaraju pitanja vezana uz odredbu članka 74. Konačnog prijedloga zakona kojom je propisano da državni odvjetnik može donositi rješenja o odgodi kaznenog progona bez naknadne suglasnosti suda te se postavlja pitanje u kojem postupku to državni odvjetnik obavlja i nije li to protivno ustavnoj odredbi po kojoj svatko ima pravo da mu zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama.

Iz istog je razloga s ustavnopravnog stajališta upitna i odredba članka 90. Konačnog prijedloga zakona prema kojoj se istražni sudac poistovjećuje sa sudom te se propisuje da se stranke u kaznenom postupku za kaznena djela za koja se može izreći kazna zatvora do deset godina mogu sporazumjeti i zatražiti od istražnog suca da okrivljeniku izrekne novčanu kaznu ili kaznu zatvora. S tim u vezi odbori su podsjetili da u našem ustavnopravnom poretku postoji presumpcija da je svatko nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja, a da rečena odredba Konačnog prijedloga zakona nije sukladna s tom postavkom jer se iz odredbe ne može zaključiti da li je okrivljenik priznao krivnju. Također, postavlja se pitanje položaja okrivljenika u takvom postupku, a s obzirom na ustavnu odredbu o zabrani prisile na priznavanje krivnje.

Spomenuto rješenje Konačnog prijedloga zakona u svojoj teorijskoj postavci teži ostvarivanju načela efikasnosti, ali otvara moguće probleme i nedorečenosti u njegovoj primjeni. To su, primjerice, moguća povreda načela materijalne istine, neuduciranost istražnih sudaca za provođenje ovakvog postupka te uvođenje instituta anglosaksonskog prava u hrvatski pravni sustav bez temeljite razrade modaliteta ovoga instituta, odnosno analize njegove praktične primjene.

Iako odredba članka 127. Konačnog prijedloga zakona također teži ostvarivanju načela efikasnosti, odbori su je ocijenili ustavnopravno upitnom s obzirom na ustavnu odredbu po kojoj okrivljenik ima pravo da mu se sudi u njegovoj nazočnosti ukoliko je dostupan sudu. Naime, odbori drže da je okrivljenik, iako se sam stavio u položaj ili stanje uslijed kojeg nije mogao biti nazočan na glavnoj raspravi, dostupan sudu te to ne može biti razlog da se glavna rasprava održi u njegovoj odsutnosti.

Zbog navedenoga odbori predlažu da predlagatelj do početka primjene Zakona pomno prati njegovo ostvarivanje, posebno odredbe na koje su odbori iznijeli primjedbe s ustavnopravnog stajališta.

U raspravi je Odbor za Ustav utvrdio amandmane jednoglasno, a Odbor za zakonodavstvo većinom glasova.

Nakon rasprave odbori su većinom glasova predložili Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon.

Odbor za pravosuđe je proveo raspravu u kojoj je uvodno predstavnik predlagatelja izvijestio članove Odbora o bitnim značajkama predmetnog Konačnog prijedloga zakona, razlikama koje su unijete u tekst kao rezultat primjedbi sudbenih tijela na Prijedlog zakona, te saborskih rasprava, u odborima i na plenarnoj sjednici. Predlagatelj je posebno obrazložio razloge i značaj uvođenja instituta konsenzualnog završetka kaznenog postupka u tijeku istrage tj. donošenje presude na zahtjev stranaka u istrazi.

U raspravi koja je uslijedila utvrđeno je da je prihvaćena većina primjedbi Odbora za pravosuđe iz prvog čitanja te bitne primjedbe Vrhovnog suda Republike Hrvatske koje je Odbor podržao. Radi se poglavito o izostavljanju odredbi o pripremama za glavnu raspravu te proširenje nadležnosti županijskih

sudova za kaznena djela iz članka 292. stavka 2. Kaznenog zakona, osim pod određenim uvjetima.

Ponovo je podržana redefinirana i doradena uloga državnog odvjetnika u pojedinim fazama postupka sukladno ustavnim rješenjima, njegova naglašena autonomija, poglavito pozicija u odnosima s policijom ali i nova uloga u konsenzualnom dovršetku kaznenog postupka. Zatim, podržana su sva rješenja uz skraćeni postupak i mogućnost suspenzije procesnih prava u slučaju njihove zloporabe.

Sve predložene mjere na crti su ubrzanja kaznenog postupka pri čemu se, međutim, uvijek otvara pitanje sukoba odnosno optimalnog odnosa između nekoliko temeljnih načela kaznenog postupka. To su načela efikasnosti, utvrđivanja materijalne istine i neposrednosti s jedne strane ali i načelo zaštite prava okrivljenika koje s prethodnima stoji u izvjesnoj opreci.

Pravna teorija i praksa, međutim, kao korektiv prije spomenutih načela sve više ističu i na njemu osnivaju nova rješenja u kazneno procesnom pravu; to su ona koja se temelje na načelu pravičnosti. Ovo načelo otvara put konsenzualnom dovršetku kaznenog postupka i bez često nemogućeg dosljednog provođenja načela materijalne istine i korištenja svih procesnih instrumenata postavljenih za njegovu realizaciju. Osim toga, ne postoje egzaktni podaci i dokazi ni empirijska istraživanja o potpunosti ostvarivanja ovoga načela od sudaca u postupku.

I konsenzualnim dovršetkom postupka pravda je zadovoljena, ujedno je i brža, krivcu se izriče kazna koju on bolje prihvaća a sam postupak je mnogo brži i jeftiniji.

Nadalje, iskustva europskog kontinentalnog prava kroz komparativne analize pokazuju da zadnjih dvadesetak godina prevladavaju upravo ova stajališta i na njima osnovana praktična rješenja koja daju odgovarajuće rezultate u smislu bržeg, efikasnijeg i pravičnijeg suđenja.

Predlagatelj je u novom članku 190a. predvidio, iz svih rečenih razloga, donošenje presude na zahtjev stranaka u fazi istrage. Dakle, presudu na temelju konsenzusa stranaka u postupku donosi istražni sudac. Uz svu podršku ovom načinu dovršetka postupka ipak je izražena određena dvojba oko ove nove ovlasti i uloge istražnog suca, poglavito iz

razloga jer su, po prirodi posla, istražni suci do sada u svom radu bili izvan procesa glavne rasprave, korištenja svih na nju vezanih instrumenata u utvrđivanju krivnje i odgovornosti te na tom temelju izricanja odgovarajućih sankcija.

Izražena je, dakle, sumnja u mogućnosti istražnih sudaca da donose presude i izriču utemeljene sankcije.

Prevladao je, međutim, stav kako je istražni sudac ipak sudac s dovoljnim iskustvom u primjeni odredbi kaznenog procesnog prava čija se kompetentnost može osnažiti dodatnom edukacijom do 1. siječnja 2003. godine, do početka primjene ovog novog kaznenoprocenog instituta.

Vjerojatno će cijeli proces primjene ovog instituta započeti malim brojem slučajeva u kojima će se primjenjivati ali taj broj će svakako rasti spoznajama okrivljenika da ionako ne mogu izbjeći suđenje, povećanjem efikasnosti izricanja i izvršenja sankcija koja je veća što je izrečena brže iza izvršenja djela, te odgovarajućeg snalaženja i prihvaćanja instituta od istražnih sudaca i državnih odvjetnika.

Drugo pitanje koje je izazvalo raspravu je rješenje vezano uz članak 149. prema kojem bitna povreda odredaba kaznenog postupka postaje činjenica da presuda nije napisana i otpremljena u roku iz članka 358. stavka 1. važećeg Zakona.

Ovdje je izraženo stajalište kako po sadržaju, biti i značaju propust suca ove naravi ne spada u korpus apsolutno bitnih povreda odredaba kaznenog postupka već bi to prije bio određeni oblik i stupanj povrede sudačke dužnosti o kojoj bi u stegovnom postupku trebalo odlučivati Državno sudbeno vijeće.

Prevladalo je stajalište kako je nužno uvesti snažnu procesnu disciplinu i u ovom segmentu kaznenog postupka, bez obzira na objektivne teškoće zbog složenosti pojedinih predmeta i opsežnih spisa jer su mnogobrojni primjeri višegodišnjeg trajanja izrada i otprema presuda kao drastični primjeri neažurnosti u postupanju i opstrukciji pravde i prava sudionika u postupku. Ocijenjeno je nužnim predloženu mjeru proširiti i na građanski postupak kako bi se postigla istovjetnost rješenja zbog istovjetnosti problema.

Zaključno, iznijeta je ocjena kako je predloženi projekt nužan, u mnogim svojim rješenjima prihvatljiv i kvalitetan te izraz konsenzusa i ocjene predlagatelja, zakonodavca i sudbene vlasti o objektivnim mogućnostima i dosezima predloženih izmjena Zakona o kaznenom postupku.

Odbor za ravnopravnost spolova razmotrio je predloženi zakon kao zainteresirano radno tijelo. Posebnu pažnju posvetio je pitanjima koja se have problematikom nasilja u obitelji te je izrazio zadovoljstvo što zakon donosi nekoliko odredbi koje se izričito tiču i nasilja u obitelji. Njihovo je donošenje nužno kako bi se upotpunila zaštita žrtava nasilja u obitelji i preveniralo takvo postupanje.

Odbor je u svome izvješće ukazao na odredbu Ustava koje reguliraju osobne i političke slobode i prava te na to da je u kaznenopravni sustav uvedeno novo kazneno djelo nasilničko ponašanje u obitelji za koje se predviđa kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine za dovođenje člana obitelji u ponižavajući položaj nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem, te će sud moći izricanjem uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom, obvezati počinitelja na sudjelovanje u postupku psihosocijalne terapije u specijaliziranim ustanovama u okviru nadležnih državnih tijela, s ciljem otklanjanja nasilničkog ponašanja.

Odbor posebno podupire izmjene i dopune koji se odnose na sljedeće članke - na članak 27. stavak 2. a navodi kao mjeru opreza pod tokom 4. zabranu približavanja određenoj osobi i zabranu uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom. Članak 27. stavak 3 navodi da se mjerama opreza ne može ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti stan, te pravo na nesmetane veze s ukucanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom posvojenikom ili posvojiteljem osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog na štetu neke od tih osoba. Članak 28. kojim se dodaje novi članak 90.a. u stavku 4. navodi da će u rješenju kojim se nalaže mjera opreza zabranom približavanja određenoj osobi i zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, sud odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljenik ne smije približiti određenoj osobi, te zabraniti uspostavljanje izravne ili neizravne veze s određenom osobom. S tim u skladu u novom članku 90.b stavak 2.

navodi se da tu mjeru opreza izvršava redarstvena vlast. Članak 74. donosi promjenu članka 175. u kojem se traži suglasnost oštećenika i privola osumnjičenika i pripravnost da ispuni jednu ili više obveza koje se navode u tom članku, od kojih je posebno zanimljiva obveza podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.

Odbor smatra da će se ovim izmjenama kao i novim Obiteljskim zakonom i Zakonom o sprečavanju nasilja u obitelji osigurati potrebne norme za što učinkovitiju borbu protiv nasilja u obitelji i podržao donošenje zakona.

AMANDMANI

Neustavno

Klub zastupnika HDZ-a podnio je četiri amandmana. Brisanje članka 2. zatraženo je uz upozorenje da je uskraćivanje zakonskog prava stranci u postupku neustavno i da ocjena suda da se radi o zloupotrebi prava stranke može biti proizvoljna ili arbitrarna. Iz sličnog je razloga zatraženo brisanje članka 190a. **Obrazloženje:** upitna je ustavnost predložene odredbe o konsenzualnom završetku kaznenog postupka u tijeku istrage. Uz to, za preuzimanje takvog instituta, stranog konti-

Ocjena suda da se radi o zloupotrebi prava stranke može biti proizvoljna ili arbitrarna.

entalnom pravnom sustavu kao što je hrvatski, potrebno je provesti sva potrebna istraživanja i pripreme. Klub je ocijenio da istražni suci u ovom trenutku nisu, a neće biti niti za sedam mjeseci, ni približno spremni ni ekipirani da bi mogli kvalitetno primjenjivati ovaj pravni institut.

U obrazloženju trećeg amandmana stoji da slučaj kad presuda nije napisana i otpremljena u roku mjesec dana ne može biti bitna povreda odredaba kaznenog postupka već eventualno razlog za stegovnu odgovornost suca. Takva će odredba, osim toga, zasigurno pridonijeti odugovlačenju kaznenog postupka, a

ne njegovu ubrzanju, što je cilj novele zakona - smatraju zastupnici ovog kluba.

Zahtjev za brisanjem članka 192. Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku obrazložen je upozorenjem da bi takvom odredbom kazneno procesno pravo odustalo od postulata o vremenskom važenju zakona i uvelo retroaktivnu primjenu novog zakona. Zaštita prava okrivljenika zbog kasnije primjene zakona kad je riječ o pritvoru govori protiv takve odredbe.

Omogućiti pravo žalbe nezadovoljnoj osobi

Klub zastupnika HSLS-a podnio je dva amandmana. U obrazloženju prvog - na članak 2 - stoji kako se smatra opravdanim predloženo rješenje o trajnoj ili privremenoj suspenziji prava na određenu procesnu radnju, ali da bi trebalo omogućiti pravo žalbe nezadovoljnoj osobi, jer se može raditi o veoma ozbiljnom zadiranju u prava pojedinca, a kratkim žalbenim rokom i jednako kratkim rokom predviđenim za rješavanje pravnog lijeka bitno se neće produžavati trajanje postupka.

Predvidjeti da osobe navedene u stavku 1. točkama 1. do 5. članka 109. ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež.

Drugim je amandmanom zatraženo brisanje, u cijelosti, članka 90. Neprihvatljivo je, smatraju u HSLS-u uvoditi mogućnost donošenja presude od istražnog suca i u istražnom postupku. Bez obzira što se predviđaju određena ograničenja, ovakvo će rješenje izazvati i velike probleme u radu sudova, a veoma ozbiljno će narušiti osnovne postulate bitnih faza kaznenog postupka, tj. istrage i glavne rasprave. Ako se već u tolikoj mjeri želi favorizirati konsenzualni element u ZKP-u onda bi se, eventualno, prije o njemu moglo razmišljati u tijeku glavne rasprave, a nikako u fazi istrage. Uz ove

objektivne razloge postoje i subjektivni, jer iako istražni suci jesu doista suci oni ipak provode istragu, a ne glavnu raspravu, pa se u toj razlici i nalazi neprihvatljivost predloženog rješenja o donošenju presude na zahtjev stranaka u istrazi.

Jadranka Kosor (HDZ) podnijela je šest amandmana. Zahtjev za brisanjem članka 2. obrazlaže upozorenjem da je neprihvatljivo, opasno i protuustavno oduzimanje prava građanima na obranu, a prijedlog za brisanje članka 15. tvrdnjom da je predloženo protivno Ustavu. Neustavnošću objašnjava i zahtjev da se briše članak 192 (uz upozorenje da je o tome mišljenje dao i Kazneni odjel Vrhovnog suda). U članku 20. Konačnog prijedloga predložila je smanjenje novčane kazne sa 20.000 na 10.000, uz ocjenu da je predložena previsoka.

Radi poštovanja ustavnih prava svakog čovjeka zastupnica Kosor predložila jer da se u članku 102a. predvidi ne samo suglasnost za video-nadzor osobe u kućnom pritvoru već i članova njegovog kućanstva.

O proračunskim sredstvima odlučuje Hrvatski sabor - obrazložen je zahtjev za brisanjem dijela članka 53. Konačnog prijedloga, kojim je predviđeno da se posebnim propisom o izvršavanju Državnog proračuna osigurava unos paušalne svote na proračunsku stavku (podstavka sudstva) Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

Milanka Opačić (SDP) predložila je dopunu članka 234, kojom se predviđa da osobe navedene u stavku 1. točkama 1. do 5. ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež. Na taj način, stoji u obrazloženju amandmana, osigurava se obveza odraslih da zaštite djecu kada znaju da je počinjeno određeno kazneno djelo i teret dokazivanja kaznenog djela prebacio bi se s djeteta-žrtve na one koji su dužni zaštititi djecu. Zastupnica s tim u svezi ukazuje da je člankom 215. stavak 2. Kaznenog zakona predviđena kaznena odgovornost za odgovorne djelatnike na radu u ustanovi ili državnom tijelu koji "pravodobno ne ispunjava svoje zakonske obveze za zaštitu djeteta ili maloljetne osobe pa zbog toga bude ugroženo zdravlje ili razvitak djeteta ili maloljetne osobe". Zbog toga je potrebno u ovom slučaju osigurati svjedočenje.

Predloženu dopunu članka 234. zastupnica Opačić obrazlaže i tvrdnjom da bi u slučaju da je dijete bilo silovano ili doživjelo bilo koji oblik zlostavljanja, podaci koje je reklo psihologu, mami ili nekoj

U slučaju odugovlačenja kaznenog postupka od strane okrivljenika, branitelja, opunomoćenika ili zakonskog zastupnika okrivljeniku koji je već izabrao branitelja predvidjeti da predsjednik suda - na prijedlog istražnog suca ili predsjednika vijeća - postavlja i branitelja po službenoj dužnosti.

drugoj osobi trebali biti korišteni kao dokaz. Činjenica da dijete ne može shvatiti značaj prava da ne mora svjedočiti ne znači da ne govori istinu. S obzirom na to da je u nekim slučajevima dijete jedini svjedok počinjenja kaznenog djela na ovaj bi se način omogućilo kažnjavanje počinitelja, što je u praksi dosad bilo onemogućeno zbog toga što dijete ne može shvatiti značaj prava da ne mora svjedočiti.

O ubrojivosti - i mišljenje psihijatra

Dr. **Furio Radin (nezavisni)** i dr. **Petar Turčinović (IDS)** predložili su da se u procjenu ubrojivosti uz psihijatre uključe i psiholozi, jer su se u dosadašnjoj praksi pokazali kao stručnjaci koje nije moguće zaobići u sagledavanju problema ubrojivosti osumnjičenika i okrivljenika. Naime, njihovi nalazi, koji razjašnjavaju strukturu i razinu intelektualnog potencijala, osobine ličnosti, emocionalno - motivacioni sklop pojedinca te u skladu s tim očekivani način postupanja pojedine osobe, nužan su dio ili cjelina u donošenju procjene ubrojivosti pojedinca. Ubrojivost, kao kategorija, nije nužno povezana s kategorijom duševne bolesti, odnosno duševni bolesnik može biti i ubrojiv, kao što - pod određenim okolnostima - i zdrava osoba može biti neubrojiva.

Katica Sedmak (SDP) podnijela je amandman na stavak 2. članka 70. kojim je predložila da se iza riječi

"ovlaštene službene osobe Ministarstva unutarnjih poslova" umetne u zagradi "policijski službenici". Obrazloženje - u Zakonu o policiji više nema ovlaštene službene osobe pa se ovime Zakon u skladu sa Zakonom o policiji i dosljedno pojašnjava tko su ovlaštene osobe u odnosu na važeći ustroj i ovlaštenja policije.

Darko Šantić (HNS) podnio je amandman na članak 90, kojim se utvrđuje da se podnošenje zahtjeva ne smatra optuženičkim priznanjem kaznenog djela te da će se istražni sudac, prije nego što odluči o zahtjevu, uvjeriti da su stranke koje su zajednički zatražile izricanje kazne, suglasne u pogledu cijelog sadržaja zahtjeva te da će to utvrditi u zapisniku. Obrazloženje - onemogućavanje obrane da u postupku koji je nastavljen nakon odluke istražnog suca iznosi dokaze koji isključuju protupravnost ili krivnju u odnosu na onu točku optužbe u pogledu koje je pristala na zahtjev tužitelja predstavlja povredu ustavnog prava okrivljenika na obranu (članak 29. Ustava RH), kao i povredu načela utvrđivanja materijalne istine. Ovo to više što nije moguće u samom postupku sa sigurnošću dokazati kada je okrivljeni saznao za nove dokaze, a u kojem slučaju mu predložena odredba omogućava iznošenje dokaza koji isključuju njegovu odgovornost.

Odredbu o izradi i otpremanju presude trebalo bi modificirati - ostaviti predviđeni rok izrade presude, a nešto blaže obvezati sud i suca za dostavu presude procesnim subjektima.

Vlada RH podnijela je najprije tri amandmana. Prvim se otklanja greška u članku 190a, stavak 7 (umjesto "predsjednik vijeća" treba stajati "istražni sudac". Terminološke naravi su drugi i treći amandman - izraz "skrbnik" zamjenjuje se pojmom "zakonski zastupnik", a "tužitelj" riječju "državni odvjetnik".

Uz ove amandmane, Vlada je podnijela još četiri sadržajne naravi - na klupe. Onim na članak 10. predložila je da se u slučaju odugovlačenja kaznenog postupka od strane okrivljenika, branitelja, opunomoćenika ili zakonskog zastupnika okrivljeniku koji je već izabrao branitelja predsjednik suda - na prijedlog istražnog

suca ili predsjednika vijeća - postavlja i branitelja po službenoj dužnosti.

RASPRAVA

Način borbe protiv kriminala

Raspravu o ovom zakonskom tekstu započela je **Ingrid Antičević-Marinović**, ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Rekla je da su kaznene postupovne odredbe zajedno s materijalnim odredbama jedan od načina kako se društvo bori protiv kriminala s obzirom na to da upravo kriminalitet ugrožava socijalni i pravi poredak, osnovne

Javnost je uvjerena kako upravo zlorabe procesnih ovlaštenja dovode do odugovlačenja svih vrsta postupaka pa tako i u kaznenom sudovanju te u konačnici počesto dovode do zastara u kaznenom postupku.

vrijednosti čovjeka i zajednice, dakle elementarne uvjete zajedničkog života.

Svojim postojanjem utječe na građane da ne čine kaznena djela i zato je sigurno, kazala je, da kaznene postupovne odredbe imaju svoju zaštitnu funkciju i za pojedinca i za zajednicu.

Kazneni postupak, rekla je ministrica, svojom koncepcijom ekspeditivnosti (to se prijedlogom pokušava postići) mora biti i izraz zaštite prava svih sudionika u postupku i podržavati zahtjeve suvremenog svijeta za jačanjem obazrivosti opreznosti u svim formama postupanja. Javnost je uvjerena kako upravo zlorabe procesnih ovlaštenja dovode do odugovlačenja svih vrsta postupaka pa tako i u kaznenom sudovanju te u konačnici počesto dovode do zastara u kaznenom postupku. Isto tako, smatra kako upravo one dovode do svih oblika socijalnih i političkih problema koji proizlaze iz neefikasnosti pravosuđa.

Osim toga, rekla je da živimo u okolnostima kada se o zlorabi prava kao negaciji prava treba posebno voditi računa. I približavanje EU, dodala je, zahtijeva maksimalni trud da sudbena vlast u korijenima

onemogućiti odnose u kojima se pojavljuju zloporabe prava kao njegove negacije. Stoga sudac uz efikasno sudstvo mora biti gospodar postupka i jednako tako gospodar u sudnici, a to će im upravo olakšati predloženi Konačni prijedlog zakona.

Ministrica je konstatala da je moderno društvo izloženo visokom kriminogenom faktoru, da je kriminalitet svugdje u svijetu u porastu, i da sve češće dobiva zastrašujuće oblike time što ugrožava živote i slobode, prava čovjeka i građanina. Nanosi ogromnu materijalnu štetu i ometa uspješan gospodarski razvitak, te u konačnici stvara nesagledive moralne i političke posljedice. Stoga prijedlog zakona treba shvatiti kao stav predlagatelja da društvo neće kapitulirati pred kriminalnim tendencijama. Naime, vlast sigurna u sebe i opravdanost onoga što čini ne boji se dati sucu u ruke snažno zakonsko sredstvo.

Predloženi zakon uvažio je brojne primjedbe saborskih odbora i pojedina saborskih zastupnika. Tako su prihvaćene načelne primjedbe Odbora za zakonodavstvo glede ocjene izvora potrebnih sredstava za provođenje zakona, brojne nomotehničke, i jezične izmjene, usklađenje odredbe glave 28. sa glavom 7. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, te preciziranje u pojedinim odredbama zloporabe procesnih ovlaštenja. Prihvaćene su primjedbe Odbora za pravosuđe u svezi s člankom 4. gdje je iz kataloga brisan članak 292. stavak 2. iz nadležnosti županijskih sudova a što je bio i prigovor Vrhovnog suda RH. Prihvaćene su i u tekst ugrađene načelne primjedbe Vrhovnog suda u odnosu na odredbe koje propisuju strukturu glavne rasprave i stvarnu nadležnost županijskog suda. Uvažene su primjedbe pojedinih zastupnika, primjerice na članak 4. da se katalog kaznenih djela proširi s člankom 192. stavkom 2. u cilju pojačane zaštite djeteta i maloljetnika kao i dopune u člancima 83. i 101. iz istog razloga.

Nadalje, uvažene su primjedbe u svezi s člankom 37. i člancima 42. i 43. o pitanju vježbenika te primjedbe zastupnika vezane uz uvodne govore stranaka i pitanje naglo oboljelog okrivljenika.

Uvažene su sve primjedbe s ciljem ubrzanja i postizanja efikasnosti vođenja kaznenog postupka i uspostave ravnoteže između suprotstavljenih težnji za učinkovitošću i

sprječavanju neutemeljenih progona i osuda nevinih osoba. To, dodala je, sigurno predstavlja značajni korak u reformi kaznenog procesnog zakonodavstva i kaznenog sudovanja.

Značajne dopune

Ministrica je podsjetila da je značajna dopuna u zakonu ona prema kojoj sud u slučaju očigledne zloporabe procesnih prava, rješenjem koje je odmah izvršno i trajno ili privremeno oduzima to pravo. Odredba omogućuje sudu da nastavi postupak u slučaju očiglednog opstruiranja vođenog postupka. Važeća je odredba naime, u praksi znatno otežavala i onemogućavala efikasnost postupka, naročito vođenje glavne rasprave, dok predložena odredba uređuje da se vodi računa o načelu efikasnosti i ekonomičnosti postupanja glede materijalnih sredstava (svaka odgoda rasprave donosi znatno materijalno opterećenje kaznenog postupka) jer svi prizvani na glavnu raspravu, pogotovo svjedoci i vještaci imaju pravo na naknadu pristupa sudu.

Proširena je nadležnost suca pojedinca za predmete kaznenih djela za koje je propisana kazna zatvora do 5 godina, a kaznena djela iz nadležnosti općinskog suda gdje je propisana kazna zatvora do 10 godina, stranke mogu do glavne rasprave postići sporazum da suđenje provede sudac pojedinac bez suca porotnika što također doprinosi ekonomičnosti, brzom i jednostavnijem provođenju suđenja.

U predloženom postupku dane su jednostavno veće ovlasti državnom odvjetniku i definiran je odnos između državnog odvjetnika i policije, gdje oni djeluju povezano. Državnom odvjetniku se na takav način omogućava da zajedno s policijom podigne znatno veći broj neposrednih optužnica i time doprinese ubrzanju postupka jer se značajno smanjuje broj istraga.

Odredbe o istraživanju dopunjene su normom prema kojoj donošenje presude na zahtjev stranaka u istrazi znatno doprinosi ubrzanju kaznenog postupka (moguće donošenje presude od istražnog suca temeljem dogovora stranaka već u ovoj fazi postupka za kaznena djela za koje je propisana kazna zatvora do 10 godina).

Nema dvojbe, rekla je ministrica da je istražni sudac u potpunosti educiran i osposobljen za ovlasti koje

su mu date prijedlogom zakona. Time se dobiva na brzini postupanja jer se konsenzualni element koristi za okončanje postupka u fazi istrage a izbjegavaju se dugotrajne i skupe glavne rasprave. Ova je predložena odredba novom u našem kaznenom zakonodavstvu i na tragu demokratizacije kaznenog sudovanja, jer omogućuje da se stranke dogovore.

Odredbe o istražnim radnjama značajno su dopunjene odredbama o pretrazi stana, prostorija, time da je pojačana zaštita ustavnopravno zajamčene nepovredivosti doma te drugih s njim izjednačenih prostora i objekata.

Zatim, omogućava se održavanje glavne rasprave bez nazočnosti optuženika jer su učestale procesne zloupotrebe i očekivanja zastara čime bi se izbjegla kaznena odgovornost.

Uvodi se reda i za druge sudionike i njihovo poštivanje suda, naročito svjedoka i vještaka jer su dosadašnje zapriječene novčane kazne bile neučinkovite te ometale tijek kaznenog postupanja.

Vrlo je značajna izmjena odredbi o skraćenom postupku u rješenju prema kojem se taj postupak sada može voditi i za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 5 godina te se za ta kaznena djela ne provodi istraga.

Kazneni postupak provodi sudac pojedinac te je sigurno da će ove izmjene, uz druge, značajno doprinijeti ubrzanju i pojednostavljenju kaznenog postupka jednako u odnosu na kaznena djela do 5 i 8 godina.

Omogućava se i podnošenje neposredne optužnice čak i za kaznena djela gdje je predviđena kazna zatvora do 15 godina (uz suglasnost istražnog suca).

Odredbe koje se odnose na okrivljenike s duševnim smetnjama izmijenjene su u smislu poboljšanja njihovog pravnog položaja. Pritvor zbog opasnosti uzrokovane duševnim smetnjama moglo bi se izvršavati samo u bolnici za osobe lišene slobode ili odgovarajućoj psihijatrijskoj ustanovi a ne u zatvoru kao do sada.

Opravdani razlozi

Uvodi se pojam raspravne nesposobnosti po uzoru na strana zakonodavstva, zbog duševnih smetnji okrivljenika koji zbog njih nisu sposobni sudjelovati u kaznenom postupku te je obvezna obrana za raspravno nesposobnog okrivljenika.

Ograničava se vrijeme trajnijeg zadržavanja zbog provođenja vještačenja u psihijatrijskom smislu samo do 2 mjeseca, a popunjene su pravne praznine te cjelovito uređen pravni položaj tih osoba u kaznenom postupku tako da im se garantiraju sva sredstva i konvencijska prava.

Prema predloženim rješenjima doprinosi se ubrzanju postupka pisanjem i otpremanjem presude. Ova norma nije važna samo zbog ubrzanja i efikasnosti postupka nego značajno doprinosi i zakonitosti postupanja.

Brzo otkrivanje, procesuiranje i izricanje presude, te brzo izvršenje kazne, najbolje doprinose sprječavanju kaznenih djela, ugledu pravosuđa i pravnog poretka u cjelini, rekla je ministrica Antičević-Marinović, u završnici svoga izlaganja.

Usljedilo je izjašnjavanje u ime radnih tijela. **Luka Trconić** je govorio u ime Odbora za pravosuđe. U ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav **Josip Leko**, a Odbora za ravnopravnost spolova **Gordana Sobol**.

Razlozi što se pristupa tako sveobuhvatnoj promjeni zakona o kaznenom postupku (obuhvaća otprilike trećinu članaka) jest nezadovoljstvo radom kaznenih sudova među stručnjacima i u narodu.

Potom se izjašnjavalo u ime klubova zastupnika. Prvi sudionik rasprave bio je **Mladen Godek** u ime Kluba zastupnika HSLA-a. Rekao je - razlozi što se pristupa tako sveobuhvatnoj promjeni zakona o kaznenom postupku (obuhvaća otprilike trećinu članaka) jest nezadovoljstvo radom kaznenih sudova među stručnjacima i u narodu. Jedan od prihvatljivih može biti primjer koji je naveo gospodin Ortyński prema kojem je samo na području općinskog i županijskog suda Split došlo do 1066 zastara kaznenih postupaka.

To je razlog što treba pokušati normativno reagirati i sudovanje učiniti što efikasnijim. Zato Klub zastupnika HSLA-a, rekao je njegov predstavnik, u startu podržava takvo nastojanje.

Što se tiče primjedbe i prijedloga jedna od njih je na uspostavljanje mogućnosti podnošenja žalbe u kratkom roku primjerice u 24 sata na

rješenje raspravnog suda i podnijeto izvanraspravnom vijeću dotičnog suda. Time se ne bi bitno remetila efikasnost i brzina postupanja, a bila bi omogućena dodatna kontrola. Ocjenjuje da bi do nesuglasja moglo doći s odredbama članka 190a, u kojem se daje mogućnost da se presuda izriče u fazi istrage, odnosno, da je donosi istražni sudac. Smatraju ga nesretnim rješenjem jer će stvoriti više negativnih implikacija nego što će donijeti pozitivnih efekata u sudovanju, upozorivši na staro pravilo da presuda u kaznenom postupku dolazi kao rezultat utvrđenoga u glavnoj raspravi.

Naime, istražni suci doduše jesu suci ali oni provode istragu, a ne glavnu raspravu i u tome je razlika, rekao je, te u tome što oni nemaju iskustva u penaliziranju i kaznenoj politici, odnosno da kazna koja se izriče bude što adekvatnija težini počinjenog kaznenog djela, što oštećena osoba i društvo očekuju. Smatra da je bilo bolje prvo rješenje da se omogući u toku glavne rasprave. Ovu će primjedbu Klub uputiti u obliku amandmana, rekao je u njegovo ime gospodin Godek.

Slučaj da sudac nakon proteka instruktivnog roka od 15 ili 30 dana ne izradi presudu (naknadno izrađena presuda je manje kvalitetna) spada u disciplinsku odgovornost suca, i po svojoj težini ne spada u korpus propusta koji su u zakonu regulirani kao bitne povrede kaznenog postupka.

Ove primjedbe bit će upućene kao amandmani, rekao je i smatra da će pozitivno djelovati na sadržaj zakona, ali će Klub bez obzira na njihovu sudbinu podržati zakon zbog cilja koji treba postići.

Dovoljno kvalitetni instrumenti

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić** je uvodno rekao - konačni prijedlog vrlo je važan za cjelokupno društvo i postavljene ciljeve s obzirom na činjenicu da je u Hrvatskoj na djelu teški kriminal kao oblik velikog i opasnog društvenog zla. Zakon, smatra Klub, dovoljno kvalitetno nudi instrumente za njegovo suzbijanje, HSS podržava ovaj projekt pogotovo što je njegove primjedbe iz prvog čitanja predlagatelj uvažio te je u nastavku izlaganja na neke od njih podsjetio.

U raspravi koja je provedena u Klubu, najviše je interesa izazvala

odredba u članku 190a (donošenje presude omogućuje se i u prethodnom postupku) jer je vrlo praktična i korisna, te dobro došla kao institut koji će, kada zaživi, biti učinkovit. Još

Najviše je interesa izazvala odredba u članku 190a.

(donošenje presude omogućuje se i u prethodnom postupku) jer je vrlo praktična i korisna, te dobrodošla kao institut koji će, kada zaživi, biti učinkovit.

je važnije, rekao je, da se načelo pravednosti zadovoljava time što može zaživjeti tek uz sporazumni zahtjev stranki za donošenje presude u istrazi. HSS-ov Klub stoga podržava njegovu primjenu.

Zakon, dodao je, na pravi način rješava novu ulogu državnog odvjetnika koji bi u prethodnom postupku imao vrlo značajnu ulogu. On bi svojom aktivnošću mogao doprinijeti da ne dođe do kaznenog postupka pa je i s te strane učinjeno sve što je bilo moguće. Posebno je važnim smatrao naglasiti koliko su važne odredbe koje se odnose na procesnu disciplinu stranaka, a u vlastito je ime, na kraju diskusije, rekao da je apsurdna tvrdnja nekih odvjetnika (i mediji joj poklanjaju nevjerojatnu pažnju) da se zakon donosi zbog konkretnog slučaja.

U slučaju kada se suočimo s činjenicom da je neki postupak zbog zastare obustavljen, pada na pamet spoznaja da pravda nije zadovoljena i da među nama nekažnjeno hodaju počinitelji teških kaznenih djela, te da je dovedeno u pitanje i obeštećenje osoba oštećenih takvim kaznenim djelom.

U ime Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a **Darko Šantić** je prenio stav kojim se podržava donošenje zakona, uz preporuku da bude prihvaćen najveći broj amandmana koje su uputili odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo.

Ustvrdivši da je stanje u pravosuđu prioritarno političko, gospodarsko i sigurnosno pitanje koje duboko zadire u osnovna Ustavom zagaran-tirana ljudska i građanska prava rekao je da svaku namjeru da se stanje u pravosuđu poboljša, a postupci ubrzaju treba pozdraviti i podržati, te da Klub na ovaj zakon gleda kao na kamen temeljac novog i kvalitetnijeg pravosudnog sustava.

Prethodnici su već govorili, a zastupnik je ponovno upozorio na zastrašujuću brojku neriješanih predmeta i obustava postupaka nastalih zbog zastara.

U slučaju kada se suočimo s činjenicom da je neki postupak iz tog razloga obustavljen pada na pamet spoznaja da pravda nije zadovoljena i da među nama nekažnjeno hodaju počinitelji teških kaznenih djela te da je dovedeno u pitanje i obeštećenje osoba oštećenih takvim kaznenim djelom.

Budući da se postupci kompliciraju, dobro bi bilo, smatra zastupnik da struka razmisli o promjeni odredbi Zakona o parničnom postupku i Zakona o obveznim odnosima.

U ime Kluba je izrazio zadovoljstvo što je na protuustavnost odredbe u članku 12. ukazao Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo te je zatražio da se ona briše. Klub prihvaća i amandmane vezane uz članke 15. i 16. rekao je, te se osvrnuo na rješenje u članku 90. (novi članak 190 a) koji govori o konsenzualnom okončanju postupka već u fazi istrage - donošenje presude na zahtjev stranke u istrazi.

U Klubu ocjenjuju da je to korisna mjera koja vodi efikasnijem i bržem okončanju kaznenog postupka koju će prihvatiti većina odvjetnika jer je u interesu branjenika.

Smatraju međutim, da je preuranjeno donijeti presudu na temelju zahtjeva stranaka u fazi istrage i to zbog poštivanja načela materijalne istine koje je osnovno načelo na koje se nadovezuju ostala iz kaznenog postupka. Pritom je potrebno (to proizlazi iz Ustava) utvrditi u fazi istrage što je moguće više materijalne istine, pa nakon podizanja optužnice, kada se zna težina predmeta, u fazi pripreme glavne rasprave otvoriti pitanje sporazumijevanja. Izbjegle bi se dvojbe o tome jesu li istražni suci dovoljno stručni da donose presude s visokim kaznama zatvora, u što zapravo ne sumnja, ali znatno veći problem vidi u tome što se po

skraćenom sumarnom postupku podižu neposredne optužbe i za kaznena djela za koja je predviđena kazna zatvora do pet godina. Dakle, rekao je, stranke u postupku, onemogućene su zapravo da riješe već na samom početku donošenje presude na zahtjev stranaka na konsenzualan način.

Zavidna brzina predlagatelja

Podizanjem glavne rasprave u fazu pripreme rješava se i one predmete gdje se podiže neposredna optužnica. U tom smislu neće podnositi amandmane, rekao je, i prihvaća obrazloženje predlagatelja da ovakav način rješavanja spora u fazi istrage predstavlja tek prvi korak u bitnoj izmjeni koncepta kaznenog postupka u kojem bi istraga bila gotovo isključena, odnosno ne bi bila ista.

U ime Kluba je ukazao na pravno problematično rješenje u stavku 4. članka 190a. jer se stranci onemogućuje iznošenje dokaza čime su povrijeđena prava obrane pa bi ga u tom smislu valjalo preispitati.

Što se tiče rješenja u članku 149. Klub ga smatra korisnom mjerom koja uvodi disciplinu u izradu presude pa i kvalitetu presude. Ujedno podržava donošenje Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku uz prihvaćanje primjedbi odnosno amandmana Odbora za zakonodavstvo - rekao je njegovo predstavnik.

Predlagatelj je uporno ustrajao na uvođenju nekih instituta pa i na nekim promjenama koje se čine krajnje upitnim u smislu ustavnosti, a štoviše te promjene nisu presudne za povećanje učinkovitosti niti ubrzanje postupka.

Usljedilo je iznošenje stava Kluba zastupnika HDZ-a. **Ljerka Mintas-Hodak** je u uvodnom dijelu izlaganja primijetila da zakon dolazi pred zastupnike gotovo nepunih mjesec dana nakon rasprave u prvom čitanju, u kojoj je bilo velik broj primjedbi i sugestija. Uz takvu zavidnu brzinu predlagatelja, smatra naivnim vjerovati da je ona postignuta samo radi općenitog ubrzanja postupka pred

sudovima. Unatoč tome, predlagatelj je, priznaje, razmotrio i uvažio dio primjedbi i sugestija stručnjaka i onih proizašlih iz saborske rasprave.

Time su poboljšana neka rješenja kojima se nastoji ubrzati kazneni postupak i spriječiti zloraba procesnih ovlaštenja radi odugovlačenja postupka. No, Klub ipak smatra da je predlagatelj uporno ustrajao na uvođenju nekih instituta pa i na nekim promjenama koje se čine krajnje upitnim u smislu ustavnosti a štoviše te promjene nisu presudne za povećanje učinkovitosti niti ubrzanje postupka. Predlagatelj je, naime, ustrajao na većem i značajnijem opsegu nego li je to deklarirani cilj ove reforme.

Stoga je upozorila da predložene promjene mogu naštetiti cilju reforme - većoj učinkovitosti kaznenog pravosuđa time što još uvijek nisu dovoljno pripremljene.

Poboljšica teksta postignuta je u dijelu u kojem su položaj i ovlasti državnog odvjetnika jasnije i detaljnije utvrđene a funkcionalne nadležnosti suda osmišljene u skraćenom postupku.

Izrazila je, međutim, žaljenje što je predlagatelj ustrajao na promjenama u članku 367. (članku 149.) gdje se govori upravo o bitnim povredama kaznenog postupka ili u članku 372. gdje se govori o dostavi odgovora na žalbu. Tako predložene promjene neće postići svrhu nego će izazvati i nova odugovlačenja postupka, rekla je, dok se uz neke promjene ozbiljno dvoji jesu li zapravo nužne te dovoljno pripremljene i domišljene.

S obzirom na cilj reforme, smatra ishitrenom odredbu u članku 190a. da još u fazi istrage, na zahtjev stranaka, istražni sudac donosi presudu za kazneno djelo za koje je zapriječena kazna zatvora do 10 godina, pogotovo što istražni suci nisu spremni, a ni ekipirani za obavljanje tog dijela posla. Iz toga slijedi dvojba hoće li takva promjena doprinijeti ubrzanju postupka. Osim ovoga, pitanje je jesu li provedena prethodna istraživanja s obzirom na to da se preuzima institut prava koji nije naš kontinentalni.

Slijedom obrazloženja Konačnog prijedloga zakona u kojem predlagatelj ističe kako je kazne-no-procesno pravo rezultanta dviju oprečnih težnji za učinkovitošću da se spriječi neutemeljeni kazneni progon i osuda nevine osobe, u Klubu zastupnika HDZ-a drže da je kazne-no-procesno pravo prije svega rezultanta

ili ravnoteža s jedne strane težnje za učinkovitošću pravosuđa a s druge utvrđivanja materijalne istine i zaštite temeljnih prava okrivljenika.

Ta je ravnoteža narušena na štetu temeljnih ljudskih prava i sloboda, a vidi se u članku 27. kojim se mijenja članak 90. ZKP-a, a sporna je mjera opreza koja traje dok za to postoji potreba, a ocjenjuje sudac ili vijeće, odnosno najdulje do pravomoćnosti presude (neizvjesno je kada će doći do pravomoćne presude).

Na kraju je zastupnica Hodak upozorila da su određena predložena rješenja upitna glede ustavnosti i na njih ukazala - odredba članka 2. i trajno uskraćivanje nekog zakonskog prava, upitno uvođenje video-nadzora kod određivanja kućnog pritvora okrivljenika (članovima kućanstva narušeno je pravo privatnosti i posjetioca).

Klub zastupnika HDZ-a prihvaća i podržava sve druge primjedbe Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav koje ističu moguću neustavnost odredaba 15, 16, 53, 74, i 121.

Upozorila je i na upitnu ustavnost odredbe u članku 109. stavak 1. točka 5. a neprihvatljivom i protivnom Ustavu i temeljnim načelima kazneno-procesnog prava odredbu članka 192. kojom se mijenja članak 502. ZKP-a. Njome naše kazneno-procesno pravo odustaje od postulata o vremenskom važenju zakona i uvodi retroaktivnu primjenu novog zakona. Međutim, prema predloženom rješenju za procesne odredbe ne vrijedi načelo primjene blažeg zakona ako je povoljniji za okrivljenika (radi se o pravnoj zaštiti prava okrivljenika zbog kasnije promjene zakona primjenom do sada neupitnog načela o vremenskom važenju zakona).

I zaključno je u ime Kluba rekla da ima u vidu cilj koji se zakonom treba postići ali će odnos predlagatelja prema upućenim primjedbama i amandmanima biti podloga za iskazanu sklonost prema zakonskom prijedlogu.

Zašto **Klub zastupnika SDP-a** podržava zakonski prijedlog objasnio je **Josip Leko**. Ako bi se ostvarili ciljevi i zadaća predloženih izmjena Kaznenog zakona ojačala bi se, ocjenjuju, pravna država, podigla bi se razina pravne sigurnosti građana i gospodarskih subjekata, osiguralo suđenje u razumnom roku i zaštitila istodobno prava okrivljenika, osuđjenika, po standardima Europske konvencije o europskim pravima. To

bi bio i podstrek gospodarstvu i razvoju Republike Hrvatske.

Probleme pravosuđa nije, međutim, moguće riješiti samo u normativnom dijelu već je potrebno poduzeti i druge mjere - kadrovske, obrazovne, materijalne, tehnološke na izgradnji novog sustava.

Klub je podržao amandman odbora na članke 2. i 10. Dobrodošlom mjerom smatraju dopunu članka 26 - da sud može, po potrebi, naložiti tjelesni pregled i vještačenje radi provjere postojanja okolnosti iz stavka 5 (bolesti i druge neotklonjive smetnje za sudjelovanje u postupku).

Osvrnuvši se na konsenzualnu presudu, zastupnik je rekao da će ona, iako se ne mogu predvidjeti svi njeni dometi, sasvim sigurno osigurati efikasnost, ako i ne udovolji konačnom cilju - utvrđivanju materijalne istine.

Kad je riječ o izradi i otpremanju presude, Klub zastupnika SDP-a smatra da bi predloženu odredbu trebalo modificirati - ostaviti predviđeni rok izrade presude, a nešto blaže obvezati sud i suca za dostavu presude procesnim subjektima. To je problem organizacije suda, odnosno predsjednika suda.

Put prećacem može biti iznimno opasan

U ime **Kluba zastupnika HKDU-a, Anto Đapić** je izrazio zadovoljstvo što su prihvaćene gotovo sve primjedbe toga kluba. Upozorio je zatim, nakon ocjene o prilično složenom stanju u pravosuđu, kako se ne bi smjelo - u težnji da se potakne učinkovitost -

Institut moguće nagodbe kod istražnog suca nije samo nedorečen već je riječ o križancu (uglavljivanje anglosaksonskog prava u hrvatski pravni sustav) koji teško da može funkcionirati, a i može se izokrenuti u nešto drugo od onog što se željelo.

skrenuti u drugu krajnost. Naime, često se zbog učmalosti pravosudnog sustava, jednog cementiranog stanja žele prećicom ubrzati određeni procesi, rekao je, dometnuvši kako se u hrvatskom društvu priželjkuju i

neka rješenja koja nisu ustavno usuglašena.

Ovom je klubu prilično "čudna" priča kako se ovim zakonom želi podići učinkovitost pravosuđa. Jer, istovremeno se, za više od pola godine, odgađa primjena odredbi koje bi išle baš u tom pravcu.

Zastupnik Đapić je zatim ustvrdio da se ovaj zakon praktički donosi zbog jednoga kaznenog postupka - slučaja Jelavić-Pripuz). Iznimno je opasno, naglasio je, ako postoji i najmanja natruha takve mogućnosti, da se zbog toga reduciraju ljudska prava. Retroaktivno korištenje zakona u procesnom pravnom postupku može biti iznimno opasno i ne smije se dopustiti - rekao je Đapić, dometnuvši kako Hrvatski sabor ne bi smio biti ni instrument ni talac ničijih propusta. Ako Državno odvjetništvo nije pripremljeno kvalitetno suđenje kriminalnoj grupi ne trebaju zastupnici "vaditi kestenje iz vatre".

Klub zastupnika HSP-a upozorio je, nadalje, da institut moguće nagodbe kod istražnog suca nije samo nedorečen već je riječ o križancu ("uglavljivanje anglosaksonskog prava u hrvatski pravni sustav") koji teško da može funkcionirati, a i može se izokrenuti u nešto drugo od onog što se željelo. Oni nisu protiv mogućnosti nagodbe, ali bi to onda trebalo biti moguće i na nižim razinama i u glavnoj raspravi, sve do prije izricanja konačne presude. U institutima pogodbe u anglosaksonskom pravu nema (osim u engleskom - modificirano) istražnog suca.

Iako se kod udaljavanja nasilnika iz stana može postaviti pitanje narušavanja ustavnoga prava na vlastiti stan, ustavno pravo na sigurnost trebalo bi imati prednost.

Klub podupire u cijelosti amandmane Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo, jer ispravljaju sve, blago rečeno, ustavnopravne nedoumice - rekao je zastupnik.

On je još u ime Kluba: izvijestio zastupnike da će podnijeti amandmane na članke 46. i 90; rekao da je produženje pritvora do četiri godine iznimno upitno (Europskom poveljom predviđeno je najduže dvije

godine bez pravomoćne presude); izjavio da nisu uvijek ni sudovi krivi za sve (naprimjer, za to što Državno odvjetništvo nije kvalitetno pripremilo neki proces) te da bi odgovornost trebali snositi oni odgovorni za fijasno procesa; podupro dobra rješenja, posebno ona o obuzdavanju nasilja u obitelji.

Na snagu istovremeno svi članci

Klub zastupnika LS-a pozdravio je u cjelini intenciju zakonskih izmjena, uz podršku amandmanu Kluba zastupnika HSLS-a i amandmanima nadležnih odbora. Njihov predstavnik, **Tibor Santo** rekao je uvodno da je reforma pravosuđa (čemu je

Konsenzualni završetak kaznenog postupka trebao bi biti prihvatljiv i u Hrvatskoj ako je brži i jeftiniji u nekim europskim zemljama.

predloženi zakon doprinos) jedan od temeljnih društvenih prioriteta te da bez toga nije moguć uspjeh u gospodarskoj i svekolikoj obnovi. Oni naročito podržavaju članke usmjerene na ograničavanje mogućnosti zlorabe u procesnom postupku te uvođenje mjera opreza (uklanjanje nasilnika) kad je riječ o zlostavljanju u obitelji. Iako se tu može postaviti pitanje narušavanje ustavnoga prava na vlastiti stan, ustavno pravo na sigurnost trebalo bi imati prednost, rekao je zastupnik.

Klubu zastupnika LS-a nametnula se dvojba kad je riječ o retrogradnoj primjeni zakona (članak 192). Smatraju da ne bi bilo jako uputno da neažurno postupanje praktički dobije pokriće u Zakonu.

Predstavnik Kluba ustvrdio je zatim da nema previše razloga da članci koji bi ubrzali postupanje ne stupe na snagu istovremeno kad i Zakon.

Usljedila je pojedinačna rasprava. Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** podržala je rješenja usmjerena na sprečavanje zlorabe procesnih ovlaštenja (odugovlačenjem postupka), uz upit - gdje je, bez toga, pravo optuženog na brzo i pravredno suđenje.

Zastupnica je rekla da se predloženim poboljšava i položaj Državnog odvjetnika. Podržala je zatim određivanje roka za pisanje presude, rekavši kako struka nije, do prije nešto manje od godinu dana,

funkcionirala - da sama između sebe sankcionira suce koji profesionalno ne rade svoj posao - i to najvjerojatnije zato što bi zbog tog disciplinskog prekršaja već dosad brojni suci bili podvrgnuti određenim stegovnim mjerama. Državnoga sudbenog vijeća.

Govoreći o konsenzualnom završetku kaznenog postupka rekla je da bi on trebao biti prihvatljiv i u Hrvatskoj ako je brži i jeftiniji u nekim europskim zemljama.

Ona je još ocijenila da ima dovoljno vremena da se suci dobro educiraju za sve promjene, s obzirom na to da zakon stupa na snagu tek 1. siječnja.

Reforma bi trebala biti radikalnija i trebalo bi razmisliti o ukidanju istrage, o tome da se drugačije organizira cijeli tok glavne rasprave.

Nakon što je objasnila svoj amandman, **Milanka Opačić** je pohvalila novine za koje su se godinama borile i mnoge nevladine udruge koje zbrinjavaju žene i djecu žrtve nasilja - posebno onu o izdvajanju nasilnika iz stana i mogućnost privremenog zaustavljanja kaznenog progona počinitelja koji odluči otići iz obitelji, ali se i paralelno podvrći psihosocijalnoj terapiji. Izuzetno dobrim rješenjem smatra i ono o privremenoj obustavi kaznenog postupka u slučaju da narkoman dobrovoljno pristane na liječenje.

Disbalans zakona

Jadranka Kosor (HDZ) najprije je dala apsolutnu podršku odredbama o zaštiti djece. Ustvrdila je zatim da se u raspravi o izmjenama i dopunama ZKP-a nameću dva temeljna pitanja -

Uzeti u obzir upozorenje (stajalište) Kaznenog odjela Vrhovnog suda o neustavnosti retroaktivnog produženja pritvora.

koliko se izmjenama zadire u temeljna ljudska prava (a sasvim sigurno se zadire) i hoće li se izmjenama bitno poboljšati stanje u pravosuđu. Stručnjaci kažu, napomenula je, da se stanje nažalost bitnije neće poboljšati.

Zastupnica je zatim upozorila na mogućnost stvaranje disbalansa u zakonu i pukotina s obzirom na njegovo bitno prekrajanje (u prvom čitanju govorilo se o izmjenama čak 120 članaka, dok ih je uvedeno više od 30 novih).

Indikativna su, rekla je, stajališta Istražnog odjela Županijskog suda u Zagrebu, koji je ocijenio da je važnije omogućiti dobru pripremu za primjenu novele Zakona o kaznenom postupku - posljedica čega bi bila kvalitetnija primjena kaznenoprocesnog prava u sudskoj praksi - nego zbog jednog sudskog procesa prisiljavati pravosuđe na tako nagle i pravno ekstenzivne procesne promjene. Stručna je javnost, napomenula je, zatražila i to da se izmijene samo oni dijelovi ZKP-a kojima bi se spriječila zloraba procesnog prava (npr. "epidemije" teško bolesnih okrivljenika).

Jadranka Kosor poduprla je stajališta odbora o brisanju članka 2, jer bi svako oduzimanje prava bilo opasno i protuustavno zadiranje u pravo na obranu. Prilično dvojbenom smatra presudu na zahtjev stranaka u fazi istrage i trebalo bi, rekla je, uistinu razmisliti o ovoj novoj ovlasti istražnog suca.

Zastupnica se, nadalje, založila za to da se uzme u obzir upozorenje (stajalište) Kaznenog odjela Vrhovnog suda o neustavnosti retroaktivnog produženja pritvora. Protuustavnim smatra i postavljanje branitelja i po službenoj dužnosti, kako je predviđeno stavkom 2. članka 15, jer optuženik svakako ima pravo na branitelja po vlastitom izboru, odnosno može se braniti sam.

Osim suglasnosti osobe na koju se odnosi primjena elektroničkog ili videonadzora, po ocjeni zastupnice, trebalo bi predvidjeti i suglasnost ostalih ukućana s kojima živi osoba na koju se odnosi kućni pritvor. Treba, naime, poštovati i njihova ustavna prava o slobodi kretanja, o praćenju, snimanju i komuniciranju na daljinu.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje da se odredbom članka 53, kojom je predviđena uplata paušalne svote na proračunsku stavku ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, bitno zadire u ovlast parlamenta (koji bi trebao odlučivati o tome).

Zastupnica je još predložila da se preispitaju sve odredbe o stupanju zakona na snagu.

Novi instituti nisu se afirmirali

Snježana Biga-Friganović (SDP) započela je izlaganje upozorenjem kako se postupovne odredbe, novi instituti u praksi sudbene vlasti nisu afirmirali ostvarenje nekih osnovnih

Reforma bi trebala biti radikalnija - trebalo bi razmisliti o ukidanju istrage, o tome da se drugačije organizira cijeli tok glavne rasprave, a i omogućiti da dokaz prikupljen od policije bude valjan na sudu.

načela kaznenog postupka, prema kojima okrivljenik ima pravo da u najkraćem roku bude izveden pred sud te oslobođen ili osuđen. Zabrinjava što je sve više neriješenih svih, a i težih predmeta, dok su kriminalci na slobodi, zbog čega su nezadovoljni zakonodavna i izvršna vlast, a i javnost.

Upravo zato, naglasila je, snažno podržava izmjene zakona i smatra ih mjerom u borbi protiv kriminala, posebno onog organiziranog.

Zastupnica je, nadalje, upozorila kako ni zakonodavna ni izvršna vlast još nisu pronašli odgovore na nove oblike kriminala (među ostalim, trgovina ljudima, osobito ženama i djecom, te organima i tkivima). Podržala je zatim osobito izmjene u postupku prema okrivljenicima s duševnim smetnjama, uz napomenu kako je kazneno zakonodavstvo u toj domeni podnormirano i neusklađeno s Ustavom i međunarodnim konvencijama, posebno s Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Snježana Biga-Friganović još je: podržala članak 110. uz ocjenu o značajnim izmjenama u postupovnoj zaštiti svjedoka, starih i bolesnih te djece, gdje se, naglasila je, nastoji izbjeći da dijete-žrtva ne postane i žrtvom državnih institucija u procesu svjedočenja. Podsjetivši na "cijelu zbrku nastalu u procesuiranju zločinačke organizacije", rekla je kako je nužno donijeti poseban zakon o zaštiti svjedoka.

Iz izlaganja zastupnice još izdvajamo pohvalu institutima u svezi s nasiljem u obitelji i upozorenje kako, kad je riječ o psihosocijalnoj terapiji nasilnika, odgovor na to pitanje - jer

je riječ o multidisciplinarnom procesu - trebaju dati i druga ministarstva te nadležne institucije (još nema dostatne edukacije).

Ostaviti, eventualno, modificirati članak 2.

Rekavši kako brojka od milijun neriješenih predmeta zvuči zastrašujuće, **Petar Žitnik (HSS)** izjavio je da krivnja za zaostatke nije isključivo na sudovima. Zakon o kaznenom postupku omogućava spretnim, a i nekorektnim, strankama i njihovim braniteljima odugovlačenje postupka.

Predloženo zasigurno sužava teren takvom postupanju, rekao je, dometnuvši kako reforma 1997. očito nije dokraja uspjela osigurati brži i efikasniji postupak. Ni predloženim se, smatra, neće učiniti nešto epohalno, ali je riječ o dobrodošlom koraku naprijed. Odavši priznanje predlagatelju i stručnoj komisiji koja stoji iza predloženog zakona, na hrabrosti, jer ima i dosta radikalnih izmjena, zastupnik je rekao da nije loše približavati se američkim uzorima ako se time dobiva na efikasnosti.

Rekavši kako je zapravo teško normativno pratiti nova rješenja koja nosi život, zastupnik je izjavio kako je prof. Krapac dobro rekao da kolač još do kraja nije dopečen. Materija je takva da se na njoj mora raditi permanentno, naglasio je, dometnuvši da su tehničke mogućnosti većine sudova na razini prije desetak godina.

Mogućnost konsenzualnog završetka kaznenog postupka zastupnik smatra odličnom, iako, kako neki prigovaraju, u nekom slučaju istražni suci neće biti tome dorasli.

Članak 2. Petar Žitnik smatra kardinalnim i čude ga prijedlozi o izbacivanju tog rješenja. Ostati mora, premda ga se, možda, može - modificirati.

Nakon pohvala rješenjima u svezi s nasiljem u obitelji, zastupnik se zadržao na članku 149. (bitna povreda ako presuda nije napisana i otpremljena u roku). Zašto, zanimalo ga je, predlagatelj na tome inzistira kad je za takvu odredbu, prije no što se dođe do kakve-takve ažurnosti, prerano. Više puta se niti uz najbolju volju ne može presuda napisati u predviđenom roku i eto, dometnuo je, šanse okrivljeniku.

Iz izlaganja još izdvajamo: protivljenje upotrebi video nadzora

kod kućnog pritvora, pa makar na to pristao osumnjičenik (to zadire u privatnu sferu i ostalih ukućana i apsolutno je neprihvatljivo); upit ne bi li bilo bolje da okrivljenik obranu daje na početku postupka, kao nekad.

Isti dokazi prevrću se i tripud

Nenad Stazić (SDP) ustvrdio je da o dramatičnom stanju u pravosuđu svjedoči podatak o više od milijun neriješenih predmeta. Za razliku od nekih koji smatraju da su predložene promjene previše radikalne, ovaj zastupnik ocjenjuje da bi reforma trebala biti radikalnija te da bi trebalo razmisliti o ukidanju istrage, o tome da se drugačije organizira cijeli tok glavne rasprave. Jer, besmisleno je, smatra da policija najprije provodi predistražne radnje, da to onda ide Državnom odvjetniku pa poslije istražnom sucu, zatim natrag Državnom odvjetniku. Isti dokazi vrte se i prevrću tri puta, napomenuo je.

On smatra da bi trebalo omogućiti da dokaz prikupljen od policije bude valjan na sudu. Tako bi se, kaže, ubrzali postupci suđenja i ojačala vladavina prava.

I ovaj zastupnik je pohvalio rješenje o mogućnosti dogovaranja okrivljenika i državnog odvjetnika već u fazi istrage. Prigovori s tim u svezi nisu opravdani jer treba imati na umu činjenicu prakse, prema kojoj istražni suci u manjim sudovima sudjeluju u radu sudskog vijeća - rade, dakle, kao ravnopravni suci i kvalificirani su donositi konsenzualne presude. Istražni sudac, podsjetio je zastupnik i sad već donosi veoma bitne odluke - odlučuje o pritvoru i, još bitnije, o obustavi kaznenog progona ako mu se čini da dokazi nisu dovoljno čvrsti za optužnicu. Odustajući od kaznenog progona on, zapravo, donosi oslobađajuću presudu, rekao je zastupnik, založivši se za proširenje ovog već postojećeg instituta i na pripremu glavne rasprave.

Zastupnik se založio da se kao i kod novčane kazne osigura minimalna (trećina) ispod koje pogađanja nema. U suprotnom bi se moglo dogoditi da se za zapriječenu kaznu od deset godina zatvora državni odvjetnik ponudi, primjerice, šest mjeseci.

I on video nadzor u svim prostorijama stana ne smatra najboljim rješenjem jer se time narušavaju osnovna prava i slobode drugih ukućana. Sasvim je dovoljno predvidjeti video nadzor na ulazu u kuću

ili stan, jer je to smisao kućnog pritvora.

Neprihvatljivim Nenad Stazić smatra postavljanje, u predloženom slučaju, odvjetnika po službenoj dužnosti. Time bi se bitno ograničila prava okrivljenika, rekao je.

Gordana Sobol (SDP) govorila je o nasilju u obitelji. Podsjetila je da se o tom društvenom problemu javno progovorilo tek prije desetak godina, kad su se time počele baviti nevladine organizacije. Iskoristila je priliku i zastupnike upoznala s crnim brojkama nasilja u obitelji. Od 1. siječnja 1995. do 31. prosinca 1999. podnesen je 34.601 zahtjev za intervencijom policije zbog nasilja u obitelji. Prijavljeno je 18.444 počinitelja prekršaja te 2416 počinitelja kaznenih djela. U 6313 slučajeva bile su obuhvaćene i maloljetne osobe. O stalnom porastu obiteljskog nasilja govore i podaci da je 1995. zabilježeno 5830 slučajeva, a 1999. godine 8391 slučaj.

Prema podacima MUP-a, od 1. srpnja 1999. do 31. ožujka 2000. ukupno je prijavljeno 947 počinitelja i dosad doneseno 171 izvršno rješenje. Žrtve nasilja su u više od 95 posto žene i djeca.

Nakon ocjene o znatnim pomacima na području zaštite žena i djece, zastupnica je ukazala na potrebu, a i namjeru, donošenja posebnog zakona s prekršajnim odredbama kojima će se regulirati nasilničko ponašanje u obitelji.

Ona je, nadalje, podržala predviđenu mjeru (članak 27) zabrane približavanja određenoj osobi te uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom; zatim odredbu o psihosocijalnoj terapiji nasilnika i apelirala da se osigura dovoljna stručna osposobljenost onih koji obavljaju izvide u slučaju obiteljskog nasilja, jer su ti podaci ključni da bi se pravodobnom prijavom omogućio kazneni progon. Pozivajući se na Nacionalnu politiku o promicanju ravnopravnosti spolova, zastupnica je rekla da je jedna od obveza MUP-a da kontinuirano provodi dopunsku obuku policijskih i službenika u sklopu ravnateljstva policije u svezi s kriminalitetom počinjenim prema ženama. Pohvalivši ministricu i Ministarstvo pravosuđa što su uvaženi zahtjevi na koje je ukazivala praksa, Gordana Sobol je dometnula da očekuje i zakon o sprečavanju nasilja u obitelji.

Kriminalci ne odgovaraju za kriminal

Također uz pohvalu napora Ministarstvu, **Marin Jurjević (SDP)** uvodno je rekao kako je i po ocjeni "običnih" građana stanje u pravosuđu u samom vrhu problema. Zbog neefikasnosti i neučinkovitosti kriminalci ne odgovaraju za kriminalna djela, rekao je, spomenuvši primjer Splita gdje je do zastare došlo u više od 1000 slučajeva. Krivici su i po zakonu na slobodi, a to je najgore stanje, rekao je, naglasivši kako je zakonski prijedlog prije svega u funkciji pravde i dometnuvši da u teškoj socijalnoj situaciji u kojoj je veliki dio građana nije uvijek najteže podnositi neimaštinu, najteže je podnositi nepravdu.

Zastupnik je podržao članak 190a. uz upozorenje da je to u skladu sa svjetskim iskustvima te da se time povećava efikasnost, učinkovitost sudova.

Osvrnuvši se na upozorenja iz rasprave kako se zakon donosi zbog nekog konkretnog slučaja, zastupnik Jurjević je izjavio da se on donosi zbog konkretnog slučaja neefikasnog funkcioniranja pravosuđa i neefikasnog provođenja kaznenog postupka te da je kao takav dobrodošao.

Branka Baletić (SDP) podržala je sve izmjene i dopune Zakona, ali je odustala od diskusije zato što su o obiteljskom nasilju, temi o kojoj je željela govoriti iscrpno izlagale njene prethodnice.

U ime predlagatelja

Usljedio je izjašnjavaње predstavnice predlagatelja, ministricе pravosuđa, **Ingrid Antičević-Marinović**. Ona je najprije rekla da će Vlada pomno razmotriti te uvažiti sve prijedloge koji vode prema osnovnom cilju zakonskog prijedloga - efikasnosti.

Primjedbe odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav te za zakonodavstvo na članak 2. pomno će razmotriti, napose to da li prava koja stranka ili njezini zastupnici poduzimaju oduzeti trajno ili privremeno.

Povodom primjedbi na članke 15. i 16, ministrica je pojasnila da se predloženim ne prijeći okrivljeniku da ima i branitelja po vlastitom izboru, ali da se time ostavlja mogućnost sprečavanja zloupotrebe formalne

obrane - kad branitelj učestalo ne dolazi bez opravdanja na glavnu raspravu ili, npr. izabere teško bolesnog odvjetnika. Ne bi bilo u koliziji da ima jednog i drugog, pojasnila je ministrica te još dometnula kako trošak obrane postavljanja branitelja tereti proračunska sredstva. Ona je još upozorila da je, bez predloženih izmjena, moguće da se zbog izigravanja formalne obrane dogodi da okrivljenik na kraju tuži Republiku Hrvatsku Sudu za ljudska prava u Strasbourgu, zbog predugog trajanja postupka.

Komentirajući primjedbe na članak 149, ministrica je objasnila da predloženo sankcioniranje omogućuje i predsjedniku suda kontrolu nad tijekom postupka - sudac može od njega zatražiti dodatni rok.

Primjedbe u svezi s kućnim pritvorom su opravdane su - rekla je, složivši se da bi videonadzor trebalo ograničiti na otvore prostora u kojem je osoba u kućnom pritvoru (vrata i prozori te dimnjaci, prolazi i sl.).

Povodom primjedbi na članak 74, **Ingrid Antičević-Marinović** rekla je da to nije nov institut, već da je riječ o odlučivanju po načelu svrsishodnosti, koje postoji od 1998 i ovom se novelom samo još restriktivnije određuje.

Govoreći zatim o konsenzualnom odlučivanju, ministrica je izvijestila zastupnike da se taj institut javio u Njemačkoj još sedamdesetih godina prošlog stoljeća, da ga je nametnula sudska praksa. Tamošnji Vrhovni i Ustavni sud veoma su brzo zauzeli stajalište da takvo pravo ima istražni sudac. Identično stajalište, dometnula je, ima i Italija, koja je ovaj institut preuzela nešto kasnije. Povodom primjedbe kako bi se time povređivalo i načelo materijalne istine, na kojem počiva Zakon o kaznenom postupku, ministrica je zastupnicima skrenula pažnju na to da je i u samoj glavnoj raspravi, kad se okrivljenik izjašnjava o optužnici i priznaje njene navode, s obzirom na važeći članak 320. stavak 6. već prikupljeno dosta dokaza, odnosno, na temelju dokaza koji su pribavljeni u istrazi sud, može se reći, odustaje od daljnjeg načela traženja materijalne istine i utvrđuje samo one činjenice i samo one okolnosti koje su odlučujuće za izbor vrste i visine kaznene sankcije.

Ovime je zaključena rasprava i prešlo se, naredni dan, na glasovanje.

Glasovanje

Najprije je ministrica rekla da su amandmani Vlade nastali na poticaj pojedinačnih amandmana, te onih odbora za Ustav, Poslovnik te za zakonodavstvo i da su time sadržajno još bolje riješeni. Glasovalo se najprije o amandmanima Vlade. Nakon što je prihvaćeno nomotehničko uređenje stavka 3. članka 10. (zbog toga je amandmane povukao predstavnik odbora) uslijedila je pauza na zahtjev dr. **Ljerke Mintas-Hodak**, kako bi se mogli pročitati amandmani pristigli na klupe. Ministrica je prethodno utvrdila da je amandmanom na članak 177. otklonjena svaka sumnja o mogućoj povredi ljudskih prava kad je riječ o kućnom pritvoru, ali je **Jadranka Kosor** zatražila pojašnjenje, jer nije, rekla je, jasno na što se odnosi "drugi prostor" u kojem može boraviti osoba u kućnom pritvoru. **Ministrica** je pojasnila da se može stanoviti i u garaži ili bilo kakvoj drugoj nastambi. Uključivši se u raspravu, predsjedavajući, mr. **Arlović** skrenuo je pažnju na to da je riječ o video-nadzoru samo na otvorima stana, a ne unutar prostora, što je ministrica potvrdila, a zastupnica **Kosor** s tim u svezi zatražila da se dodatno pojasni kako je riječ o svim otvorima stana ili drugog prostora. Da tako već stoji, uzvratila je ministrica **Antičević-Marinović**, na što je mr. **Arlović** predložio da se pojasni kako je riječ o vanjskim otvorima stana ili drugog prostora, što je predstavnicu predlagatelja prihvatila, a zastupnici glasovanjem potvrdili. Zbog toga su amandmane povukli **Jadranka Kosor** i dr. **Ljerka Mintas-Hodak**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Gotovo jednoglasno prihvaćen je amandman Vlade na članak 90 (moguća konsenzualna kazna samo u pogledu kazne zatvora, ali ne i novčane, i to najviše u visini trećine granice propisane zakonom), čime je sadržajno uvažan amandman zastupnika **Nenada Stazića**, koji je povukao svoj amandman. Jednako je prošao i amandman Vlade RH na članak 109,

čime je sadržajno uvažan amandman zastupnice **Milanke Opačić**.

Glasovanjem je odbijen amandman Kluba zastupnika HSLS-a na članak 2, nakon što je ministrica **Antičević-Marinović** rekla da predlagatelj ne može prihvatiti da žalba ne odgađa izvršenje, jer svaka odgoda, bilo na 24 ili 48 sati odnosno na mjesec dana, stvara ogromne materijalne troškove. Nije pomoglo ni dodatno obrazloženje **Mladena Godeka**.

Predstavnici Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav povukli su amandman na članak 15, stavak 2, jer je to riješeno Vladinim amandmanom. Amandman na isti članak povukla je i **Jadranka Kosor**. Povučen je i amandman odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Glasovanjem je odbijen amandman zastupnice **Kosor** na članak 20. **Predstavnicu Vlade** je odbijanje zahtjeva za smanjenje kazne objasnila sve učestalijim napadima na sud od agresivnih stranaka. **Jadranka Kosor** povukla je i amandman na članak 38. te onaj na članak 53 (postao je bespredmetan s obzirom na prihvaćeni amandman odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na taj članak).

Prihvaćen je amandman **Katice Sedmak** na stavak 2. članka 70, dok je amandman Kluba zastupnika HSLS-a na članak 90. povučen, zbog toga što je rješenje poboljšano Vladinim amandmanom, ali posebno zbog odgode primjene do nove godine.

Sastavnim dijelom prijedloga postao je amandman Vlade na članak 90, a **Nenad Stazić** je zbog toga povukao svoj amandman na taj članak.

Glasovanjem je (za 40, a protiv 43 zastupnika te 6 suzdržanih) odbijen amandman **Darka Šantića** na taj članak. Ministrica **Antičević-Marinović** pojasnila je da je Vladinim rješenjima bolje zaštićeno stanje okrivljenika, ali je zastupnik inzistirao na glasovanju. Nije pomoglo ni njeno dodatno uvjeravanje kako nije povrijeđen Ustav jer se samo

njegovom suglasnošću može doći do dogovora. Osim toga, pristupi li se nagodbi, a okrivljenik je bio u zabludi glede svih okolnosti koje isključuju odgovornost ili umanjuju njegovu krivnju dozvoljena je žalba glede činjenica koje utvrđuju nešto suprotno.

Milanka Opačić povukla je amandmane na članak 109. (riješeno Vladinim amandmanom).

Glasovanjem je odbijen amandman **Furia Radina** i **Petra Turčinovića**, nakon što je ministrica pravosuđa objasnila da je ubrojivost optuženika na glavnoj raspravi moguće utvrditi samo psihijatrijskim vještačenjem koje, počesto upravo po prijedlogu psihijatra, sadrži i psihijatrijski pregled.

Prihvaćen je amandman Odbora za Ustav, poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo na članak 149, zbog čega je amandman na isti članak povukao Klub zastupnika HDZ-a.

Nije se glasovalo o amandmanima Vlade na članke 177. i 180. jer su postali sastavnim dijelom prijedloga.

Nije prošao (glasovalo se) amandman Kluba zastupnika HDZ-a na članak 190a, kao ni amandman **Jadranke Kosor** na članak 192. i Kluba zastupnika HDZ-a na taj članak (postao je bespredmetan). Obrazloženje predstavnika predlagatelja u svezi s ovim člankom bilo je da je pritvor postupovna mjera, da nije kazna nego mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika u postupku te da se ne radi o odredbama materijalne prirode, za koje vrijedi pravilo blaže primjene zakona. **Jadranka Kosor** zatražila je glasovanje, uz protivljenje retroaktivnoj primjeni novog zakona (to je protivno i ustavnim odredbama), podsjetivši i na stav Vrhovnog suda.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku donesen je većinom glasova (69 "za" i 20 "protiv"). Stručna služba Hrvatskog sabora ovlaštena je da tekst redakcijski uredi prije objave u "Narodnim novinama".

M.P.; J.R.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI PLANA RAZMINIRANJA I UTROŠENIM SREDSTVIMA ZA 2001. GODINU

Uspješna provedba Nacionalnog programa

Zastupnici su većinom glasova prihvatili Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu.

Zaključak kojeg je predložila zastupnica Jadranka Kosor (HDZ), da se obveže Vlada RH da u roku od 20 dana predloži Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o humanitarnom razminiranju zastupnici nisu prihvatili.

Vlada RH, sukladno Zakonu o razminiranju, dostavila je navedeno izvješće. Planom za 2001. godinu predviđeno je općim izvidanjem, sustavnom i preciznijom izradom županijskih planova razminiranja, te primjenom višekriterijalne analize smanjiti sumnjivu miniranu površinu sa 4.000 km² na 1700 km².

Navedenim aktivnostima, te označavanjem i ograđivanjem, minski sumnjiva površina u RH je smanjena za 2300 km² i ona sada iznosi 1700 km². Prosuduje se da je oko 10% stvarno miniranih površina, a ostala površina je minski sumnjiva, odnosno sumnja se da je površina zagađena pojedinačnim MES-om ili NUS-om.

O PRIJEDLOGU

Planom razminiranja za 2001. godinu planirano je pirotehnički pregledati i razminirati, odnosno reducirati minski sumnjivu površinu i zajednici vratiti na upotrebu površinu od 41,75 km².

U 2001. godini izvidana je ukupna površina od 82.078.884 m².

Ukupno je u 2001. godinu izrađeno 267 projekata tehničkog izvidanja i razminiranja za površinu od 24.598.915 m², što predstavlja potpuno ostvarenje Plana.

Zajednici je kroz 589 izvida i projekata razminiranja predana na upotrebu površina od 42.324.637 m²,

što je povećanje za 1,4% u odnosu na Plan, odnosno u usporedbi s 2000. godinom ostvareno je povećanje od 28,32% i to: općim izvidanjem kroz 329 izvida reducirana je minsko sumnjiva površina od 26.311.976 m², tehničkim izvidanjem kroz 59 projekata pirotehnički je pregledana i reducirana minsko sumnjiva površina od 2.372.647 m², operacijama razminiranja je kroz 188 projekt razminirana površina od 13.640.014 m².

Prema vrsti razminirane površine u 2001. godini najviše je razminirano cestovne infrastrukture (37,27%), zatim poljoprivrednog zemljišta (31,56%) kuća i okućnica (6,19%), elektroinfrastruktura (6,01%).

Na operacijama razminiranja u 2001. godini bile su angažirane 23 tvrtke za razminiranje, snage SPMUP-a na jednom projektu i snage HV. U ukupnoj razminiranoj površini najveći udio je imala tvrtka AKD "Mungos".

Najviše je razminirano u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2.669.882 m² ili 20,9%, u Zadarskoj 1.993.176 m² ili 15,6%, Osječko-baranjskoj županiji 1.764.437 m² ili 13,8% i Sisačko-moslavačkoj županiji 1.049.624 m² ili 8,2%.

Prema vrsti razminirane površine u 2001. godini najviše je razminirano cestovne infrastrukture (37,27%), zatim poljoprivrednog zemljišta (31,56%) kuća i okućnica (6,19%), elektroinfrastruktura (6,01%).

Temeljem zapisnika o završnom nadzoru izdane su sve potvrde o

razminiranosti površina krajnjem korisniku.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2001. godine izdano je 156 potvrda o razminiranosti. Korisnicima su predana 12.801.343 m² razminiranog prostora.

Sve pirotehnički pregledane i razminirane površine su uvedene u bazu podataka.

Planom razminiranja u 2001. godini planirano je označiti i ograditi 353 km miniranih i minski sumnjivih površina.

U 2001. godini izvršeno je označavanje i ograđivanje na površini od 110,59 km. Ova aktivnost planirana je da se intenzivira za iduće plansko razdoblje u 2002. godini.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2001. godine zabilježena su 22 minska incidenta u kojima su stradale 33 osobe. Smrtno je stradalo osam osoba, teže je ozlijeđeno 15 osoba, a lakše 10. Stradalo je 5 žena, te 28 muškaraca, od kojih 8 pirotehničara.

U odnosu na prošlu godinu, u 2001. godini dogodilo se više minskih incidenata s većim brojem žrtava, međutim, činjenica je da se jedan dio tih minskih incidenata (5 minskih incidenata sa 13 stradalih osoba) ne može okarakterizirati kao klasični minski incident u zaostalim minskim poljima ili prilikom nailaska na pojedinačne mine zaostale iz rata.

Ovi minski incidenti ne bi zavređivali posebnu pažnju da se ne radi o većem broju takvih slučajeva aktiviranja minsko eksplozivnih sredstava koji se dogodio u dva i pol mjeseca na poljoprivrednim površinama višestruko obrađivanim poslije Domovinskog rata, koje su bile izvan zone borbenih djelovanja.

U 2001. godini u RH testirano je 10 strojeva za razminiranje i strojeva za uklanjanje vegetacije. Strojevi za razminiranje u RH u 2001. godini

obradili su oko 9 km² površine, što nije zadovoljavajuće, jer su mogućnosti 22 stroja znatno veće.

Zahvaljujući donaciji INE i Rafinerije nafte u Sisku HCR je u 2001. godini preselio u nove prostorije. Preseljenjem u nove prostore omogućen je i normalan rad i bolje funkcioniranje svih dijelova sistema. U 2002. godini bit će završeni započeti poslovi: uređenje arhiva HCR-a, umrežavanje Odjela HCR-a i ostvarenje modemske mreže s podružnicama, te dovršenje kreiranja baza unutar HCR-a.

Planom i potrebom jačanja kapaciteta za izvid i nadzor u HCR su primljeni djelatnici SPMUP-a (28 djelatnika) koji su radi preustroja MUP-a postali tehnološki višak, a posjeduju ovlasti za pirotehničare. Pirotehničari su preraspoređeni u Podružnice HCR-a, a jedan je dio ostao u Odjelu izvida. Odmah po dolasku angažirani su na projektu autoceste Bregana-Dubrovnik.

Organizacijom i intenzivnijom edukacijom o opasnosti od mina povećava se sigurnost stanovništva koje živi u blizini miniranih područja.

U 2001. godini održana su 3652 predavanja na kojima je sudjelovala 87.731 osoba.

Hrvatski centar za razminiranje utemeljio je svoj rad na sredstvima osiguranim državnim proračunom, zajmovima Svjetske banke, donacijama i financiranjem javnih poduzeća.

Sveukupno je u 2001. godini za razminiranje u RH utrošeno 230.394.318,76 kn, što je u usporedbi sa 2000. godinom povećanje za 23,52%.

RADNA TIJELA

Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu razmotrio je Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost kao matično radno tijelo. Stajališta Odbora opširno je u raspravi iznijela njegova predsjednica Đurđa Adlešić pa, da se ne ponavljamo, čitatelje upućujemo na taj dio prikaza.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Izvješću u svojstvu zainteresiranog radnog tijela.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade RH, Odbor za

financije i državni proračun odlučio je, bez rasprave, predložiti Hrvatskom saboru prihvaćanje Godišnjeg izvješća o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu.

RASPRAVA

Predstavnik predlagatelja, gospodin **Damir Goršeta**, ravnatelj Hrvatskog centra za razminiranje, dodatno je obrazložio izvješće. Reкао je da je polazna osnova za izradu plana razminiranja za 2001. godinu bio Nacionalni program koji je Sabor donio u 2001. godini, potom prosudba stanja miniranosti i važnih prioriteta u razminiranju u RH, planovi obnove i razvoja, zahtjevi županija, zahtjevi javnih poduzeća i financijska sredstva koja su bila na raspolaganju.

"Mi smo u 2001. godini planom predvidjeli realizirati deset temeljnih ciljeva. Prvi je smanjiti minko sumnjivu površinu, početkom 2001. godine ona je iznosila 4 tisuće km², do konca 2001. uspjeli smo je smanjiti na 1700 km². I zato smo si dali za zadaću označiti površinu u dužini od 353 km, a označili smo je u dužini od 106,5 km. Planom smo si zacrtali također da ćemo izvršiti nadzor nad svim razminiranim površinama i to smo učinili. Potom dali smo si za zadaću doraditi bazu podataka, uspjeli smo doći do 2000 novih minskih zapisa koje smo unijeli u našu datoteku".

Naglasio je da je jedan od ciljeva bio i poticanje povjerenja donatora. Naime, prošle godine je organizirana Donatorska konferencija, gdje je prikupljeno 9,5 milijuna dolara za aktivnosti razminiranja u RH. Zadaća je bila i standardizirati opremljenost tvrtki, u čemu se uspjelo, pa tako je do početka 2001. godine bilo 14 strojeva za razminiranje u RH, a koncem 2001. godine 29.

Rekao je da je tijekom 2001. godine dominiralo 5 prioriteta. Na prvom mjestu tu je razminiranje objekata infrastrukture, na drugom mjestu poljoprivrednih površina, na trećem mjestu sigurnosni, humanitarni aspekti, na četvrtom revitalizacija gospodarstva, i na petom razminiranje prostora uz državnu granicu.

Goršeta je rekao da je prosječna cijena razminiranja bila 13,51 kunu, najniža je bila 7,14 kuna, a najviša 41,68 kuna. Radilo se u svih 14

županija koje imaju probleme s minama, a najviše se radilo u Ličko-senjskoj, Zadarskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Osječko-baranjskoj, Sisačko-moslavačkoj i Karlovačkoj županiji.

"Nažalost, rad su pratile određene slabosti, a one su posebno bile izražene kroz minkse žrtve, 13 minskih žrtava, odnosno 6 incidenata upućuje na čin terorizma".

Zaključio je da su Planom razminiranja ostvareni postavljeni ciljevi, a tu posebice ističe smanjenje sumnjive površine sa 4 tisuće kilometara na 1700 km. Naglasio je da dinamika realizacije Plana razminiranja i nacionalnog programa ukazuje da će se ostvariti Nacionalni program i postići krajnji cilj, a to je Hrvatska bez mina do 2010. godine.

U ime **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** govorila je zastupnica **Đurđa Adlešić (HSLŠ)**, predsjednica Odbora.

Članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo podnesenim izvješćem, a s posebnom su pozornošću raspravili temeljne zadaće Plana razminiranja za prošlu godinu, kao i prijedloge daljnjih aktivnosti Hrvatskog centra za razminiranje u narednim godinama.

Pozitivnom je ocijenjena suradnja Hrvatskog centra za razminiranje s odgovarajućim međunarodnim stručnim i humanitarnim organizacijama, uz napomenu da takvu suradnju treba i dalje razvijati uključivanjem i drugih zainteresiranih i odgovornih struktura RH.

Članovi Odbora drže da je potrebno uložiti više napora u iznalaženje sredstava za razminiranje, kako se ne bi dovelo u pitanje provođenje plana potpunog razminiranja RH do 2010. godine.

Odbor je naglasio važnost označavanja minskih područja odgovarajućim upozorenjima i oznakama koje je potrebno održavati i stalno obnavljati. S tim u svezi izraženo je razumijevanje za probleme koji se zbog neovlaštenog otuđivanja tih oznaka učestalo javljaju, te naglasio potrebu strogog zakonskog sankcioniranja prekršitelja koji otuđivanjem tih oznaka dovode u opasnost ljudske živote.

Članovi Odbora podržali su promidžbene programe Hrvatskog centra za razminiranje, a naročito one koji su objavljeni putem elektronskih medija, te je sugerirano da se ti spotovi sadržajno dopune porukama

za očuvanje oznaka miniranih područja.

Također je predloženo da se u poslovima razminiranja u što većoj mjeri koriste strojevi za razminiranje, jer su se do sada pokazali vrlo djelotvornim. Isto tako, postavljeno je i pitanje nezbrinutog minsko-eksplozivnog materijala kojeg je nužno što žurnije zbrinuti, pa je u tom smislu predstavnik podnositelja izvješća takvu obvezu i preuzeo.

Odbor je zaključio da će pratiti ostvarivanje Plana razminiranja tijekom ove godine na način da razmatra povremena izvješća Hrvatskoga centra za razminiranje o pojedinim pitanjima i problemima u ostvarivanju Programa protuminskog djelovanja. Nakon rasprave Odbor je jednoglasno podržao prihvaćanje Godišnjeg izvješća o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za prošlu godinu.

Veći doprinos HV-a

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Željko Krapljan (HDZ)**. Osvrnuo se na donatorsku konferenciju, na kojoj su predstavljene donacije pojedinih država u iznosu od približno 9 i pol milijuna američkih dolara, a očekuje se da će približno još toliko sredstva biti prikupljeno od raznih donatora i nakon konferencije.

Rekao je da je svaka pomoć u bilo kojem segmentu protuminskog djelovanja i u bilo kojem obliku kao novčana pomoć, strojevi za detekciju mina i sl. dobrodošla i ubrzo će i olakšati rješavanje minskog problema u RH. Stoga predlaže da se intenzivno nastavi suradnja s veleposlasticima zemalja donatora za razminiranje u svrhu prikupljanja sredstava za razminiranje, što je imalo utjecaja i na realizaciju Plana od prošle godine.

Ocijenio je dobrim što u financiranju sudjeluje međunarodna zajednica i što je svake godine sve više sredstava za razminiranje. "Svakako, za istaknuti je smanjenje sumnjivih površina sa 4 tisuće na tisuću 700 km², kao i rezultat izrade županijskih planova".

Rekao je da je prema vrsti razminirane površine u 2001. godini najviše je razminirano cestovne infrastrukture 37%, a dobro je što se prate potrebe poljoprivrednog zemljišta koje čine 32%. "Pozitivno je što se razminirava najviše na područjima koja su najviše zagađena, a to je

Zadarska, Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka te Ličko-senjska županija".

Ocijenio je korektnom i cijenu razminiranja, koja je u skladu sa svjetskim cijenama, što će postići da naše tvrtke budu konkurentne i na svjetskom tržištu. Smatra da bi veći doprinos u razminiranju trebala dati Hrvatska vojska i policija, jer imaju stručne ljude i opremu.

"Nejasno je zašto već vojska nije razminirala sve vojne objekte, kao npr. vojarnu Volinja, koja se nalazi u Županiji Sisačko-moslavačkoj, na državnoj cesti od Kostajnice prema Dvoru, a gdje je i državna granica. Na tom području imali smo i više ilegalnih prelaza državne granice. Osobno znam da mine nestaju odande, tako da žurno treba nešto poduzeti, pa ovom prigodom apeliram na Ministarstvo unutarnjih poslova da uoči problem", rekao je Krapljan.

Na kraju je zaključio u ime Kluba zastupnika HDZ-a da se moraju osigurati potrebna sredstva iz državnog proračuna i da se s još jačim intenzitetom treba rješavati problem razminiranja u Hrvatskoj. Klub zastupnika HDZ-a podržat će godišnje Izvješće o provedbi plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu.

Prioritet autocesta Bregana-Dubrovnik

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je zastupnik **Želimir Janjić (HSLS)**.

Rekao je da je izvjestitelj u uvodnom dijelu posebno istaknuo da su nedostatna sredstva kočnica u ostvarenju programa protuminskog djelovanja, čime se dovodi u pitanje ostvarenje cilja, a on je prema Nacionalnom programu protuminskog djelovanja donesenom prošle godine u Hrvatskom saboru, očistiti Hrvatsku od mina do 2010. godine.

"Dakle, već u godini nakon donošenja Nacionalnog programa protuminskog djelovanja mi moramo zaključiti da su ovi ciljevi vrlo visoko postavljeni i da će po svojoj prilici za nas biti nedostižni". Naime, godišnje bi trebalo osigurati oko milijardu kuna, a u prošloj godini osigurano je tek 230 milijuna.

Osvrnuo se na prvi dio izvješća gdje su taksativno nabrojane zadaće iz Plana razminiranja za 2001. godinu,

te je utvrdio da sve zadaće nisu realizirane.

Rekao je da je plan razminiranja po županijama različito realiziran. Premašen je u Ličko-senjskoj županiji za 68%, Osječko-baranjskoj za 34% i Zadarskoj županiji za 5,4%. "U ostalim županijama došlo je do podbačaja plana, pa tako u Dubrovačko-neretvanskoj županiji plan je ostvaren sa 71,8%, u Karlovačkoj županiji plan je ostvaren sa 68,3%, u Šibenskoj 94%, a u Virovitičko-podravskoj županiji 45,4%".

Dodao je da podaci o realizaciji plana za Brodsko-posavsku, Požeško-slavonsku, Sisačko-moslavačku, Splitsko-dalmatinsku te Vukovarsko-srijemsku županiju nisu izneseni u postocima, ali se iz brojeva dade zaključiti da plan nije ostvaren.

"U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji obavljen je samo opći izvid, a razminirano nije ništa, u izvješću se ne kaže ni zašto. Isti je slučaj i sa Zagrebačkom županijom u kojoj također nije učinjeno ništa, a ima jakih razloga da se određene stvari u toj županiji naprave".

Osvrnuo se na izjavu izvjestitelja da je do podbačaja u realizaciji plana došlo zbog promjene prioriteta, što je utvrdila Vlada RH, pa je tako došlo do eliminiranja nekih planova po županijama. Ti prioriteti iznad svih drugih prioriteta bili su projekt autoceste Bregana-Dubrovnik, projekt JANAF-a i državna granica prema Republici Mađarskoj.

Smatra da je obrazloženje zašto su naknadno uvršteni ovi prioritetni projekti, koji su pak značajno smanjili realizaciju po županijama, vrlo kratko.

Drugi razlog podbačaja u realizaciji plana po županijama su nepovoljni vremenski uvjeti tijekom zimskih mjeseci. Ocjenjuje malo čudnovatim da se to odnosi i na županije kao što su recimo Dubrovačko-neretvanska i Splitsko-dalmatinska.

Izvršen je nadzor razminiranih površina i rezultati su, kaže se u izvješću, zadovoljavajući. Ograđene su i označene minski sumnjive površine, a stanovništvo na minski zagađenim površinama je na primjeren način educirano o opasnostima od mina.

"Posebnu pozornost zaokuplja navedeni podatak da je u pet minskih incidenata sa 13 stradalih osoba izvjestitelj naveo da se to ne može okarakterizirati kao klasičan minski

incident u zaostalim minskim poljima ili prilikom nailaska na pojedinačne mine zaostale iz rata. U tim slučajevima, kaže izvjestitelj, radilo se ili o neovlaštenom i neodgovornom rukovanju minsko-eksplozivnim sredstvima ili o terorističkoj upotrebi minsko-eksplozivnih sredstava". Naime, to se dogodilo na poljoprivrednim površinama Vojnića i Pakraca, a izvjestitelj je rekao da nadležni istražni organi još nisu otkrili ništa.

U trećem dijelu izvješća izneseni su podaci o financijskom poslovanju HCR-a. Zastupnik Janjić je rekao da u ovom dijelu izvješća posebnu pozornost zaokuplja podatak da je rebalansom iznos poslovanja HCR-a povećan za 4 milijuna i 829 tisuća i 688 kuna. Najveći dio se odnosio na povećanje mase za isplatu plaća i na to se odnosilo 3 milijuna i 289 tisuća i 489 kuna i na izdatke za službena putovanja milijun i 50 tisuća kuna. Smatra da i jedan i drugi iznos nisu dovoljno obrazloženi.

"Prvi iznos koji se odnosi na povećanje mase za isplatu plaće odnosi se na 28 djelatnika, pripadnika specijalnih postrojbi MUP-a koji su primljeni na poslove pirotehničara. Ako su, dakle, njih 28 radili u prosjeku u prošloj godini 6 mjeseci, što nije moglo biti jer su neraspoređeni policajci raspoređivani ipak kasnije, onda je njihova mjesečna bruto plaća iznosila više od 20 tisuća kuna, a informacije o plaćama pirotehničara u "Mungosima" znatno su drugačije".

Osvrnuo se i na podatak koji govori da su rebalansom izdaci za službena putovanja povećani za milijun i 50 tisuća kuna. "Ispada da je dnevno utrošeno 4 tisuće kuna na službena putovanja. Ne znam koliko osoba u HCR-u ima pravo na naknadu za službena putovanja i koliko ih to koristi, ali iznosi su očito ogromni", rekao je zastupnik.

HCR je prošle godine potrošio 230 milijuna kuna. "To su ogromna sredstva kojima treba platiti važne poslove uklanjanja posljedica rata i sve prostore građanima učiniti sigurnim. Usporedbe radi toliko novca nema Vukovarsko-srijemska županija u svim svojim proračunima, dakle i županija i četiri grada i 26 općina, a tu je više od 200 tisuća stanovnika. Stoga mi u HSLS-u želimo vjerovati da se tim sredstvima raspolaže u maniri dobrog gospodarstva, a spomenuti podaci, nažalost,

dovode nas u vrlo ozbiljnu dvojbu", bio je kritičan Janjić.

Osvrnuo se i na četvrti dio izvješća gdje se navode zadaće za ovu godinu. U ime Kluba zastupnika HSLS-a rekao je da bi trebalo poraditi i na iznalaženju i drugih sredstava osim onih koja su predviđena državnim proračunom. Sugestija je Kluba da se to korigira u ovom Planu za 2002. godinu.

Mišljenja je da je prošle godine trebalo učiniti još neke poslove, a koje je ravnatelj HCR-a najavio, kao sudjelovanje u novelaciji Zakona o razminiranju, jer postojeće odredbe ne zadovoljavaju, a kako je u prošlogodišnjem izvješću i navedeno, često i ograničavaju u kvalitetnijem obavljanju posla. Pitao je zašto to nije učinjeno.

Rekao je da su zastupnici odbili predloženi Zakon o razminiranju, koji je prije par mjeseci predložila kolegica Kosor, iščekujući da će se pojaviti još bolji Vladin prijedlog. "Međutim, evo vidimo da do toga nije došlo".

Problem minskih zapisa

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik Anto Kovačević (HKDU). Rekao je da je ovo izvješće u svakom slučaju jedan vrlo važan dokument, jer se odnosi na djelatnost od koje izravno ovisi sigurnost povratnika, dinamika obnove i povratka života na područja koja obuhvaćaju nekadašnju crtu razdvajanja. "Držim da je ovaj dokument na saborske klupe morao doći puno ranije, jer da bismo ga usvojili mi u Klubu zastupnika HSP-HKDU-a ipak od podnositelja tražimo odgovore na neka pitanja kojih nema u ovom izvješću".

Tako je u ime Kluba zatražio od podnositelja izvješća da pojasni koja je stvarna minski sumnjiva površina koju još treba razminirati, neovisno radi li se o minskom izviđanju, redukciji ili razminiranju. "Naime, od takva podatka ovisi i proračunsko izdvajanje za HCR u 2002. godini i naš nastup na donatorskim konferencijama, te u konačnici i planovi obnove".

Također, u dijelu izvješća koji govori o pripremi plana, rekao je da nema podataka o tome u kojoj se mjeri za potrebe izrade projekata razminiranja koristi dokumentacija minsko-eksplozivnih zapisa, zarobljena od neprijatelja, dobivena od UNPROFOR-a ili pribavljena na bilo koji drugi

način. Naime, drži kako je obveza Ministarstva vanjskih poslova da u sklopu pregovora i razgovora s predstavnicima beogradskih vlasti zatraži takvu dokumentaciju, jer ona negdje mora postojati. Smatra da bi time posao lociranja minski sumnjivih površina bio ako ne značajno ubrzan, ali neprijeporno olakšan.

Osvrnuo se i na dio izvješća koji govori o cijenama razminiranja po četvornom metru sumnjive površine, pri čemu je odnos najniže i najviše cijene 1:5,84. "Logično je kako cijenu razminiranja određuje struktura miniranog terena, odnos ručnog i strojnog razminiranja, odnosno postotak korištenja pasa tijekom razminiranja i kontrole očišćene površine. Kod nas su poslovi razminiranja definirani pravilima tržišne utakmice, gdje ponude tvrtki za razminiranje ruše cijenu po četvornom metru".

Zastupnik je postavio pitanje je li pošteno i ljudski pirotehničare i njihovu sigurnost stavljati na kocku kako bi se zadovoljili zahtjevi tržišne utakmice. Stoga njegov Klub od izvjestitelja traži da podastre i svjetske cijene razminiranja po četvornom metru.

Na kraju je rekao da Klub zastupnika HSP-HKDU-a traži od podnositelja izvješća da tijekom diskusije podastre tražene podatke, a od Vlade i predsjednika Sabora traži donošenje pravednoga Zakona o humanitarnom razminiranju, koji će pirotehničarima konačno definirati profesionalni i socijalni status koji oni neprijeporno zaslužuju.

Ugroženi i šumski radnici

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik Marijan Maršić (HSS). Rekao je da je osnovna pretpostavka Nacionalnog programa da se RH oslobodi negativnih posljedica mina do 2010. godine, odnosno da se na područjima zagađenim minama omogući uspostavljanje normalnog života u tom roku.

"Upravo u svjetlu Nacionalnog programa moramo sagledavati i ovo izvješće, tj. da li se prati dinamika predviđena Nacionalnim programom i da li će se uspjeti ostvariti glavni ciljevi iz njega".

Naglasio je da se iz izvješća vidi da je Plan ostvaren čak u nešto većem opsegu nego je planiran, a još važnija činjenica je da je ljudima na upotrebu

vraćena gotovo 30% veća površina nego u 2000. godini.

U Klubu zastupnika HSS-a pozdravljaju pojačani angažman na projektu autoceste, jer je to strateški projekt ove države, ali isto tako ukazuju da se zbog strateškog cilja ne smiju zanemariti ostala minirana područja koja su bitna za život ljudi. Ovdje prvenstveno misle na poljoprivredna zemljišta.

"Vidimo da je i ovu godinu postotak razminiranog poljoprivrednog zemljišta znatan, ali je potrebno da idućih godina bude i viši, jer na taj način ćemo omogućiti povratak ljudi zemlji i kompletan gospodarski razvoj tih krajeva".

Zastupnik je rekao da u Hrvatskom centru za razminiranje o tome vode računa, naime, najveći postotak izrađenih projekata u prošloj godini je upravo za poljoprivredna zemljišta, 37,34%.

Posebno mjesto u Nacionalnom programu imaju sumnjive minirane površine šuma i šumskih prometnica. S obzirom na činjenicu da šume nisu u prvom prioritetu za razminiranje, zaposlenici u šumarstvu predstavljaju skupinu koja će kroz duže vremensko razdoblje biti izložena opasnostima od mina. "Stoga je svakako potrebno na skupinu građana odgovarajuće educirati o mogućim opasnostima".

Kada su u pitanju financije, velik dio razminiranja se i dalje plaća iz državnog proračuna, iako se vidi da svake godine raste postotak drugih izvora. "Mislimo da treba prihvatiti, pohvaliti i dati potporu svakoj akciji kao što je bila Donatorska konferencija, ali i pomoći u pronalazenju donatora za ovu djelatnost".

Klub zastupnika HSS-a podržava Godišnje izvješće o provedbi plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu.

Pod sumnjom još 3% površine

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**. Rekao je da njegov Klub podržati Godišnje izvješće i iskazao je zadovoljstvo što je ove godine utrošeno 23,5% više sredstava za poslove razminiranja, što je rezultiralo smanjenjem sumnjive minirane površine sa 4 tisuće km² na 1700, odnosno smanjena je za 2.300 km².

Dakle, još uvijek je pod sumnjivim minskim sredstvima 1.700 km², odnosno 3% površine RH.

"Zajednici je kroz 589 izvida i projekata razminiranja predano na upotrebu površina od 42 milijuna m², što je povećanje plana za 1,4%".

Što se tiče neovlaštenog otuđivanja oznaka i tabli, a što je česta pojava, pa je gotovo 50% minskih polja ili sumnjivih polja neobilježeno te često dolazi do incidenata, Klub zastupnika SDP-a je za oštro sankcioniranje takva ponašanja, dakle, neovlaštena otuđivanja oznaka i tabli.

Na kraju je rekao da je Klub zastupnika SDP-a primio ovo izvješće sa zadovoljstvom i da će ga podržati.

U pojedinačnoj raspravi prvi je govorio zastupnik **Branimir Tušek (SDP)**. Rekao je da brojka od 8 stradalih pirotehničara u 2001. godini upozorava ne samo hrvatsku javnost, nego prije svega one koji su odgovorni da učine ono što trebaju učiniti vezano uz pirotehničare, a riječ je o donošenju zakona koji će urediti ovu problematiku.

Pokazatelji o minskim incidentima i minskim žrtvama govore da je najveći broj stradalih u Vukovarsko-srijemskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji, gdje je 8 smrtno stradalih.

Iz tog razloga zastupnik je upozorio predlagatelja, dakle, Vladu RH da u Izvješću (točnije na str. 16) nije navedena Vukovarsko-srijemska županija u kojoj je najviše smrtno stradalih u RH.

Drugo, od ukupno smrtno, teže i lakše stradalih, iz te dvije županije, Vukovarsko-srijemske i Sisačko-moslavačke, je 40% stradalih.

Rekao je da ovi podaci upozoravaju da je potrebna još snažnija edukacija i prevencija, prije svega djece, mladih i ciljanih skupina, recimo i poljoprivrednika u Slavoniji, koji su izloženi većoj mogućnosti stradavanja u minskim poljima.

"Situacija upozorava da moramo pojačati tu aktivnost".

Smatra da je potrebno ozbiljnije analizirati pokazatelje koji govore da se najveći broj minskih stradavanja događa u mjesecu listopadu. Upitao je da li je to samo poradi poljoprivrednih radova, ili zbog zamora pirotehničara, jer je već kraj godine, ili su krive vremenske prilike?

Istaknuo je da je pozitivno prije svega to da je predviđen plan za 2001. godinu premašen i povećan, i tu treba odati priznanje svima koji su uključeni u te procese.

"Ukoliko je pak riječ o Slavoniji, Baranji, treba istaknuti pozitivne procese koji idu u prilog jačanju

poljoprivredne proizvodnje, a to se ogleda u povećanju poljoprivrednih površina".

Rekao je da kao stanovnik Vukovarsko-srijemske županije sa zadovoljstvom ocjenjuje dobro provođenje i realizaciju programa razminiranja, jer je najviše razminiranog zemljišta upravo u 2001. godini bilo u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

"To je izuzetno značajno pitanje koje predstavlja jednu od osnova još bržeg povratka prognanika u Vukovarsko-srijemsku županiju".

Istaknuo je, a što nije zapisano u izvješću, i vlastiti financijski doprinos Vukovarsko-srijemske županije, jer bez obzira na sve poteškoće koje ona ima, upravo je Vukovarsko-srijemska županija jedina županija koja je dala svoj vlastiti financijski doprinos ovom programu.

Veći broj žrtava

Tada je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Pohvalila je Hrvatski centar za razminiranje, rekavši da su učinili dobar posao.

"U izvješću me osobno zabrinjavaju podaci o većem broju žrtava, i to je naravno zabrinjavajući podatak, posebice ako se uzme u obzir dio izvješća koji govori da su ljudi stradali radeći svoje svakodnevne poslove".

Upozorila je i na dio izvješća koji konstatira da su sredstva ipak nedostatna i da su kočnica ostvarenju konačnog cilja, a to je očistiti RH od mina do 2010. godine.

"To je temeljno pitanje oko kojeg bi trebali danas raspravljati i donijeti u tom smislu neke zaključke, jer podsjećam da je u rebalansu za prošlu godinu planiranih 270 milijuna kuna iz državnog proračuna smanjeno na 207 milijuna kuna, dakle, to smo učinili upravo mi, rebalansom u Hrvatskom saboru", rekla je zastupnica.

Zaključila je da sredstva koja su predviđena za ovu godinu sasvim sigurno ne mogu biti dovoljna, ako se uzme projekcija po kojoj bi RH trebala do 2010. godine biti očišćena od mina. Istaknula je da su donacije dobrodošle, ali da se na njih ne može osloniti.

Rekla je da je donošenje Zakona o humanitarnom razminiranju nužnost, te upitala zašto se s njime još čeka?

"Zato ću ja predložiti da zaključkom nakon ove rasprave obvežemo Vladu da Zakon o humanitarnom razminiranju pošalje u saborsku proceduru, onako kako je obećano pred ovim Domom i u nadležnim matičnim radnim tijelima, jer nema više nikakvog razloga da se nakon 6 mjeseci od obećanja taj zakon ne pojavi makar u prvom čitanju", zaključila je Jadranka Kosor.

Ona osobno zauzet će se da se i kod donošenja proračuna za 2003. godinu povećaju sredstva na stavci za HCR.

Potom su uslijedile završne riječi u ime klubova zastupnika od po pet minuta.

Obećano donošenje Zakona

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** govorio je zastupnik **Želimir Janjić (HSLŠ)**.

Govorio je o zadaćama koje nisu realizirane iz plana iz 2001. godine, i tu je na prvom mjestu istaknuo da je bilo obećano donošenje zakona, a da je već prošlo godinu dana od rasprave, a da on nije došao u saborsku proceduru.

Upitao je što je s upisom zanimanja pirotehničar u nacionalnu klasifikaciju zanimanja, a što je najavljeno u prošlogodišnjem izvješću.

Osvrnuo se i na prošlogodišnji štrajk pirotehničara, koji nije spomenut u ovom izvješću, "a mi u HSLŠ-u smatramo da je svakoko o tome trebalo progovoriti".

Nadalje, pitao je što je s angažiranjem snaga HV-a na poslovima razminiranja prvenstveno vojnih objekata, a što je najavljeno u prošlogodišnjem izvješću.

"Respektirajući sve ono dobro što je napravljeno, Plan koji je premašen, zbog određenih ipak nedorečenosti i nejasnoća u izvješću, pa rekao bih i stanovitih manjkavosti, nadam se gospodine ravnatelju, da ćete u završnoj riječi na ta postavljena pitanja koja su se čula u raspravi dati odgovore i razjasniti ih, kako bismo i mi kao Klub mogli zauzeti konačan stav o tome kako ćemo glasovati o podnesenom izvješću za 2001. godinu".

Tada je predstavnik predlagatelja, gospodin **Damir Goršeta**, ravnatelj Hrvatskog centra za razminiranje dao završnu riječ. Zahvalio je na pohvalama, na kritikama i na dobrim prijedlozima koje će sasvim sigurno ugraditi u Plan i za ovu godinu, a i za slijedeću.

Tada je dao odgovore na neka pitanja postavljena u raspravi. Prvo je definirao termin "sumnjiva površina" i rekao da sumnjiva površina predstavlja površinu koja se ne koristi, poradi toga što se smatra da postoji potencijalna opasnost od mina. Rekao je da postoje različite metodologije za izradu te sumnjive površine, odnosno za prosudbu sumnjive površine. Prvu su napravili predstavnici UN-a 1995. godine, i ona je iznosila 13 tisuća km².

"Oni imaju jednu metodologiju gdje uz crtu razdvajanja množe 2 km lijevo i desno i to smatraju sumnjivom površinom. Kasnije smo vidjeli, s obzirom na tip našeg ratovanja, u odnosu na taktiku korištenja mina, da tu metodologiju ne možemo primijeniti na naš prostor, tako da smo tu sumnjivu površinu tijekom 1998. godine procijenili na 6 i pol tisuća km². A kasnije smo počeli izrađivati županijske planove, označavati svaki prostor na kartama i tako smo sada konačno došli do 1700 km². Iskustvo koje smo stekli uči nas da je uglavnom omjer između sumnjive površine i stvarno minirane površine 1 naprama 10. I zato zaključujemo da imamo otprilike 170 km stvarno miniranih prostora, ali isto tako određenim tehničkim, pouzdanim i korektnim metodama moramo i tretirati sumnjivu površinu, ne možemo je samo proglasiti čistom, nego moramo je tretirati", bio je detaljan Goršeta.

Rekao je da je veliki problem što imamo otprilike četvrtinu minskih zapisa u odnosu na broj mina koje postoje na tom prostoru. Naime, početak rata karakterizira masovno postavljanje mina, kada se nisu radili minski zapisnici niti se vodila evidencija postavljanja mina.

Naglasio je da je težište rada, a što se vidi u izvješću, bilo na pripremi autoceste, kako bi se osigurao siguran rad i mogli otpočeti radovi. "Nažalost, zbog toga je trpjela i Bjelovarsko-bilogorska i Zagrebačka županija, iako smo i na tim prostorima radili opći i tehnički izvid, posebno opći izvid gdje su određeni prostori koji su bili predloženi kasnijom opservacijom utvrđeni kao oni gdje nema potrebe za razminiranjem, gdje nema mina i dani su zajednici na sigurno korištenje".

Rekao je da je realno za očekivati da će posao u Dubrovačko-neretvanskoj županiji biti završen koncem ove

godine. U odnosu na utrošena sredstva rekao je da sada nema podatke da može obrazložiti svaku stavku, ali će ih dostaviti Saboru.

"Ali mogu vam garantirati da smo radili u maniri dobrog gospodara, i da je svaka lipa i kuna dobro planirana". Što se tiče Zakona o razminiranju, nositelj izrade zakona je Ministarstvo unutarnjih poslova, i zakon je pripravan i vrlo brzo može krenuti u saborsku proceduru, rekao je Goršeta.

Cijene razminiranja u okviru svjetskih

Osvrnuo se i na upite kako se rade projekti, bi li bilo lakše raditi projekt da se ima minske zapisnike? Goršeta je rekao da je to točno, i da se zato moraju voditi razgovori s lokalnom samoupravom, s policijskim i vojnim zapovjednicima koji su bili na tim prostorima, s ljudima koji su minirali i sa svima onima koji imaju nekakvu spoznaju.

"Nažalost, znamo da još uvijek vojska Jugoslavije ima tih minskih zapisa koji nam nisu dostupni, ali isto tako su pokrenute aktivnosti da dodemo do tih zapisnika i u Jugoslaviji se sada formirao Centar za razminiranje, te vjerujem da će nam pomoći i dati minske zapisnike koje bude imao na raspolaganju", ocijenio je Goršeta.

Što se tiče cijena razminiranja, kazao je da su naše cijene razminiranja u okviru svjetskih cijena, od 12 do 15 kuna, što je nekakav prosjek.

Osvrnuo se i na stradavanje ljudi u Vojniću i Pakracu, rekavši kako ima saznanja da policija i tužilaštvo još uvijek istražuju što se točno dogodilo. "Mi smo za potrebe istrage s našim pirotehničkim izvidnicima pretražili još neke prostore gdje je bilo tih minskih incidenata i naši dečki su našli još jednu protupješačku minu. Radi se o prostoru koji nikada nije bio miniran. Radi se o prostoru gdje su svake godine sađene određene poljoprivredne kulture i sve kazuje da se radi o prostoru gdje je mina poslije postavljena. Znači da nije iz vremena bojnih djelovanja", objasnio je Goršeta.

Potvrdio je da je apsolutno točno da je strojno razminiranje brže, da pojeftinjuje i samu cijenu razminiranja, jer se u jedinici vremena može pretražiti veća površina, a i puno je sigurnije.

Rekao je da je točna primjedba da nestručnjaci u razminiranju samo nanose štetu. Bilo je puno slučajeva u Vukovarsko-srijemskoj, u Zadarskoj i u Sisačko-moslavačkoj županiji da su ljudi koji su mislili da znaju raditi taj posao stradali, da su poginuli.

“Nažalost, imamo tendenciju u javnosti, u tisku, da se od njih pravi junake i da ih se na neki način potiče. Međutim, iskustva koja imamo govore da ti ljudi najčešće stradavaju zato što nemaju opremu, zato što nemaju sredstva, zato što nisu obučeni da primjenjuju metode koje su najsigurnije da se taj posao napravi. A isto tako predstavljaju i velik problem onda za naše pirotehničare jer se naruši određen slijed minskog polja”.

Najviše stradavaju poljoprivrednici

Što se tiče edukacije, biraju se ciljane skupine. U zadnje dvije godine uočeno je da su ciljana skupina poljoprivrednici koji nažalost ne mogu dočekati da njihova površina dođe u prioritet za razminiranje. “Bili su u vojsci, u policiji i misle da imaju određena znanja i sami kreću u razminiranje i dovode se u opasnost, tako da i tu pokušavamo ljudima

objasniti i zamoliti ih da se strpe i da sačekaju da dođu stručnjaci”.

Rekao je da su rađene dvije studije raščlambе stradavanja. “Imamo dva godišnja doba kada najviše ljudi stradavaju, u proljeće, u 4. i 5. mjesecu i u jesen, u 10. i 11. mjesecu. Najviše stradavaju poljoprivrednici kada idu krčiti svoje poljoprivredne površine, ili kada se idu snabdijevati u šumu s ogrjevom”.

Što se tiče priznavanja kvalifikacija pirotehničarima, rekao je da edukaciju vrši Policijska akademija, koja ima Program. Taj program se daje Ministarstvu prosvjete i športa na valorizaciju i temeljem toga se on može upisati u klasifikaciju zanimanja. “Koliko imam zadnju informaciju od prije 4,5 dana kada sam razgovarao s kolegama to je dato Ministarstvu prosvjete i športa na ocjenu, a evo, uzimam obvezu na sebe da ću vas obavijestiti”.

Goršeta se ispričao zbog manjkavosti u izvješću, a koja se tiče štrajka, naime, njega nema u izvješću. Rekao je da je trebalo opisati da su jedno vrijeme pirotehničari prekinuli rad, izrazivši tako svoje nezadovoljstvo plaćama.

No, istaknuo se da se nada kako će se to ispraviti kroz Zakon, a već je

potpisan i kolektivni ugovor koji je dijelom ispravio nepravde.

Također, rekao je da je u MORH-u formirana postrojba s otprilike 150 ljudi u okviru inženjerijske brigade koji se bave razminiranjem vojnih objekata.

“Znam za problem Dubokog Jarka, on je iznesen i na Gradskoj skupštini Grada Zagreba. Tražili smo od vojske dokumentaciju jer znamo da je tamo vojska dosta radila, tražili smo da nam se dostavi što je do sada učinila i što ostaje za napraviti”.

Goršeta se obvezao da će u pismenom obliku dostaviti sve financijske pokazatelje.

Ovime je zaključena rasprava, te se pristupilo glasovanju. Zastupnici su većinom glasova, sa 89 glasa “za” i 2 suzdržana prihvatili Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2001. godinu.

Potom su zastupnici glasovali i o zaključku kojeg je predložila zastupnica Jadranka Kosor (HDZ), da se obveže Vladu RH da u roku od 20 dana predloži Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o humanitarnom razminiranju. Ovaj zaključak zastupnici nisu prihvatili, bilo je 25 glasova “za”, a 66 suzdržanih.

S.F.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora